

ปัจจัยของความสำเร็จในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ค.ศ. 2002)

นางสาวชนาใจ หมั่นไธสง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1459-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS CONTRIBUTING TO THE SUCCESS OF ESTABLISHING THE INTERNATIONAL CRIMINAL
COURT(2002)

Miss Chanachai Meuthaisong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Sciences

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1459-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยของความสำเร็จในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ
(ค.ศ. 2002)

โดย

นางสาว ชนาใจ หมิ่นไธสง

ภาควิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประทุมพร วัชรเสถียร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

438116924 : INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD : ICC / INTERNATIONAL CRIMINAL COURT / AD HOC TRIBUNAL / ICTY / ICTR

CHANACHAI MUENTHAISONG : FACTORS CONTRIBUTING TO THE SUCCESS OF THE ESTABLISHING THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT (2002).

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SOMPONG CHOOMAK, PH.D.,

157 pp. ISBN 574-17-1459-9.

The aim of this is to study factors that have contributed to the success of establishing the International Criminal Court by the international diplomatic conference held in Rome during 15-17 July 1998. This conference was participated by plenipotentiaries of 148 nations and by many NGOs and non state actors were invited to present ideas and critics concerning the issue. The statute creating the International Criminal Court was approved by 120 states 21 states abstained and 7 states opposed it. However Rome Statute has come into force since July 1, 2002 when 60 signing states have ratified. The concepts of Human Rights protection by United Nations and Human security have been used as the framework of this thesis.

The International Criminal Court has the power to prosecute person who commits serious crime which incorporate genocide, war crimes, crimes against humanity, and crimes against aggression. The court is designed to be international permanent legal institution.

This study found that, after the world War II, human rights violations have occurred repeatedly and chronically. A good number of violations were domestic mass murders directed by political leaders of states.

However, the initiative by the United Nations and the full support of a large number of a states and NGOs have led into the success of establishing the International Criminal Court.

Department.....International Relations

Field of study....International Relations

Academic year 2002.....

Student's signature.....*Chanachai Muenthaisong*

Advisor's signature.....*Sompong Choomak*

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก คือบุคคลที่ช่วยเกื้อหนุนให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จในการศึกษาวิจัย ทั้งในความพร้อมที่อาจารย์มีให้ในเชิงวิชาการได้ก่อให้เกิดความพยายามในการศึกษาข้อมูลแต่ละชิ้นเป็นอย่างดี ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร ประธานกรรมการสอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ซึ่งให้คำชี้แนะในการปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เป็นเวลากว่า 3 ปีที่มาศึกษาต่อที่ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ข้าพเจ้าได้สัมผัสกับความปรารถดีที่อาจารย์แต่ละท่านมีให้ทั้งในเชิงวิชาการ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข และ อาจารย์ศุภมิตร ปิติพัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปณิธาน วัฒนายากร เป็นผู้ที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านข้อมูลทั้งในเหตุการณ์ 911 (เหตุการณ์ 11 กันยายน 2001) และความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรัก ปี 2003 ถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ดีที่ทำให้สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับกับสถานการณ์ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาต่อที่ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สิ่งหนึ่งที่ประทับใจมากที่สุดคือบรรยากาศทางวิชาการที่เข้มข้นเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจาก "อาจารย์" ผู้ซึ่งไม่เคยหยุดนิ่งในทางวิชาการ

รวมทั้งความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างนิสิตปริญญาโทด้วยกันทั้งจากนิสิตร่วมชั้นปีและรุ่นน้อง ขอขอบคุณ ฉลองรัฐ เจริญศรี ฉัตรिया วิสุทฒิณณ์ ณัฐพงศ์ เพ็ญศรี และนิสิตรุ่นน้อง รหัส 45 ทุกคนโดยเฉพาะ โสภิต นาสืบและ ธนวรรณ เหล็กงาม ที่เข้ามาช่วยแก้ปัญหาทางด้านการพิมพ์วิทยานิพนธ์ สิ่งเหล่านี้นับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่น่าจดจำอย่างมากที่สุด

กำลังใจที่ดียเยี่ยมที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งครอบครัวเป็นผู้ที่มอบให้มาโดยตลอด นี่คือนี่สิ่งพิเศษอีกชิ้นที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสครอบครอง

นางสาว ชนาใจ หมั่นไธสง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1: บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ความเป็นมา.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	10
1.5 สมมติฐานของการวิจัย.....	10
1.6 กรอบความคิด.....	10
1.6.1 กรอบความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ.....	10
1.6.2 กรอบความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์.....	17
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
1.8 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	20
1.9 ลำดับชั้นในการนำเสนอ.....	20
บทที่ 2: พฤติกรรมการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีความรุนแรงในช่วงศตวรรษที่ 20.....	21
2.1 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์.....	21
2.1.1 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวอาร์เมเนียโดยตุรกี.....	21
2.1.2 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวโดยนาซี.....	22
2.1.3 การสังหารชาวนานกิงโดยทหารญี่ปุ่น.....	27
2.1.4 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวเขมรโดยเขมรแดง.....	29
2.2 การปราบปรามฝ่ายตรงข้ามอย่างรุนแรง.....	33
2.2.1 การปราบปรามชาวเวียดนามอย่างรุนแรงโดยสหรัฐอเมริกา.....	33
2.2.2 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวติมอร์ตะวันออกโดยรัฐบาลอินโดนีเซีย.....	37
2.2.3 การสังหารชาวซิดีโดยนายพลปิโนเชต์.....	42
2.2.4 การสังหารชาวจีนที่จตุรัสเทียนอันเหมินโดยรัฐบาลจีน.....	44

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่ 3: บทบาทของสหประชาชาติในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ	
สำหรับอดีตกองโกลาเวียและศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา.....	50
3.1 ที่มาของความขัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในอดีตกองโกลาเวีย.....	50
3.2 พื้นฐานทางกฎหมายและโครงสร้างของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ.....	58
3.2.1 พื้นฐานทางกฎหมายและบทบาทของคณะมนตรีความมั่นคงในการจัดตั้ง	
ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตกองโกลาเวีย.....	62
3.2.2 ที่ตั้งและวัตถุประสงค์.....	64
3.2.3 เขตอำนาจศาล	64
3.2.4 โครงสร้างของศาล	65
3.2.5 กฎของการดำเนินการและการรวบรวมพยานหลักฐาน	65
3.2.6 ตัวอย่างคดีคังโก ทาดิช และ สโลโบดัน มิโลเชวิช.....	67
3.2.7 ที่มาของความขัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา	74
บทที่ 4: การประชุมระหว่างประเทศที่กรุงโรม ปี ค.ศ.1998 ภายใต้การอุปถัมภ์ของ	
สหประชาชาติ.....	79
4.1 ความเป็นมาในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ	80
4.2 กลุ่มประเทศและองค์การอิสระที่เข้ามาช่วยผลักดัน	
ในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ	84
4.2.1 กลุ่มรัฐที่มีความคิดเห็นเหมือนกัน.....	84
4.2.2 กลุ่มองค์การที่มีโซรัฐบาล	84
4.2.3 กลุ่มประเทศที่คัดค้านการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ	86
4.3 การประชุมระหว่างประเทศที่กรุงโรมในปีค.ศ.1998.....	89
4.4 เขตอำนาจศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ.....	91
4.4.1 อาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์.....	91
4.4.2 อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ	92
4.4.3 อาชญากรรมสงคราม	95
4.4.4 อาชญากรรมการรุกราน.....	101
4.4.5 ทำที่ของรัฐต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชญากรรมการรุกราน	101
4.4.6 หลักกฎหมายอาชญากรรม.....	103

สารบัญ(ต่อ)	หน้า
4.5 ขอบเขตอำนาจศาล.....	104
4.5.1 องค์ประกอบของศาล	105
4.5.2 อำนาจการสอบสวนของอัยการ.....	105
4.5.3 การพิจารณาคดี.....	106
4.5.4 การลงโทษ.....	106
4.5.5 การอุทธรณ์.....	107
4.6 ข้อสรุปความแตกต่างระหว่างศาลอาญาระหว่างประเทศ กับศาลระหว่างประเทศอื่นๆ.....	108
บทที่ 5: บทสรุป.....	110
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก ก แผนที่ยูโกสลาเวีย.....	1-3
ภาคผนวก ข ธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ.....	1-20
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

แนวคิดในเรื่องการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้และได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความพยายามที่เห็นได้ชัดเจนเริ่มมีมาตั้งแต่ในหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 แต่ล้มเหลว จนกระทั่งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็มีการจัดตั้งศาลทหารขึ้นโดยฝ่ายมหาอำนาจที่ชนะสงคราม ส่วนในช่วงหลังสงครามเย็นได้เกิดเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นรุนแรงในอดีตยูโกสลาเวียและในรวันดา และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้มีมติตั้งศาลอาชญากรรมเฉพาะกิจ(ad hoc tribunal) เรียกว่า ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia – ICTY) ซึ่งถือได้ว่ามีรูปแบบที่ใกล้เคียงกับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศมากที่สุด แต่ศาลทหารที่เกิดขึ้นในหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ ศาลทหารระหว่างประเทศแห่งนอร์มเบอร์กและศาลทหารระหว่างประเทศแห่งตะวันออกไกล (โตเกียว) รวมทั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวียที่จัดตั้งขึ้นภายหลังสงครามเย็นนั้นเป็น การจัดตั้งและควบคุมโดยโลกตะวันตกหรือคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งเป็นองค์การทางการเมือง ส่วนศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Court) ที่ตั้งขึ้นตามอนุสัญญากรุงโรมในปี ค.ศ.1998 นั้นจะมีลักษณะเป็นศาลถาวรและอิสระเพื่อดำเนินการพิจารณาคดีกรณีต่อปัจเจกบุคคลที่กระทำอาชญากรรมรุนแรงที่ถือเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ

สืบเนื่องจากในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาอาชญากรรมระหว่างประเทศได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินของพลเรือนเป็นจำนวนมาก หลายต่อหลายครั้งที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะระบบความยุติธรรมภายในประเทศนั้นๆ มีข้อบกพร่อง และเกิดความล้มเหลวในเชิงปฏิบัติที่จะเอาผิดต่อผู้ก่ออาชญากรรม ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะปัจเจกบุคคลที่กระทำผิดกำลังอยู่ในอำนาจหรือมีการอ้างถึงอำนาจอธิปไตยของรัฐ บ่อยครั้งที่อำนาจอธิปไตยของรัฐมักจะถูกใช้ไปในทางที่ผิดไม่ว่าจะเป็นการปกปิดความรุนแรง หรือการที่รัฐขาดความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องของกฎหมาย อย่างไรก็ตามความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลทำให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันระหว่างประเทศอย่างกว้างขวางในเรื่องการปกป้องสิทธิมนุษยชน และความเห็นพ้องต้องกันดังกล่าวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งในภาครัฐและภาคประชาชนส่งผลให้ประเด็นการปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นที่ยอมรับกันเป็นสากลและกำลังจะนำไปสู่การกำหนดเป็นหลักกฎหมาย

ทั่วไปของประชาชน(general law of peoples)¹

การประชุมระหว่างประเทศที่กรุงโรมระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน - 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1998 นับเป็นการประชุมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษยชาติในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นการประชุมเพื่อลงนามในสนธิสัญญาจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งศาลนี้จะให้หลักประกันในความยุติธรรมแก่ปัจเจกบุคคลทุกชาติทุกภาษาที่ถูกล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพ

การประชุมที่กรุงโรมใช้เวลาถึง 5 สัปดาห์ และเป็นการประชุมที่เต็มไปด้วยความตึงเครียดและการเจรจาต่อรองอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดการประชุมผู้แทนผู้ที่มีอำนาจเต็มเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ก็ได้เสร็จสิ้นลงในวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1998 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้นจาก 160 ประเทศ ซึ่งรวมทั้งตัวแทนจากรัฐบาลของประเทศต่างๆ และองค์การที่ไม่ใช่ของรัฐบาล (Non-Governmental Organizations - NGOs) เข้าร่วมประชุมประมาณร้อยองค์การอย่างเช่น กลุ่ม Parliament for Global Action (PGA) ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มสำคัญที่ทำงานเกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (International Humanitarian law) อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด

การประชุมเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1998 ที่กรุงโรมปรากฏว่ามีผู้แทนรัฐบาลจาก 120 ประเทศออกเสียงลงมติรับรองอนุสัญญากรุงโรมซึ่งเป็นอนุสัญญาจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ มีประเทศจำนวน 21 ประเทศงดออกเสียง และอีก 7 ประเทศออกเสียงคัดค้าน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน อิสราเอล อินเดีย ลิเบีย อิรัก เยเมน²

อนุสัญญาจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะมีผลบังคับใช้ เมื่อมีรัฐให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีธรรมนูญศาลครบจำนวน 60 รัฐ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้รัฐต่างๆ ร่วมลงนามเข้าเป็นภาคีธรรมนูญศาล ที่สำนักงานใหญ่ของสหประชาชาติ ที่นิวยอร์ก จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2000 ซึ่งปรากฏว่ามีรัฐลงนามในธรรมนูญศาล จำนวน 139 ประเทศ และเมื่อวันที่ 11 เมษายน ค.ศ. 2002 มี 66 ประเทศ ที่ร่วมลงนามได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีธรรมนูญศาลและศาลนี้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ วันที่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Obrad Savic, "The global and the local in human rights : The case of federal republic of Yugoslavia" in The politics of human rights, (New York : verso, 1999), p.5.

² Geoffrey Robertson, Crimes against humanity : The struggle for global justice (London : Penguin Books, 2000), p.324.

1 กรกฎาคม ค.ศ. 2002³

อนุสัญญาที่ร่างขึ้นโดยคณะกรรมการมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศ ของสหประชาชาติ (International Law Commission-ILC) และที่ประชุมระหว่างประเทศที่โรม เห็นชอบอย่างท่วมท้นจึงนับเป็นความสำเร็จที่สำคัญของสหประชาชาติ

1.2 ความเป็นมา

พัฒนาการในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศที่มีลักษณะถาวรเพื่อพิจารณาคดีต่อบุคคลที่กระทำผิดร้ายแรงเริ่มมีขึ้นตั้งแต่สันนิบาตชาติกล่าวคือ ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Tribunal) แต่ไม่เป็นผล ไกเซอร์ วิลเลียมที่ 2 ได้หลบหนีไปยังฮอลแลนด์โดยมิได้ถูกไต่สวนดำเนินคดีและลงโทษ ในสนธิสัญญาแวร์ซายส์ (Treaty of Peace between the Allied and Associated Power and Germany, 28 June, 1919) ได้กำหนดให้มีการฟ้องร้องและดำเนินคดีกับไกเซอร์ วิลเลียมที่ 2 ซึ่งเป็นอดีตจักรพรรดิของประเทศเยอรมนีภายใต้ข้อ 227 ของสนธิสัญญาแวร์ซายส์ซึ่งกำหนดว่าฝ่ายสัมพันธมิตรจะจัดตั้งศาลพิเศษ เพื่อดำเนินคดีกับอดีตจักรพรรดิเยอรมนีในความผิดอย่างร้ายแรงต่อศีลธรรมระหว่างประเทศ และความศักดิ์สิทธิ์ของสนธิสัญญาโดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งผู้พิพากษาจำนวน 5 นายซึ่งเป็นฝ่ายสัมพันธมิตรคือจากสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี และญี่ปุ่นและภายใต้ข้อ 228 รัฐบาลเยอรมนียอมรับสิทธิของฝ่ายสัมพันธมิตรในการนำตัวบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำการอันขัดต่อกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงครามมาขึ้นศาลทหาร โดยไม่ว่าศาลนี้จะตั้งอยู่ในเยอรมนีหรือในประเทศสัมพันธมิตรก็ตาม รัฐบาลเยอรมันจะต้องส่งตัวผู้ที่ถูกกล่าวหาให้แก่สัมพันธมิตรเมื่อมีการร้องขอ อย่างไรก็ตามไกเซอร์ วิลเลียมที่ 2 ได้หลบหนีไปยังประเทศเนเธอร์แลนด์ และได้ขอลี้ภัยในประเทศดังกล่าว⁴

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงพร้อมทั้งได้มีการก่อตั้งสหประชาชาติขึ้นมา กฎบัตรสหประชาชาติได้ระบุอย่างชัดเจนในเรื่องสันติภาพความมั่นคงระหว่างประเทศ และสมัชชาสหประชาชาติ ก็ได้อนุมัติปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในปี ค.ศ 1948 สหประชาชาติได้ให้ความสนใจอย่างจริงจัง

³ International Criminal Court / online/ Available from [http:// www. Hrw.org/campaigns/icc](http://www.Hrw.org/campaigns/icc) (23/4/2002)

⁴ "กรรภิรมย์ สุนทรนาเวิน," ศาลอาญาระหว่างประเทศ," (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 13-14.

ต่อการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าสหประชาชาติจะไม่มีหน้าที่โดยตรงในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ แต่สหประชาชาติก็มีภารกิจสำคัญ คือการธำรงรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยอาศัยความร่วมมือของรัฐสมาชิกทั้งหลายทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะในเรื่องการปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้นสหประชาชาติเห็นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพของโลก สหประชาชาติจึงสนับสนุนให้มีการร่างและการให้สัตยาบันความตกลงระหว่างประเทศต่างๆ เพื่อรับรองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนให้มีการศึกษาตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นทั่วโลก นอกจากนี้สหประชาชาติยังมีหน่วยงานที่สำคัญคือ คณะมนตรีความมั่นคงที่จะช่วยจัดภัยอันเป็นการคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ สหประชาชาติได้พิจารณาว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นรุนแรงถือเป็นรูปแบบของอาชญากรรมที่ทำลายบรรยากาศที่ดีในการสร้างสันติภาพและความมั่นคงของโลก และมีหน้าที่โดยตรงของสหประชาชาติที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันให้มีการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศขึ้นมา

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าสถานการณ์ของโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ปัญหาความขัดแย้งส่วนใหญ่ไม่ใช่มาจากการปะทะกันระหว่างรัฐต่อรัฐหากแต่เป็นสงครามกลางเมือง หรือไม่ก็เป็นความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติในประเทศนั้นๆ ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งมาก พื้นฐานของปัญหามาจากเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาซึ่งถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรง เช่นปัญหาในชิลี จอร์เจีย เซเชเนีย อดีตยูโกสลาเวีย อัฟริกาใต้ รวันดา บุรุนดี กัมพูชา ศรีลังกา อินโดนีเซีย รูปแบบความรุนแรงที่เกิดขึ้นท้ายที่สุดแล้วย่อมบั่นทอนความมั่นคงระหว่างประเทศทั้งสิ้น อาชญากรรมระหว่างประเทศซึ่งเป็นการสังหารกลุ่มคนจำนวนมากด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ ศาสนา สีผิว เผ่าพันธุ์หรือเหตุผลอื่นซึ่งถือเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นการกระทำที่มีความรุนแรงสูงสุดเท่าที่เพื่อนมนุษย์จะกระทำต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยไม่มีการละเว้นเด็กสตรีและพลเมืองผู้บริสุทธิ์ได้เกิดอย่างกว้างขวางหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การกระทำเช่นนี้ถือเป็นการปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรมต่อมนุษย์ด้วยกันในช่วงเกิดสงครามและเป็นการละเมิดอนุสัญญาเจนีวาปี ค.ศ 1949 (Geneva Conventions of 12 August 1949) และการรุกรานนับว่าเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศที่ส่งผลร้ายต่อสันติภาพและความสงบสุขของสังคมระหว่าง

⁵ Rein Mullerson, "Fifty years of the United Nations : Peace and human rights in the UN agenda", in Human Rights for the 21st century eds., Robert Backbum and James Busdtil (London : Printer A Cassell Imprint, 1997), p.145.

ประเทศโดยรวม⁶

สหประชาชาติโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ใช้อำนาจภายใต้หมวดที่ 7 จัดตั้งศาลอาชญากรรมเฉพาะกิจเพื่อลงโทษผู้กระทำอาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในอดีตยูโกสลาเวียตั้งแต่หลังสงครามเย็นเป็นต้นมา คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งต่างๆ จำนวนมากตั้งแต่อิรักบุกคูเวต ใน ค.ศ.1990 แอฟริกาได้เข้าไปเกี่ยวพันในนามิเบีย การล่มสลายของยูโกสลาเวียในปี ค.ศ. 1992-1995 ทำให้เกิดขบวนการข่มขืนทางเพศอย่างเป็นระบบ

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ความอดอยากในโซมาเลียใน ค.ศ.1992-1994 ปัญหาทางการเมืองในกัมพูชาตั้งแต่ ค.ศ.1991-1997 ความขัดแย้งทางเชื้อชาติและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา ใน ค.ศ.1994 ประเด็นเหล่านี้คณะมนตรีความมั่นคงได้มีวิธีการแก้ไขที่แตกต่างกันไป ทั้งการระงับความช่วยเหลือและกดดันด้วยวิธีการต่าง ๆ⁷

การจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเพื่อดำเนินคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ จัดได้ว่าเป็นการแก้ไขเยียวยาทางกฎหมาย (legal remedy) ที่สำคัญให้แก่ปัจเจกบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อของการถูกละเมิด⁸

ความคิดเรื่องการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศที่มีลักษณะถาวรเพื่อพิจารณาคดีต่อบุคคลที่กระทำผิดในลักษณะของอาชญากรรมที่รุนแรง รวมทั้งเป็นเครื่องมือเสริมเขตอำนาจอาญาของรัฐ โดยทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในทางอาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งอาจมีเหตุผลมาจากการที่ระบบความยุติธรรมภายในรัฐนั้นขาดประสิทธิภาพ ศาลอาชญากรรมระหว่าง

⁶ United Nations, "United Nation diplomatic conference of plenipotentiaries on the establishment of an International Criminal Court A/CONF.183/a (17 July, 1998)", Rome Statue of the International Criminal Court preamble , p.3-7.

⁷ David P. Forsythe, Human Rights in international relations (Cambridge : Cambridge University Press, 2000), p.59.

⁸ จันทิมา ลิมปานนท์, "ปัญหากฎหมายและแนวทางเยียวยาเกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 116.

ประเทศมีลักษณะเป็นศาลอิสระโดยมีความสัมพันธ์กับระบบการทำงานของสหประชาชาติ⁹

ในระยะเวลาที่ผ่านมาประชาคมโลกได้มองเห็นความเหมาะสม จึงได้จัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (เฉพาะกิจ) ขึ้นมา 4 ศาลและได้ทำการจัดตั้ง คณะกรรมาธิการขึ้นมาเพื่อสอบสวนภาระกิจหลัก 5 เรื่องศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ(เฉพาะกิจ) ประกอบด้วย ศาลทหารระหว่างประเทศแห่งนูแรมเบิร์ก ศาลทหารระหว่างประเทศแห่งตะวันออกไกล (โตเกียว) ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (เฉพาะกิจ) สำหรับอดีต ยูโกสลาเวีย (International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia - ICTY) และ ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (เฉพาะกิจ) สำหรับรวันดา (International Criminal Tribunal for Rwanda - ICTR) ซึ่งเป็นสาขาของ ICTY¹⁰

ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง สหประชาชาติได้เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการจัดตั้ง ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยสมัชชาแห่งสหประชาชาติได้มีมติที่ 260 ในวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.1948 มอบหมายให้คณะกรรมาธิการระหว่างประเทศ(International Law Commission - ILC) ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งโครงสร้างขอบเขตของศาลระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาโทษปัจเจกบุคคลที่ก่ออาชญากรรมระหว่างประเทศ ในรูปแบบการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ สมัชชาสหประชาชาติได้จัดตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อเตรียมโครงสร้างของการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศและคณะกรรมาธิการได้ยกร่างธรรมนูญในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศในปี ค.ศ.1951และปรับปรุงอีกครั้งใน ค.ศ.1953 แต่ในที่สุดสมัชชาสหประชาชาติก็ได้ตัดสินใจเลื่อนการยกร่างธรรมนูญออกไป เพราะยังหาคำจำกัดความของ "การรุกราน" ไม่ได้¹¹ จนกระทั่งในปี ค.ศ.1989 ประเทศตรินิแดดและโทแบโก (Trinidad and Tobago) ได้เสนอต่อสมัชชาสหประชาชาติให้จัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้กับการค้ายาเสพติด

⁹ Geoffrey Robertson, Crimes against humanity: The struggle for global justice, Ibid., pp.330-331.

¹⁰ M. Cherif Bassiouni, "Historical survey: 1919-1998", in ICC ratification and national implementing legislation. (Chicago: Association Internationale de Droit Penal :1999), pp.6-8.

¹¹ Overview/online/ Available from <http://www.un.org/icc/overview.htm>. (22/11/2001)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศได้นำร่างธรรมนูญศาลในปีค.ศ. 1951 และ ค.ศ.1953 มาปรับปรุงใหม่อีกครั้งเพื่อจัดตั้งเป็นศาลอาญาระหว่างประเทศ(ศาลถาวร)¹²

ปลายทศวรรษ 1980 จัดได้ว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการเมืองโลก โดยเฉพาะการที่สหภาพโซเวียตได้มีนายมีคาอิล กอร์บาชอฟเป็นผู้นำ ความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดระหว่างผู้นำโลกเสรีที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำและโลกคอมมิวนิสต์ที่มีนายมีคาอิล กอร์บาชอฟ เป็นแกนสำคัญ ได้เริ่มนำไปสู่การปรับความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างค่ายตะวันตกกับค่ายตะวันออกซึ่งมักเรียกกันว่า เป็นช่วง "ดีมีน้ำผึ้งพระจันทร์" อาจสืบเนื่องจากระยะเวลาดังกล่าวสหภาพโซเวียตก็ได้ประสบปัญหาภายในค่อนข้างมาก และจากการที่ทั้งสองค่ายเริ่มมีทัศนคติที่สอดคล้องกัน ดังนั้นเมื่อเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ซึ่งเรียกว่า "การทำลายล้างเชื้อชาติ (ethnics cleansing)" ขึ้นในอดีตยูโกสลาเวีย ความเป็นเอกภาพในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจึงเกิดขึ้น ได้มีการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ(เฉพาะกิจ)สำหรับอดีตยูโกสลาเวีย(CTY) คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติ 808/1993 เพื่อจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวียหลังจากที่ความขัดแย้งอย่างรุนแรงในรวันดาได้เกิดขึ้น คณะมนตรีความมั่นคงจึงได้จัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศสำหรับรวันดา (ICTR) ขึ้น ซึ่งเป็นสาขาของ ICTY

ความสำเร็จในการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ(เฉพาะกิจ)สำหรับอดีตยูโกสลาเวียและรวันดาของคณะมนตรีความมั่นคงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้มีการดำเนินจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศที่มีลักษณะถาวร¹³

ในปีค.ศ.1994 คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (ILC)ได้ยกร่างธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศเสร็จสมบูรณ์ และได้เสนอต่อสมัชชาสหประชาชาติให้จัดการประชุมระหว่างประเทศที่ประกอบด้วยผู้แทนรัฐบาลมีอำนาจเต็ม (Conference of Plenipotentiaries) และ

¹² M. Cherif Bassiouni, "Observations concerning The 1997-1998 preparatory committee's work " in The International Criminal Court : Observations and issues before the 1997-98 preparatory committee;and administrative and financial implication (Chicago : International Human Right Law Institute Depaul University, 1996), p.5.

¹³ Richard H. Stanley, "Establishing an International Criminal Court and the pursuit of justice", in Reining in impunity for international crimes and serious violations of fundamental of human rights : Proceeding of The Siracusa conference 17-21 september 1998, ed.,Chritopher C.Joyner(Chicago : Association Internationale de Droit Penal : 1998), p.209.

ต่อมาสมัชชาสหประชาชาติได้มีมติจัดตั้งคณะกรรมการเตรียมการในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศขึ้น (Preparatory Committee on the Establishment of an International Criminal Court) ในวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 1995 โดยมอบหมายให้ดำเนินการต่อเนื่องจากงานที่คณะกรรมการเฉพาะกิจได้จัดทำไว้ รวมถึงการพิจารณาประเด็นที่ต่อเนื่องและมีความเกี่ยวข้องกับร่างธรรมนูญเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 คณะกรรมาธิการเตรียมการได้จัดให้มีการพิจารณาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศของคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อเตรียมจัดทำเอกสารฉบับสมบูรณ์ (Consolidate text) เพื่อเสนอต่อที่ประชุมทางการทูต¹⁴

คณะกรรมการเตรียมการเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้ทำงานเอกสารฉบับสมบูรณ์เสร็จเมื่อวันที่ 3 เมษายน ค.ศ. 1998

สมัชชาสหประชาชาติได้มีมติที่ 52/160 ลงวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 1997 ให้มีการจัดการประชุมผู้แทนรัฐบาลที่มีอำนาจเต็มเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน - 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1998 เพื่อพิจารณาร่างธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเป็นครั้งสุดท้าย และเพื่ออนุมัติอนุสัญญาจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ¹⁵

ความสำเร็จในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศในครั้งนี้ สหประชาชาติมีนานาประเทศและกลุ่มองค์การอิสระจำนวนมากเข้ามามีบทบาทอย่างต่อเนื่องในการผลักดันการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ รวมถึงบรรดาประเทศสมาชิกของสหประชาชาติที่รวมตัวกันภายใต้ชื่อ "Like-minded States"¹⁶ เช่น ออสเตรเลีย ออสเตรีย อาร์เจนตินา เบลเยียม แคนาดา ชิลี โครเอเชีย เดนมาร์ก อียิปต์ ฟินแลนด์ เยอรมัน กรีซ กัวเตมาลา ฮังการี ไอร์แลนด์ อิตาลี เลโซโท เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ โปรตุเกส ซามัว สโลวาเกีย แอฟริกาใต้ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตรินิแดดและโตเบโก อุรุกวัย เวเนซุเอลา และอังกฤษ

¹⁴ กรรภิรมย์ สุนทรนาเวิน, "ศาลอาญาระหว่างประเทศ," อ้างแล้ว, หน้า 7.

¹⁵ Overview Background Information Available from <http://www.un.org/icc/overview.htm>. (22/11/2001).

¹⁶ "The UN and war criminals : How strong a court ?," *The Economist* (13 June, 1998), 50.

"Like-minded States"¹⁶ เช่น ออสเตรเลีย ออสเตรีย อาร์เจนตินา เบลเยียม แคนาดา ชิลี โครเอเชีย เดนมาร์ก อียิปต์ ฟินแลนด์ เยอรมัน กรีซ กัวเตมาลา ฮังการี ไอร์แลนด์ อิตาลี เลโซโท เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ โปตุเกส ซามัว สโลวาเกีย แอฟริกาใต้ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ทูนิเซีย และไทยแบโก อูรุกวัย เวเนซุเอลา และอังกฤษ

ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มประเทศที่สนับสนุนการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศมักจะเป็นประเทศที่ส่งเสริมสนับสนุนพร้อมทั้งรณรงค์ในเรื่องสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอด

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีบทบาทเด่นในเรื่องสิทธิมนุษยชนทั้งในยุคของหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือช่วงเวลาที่อยู่ในอำนาจของอดีตประธานาธิบดี จิมมี คาร์เตอร์ ที่ชูนโยบายต่างประเทศเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ กลับคัดค้านและปฏิเสธการยอมรับการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ยังมี ลิเบีย อิรัก เยเมน ที่ต่อต้านศาลนี้¹⁷

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Court) แตกต่างจากศาลโลก (International Court of Justice – ICJ) รวมทั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (เฉพาะกิจ) (International tribunals) อื่นๆ ก็ตรงที่ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ(ICJ) จะเป็นศาลที่พิจารณาข้อขัดแย้งระหว่างรัฐต่อรัฐ

สำหรับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ(International Criminal Court) จะพิจารณาคดีต่อปัจเจกบุคคล อีกทั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศยังมีอำนาจครอบคลุมทุกส่วนของโลกและเป็นศาลถาวร

งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการที่จะศึกษาปัจจัยที่ทำให้การประชุมนานาชาติที่กรุงโรม(1998)บรรลุผลสำเร็จในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจที่มาในบทบาทของสหประชาชาติในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

¹⁶ "The UN and war criminals : How strong a court ?," The Economist (13 June ,1998), 50.

¹⁷ Ruth Wedgwood, "Fiddling in Rome : America and the International Criminal Court," Foreign Affairs, (November/December ,1998), 20.

2. เพื่อให้ทราบกรอบและขอบเขตการทำงานของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ
3. เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างสหประชาชาติ รัฐ และศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต้องการที่จะศึกษาความสำเร็จของสหประชาชาติในการผลักดันให้มีการลงนามอนุสัญญาจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี ค.ศ. 1998 หลังจากที่มีความพยายามอย่างยาวนานโดยจะเริ่มต้นด้วยการศึกษาบทบาทของ สหประชาชาติที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงการลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่กรุงโรมในปี ค.ศ. 1998 ซึ่งเป็นอนุสัญญาจัดตั้ง ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

1.5 สมมติฐานของการวิจัย

ความสำเร็จในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเป็นผลมาจากการรณรงค์ของกลุ่มสิทธิมนุษยชนและการผลักดันของสหประชาชาติเป็นสำคัญ

1.6 กรอบความคิด

ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ซึ่งปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติมติของสมัชชาและคณะมนตรี ความมั่นคงเกี่ยวกับเรื่องนี้ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับต่างๆที่ริเริ่มโดยสหประชาชาติและกรอบความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์

1.6.1 กรอบความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

เป็นเวลานับพันปีมาแล้วที่มนุษย์ค้นหาคำตอบที่ว่า มนุษย์ทุกคนควรมีสิทธิประเภทหนึ่งอันเป็นสิทธิประจำตัวที่ไม่อาจโอนให้แก่กันได้ และไม่อาจถูกทำลายโดยอำนาจใดๆ ขณะเดียวกันก็ได้มีการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิเช่นว่านี้ตลอดมาระหว่างผู้ที่อยู่ใต้การปกครอง ซึ่งเป็นผู้ได้รับสิทธิ" และผู้มีอำนาจปกครองซึ่งเป็น "ผู้มีอำนาจให้สิทธิอย่างแท้จริง

ผลที่ได้รับก็คือ ทำให้แนวคิดทางปรัชญาได้วิวัฒนาการมาสู่หลักของกฎหมาย โดยประเทศต่างๆบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิของบุคคลให้เป็นที่แน่นอน แต่วิธีดังกล่าวไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เพราะยังปรากฏว่ามนุษย์ในส่วนต่างๆของโลกมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน ฉะนั้นจึงมีการหาวิธีคุ้มครองสิทธิของมนุษย์ให้มีผลดียิ่งขึ้นไปอีก โดยนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศและองค์ระหว่างประเทศ คือองค์กรสหประชาชาติเข้ามาร่วมในการคุ้มครองสิทธิด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้นได้มีมานานแล้วบรรดา

นักปราชญ์แต่ครั้งโบราณเช่นสมัยกรีกหรือสมัยโรมัน ก็ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลสืบเนื่องกันเรื่อยมา แต่เดิมความคิดดังกล่าวได้โน้มเอียงไปในทางจำกัดอำนาจของกษัตริย์หรือผู้มีอำนาจการปกครองซึ่งเห็นว่ามีมากเกินไป ดังนั้นคำว่า“สิทธิของบุคคล”จึงได้กลายเป็นคำขวัญที่ใช้อ้างเพื่อต่อสู้กับความอยุติธรรมจากกษัตริย์หรือผู้มีอำนาจปกครองดังกล่าว กระทั่งทำให้เกิดความพยายามที่จะกำหนดสิทธิต่างๆ ซึ่งบุคคลต้องการได้รับจากรัฐในฐานะที่พวกเขาเป็นมนุษย์ไว้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเพื่อแสดงถึงพื้นฐานสิทธิดังกล่าว นักปราชญ์จึงอ้างเสมอว่าสิทธิเหล่านี้เป็น“สิทธิธรรมชาติ”ซึ่งสืบเนื่องมาจาก“กฎหมายธรรมชาติ” ส่วนคำว่า“สิทธิมนุษยชน”นั้นได้เริ่มใช้เมื่อศตวรรษที่20 นี้เอง โดยที่แนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาตินี้มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดที่จะคุ้มครองสิทธิของบุคคล และทำให้มีการร่างเอกสารรับรองสิทธิที่สำคัญหลายฉบับด้วยกัน รวมทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ส่วนกฎหมายธรรมชาติหมายถึงกฎหมายซึ่งบุคคลอ้างว่ามีอยู่ตามธรรมชาติคือเกิดมาแต่โดยมนุษย์ไม่ได้ทำขึ้น เป็นกฎหมายที่อยู่เหนือรัฐและใช้ได้โดยไม่จำกัดกาลเทศะ จากแนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาตินี้เอง ได้ทำให้เกิดความคิดเกี่ยวกับสิทธิธรรมชาติ โดยมีแนวคิดอยู่ว่า “มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกันและพระเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์ขึ้นมาได้ให้สิทธิบางอย่างแก่มนุษย์ สิทธิเหล่านี้ไม่อาจโอนให้แก่กันได้ และไม่มีใครจะละเมิดได้ ซึ่งได้แก่สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และสิทธิที่จะหาความสุขและรัฐทั้งหลายจะต้องกระทำทุกอย่างเพื่อให้มนุษย์มีสิทธิเหล่านี้อย่างเต็มที่ วิธีการเช่นนี้ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ต้องใช้เหตุผล ยอมรับว่าเป็นหลักที่ดีและเชื่อว่าจะทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมอย่างสันติและมีความสุข จากแนวความคิดในเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาตินี้ได้ถ่ายทอดไปสู่ นักปราชญ์ นักการเมืองและประชาชนทั่วไป¹⁸

ดังนั้น สหประชาชาติได้อนุมัติปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) เมื่อปี ค.ศ 1948 ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ในอารยธรรมที่ยาวนานสำหรับเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แนวความคิดใหม่ของสิทธิมนุษยชนได้มีจุดกำเนิดมาจากบริบทแวดล้อมการทำทรูณกรรมในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ประสพการณ์จากนาซีเยอรมัน ได้บีบบังคับให้สังคมโลกต้องค้นหาเครื่องมือระหว่างประเทศเพื่อที่จะป้องกันชีวิตของมวลมนุษย์และสิทธิมนุษยชน

สืบเนื่องจากได้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงทำให้เกิดความคิดที่จะผลักดันให้เรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องระหว่างประเทศหรือ“สิทธิระหว่างประเทศ” (International Rights) ที่ทุกประเทศต้องเข้าไปดูแลช่วยเหลือเพื่อยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิ

¹⁸ กุลพน พลวัน, สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์การเวก, 2520), หน้า 1-2.

มนุษยชนให้ดีขึ้น และร่วมมือกันดำเนินการกับประเทศที่กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนภายในประเทศของตน หรือประชาชนประเทศอื่นๆ ได้โดยชอบด้วยหลักกฎหมายระหว่างประเทศ การร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ การร่วมมือในกรอบของ "กฎบัตรสหประชาชาติ" และ "ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ"

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเป็นสถานภาพที่มีความเฉพาะตัวซึ่งจะไม่เหมือนกับลักษณะสำคัญของกฎบัตรแมกนา คาร์ตา (ค.ศ.1215) และคำประกาศเอกราชของชาวอาณานิคมของอังกฤษ (ค.ศ.1789) โดยปฏิญญานี้จะเอาใจใส่ต่อเสรีภาพและสิทธิของประชาชนทุกหนทุกแห่ง¹⁹ ซึ่งปฏิญญานี้ไม่เพียงเกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิทางการเมือง และสิทธิพลเรือนเท่านั้น หากแต่รวมถึงเศรษฐกิจและสิทธิทางสังคมกับสิทธิทางวัฒนธรรมด้วย²⁰

ในกฎบัตรสหประชาชาตินี้เองได้แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของสหประชาชาติที่ต้องการให้มีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง และได้มีการรับรองสิทธิมนุษยชน (International Bill of Rights) ไว้ถึง 7 แห่งด้วยกัน เช่น

แห่งแรกปรากฏอยู่ในคำปรารภซึ่งกล่าวในนามของประชาชนแห่งสหประชาชาติว่า "จะยืนยันความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชน อันเป็นหลักมูลในเกียรติศักดิ์และคุณค่าของมนุษย์ทุกคนสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีและของประชาชาติใหญ่น้อย"

มาตรา 1 ได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติไว้ว่า

"เพื่อจะบรรลุถึงความร่วมมือระหว่างนานาชาติ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพ ในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานแก่บุคคลทั่วหน้ากัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือ ศาสนา"

มาตรา 13 กล่าวถึงอำนาจและหน้าที่ของสหประชาชาติ

"สมาชิกจะต้องริเริ่มศึกษาและสนับสนุนวัตถุประสงค์การช่วยเหลือโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ

¹⁹ Robert G. Patman, "International human rights after the cold war", in Universal human rights (New York : St.Martin's Press, 2000), p.2.

²⁰ The United Nations department of public information, The United Nation and Human Rights (New York: United Nations Publication, 1973), p.12.

ขั้นมูลฐาน สำหรับคนทุกคน โดยไม่มีความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือ ศาสนา"

นอกจากนั้นยังปรากฏข้อความเกี่ยวกับการสนับสนุนการคุ้มครองของสิทธิมนุษยชน อีก ในมาตรา 55, 56, 62 และมาตรา 68²¹

บทบัญญัติในกฎบัตรดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ร่วมกันของสหประชาชาติที่จะจัดให้มีการจัดทำเอกสารรับรองสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นมาตรฐานร่วมกันสำหรับทุกประเทศที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติในการยึดถือเป็นกรอบแนวทางสำหรับคุ้มครองของสิทธิมนุษยชนต่อไป

กฎบัตรสหประชาชาติได้กล่าวถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน ทั้งในแง่ของเป้าหมายและวัตถุประสงค์โดยทั่วไป หากแต่ไม่ได้ระบุความหมายสิทธิมนุษยชนและข้อบังคับในการให้สมาชิกรับไปปฏิบัติแต่อย่างใด ดังนั้น การประชุมที่ซานฟรานซิสโกเมื่อวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1945 จึงมีการเสนอให้จัดทำร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนตามกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อกำหนดลักษณะสิทธิที่ควรได้รับการปกป้องอย่างชัดเจนและมีการพัฒนาแนวความคิดเพื่อการพัฒนาของมนุษยชาติ²²

ลักษณะและสาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ในบทนำของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้กล่าวไว้ว่า " การตระหนักถึงศักดิ์ศรีและสิทธิความเท่าเทียม โดยไม่แบ่งแยกของมวลมนุษยชาติ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของเสรีภาพความยุติธรรม และสันติภาพในโลก และการไม่ตระหนักถึงและดูหมิ่นสิทธิมนุษยชนถือเป็นการกระทำที่ป่าเถื่อนซึ่งถือว่าเป็นการทำลายมนุษยชาติ จึงเป็นการสมควรที่สิทธิมนุษยชนจะต้องได้รับการปกป้องโดยกฎเกณฑ์แห่งกฎหมาย และยืนยันในความเชื่อในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ และความเท่าเทียมของสิทธิของบุรุษและสตรี ดังนั้นจึงขอเชิญชวนให้สมาชิกร่วมกันส่งเสริมการเคารพและการสอดส่องดูแลสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำปฏิญญาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเพื่อเป็นมาตรฐานแห่งความสำเร็จร่วมกันของคนและทุกประชาชาติ"

จึงสามารถสะท้อนให้เห็นประเด็นที่สำคัญที่ปรากฏในปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

²¹ กุลพล พลวัน, "วิวัฒนาการกลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน" บทความใน ครบรอบ 84 ปี ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศกัทธิ์ หน้า 94-95.

²² กมลรัตน์ อินุตตมา, "ข้อจำกัดของสหประชาชาติในการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543) หน้า

ได้แก่

1. มนุษย์ทุกคนเกิดมาโดยมีเสรีภาพ และความเท่าเทียมกันในสิทธิและศักดิ์ศรี และทุกคนสมควรได้รับสิทธิและเสรีภาพทุกประการตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรืออื่นๆที่มาทางสังคม และเชื้อชาติ สถานภาพทางทรัพย์สิน กำเนิดและอื่นๆ (มาตรา 1-2)

2. ทุกคนมีสิทธิที่จะดำรงชีวิต มีเสรีภาพ และได้รับความมั่นคงส่วนบุคคล ไม่มีใครต้องเป็นทาส ไม่มีใครต้องถูกทรมาน และลงโทษหรือปฏิบัติอย่างทารุณทรมาน(มาตรา 3-5)

3. ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการรับรองในระดับสากลว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย มีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ไม่ถูกจับกุม กักขัง หน่วงเหนี่ยว หรือขับไล่ตามอำเภอใจ บุคคลที่ถูกจับมีสิทธิที่จะเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดจริง(มาตรา 6,7,9,11)

4. ทุกคนมีสมควรมีเสรีภาพในการเคลื่อนย้าย และมีที่พำนักอาศัยเป็นเจ้าของทรัพย์สิน มีเสรีภาพที่จะคิด รับรู้ นับถือศาสนา แสดงความคิดเห็น แสดงออก และเข้าสมาคมอย่างสันติ(มาตรา 13,17-21)

5. ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตน และในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคม จึงมีสิทธิที่จะได้รับความมั่นคงทางสังคม หน้าที่การงาน การเลือกงานอย่างเสรี ทุกคนมีสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่จำเป็นต่อศักดิ์ศรี และการพัฒนาบุคลิกภาพของตนอย่างเสรี(มาตรา 21-23)

6. ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับมาตรฐานตามความเหมาะสม มีบริการทางสังคมที่จำเป็น ได้รับการศึกษา และดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของตน(มาตรา 25-27)

สาระสำคัญของปฏิญญานี้ จึงได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเอาไว้อย่างครอบคลุม ตั้งแต่สิทธิเสรีภาพของพลเรือน และทางการเมืองที่ครอบคลุมเรื่องสิทธิของบุคคลในการดำรงชีวิต เสรีภาพ ความปลอดภัยในชีวิต สิทธิที่จะไม่ถูกปฏิบัติโดยปราศจากมนุษยธรรม สิทธิที่จะไม่ตกเป็นทาส หรือถูกทรมาน สิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน สิทธิในการไปไหนมาไหนได้อย่างเสรี สิทธิในเรื่องที่อยู่อาศัย สิทธิในเรื่องสัญชาติ สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ตลอดจนเสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสวงหาความรู้ การชุมนุม การมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้อย่างเสรี และยังคงกล่าวถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมเรื่องสิทธิในการรวมตัวเพื่อจัดตั้งสหภาพ สิทธิในการได้รับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย และการรักษาพยาบาลอย่างเพียงพอ สิทธิในการทำงาน สิทธิในการได้รับการพักผ่อนหย่อนใจ สิทธิทางการศึกษา สิทธิในการครองชีพอย่างเพียงพอ เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่ามีความพยายามให้ความหมาย และขอบเขตสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆอย่างครอบคลุม เพื่อผลักดันให้มีการยอมรับหลักสิทธิมนุษยชนในฐานะเป็นสิทธิที่มีความเป็นสากล จึงได้รวมเอาสิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วย

เรื่องที่บรรจุอยู่ในปฏิญญาดังกล่าวซึ่งถือเป็นเอกสารระดับระหว่างประเทศรับรองสิทธิมนุษยชน (International Bill of Rights) ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางศีลธรรมของธรรมชาติมนุษย์ที่มองเห็นว่ามนุษย์มีความเท่าเทียมกันและมีสิทธิอันติดตัวมาแต่กำเนิดอย่างน้อยที่สุดสิทธิที่จะอยู่รอด สิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการเป็นทาส และจากการทรมานและการกระทำอื่นใดที่บั่นทอนหรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นี่คือการรับประกันของการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สิทธิที่จะได้รับการปกป้องอย่างเท่าเทียมกันจากกฎหมายและจากความแตกต่างจากเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็น ถิ่นกำเนิด ทรัพย์สิน หรือสถานภาพอื่น ๆ

ต่อมาข้อมติ 2625 (XXV) ของวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ.1970 สมัชชาแห่งสหประชาชาติ ได้ย้ำว่าสันติภาพระหว่างประเทศจะต้องพบว่าขึ้นอยู่กับอิสระภาพความเท่าเทียม ความยุติธรรมและความเคารพในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน²³

ในโอกาสครบรอบ 25 ปี ของสหประชาชาติ ใน ค.ศ.1970 สมัชชาแห่งสหประชาชาติได้ประกาศว่าแม้ว่าการพัฒนาบางอย่างได้ประสบความสำเร็จ แต่ความรุนแรงอย่างมากของการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงส่งผลต่อปัจเจกบุคคลและหลายๆกลุ่มในภูมิภาคของโลก สหประชาชาติยังคงตั้งปณิธานในการที่จะยับยั้งต่อต้านความรุนแรงทุกรูปแบบต่อสิทธิและสันติภาพขั้นพื้นฐานของมนุษยชาติ โดยการกำจัดพื้นฐานของความรุนแรง ส่งเสริมให้มีความเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์โดยสากล โดยปราศจากการคำนึงถึงความแตกต่างเรื่องชาติพันธุ์ สีผิว เพศ ภาษาหรือ ศาสนา

สหประชาชาติได้ย้ำในต้นทศวรรษ 1980 ว่าการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนและ สันติภาพขั้นพื้นฐานเป็นความสัมพันธ์โดยตรงกับการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นการสร้างเงื่อนไขสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

โดยสรุปปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นเอกสารประกอบด้วย 30 มาตราที่ได้ย้ำและกำหนดถึงลักษณะของบุคคลว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ (Subject of

²³ Jack Donnelly, *Universal human rights theory and practice* (Ithaca : Cornell University Press, 1989),

International Law) ในการลงคะแนนเสียงของสมัชชาเพื่ออนุมัติเอกสารดังกล่าว ปรากฏว่ามีเพียงสหภาพโซเวียตและรัฐบริวารที่ไม่ได้ออกเสียงเห็นชอบกับปฏิญญานี้ ซึ่งฝ่ายโซเวียตเห็นว่าปฏิญญานี้ไม่มีลักษณะที่จะให้ความปกป้องคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ได้ และยังไม่ได้นำเอาหลักการของประชาธิปไตยของสังคมนิยมเข้าไปใส่ไว้ด้วย

อย่างไรก็ดีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นเอกสารที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งได้กำหนดถึงหลักการทั่วไป และรายละเอียดของสิทธิและเสรีภาพ ที่ปฏิญญานี้เห็นว่าสมควรที่จะได้รับการคุ้มครองในระดับระหว่างประเทศ²⁴

ในหลักการทั่วไป ประการแรกก็ได้กล่าวถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์ว่าเป็นพื้นฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพ หลักการนี้หมายถึงมนุษย์มิได้เป็นเหมือนกับสิ่งของอย่างอื่น แต่เป็นบุคคลที่มีคุณค่าในตัวเอง และมีลักษณะที่แทนกันไม่ได้ จุดกำเนิดของแนวความคิดนี้ก็มาจากปรัชญาที่แพร่หลายในประเทศตะวันตก

สำหรับสิทธิและเสรีภาพที่กล่าวไว้ในปฏิญญาฯ ส่วนหนึ่งก็เป็นสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลโดยทั่วไป และส่วนหนึ่งได้แก่สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม บทบาทของสหประชาชาติในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้น มีทั้งด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการดำเนินการเพื่อยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องการดำเนินการเพื่อยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นหลังจากที่ได้มีการประกาศปฏิญญาแล้วแม้ตัวปฏิญญาเองไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายแก่รัฐสมาชิกองค์การสหประชาชาติโดยตรง แต่สหประชาชาติเองก็ได้อ้างอิงปฏิญญานี้เข้าดำเนินการเพื่อยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆโดยไม่ถือเป็นการแทรกแซงอำนาจภายในของรัฐ (Domestic Jurisdiction) ตามมาตรา 2 (7) แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งห้ามการแทรกแซงเรื่องภายในของรัฐสมาชิก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁴ สมพงษ์ ชุมาก, องค์การระหว่างประเทศ: สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 203.

1.6.2 กรอบความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ (human security)

แนวคิดทางด้านความมั่นคง²⁵

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งภายในประเทศมากกว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศซึ่งมักจะมีแรงผลักดันมาจากเรื่องเชื้อชาติ ศาสนาหรือความแตกแยกในสังคม ประกอบกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าสามารถผลิตอาวุธที่มีประสิทธิภาพทำให้เวลาเกิดความขัดแย้งสามารถทำลายล้างได้มากกว่าเมื่อครั้งอดีต ภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ๆได้เกิดขึ้นนอกเหนือจากกองกำลังทางทหารและการทำลายล้างจากนิวเคลียร์ยังต้องเผชิญกับเศรษฐกิจการเมือง สภาพแวดล้อมและภัยอันตรายต่อมนุษย์ ปัญหาใหม่ๆที่เกิดขึ้นเช่นโรคเอดส์ ยาเสพติด สารพิษ และผู้อพยพ ได้กลายมาเป็นปัญหาสากลที่นานาชาติต้องร่วมมือกันแก้ไขพร้อมทั้งมีโซ่ปัญหาของชาติหนึ่งชาติใดอีกต่อไป

ในอดีตความหมายทางด้านความมั่นคงมักจะหมายถึงการปกป้องดินแดนภายในอาณาเขตของประเทศ แต่แนวคิดใหม่ทางด้านความมั่นคงได้มุ่งมาสนใจประชาชนมากขึ้นสำหรับภัยคุกคามทางด้านความมั่นคงอาจไม่ได้หมายถึงเพียงแค่กำลังทางทหารและอาวุธนิวเคลียร์อีกต่อไป แต่อาจรวมถึงความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจภัยคุกคามจากสภาพแวดล้อม ความแตกแยกในสังคมหรือปัญหาผู้อพยพ การแก้ไขปัญหาลำนี้ถ้าพึ่งเพียงประเทศเดียวไม่สามารถกระทำได้จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศและองค์การภายในภูมิภาค ปัญหาและการตัดสินใจส่วนใหญ่ได้เคลื่อนตัว มายังองค์การระหว่างประเทศ เช่นสหประชาชาติและองค์การภูมิภาคอย่างกลุ่มองค์การที่ไม่ใช่ของรัฐบาล ในอดีตความมั่นคงได้ถูกตีกรอบโดย“สงครามเย็น” แต่ในปัจจุบันได้มีปัจจัยใหม่ๆที่มีความซับซ้อนมาก ขึ้นเข้ามาแทนที่สงครามเย็น

²⁵ Lincoln C. Chen, "Human security : Concept and approaches", In Common security in Asia

Tatsuro Matsumae ed., (Tokai : Strategic Peace and International Affairs Research Institute), 1995, pp.137-146.

ตารางที่ 1 รูปแบบการเปลี่ยนแปลงบริบทความมั่นคงของมนุษย์

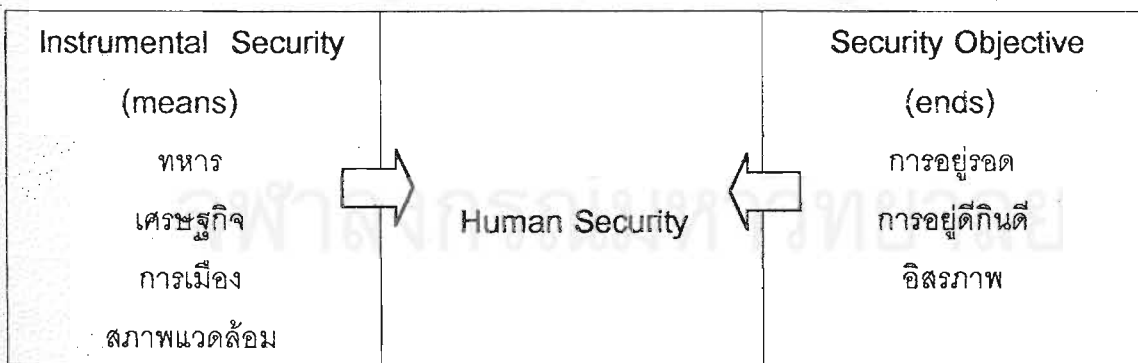
มิติ (dimensions)	เก่า (old)	ใหม่ (new)
การป้องกัน	ดินแดน	ประชาชน
ภัยคุกคาม	ทหาร	มากมายหลายอย่าง
สถาบัน	ชาติ รัฐ	ระหว่างประเทศ ภูมิภาค
นโยบาย กรอบการทำงาน	สงครามเย็น	กว้างขวาง ซับซ้อน เชื่อมเข้าเป็นเครือข่ายเดียวกัน

ความมั่นคงของมนุษย์

ความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ มีรูปแบบแนวคิดเฉพาะเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ในการที่จะอยู่รอด การอยู่ดีกินดีและอิสรภาพ

ในตารางที่ 2 ได้มีการรวบรวมแนวคิดของความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเปรียบได้กับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายท้ายสุดของความมั่นคงทั้งปวง

ตารางที่ 2 ความมั่นคงของมนุษย์

แนวคิดด้านการป้องกันการอยู่รอดของมนุษย์และด้านความมั่นคงเรียกว่า "complex humanitarian emergencies" สาเหตุความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้นในรวันดา บอสเนีย และโซมาเลีย มีปัจจัยที่ซับซ้อนเช่น ภูมิรัฐศาสตร์ มนุษยธรรม กองกำลังทางทหาร เศรษฐกิจ และเชื้อชาติ ดังนั้นจึงต้องมีเครื่องมือเพื่อที่จะป้องกันมนุษย์ไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมานอย่างไม่จำเป็น

องค์การที่หลากหลายได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องพันในการช่วยฟื้นฟูวิถีชีวิตเหล่านี้อย่างเร่งด่วน เช่นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลหน่วยงานระหว่างประเทศอย่างเช่นสหประชาชาติ และองค์การที่ไม่ใช่ของรัฐบาล เช่นกาชาดสากล หมอไร้พรมแดน (Medicin Sans Frontiers)รวมทั้งสื่อมวลชนซึ่งถือเป็นตัวแสดงที่สำคัญในการนำข่าวสารออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ยุทธศาสตร์สำหรับความมั่นคงของมนุษย์

ตารางที่ 3 จะนำเสนอกรอบการทำงานของยุทธศาสตร์ 3 ประการสำหรับความมั่นคงของมนุษย์คือการกระทำ การปกป้องและการส่งเสริมยุทธศาสตร์การปกป้องอย่างในสาธารณรัฐเอธิโอเปีย และแนวคิดด้านการป้องกันการอยู่รอดของมนุษย์และด้านความมั่นคง กลุ่มประเทศแถบนี้ถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงต่อความมั่นคงและความอยู่รอดของมนุษย์ นโยบายการปกป้องจะรวมถึงความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและนโยบายการป้องกันทางสังคม สำหรับเครื่องมือที่จะส่งเสริมเพื่อยกระดับประชาชนให้รอดพ้นจากสภาพเลวร้ายเช่นนี้ อาจรวมถึงการจ้างงานและการให้สินเชื่อรวมถึงนโยบายทางสังคม สำหรับยุทธศาสตร์สุดท้ายคือการป้องกันโดยผ่านการเตือนภัยล่วงหน้า คำถามคือเราจะสามารถหาข้อมูลข่าวสารและจัดตั้งระบบป้องกันวิกฤตของความมั่นคงของมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพได้หรือไม่ ในการป้องกันความขัดแย้ง เครื่องมืออาจประกอบด้วย การทูต การลงโทษ สิ่งเหล่านี้จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ไม่รุนแรง

การปกป้องการส่งเสริมและการป้องกันสิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ภายใต้แนวคิดนี้คือเรื่องของเชื้อชาติและคุณค่าทางพื้นฐาน สำหรับการกระทำขึ้นอยู่กับ การให้คำสัญญา ตัวของผู้นำ และแรงกระตุ้นของสาธารณชนรวมถึงรัฐบาลด้วย

ตารางที่ 3 ยุทธศาสตร์สำหรับความมั่นคงของมนุษย์

การปกป้อง (ความไม่มั่นคงอย่างรุนแรง)	- บรรเทาทุกข์ - เครือข่ายความปลอดภัย - กองกำลังรักษาสันติภาพ
การส่งเสริม (ความไม่มั่นคงเรื้อรัง)	- ความยากจน - การพัฒนา
การป้องกัน (การเตือนภัยด้านความมั่นคงล่วงหน้า)	- ข้อมูลข่าวสาร - การทูต - การลงโทษ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระบบการดำเนินงานของสหประชาชาติ ในด้านการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ
2. ทำให้ทราบว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นรุนแรงไม่ว่าจะเกิดขึ้นในที่ใด เป็นความรับผิดชอบระหว่างประเทศ
3. ทำให้ทราบการปฏิบัติหน้าที่ของสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่มีความต่อเนื่องมาโดยตลอด

1.8 วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยมีข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ เอกสารที่ออกโดยสหประชาชาติ เช่นกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต ที่จัดทำโดยองค์การสหประชาชาติ กลุ่มองค์การอิสระที่มีบทบาทต่อการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Document) ได้แก่ หนังสือทางวิชาการ บทความเชิงวิชาการ บทวิจารณ์ ในหนังสือ วารสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีการ พรรณนา (Descriptive Analytical Method) เพื่ออธิบายบทบาทของสหประชาชาติเกี่ยวกับการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

1.9 การนำเสนอ

บทที่ 1 กล่าวถึงความสำคัญของปัญหา ความเป็นมา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย กรอบความคิด ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีการดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการวิจัย

บทที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีความรุนแรงและขยายวงกว้างอย่างมาก ในช่วงศตวรรษที่ 20

บทที่ 3 ศึกษาบทบาทของสหประชาชาติในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ(เฉพาะกิจ)สำหรับอดีตยูโกสลาเวีย และรวันดา

บทที่ 4 ศึกษาการประชุมระหว่างประเทศที่กรุงโรม ค.ศ.1998 ภายใต้การอุปถัมภ์ของสหประชาชาติเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศและศึกษาขอบเขตอำนาจของศาลโดยสรุป

บทที่ 5 สรุป

พฤติกรรมการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีความรุนแรงในช่วงศตวรรษที่ 20

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นพฤติกรรมที่มนุษย์กระทำต่อกันมานับพันปี เกิดจากปัจจัยที่หลากหลาย นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 หรือแม้กระทั่งในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 รูปแบบของ Genocide หรือ Holocaust มักจะเกิดขึ้นมาโดยตลอดในบทนี้ได้ศึกษาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกรณีของอาร์เมเนียโดยชาวตุรกี การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวโดยนาซี การสังหารชาวนานกิงโดยทหารญี่ปุ่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชา การปราบปรามฝ่ายตรงข้ามอย่างรุนแรงที่เป็นชาวเวียดนามโดยสหรัฐอเมริกา การปราบปรามชาวติมอร์ตะวันออกโดยรัฐบาลอินโดนีเซีย การสังหารชาวซี้ลโดยนายพลปิโนเชต์ และการปราบปรามชาวจีนที่จตุรัสเทียนอันเหมินโดยรัฐบาลจีน

2.1 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์(genocide)

คำว่า "การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์" มาจากคำภาษาอังกฤษ "genocide" เป็นคำที่บัญญัติขึ้นในปี ค.ศ. 1944 โดยนายราฟาเอล เลมกิน (Rafael Lemkin) เป็นนักกฎหมายชาวโปแลนด์ คำว่า "genocide" นี้มาจากรากศัพท์ภาษากรีก "genos" ซึ่งแปลว่า "เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์" ผสมกับภาษาละติน "occidio" ซึ่งแปลว่าการฆ่า ความหมายโดยรวมจึงหมายถึงการกระทำอันใดก็ตามที่ทำด้วย ความมุ่งหมายที่จะฆ่าหรือทำลายเผ่าพันธุ์ใดเผ่าพันธุ์หนึ่งทั้งหมดอย่างสิ้นซาก

2.1.1 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวอาร์เมเนียโดยตุรกี ปี ค.ศ. 1915

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นครั้งแรกในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ก็คือการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวอาร์เมเนียโดยชาวตุรกีระหว่างปี ค.ศ. 1915-1918 มีชาวอาร์เมเนียเสียชีวิตประมาณ 600,000 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,000,000 คน

รัฐบาลออตโตมันได้เริ่มทำการสังหารหมู่ชาวอาร์เมเนียอย่างเป็นระบบเริ่มตั้งแต่การกล่าวหาว่าชาวอาร์เมเนียเป็นกบฏต่อรัฐและต้องการที่จะแยกตัวไปเป็นอิสระ¹ จากนั้นได้ทำการสังหารนักการเมือง-นักวิชาการชาวอาร์เมเนีย และทำการปลดอาวุธทหารชาวอาร์เมเนีย

รัฐบาลออตโตมันได้ใช้กำลังขับไล่และเนรเทศชาวอาร์เมเนียให้ไปยังทะเลทรายซีเรีย สำหรับเหตุผลในการเคลื่อนย้ายประชากรชาวอาร์เมเนียจากถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมมายังสถานที่ที่รัฐบาลจัดไว้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรัฐบาลออตโตมันไม่ยอมให้ชาวอาร์เมเนียรวมตัวและต่อต้านรัฐบาล

¹ Antonio Cassese, *Human rights in a changing world* (Cambridge : Polity Press, 1990), p. 71.

² Ibid, p. 72.

ออกโตมัน รวมทั้งป้องกันไม่ให้ชาวอาร์เมเนียนมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลของตนเอง³ ในระหว่างการเดินทางผู้คนต้องเสียชีวิตเป็นจำนวนมหาศาลสืบเนื่องจากอากาศที่ร้อนจัด การขาดแคลนน้ำและอาหารอย่างรุนแรง อีกทั้งรัฐบาลออกโตมันได้จัดตั้งกองกำลังเพื่อโจมตีขบวนการอพยพของชาวอาร์เมเนียน ประชาชนชาวอาร์เมเนียนคนใดที่สามารถเดินทางไปยังทะเลทรายซีเรียได้ก็จะถูกนำไปยังค่ายกักกันและมักจะเสียชีวิตในเวลาไม่นาน รูปแบบของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวอาร์เมเนียนประกอบด้วยการบังคับฝูงชนให้เข้ามารวมกันจากนั้นได้จุดไฟเผาทั้งเป็น สตรีชาวอาร์เมเนียนมักจะถูกล่วงละเมิดทางเพศเพื่อทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่วนเด็กจะถูกจับตัวนำไป ประชากรชาวอาร์เมเนียนจำนวนหลายแสนคนต้องเสียชีวิตและต้องมีสภาพเป็นผู้อพยพจำนวนมหาศาล

2.1.2 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวโดยนาซี

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวยิวได้ถูกสังหารเป็นจำนวนมากโดยนาซีเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ "The Holocaust" การสังหารชาวยิวได้มีการจัดทำอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นที่เยอรมัน วันที่ 30 มกราคม ค.ศ.1933 เมื่อนาซีขึ้นสู่อำนาจและสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ.1945 ในเวลา 12 ปีที่นาซีครองอำนาจชาวยิวได้รับผลกระทบที่รุนแรงและเหี้ยมโหด การสังหารชาวยิวในยุโรปได้แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ค.ศ.1933 - 1939 นาซีขึ้นสู่อำนาจเป็นการขยายตัวของกองทัพเยอรมันโดยที่มีผู้นำอย่าง ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) จากพรรคสังคมนิยมแห่งชาติ (National Socialist -NAZI) ซึ่งมีแนวคิดต่อต้านชาวยิวมาโดยตลอด หนังสือเล่มหนึ่งที่เขียนโดยฮิตเลอร์ชื่อ "Mein Kampf" ได้สะท้อนแนวคิดที่มีจุดมุ่งหมายในการเหยียดเผ่าพันธุ์และอนาคตของสังคมที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ทศวรรษนี้สะท้อนออกมาจากคำขวัญของพรรคนาซีที่ว่า "Deutschland erwache, Juda Verrecke" ซึ่งแปลว่า "เยอรมันจงตื่น ยิวจะต้องตาย" รวมทั้งจัดให้ชาวยิวเป็นกลุ่มคนที่น่าสงสัยและอันตรายสมควรที่จะได้รับการกระทำตอบโต้ที่รุนแรงอย่างที่สุด⁴ และ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในช่วงที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1934 - 1945 อยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มตั้งแต่เยอรมันบุกโปแลนด์จนกระทั่งเยอรมันแพ้สงคราม

กลุ่มคนที่ถูกสังหารโดยนาซี ประกอบด้วย ชาวยิปซี คนพิการ เซลยสงครามชาวรัสเซีย และยุโรปตะวันออก ผู้มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ นักการเมืองกลุ่มตรงกันข้าม หรือ อาจเป็นชาวยิวและผู้

³ Mim kemal Oke, The Armenian question 1914-1923 (University Printig House : Oxford, 1988), p. 134.

⁴ "The Massacre 1915," Available from <http://www.cilicia/arno10nr19171227.html>.12/2/2003

⁵ Philippe Burrin, Hitler and the Jews : The genesis of holocaust, Trans by Patsy Southgate(London : Edward Arnold, 1989), p.139.

เป็นคอมมิวนิสต์ ใครก็ตามที่นับถือศาสนา รวมทั้งมีแนวคิดทางการเมือง ความเชื่อ สุขภาพร่างกาย ไม่
เป็นชาวอารยัน (Aryan) ตามแนวคิดของพรรคนาซี และการที่พวกเขาล้มเหลวไม่อาจเป็น “อารยัน”
ที่สมบูรณ์แบบได้

มีสาเหตุหลายประการที่ทำให้เกิดการฆ่าล้างอย่างขนานใหญ่ที่สำคัญคือ
ทัศนะของฮิตเลอร์ที่ปรากฏใน “Mein Kampf” ท้ายที่สุดได้กลายมาเป็นโครงร่างที่สำคัญใน
นโยบายของพรรคนาซีและฮิตเลอร์เองก็มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงต่อนโยบายบทรูปสุดท้าย
สำหรับปัญหาของชาวยิว “Final Solution”⁶ รวมทั้งปัจจัยการเหยียดเผ่าพันธุ์ผสมกับความโกรธ
แค้นทางประวัติศาสตร์ กระแสชาตินิยมที่กลับมาได้รับความนิยมชมชอบอีกครั้งในยุโรปช่วงกลาง
ศตวรรษที่ 19 การที่เยอรมันแพ้สงครามโลกครั้งที่ 1 ผนวกกับการถูกกดขี่จากสนธิสัญญาแวร์ซายส์
(Treaty of Versailles) ทั่วโลกประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจอย่างหนัก รวมถึงสาธารณรัฐไวมาร์
(Weimar Republic) ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ การโฆษณาชวนเชื่อที่มีประสิทธิภาพ
ของพรรคนาซีเป็นตัวเร่งที่ก่อให้เกิดการฆ่าล้างชาวยิวอย่างรุนแรง

นาซีได้เริ่มทำล้างชาวยิวตั้งแต่ช่วงระหว่าง ปี ค.ศ.1933 – 1939 ขณะนั้นมีชาวยิวอาศัยอยู่
ในเยอรมันประมาณ 500,000 คน พวกเขาได้กลายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่อาจนับเป็นมนุษย์ที่สูงส่ง
อย่างที่ชาวเยอรมันเป็น ชาวยิวถูกกีดกันให้ออกจากสังคมในทุกรูปแบบพวกเขาต้องเผชิญกับกฎหมาย
ที่ออกมาเพื่อบังคับและกดดันชีวิตความเป็นอยู่อย่างเช่น The Civil Service Law of 7 April 1933
บังคับให้บุคคลที่ไม่ใช่ชาวอารยันต้องถูกเลิกจ้าง (ในช่วงแรกนายจ้างไม่ยอมเลิกจ้างชาวยิวเนื่อง
จากเป็นคนซื่อ นฉลาดและทำงานดี ภายหลังจากนาซีตรวจตราอย่างเข้มงวดจึงต้องปฏิบัติตาม)
นอกจากนั้นแล้วชาวยิวยังถูกเลิกจ้างในสถาบันการศึกษา อุตสาหกรรมบันเทิง ศิลปะ หนังสือพิมพ์
ตลาดหุ้น รวมทั้งนายแพทย์ ทันตแพทย์ ก็ถูกให้ออกจากสถานบริการของรัฐ (ในที่สุดรักษาได้
เฉพาะในหมู่ชาวยิวด้วยกันเท่านั้น) ชาวยิวไม่มีสิทธิ์ครอบครองหุ้นหรือที่ดินอีกต่อไป หากจะนับ
เหตุการณ์การต่อต้านชาวยิวแล้วจะพบว่าในเดือนเมษายน ค.ศ.1933 รัฐบาลมีความเข้มงวดต่อ
ชาวยิวที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมและมหาวิทยาลัย ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1934 นิธิต
กฎหมายที่เป็นชาวยิวไม่ได้รับอนุญาตให้สอบใบประกอบอาชีพ มีการต่อต้านไม่ให้ชาวยิวเรียนต่อ
ทางด้านการแพทย์ ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1945 ชาวยิวทุกคนถูกบังคับให้ติดดาวเดวิดสีเหลือง
มีคำว่า “ยิว” เดือนกันยายน ค.ศ.1935 กฎหมายนูเรมเบิร์ก(The Nuremberg Laws) ได้ออก
มาและบัญญัติว่าชาวยิวที่อยู่ในเยอรมันเป็นคนต่างชาติไม่มีสิทธิ์ทางการเมืองพร้อมทั้งไม่อาจ เรียกตน

⁶ Ian Kershaw, *The Nazi dictatorship : Problem and perspectives of interpretation* (London :
Edward Arnold, 1993), pp.82-88.

เองว่าชาวเยอรมันได้อีกต่อไป นอกจากนั้นยังห้ามมิให้ชาวเยอรมันแต่งงานกับชาวยิว ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1935 ได้มีกฎหมายปกป้องชนชาติเยอรมัน "Law for the protection of German blood" ครอบคลุมไปถึงการห้ามแต่งงานและมีความสัมพันธ์ทางเพศกับชาวยิว นิกอร์ กลุ่มพันธุ์ด้อยต่างๆ เดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1938 ได้เกิดจลาจลเรียกกันว่า kristallnacht (crystal night) ระหว่าง 9 - 10 พฤศจิกายน ค.ศ.1938 หลังจากวันที่ 9 พฤศจิกายน ชาวยิวกว่า 30,000 คน ถูกนำไปยังค่ายกักกัน ทั้งที่ Dachau Sachsenhausen และ Buchenwald⁷ นาซีได้บังคับให้ชาวยิวอพยพออกนอกประเทศแต่ห้ามนำเอาทรัพย์สินไปด้วย ประเทศในยุโรปส่วนใหญ่ไม่ต้องการรับชาวยิวเพราะกำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำ อีกด้านหนึ่งหลายประเทศคิดว่า "ยิว" คือตัวปัญหา สหรัฐอเมริกาได้รับชาวยิวไว้ 26,000 คน⁸

สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ประทุขึ้นเมื่อ วันที่ 1 กันยายน ค.ศ.1939 เมื่อเยอรมันบุกโปแลนด์ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวในช่วงที่ 2 เริ่มตั้งแต่ ค.ศ.1939-1945 นาซีเริ่มเกณฑ์ชาวโปแลนด์ไปเป็นแรงงานทาส ทำลายวัฒนธรรมของชุมชน การสังหารเริ่มที่กลุ่มผู้นำก่อนจากนั้นก็เป็น ศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ศิลปิน นักเขียน นักการเมือง พระนิกายแคธอลิก ชาวโปแลนด์ และชาวยิวเชื้อสายโปแลนด์ถูกจับกุมเป็นจำนวนมาก

ชาวยิวในยุโรปถูกสังหารจำนวนมหาศาลช่วงแรกนาซีใช้วิธี "Euthanasia" เป็นภาษากรีก (good death) ซึ่งแปลว่ากรุณาพิฆาต นาซีนำมาใช้กำจัดคนสูงวัยและคนพิการ (เพื่อให้พวกเขาพ้นทุกข์)⁹

ในขณะที่นาซีรุกรานไปยังสหภาพโซเวียต นาซีได้เริ่มกำจัดยิวผู้นำทางการเมือง คอมมิวนิสต์และยิวไปเป็นจำนวนมาก โดยหน่วยที่เรียกว่า "Einsatzgruppen" (หน่วยสังหารเคลื่อนที่ใช้วิธียิงกลางแจ้ง มีชาวยิวถูกสังหารโดยกลุ่มนี้นับล้านคน) นักโทษชาวโซเวียตที่ถูกสังหารโดยนาซีมีทั้งสิ้นประมาณ 3 ล้านคนจากจำนวน 5,754,000 คนที่ถูกจับมาเป็นเชลย นาซีได้ทำการอพยพนักโทษสลาฟทางฝั่งตะวันออกมาใช้แรงงานในเยอรมันประมาณ 5,000,000 คน รวมทั้งชาวโปแลนด์อีก 2,000,000 คน จำนวนกว่า 1,000,000 คน ได้เสียชีวิตลง จำนวนชาวสลาฟที่

⁷ Ian Kershaw, Hitler 1936-1945 nemesis (New York : WW. Norton & Company, 2000), pp.130-159.

⁸ Roderick Stackelberg, Hitler's Germany : Origins, interpretation, legacies (London : Routledge, 1999), pp.145-155.

⁹ Israel Pocket Library, Holocaust(Jerusalem : Keter Publishing House Jerusalem Ltd.,1974), p.85.

เสียชีวิตรวมทั้งสิ้นประมาณ 10,547,000 คน (การสังหารชาวสลาฟไม่ใช่เพราะพวกเขาเป็นพันธุ
 ด้อย หากแต่เป็นเรื่องของดินแดนเยอรมันต้องการขยายเผ่าพันธุ์ของตนไปที่นั่น) นาซีได้สังหาร ชาวยิว
 ไป 5,291,000 คน ชาวยิปซี 258,000 คน ชาวสลาฟ 10,547,000 คน ผู้มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ
 220,000 คน และคนพิการ (ซึ่งเป็นชาวเยอรมัน) 173,000 คน¹⁰

การสังหารโดยนาซีด้วยวิธียิงทิ้งนาซีถือว่าเป็นการดำเนินงานที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ
 ไม่สามารถสังหารได้เป็นจำนวนมากและใช้เวลานานเกินไป รวมถึงเสียค่าใช้จ่ายสูงจึงได้นำวิธีรม
 ก๊าซพิษมาใช้เพราะใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที ปลายฤดูร้อนปี ค.ศ.1941 ทหารนาซีได้ทดลองสังหาร
 ชาวยิวในหลายๆพื้นที่ของยุโรปตะวันออก ชื่อรหัส T-4 ควบคุมโครงการโดย ฟิลิป บัวเลอร์ (Philip
 Bouhler) รถกาซพิษจะวิ่งไปยังค่ายกักกันต่างในยุโรปตะวันออก เช่น ที่ ไครเมีย-คอเคซัส พอไปถึง
 จะทำการกวาดต้อนเชลยขึ้นมาบนรถจากนั้นจะปิดประตูหลังดำเนินการปล่อยกาซพิษออกมาใช้
 เวลาประมาณ 5-10 นาที ช่วงดังกล่าวจะมีการร้องขอชีวิตและดิ้นรนเพื่อที่จะออกมาข้างนอกของ
 เชลย ประโยคที่พยานมักจะได้ยินคือ "Dear Germans, let us out"¹¹

นาซีได้จัดตั้งค่ายขึ้น 3 แห่งเพื่อรองรับ"ปฏิบัติการไรน์ฮาร์ด-operation reinhard"
 นั่นคือ ค่ายเบลเซค(Belzec) ค่ายโซลิบอ(Solibor) ค่ายเทรบลิงคา(Treblinka) แต่ละค่ายสร้างขึ้น
 เพื่อสังหารชาวยิวที่อาศัยอยู่ในเขตนั้นๆยิวโปแลนด์เป็นกลุ่มแรกที่มายังค่ายเบลเซค ในเดือน
 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1942 นายทหารเยอรมันที่คุมค่ายชื่อ คริสเตียน เวิร์ท (Christian Wirth) ตัดสินใจ
 ใช้คาร์บอนมอนอกไซด์เพื่อสังหารเชลย มีชาวยิวเสียชีวิตในค่ายนี้ประมาณ 600,000 คน

ค่ายโซลิบอเริ่มดำเนินการในเดือนเมษายน ค.ศ.1942 มีชาวยิวกว่าครึ่งล้านคน
 เสียชีวิตในค่ายแห่งนี้ก่อนจะปิดตัวลงในปี ค.ศ.1943

ค่ายเทรบลิงคา เป็นค่ายที่ชาวยิวจากวอร์ซอ ถูกสังหารมากที่สุดมีจำนวนถึง
 900,000 คน เสียชีวิตมากเป็นอันดับสองรองจากเอาชวิทซ์ ที่เทรบลิงคาไม่มีการคัดเลือกว่าใครจะ
 ถูกส่งไปใช้แรงงานหรือเข้าห้องรมกาซพิษ ทุกคนที่มายังค่ายนี้จะต้องถูกสังหารทั้งสิ้น ค่ายนี้เปิด
 ตั้งแต่ กรกฎาคม ค.ศ.1942 - สิงหาคม ค.ศ.1943

¹⁰ R.J. Rummel, Democide Nazi genocide and mass murder (London : Transaction
 publishers, 1992), pp.31 – 41.

¹¹ Schmucl Spector, "Killing in the gas vans behind the front" in Nazi mass murder : A
 documentary history of the use of poison gas Eugen Kogon, Herman Langbein and Adalbert
 Ruckerl eds.,trans Marry Scoot and Caroline Lioyd – Morris (New Heaven and London : Yale
 University Press, 1993), pp. 61-65.

เหยื่อที่ถูกสังหารในปฏิบัติการไรน์ฮาร์ดส่วนใหญ่จะเป็นยิวโปแลนด์ (ทั้งสามค่ายตั้งอยู่ห่างจากกรุงวอร์ซอประมาณ 45 ไมล์) รวมทั้งมีชาวยิวที่ส่งมาจาก ฮอลแลนด์ ฝรั่งเศส ออสเตรีย กรีซ สโลวาเกีย ปฏิบัติการไรน์ฮาร์ดถูกระงับเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ.1943

ค่ายเอชวิทซ์ (Auschwitz) นี้ตั้งขึ้นในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1940 เป็นค่ายที่ใหญ่ที่สุด ใช้กักกันนักโทษยิวโปแลนด์โดยเฉพาะ เป็นค่ายที่มีการทดลองทางการแพทย์ เป็นค่ายแรงงาน รวมถึงเป็นค่ายสังหารที่ใหญ่ที่สุดในเยอรมัน จะมีค่ายย่อยอยู่ในนี้อีก 3 ค่าย ค่ายแรกจะรองรับ นักโทษจากโปแลนด์ (ผู้นำทางการเมือง พระ ปัญญาชน กลุ่มที่มีความคิดตรงกันข้ามกับนาซี) ใช้กาซพิษในการสังหาร

ค่ายเอชวิทซ์-ไบร์เคเนา (Auschwitz- Birkenau) เป็นทั้งค่ายแรงงานและค่ายสังหาร จะมีการแยกแยะเชลย ตามอายุ อาชีพเพื่อหาคนที่ทำงานได้ ส่วนใครที่ถูกตัดสินว่าไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานจะถูกนำเข้าห้องรมกาซพิษทันที อีกขั้นตอนหนึ่งคือแพทย์นาซีจะเข้ามาคัดเลือกว่าเชลยคนใดเหมาะที่จะทำการทดลองทางการแพทย์ส่วนใหญ่จะเสียชีวิตในขณะทดลอง แต่ถ้าเชลยคนใดเป็นแพทย์ชาวยิวก็จะถูกไว้ชีวิตจากนั้นก็จะเป็นผู้ช่วยแพทย์นาซีอีกครั้ง¹² นักโทษที่เสียชีวิตในห้องรมกาซพิษหลังจากนั้นจะนำเข้าเตาเผาขนาดใหญ่ ภายใน 24 ชั่วโมงจะเผาทำลายศพได้ถึง 10,000 ศพ¹³

อาชญากรรมสงคราม

วันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1945 ผู้แทนพันธมิตรจากสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย ได้ประชุมกันที่ลอนดอนและตกลงตั้งศาลทหารระหว่างประเทศ (Agreement for Establishment of an International Military Tribunal)ตามประกาศลงวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ.1945 และได้มีข้อตกลงภาคผนวกเป็นธรรมนูญศาลทหารเรียกว่า "The Charter of the International Military Tribunal" ต่อมาได้มีประเทศอื่นร่วมลงนามอีก 19 ประเทศ คือ ออสเตรเลีย เติร์กเมนิสถาน เบลเยียม เดนมาร์ก กรีซ ฮอนดูรัส ไฮติ อินเดีย ลักเซมเบิร์ก นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ ปานามา ปารากวัย โปแลนด์ ยูโกสลาเวีย อุรุกวัย เวเนซุเอลา และเชโกสโลวาเกีย อัยการศาลทหารได้ยื่นฟ้องบุคคล 24 คนเป็นจำเลยต่อศาลมีคำพิพากษาให้ประหารชีวิตจำเลยโดยการแขวนคอรวม 12 คน คือ วิลเฮล์ม เกอริง (Wilhelm Goring) เยาคิม ฟอน รีบเบนทรอป (Joachim von

¹² Robert Jay Lifton, The Nazi doctors : Medical killing and the psychology of genocide (New York : Basic Books, 1986), pp.134-143, 167-169.

¹³ Gerald Fleming, Hitler and the final solution (London : Hamish Hamilton Ltd.,1984), p.143.

Ribbentrop) เออร์เนสต์ เคลเทินบรูเนอ (Ernest Kaltenbruner) วิลเฮล์ม ไคเทิล (Wilhelm Keitel) ฮันส์ ฟรังค์ (Hans Frank) วิลเฮล์ม ฟริค (Wilhelm Frick) อัลเฟรด โรเซนเบิร์ก (Alfred Rosenberg) อัลเฟรด โจดัล (Alfred Jodl) จูเลียส สไตรเคอร์ (Julius Streicher) ฟริทซ์ เซาเคิล (Fritz Sauckel) อัลเฟรด เซสส์-อิงควาท (Alfred Seyss-Inquart) และมาร์ติน บัวมัน (Martin Bouman) ศาลได้พิจารณาคดีพิพากษาประหารชีวิตบัวมันทั้งๆที่ยังจับตัวไม่ได้ นอกจากนี้ยังให้จำคุกตลอดชีวิต 3 คนคือ รูดอร์ฟ เฮสส์ (Rudolf Hess) วอลเตอร์ ฟังก์ (Walter Funk) อีริค ริตเตอร์ (Erich reader) จำคุก 20 ปี สองคนคือ อัลแบร์ท สเปียร์ (Albert Speer) บัลด์ัวร์ ฟอน ชีริค (Baldur von schiach) จำคุก 15 ปี คือคริสเตียน ฟอน นอยรัธ (Christian von Neurath) จำคุก 10 ปีคือคาร์ล โดนิทซ์ (Carl Donitz) สำหรับ ชาค ฟอน เพเพน (Schacht Von Papen) และฮันส์ ฟริทเช (Hans Frizsche) ศาลพิพากษาให้ปล่อยตัวพ้นข้อหาไป ศาลพิพากษาให้กองกำลังทหารของพรรคนาซี หน่วยสืบราชการลับของพรรคนาซี หน่วยตำรวจลับ และองค์กรกลางของพรรคนาซี เป็นองค์กรอาชญากรรม¹⁴

2.1.3 การสังหารหมู่ชาวนานกิงโดยทหารญี่ปุ่น

การกระทำของชาวญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่างการบุกนานกิงก่อให้เกิดความทุกข์ยากต่อชาวนานกิงอย่างมากเป็นกรณีที่เราเรียกว่า The Rape of Nanking แต่การกระทำของทหารญี่ปุ่นที่มีต่อชาวนานกิงได้ถูกอิทธิพลของสงครามเย็นรวมถึงการที่ประเทศญี่ปุ่นได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจในอันดับต้นๆส่งผลให้อาชญากรรมสงครามที่ญี่ปุ่นได้ก่อขึ้นต่อชาวนานกิงได้ถูกซ่อนไว้เบื้องหลัง¹⁵ อีกทั้งต่อมาจีนได้เปลี่ยนเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ทำให้ประเทศส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ทศวรรษ 1920 ประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาอย่างมากในด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ประชากรชาวญี่ปุ่นเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ญี่ปุ่นต้องการขยายดินแดนหรือต้องการที่ครอบครองดินแดนมากขึ้นเป้าหมายคือเอเชียตะวันออก ประเทศญี่ปุ่นบุกโจมตีประเทศจีนโดยไม่ประกาศสงครามล่วงหน้าในทศวรรษ 1930 การบุกแมนจูเรีย ในปี ค.ศ. 1931 คือนัยยะบ่งชี้ว่าต้องยึดครองประเทศจีน จากนั้นได้แต่งตั้งรัฐบาลเปลี่ยนชื่อแมนจูเรียเป็นแมนจูแก้วได้สถาปนาจักรพรรดิปูยีซึ่งเป็นจักรพรรดิองค์สุดท้ายของจีนที่ลี้ภัยไปอยู่แมนจูเรียขึ้นเป็นจักรพรรดิแห่ง

¹⁴ สุเทพ ฉัตรถาวร, กฎหมายระหว่างประเทศกับการเมืองระหว่างประเทศ พุทธิกรรมเอกสาร เล่มสอง : ภาคสงคราม กรณีพิพาทและความไม่เป็นกลาง (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2516) หน้า 535-536 และ 541.

¹⁵ Elaza Barkan, The guilt of nation restitution and negotiation historical injustices (New York : WW Norton & Company, 2000), p.51.

แมนจูว โดยมีรัฐบาลญี่ปุ่นชกโยอยู่เบื้องหลังในปี ค.ศ.1937 ญี่ปุ่นทำสงครามเต็มรูปแบบกับจีน และต้องการเอาชนะในช่วงเวลาอันสั้นเมืองสำคัญๆ อย่างปักกิ่ง เทียนสิน เชียงไฮ้ ถูกโจมตีทั้งสิ้น

ญี่ปุ่นได้ทำการบุกนานกิงเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ.1937 ได้เริ่มทำลายทุกอย่าง บ้านเรือนชีวิตผู้คน มีทั้งการกราดยิงและทิ้งระเบิดแบบปูพรม จำนวนชาวนานกิงที่เสียชีวิตมี ประมาณ 300,000 คน สตรีที่ถูกข่มขืนประมาณ 80,000 คนยอดของผู้เสียชีวิตมากกว่าที่ฮิโรชิมา และนางาซากิรวมกัน หรือตัวเลขของพลเรือนที่เสียชีวิตสูงกว่าในอังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม ใน ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมกัน¹⁶

ช่วงที่เกิดสงครามมีชาวตะวันตกอาศัยอยู่ในนานกิงบุคคลเหล่านี้มีส่วนช่วยในการเก็บและบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งได้จัดตั้งเขตปลอดภัย (safety zone) เพื่อรักษาชีวิตของชาวนานกิงได้ช่วยให้ชาวนานกิงรอดพ้นจากการสังหารหมู่ได้เป็นจำนวนหลายแสนคน

นักหนังสือพิมพ์จาก New York Times ชื่อทิลแมน เดอดิน (Tilman Durdin) ได้ รายงานข่าวประจำวันวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ.1937 มีใจความว่า “ทุกอย่างถูกทำลายสิ้นมีการกระทำ ที่รุนแรงต่อสตรี สังหารพลเรือนขับไล่ชาวจีนออกจากที่พักอาศัย ประหารชีวิตเชลยศึกและชาย ฉกรรจ์เป็นจำนวนมหาศาล ส่งผลให้นานกิงกลายเป็นเมืองแห่งความสยดสยองถนนทุกสายมีศพผู้ เสียชีวิตกองกันเต็มไปหมด ตำรวจและนักแม่นปืนของนานกิงจะต้องถูกสังหารอย่างรุนแรงเหยื่อ จำนวนมากถูกฟันด้วยดาบ กองทัพญี่ปุ่นได้ทำลายและปล้นสดมภ์ทุกอย่างที่ขวางหน้า อาหารคือ สิ่งที่ต้องการอันดับแรก จากนั้นก็เป็นทรัพย์สินเงินทองทั้งจากชาวนานกิงเองและจากชาวตะวันตก กองทัพญี่ปุ่นสังหารแม้กระทั่งเชลยศึกที่ยอมวางอาวุธหรือการบุกเข้าไปในเขตปลอดภัย (safety zone) เพื่อค้นหาทหารที่อาจแฝงตัวอยู่ จากนั้นก็จะนำตัวไปสังหาร”¹⁷

ชาวนานกิงมักจะถูกสังหารโดยถูกใช้เป็นเป้ายิงในการพันดาบให้กับทหารญี่ปุ่น เป็นการแข่งขันระหว่างทหารญี่ปุ่นว่า ใครจะสังหารเหยื่อได้เร็วกว่ากัน การฝังทั้งเป็นทั้งในสวนที่ โผล่เฉพาะคอแล้วใช้ดาบฟันศีรษะของเหยื่อหรือใช้มีดหรือรถถังวิ่งทับศีรษะที่โผล่ขึ้นมา

¹⁶ Iris Chang, “The nanking massacre” in The controversy over apologies and reparation for human injustice : When sorry isn't enough Roy L.Brook ed., (New York : New York University Press, 1999), p.104.

¹⁷ Xu Zhigeng, Lest we forget : Nanjing massacre, 1937, trans, Zhang Tingquan (Beijing : Chinese Literature Press, 1995), pp. 196-199.

กองทัพญี่ปุ่นได้สังหารชาวนานกิงในหลากหลายรูปแบบทั้งการจุดไฟเผา ให้สุนัขกัดจนเสียชีวิต รวมทั้งการบังคับให้หลยลงไปแม่น้ำที่เย็นจัดพร้อมทั้งกราดยิงจนเสียชีวิต

การฆ่าจีนสตรีชาวจีนที่รอดชีวิตจากการถูกฆ่าส่วนหนึ่งมักจะฆ่าตัวตายทีหลัง เพราะสังคมจะให้ความสำคัญกับสาวบริสุทธิ์ ถ้าหากว่าใครรอดชีวิตจากการฆ่าส่วนหนึ่งก็จะไม่ออกมาให้ข้อมูล สตรีชาวนานกิงที่ถูกฆ่าจะมีจำนวนประมาณ 80,000 คน สตรีที่ถูกฆ่าจะมีในทุกระดับของสังคมนานกิง และมักจะบังคับให้สมาชิกในครอบครัวล่องละเมียดทางเพศต่อกัน เพื่อลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของชาวจีน¹⁸

การรอดชีวิตของชาวนานกิงส่วนใหญ่เกิดเพราะชาวตะวันตกได้ช่วยชีวิตไว้โดยจัดตั้งเขต "safety zone" ขึ้น ผู้ที่ช่วยเหลือชาวจีนมีทั้งบุคคลที่เป็นสมาชิกนาซี เช่น จอห์น เรบ (John Rabe) ได้มีการจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด)¹⁹ ศัลยแพทย์ชาวอเมริกันชื่อ โรเบิร์ต วิลสัน (Robert Willson) หรือสตรีชาวอเมริกันชื่อวิลเฮมินา วอทริน (Wilhelmina Vautrin) ยอดผู้รอดชีวิตในเขตปลอดภัย ประมาณ 300,000 คน

นายทหารที่ต้องรับผิดชอบต่อการสังหารหมู่ชาวนานกิงก็คือ อิวะเนะ มัตซุย (Iwane Matsui) ถูกตัดสินให้ประหารชีวิตโดยการแขวนคอ ในليبปีถัดมาเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ.1947 นายทหารที่ใช้ชาวนานกิงเป็นเป้าในการแข่งขันในการฟันดาบคืออิวะ โนดะ (Iwa Noda) และ โตชิกิ มุกไก (Toshiaki Mukai) ได้ถูกนำตัวขึ้นศาลทหารสำหรับอาชญากรรมสงครามในนานกิง (Military Tribunal for Trial of War Criminal in Nanking) ศาลตัดสินประหารชีวิตโดยการยิงเป้า

2.1.4 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชาโดยเขมรแดง

เขมรแดงภายใต้การนำของ พอลพต นามเดิมคือ ซาร์ลอต ซาร์ (Saloth Sar) เป็นชาวเขมรที่ไปศึกษาต่างประเทศตะวันตกโดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศสและต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศกัมพูชา²⁰ พอลพตได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นรูปแบบของคอมมิวนิสต์ (เมษายน ค.ศ.1975 - ค.ศ.มกราคม 1979) มีชื่อประเทศว่า "กัมพูชาประชาธิปไตย"

¹⁸ Irish Chang, The rape of nanking : The forgotten holocaust of world war II (Middel essex England : Penquin Books, 1997), pp.89-99.

¹⁹ Erwin Wickert, The good German of nanking : The diaries of John Rabe (London : Abacus, 2000), p.67.

²⁰ Ben Kieman, The Pol Pot regime : Race power and genocide in Cambodia under the Khmer Rouge, 1975-1979 (Chiang Mai : Silkworm Books, 1996), p.6.

ตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ.1975 - เมษายน ค.ศ.1976 พรรคคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของพอลพต มีความมุ่งมั่นเป็นอย่างมากในการที่จะทำลาย "ระบบเก่า" ต้องการให้เขมรเป็นสังคมที่บริสุทธิ์ มีการทำลายรูปแบบการเมืองการปกครอง กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และขนบธรรมเนียมประเพณี มีการอพยพคนออกจากเมืองใหญ่ๆ ผลักดันให้ประชาชนจัดตั้งกลุ่มคอมมูนเกษตรกรรม แยกแยะ จับกุมหรือสังหารข้าราชการหรือทหารจากรัฐบาลเดิม การดำเนินงานของพอลพตโดยเฉพาะการกวาดต้อนผู้คนออกจากเมืองใหญ่เพื่อให้ออกไปสร้างสังคมแบบเกษตรกรรมนั้น สาเหตุมาจากการที่ประชาชนในชนบทนี้การโจมตีทางอากาศของสหรัฐอเมริกาเข้ามาอยู่ในเมืองใหญ่ ทำให้มีความเป็นอยู่อย่างแออัด สหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดบริเวณพรมแดนและชนบทที่ติดกับเวียดนามเพื่อกวาดล้างเวียดกง ทำให้ชาวเขมรต้องเสียชีวิตเป็นจำนวนมากและบางส่วนได้อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองใหญ่เช่น พนมเปญ²¹ ส่งผลให้ประชาชนชาวกัมพูชาขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐานอย่างสาหัส และพอลพตก็ต้องการให้เมืองใหญ่เหล่านี้ปลอดภัยผู้คนเพื่อความมั่นคงในการปฏิบัติของตน โดยไม่ต้องกังวลว่าจะมีศัตรูแอบแฝงอยู่ในตัวเมืองเพื่อตั้งตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลของตนเอง เป้าหมายของผู้ปกครองเขมรคนใหม่ต้องการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของสังคมเขมรที่ถูกครอบงำจากอิทธิพลของตะวันตก และมองว่าสังคมเขมรในขณะนั้นเป็นศูนย์กลางของความเสื่อม การบริโภคเกินขนาดจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง²²

ผู้นำเขมรแดงมีแนวโน้มที่จะคัดเลือกทหารที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นและจะถูกปลูกฝังลัทธิเขมรแดง ฝึกอบรม "เกมสัทรมาน" ซึ่งจะพัฒนาให้พวกเขารักในการฆ่าและการทรมาน²³

กองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์ได้บังคับประชาชนกว่า 3 ล้านคนให้ออกจากพนมเปญและเมืองใหญ่ในเวลาใกล้เคียงกัน ในการอพยพครั้งนี้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก จากสาเหตุของความร้อน การขาดแคลนอาหารและน้ำรวมทั้งการช่วยเหลือทางการแพทย์ขั้นพื้นฐานที่มีไม่เพียงพอ

²¹ สภาพการทิ้งระเบิดอย่างหนักโดย B-52 จำนวนระเบิดที่ใช้มากกว่าที่ทำลายประเทศญี่ปุ่นถึง 2 เท่า จำนวนกว่า 539,129 ตัน หลายครั้งที่มีการกำหนดผิดเป้าหมายทำให้ชีวิตพลเรือนต้องเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และการโจมตีโดยการทิ้งระเบิดอย่างหนักเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวกัมพูชาต้องเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่รุนแรง ศึกษาแนวคิดนี้ได้จาก (William Shawcross, *Sideshow, Kissinger, Nixon and the destruction of Cambodia* (London; Hogarth Press, 1991), pp. 291-299)

²² Kenneth M. Quinn, "The pattern and scope of violence in Cambodia 1975-1978" in *Rendezvous with death* Karl D Jackson ed., (New Jersey : Princeton University press, 1989) pp. 181-182.

²³ G. P. Ramchandra, *Kampuchea an artificial problem in international relation* (Calcutta : Bestbooks, 1986), p.6.

พอ กองกำลังของเขมรแดงจะเข้าจู่โจมกวาดต้อนที่หลังคาเรือนให้ทุกคนออกมาทันทีโดยให้เหตุผลว่าอาจถูกโจมตีทางอากาศจากสหรัฐอเมริกา ยอดรวมของผู้เสียชีวิตในระหว่างการเคลื่อนย้ายประมาณ 400,000 คน²⁴

ในปี ค.ศ. 1975 มีชาวมุสลิมจามประมาณ 250,000 คน มีหลักฐานเชื่อได้ว่ามุสลิมจามถูกสังหาร 2ใน3 หรือ3ใน4 ของจำนวนประชากรจามทั้งหมดคือถูกสังหารทั้งสิ้นประมาณ 125,000 คน²²

ในทศวรรษที่1960 มีชาวเขมรเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ในชนบทประมาณ 400,000 คน ในทัศนะของผู้นำเขมรแดง ชาวเขมรเชื้อสายจีนเป็นตัวแทนของทุนนิยมอาชีพอ้วนใหญ่ประกอบการค้าขาย ดังนั้นเมื่อเกิดการปฏิวัติกลุ่มนี้จึงถือเป็น "ศัตรูภายในที่ต้องกำจัด"จากการประเมินของ CIA มีชาวจีนในกัมพูชาถูกสังหารกว่า 200,000 คน²⁵

ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ.1975 เขมรแดงเริ่มจับไล่ชาวเขมรแดงเชื้อสายเวียดนามออกนอกประเทศประมาณ 150,000 คน หลายคนที่ถูกเนรเทศบางส่วนถูกสังหารในขณะที่เดินทางกลับเวียดนาม ส่วนหนึ่งไม่สามารถจะเดินทางเข้าไปยังเวียดนามได้เพราะพูดภาษาเวียดนามไม่ได้เลย การสังหารเริ่มในกลางปี ค.ศ.1976

ชาวเขมรกรอมได้ถูกสังหารในช่วง ค.ศ.1975 – 1977 กลุ่มแรกที่ถูกสังหารมี 2,000 คน มักถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏหรือไม่ก็เพียงแค่พูดภาษาเวียดนามได้

ในช่วงปี ค.ศ.1975 มีชาวเขมรเชื้อสายไทยมากกว่า 50,000 คนได้อพยพข้ามเขตมายังประเทศไทยเนื่องจากกลัวว่าจะถูกเขมรแดงสังหารสาเหตุการสังหารมาจากการถูกกล่าวหาว่าเป็นสายลับให้กับฝ่ายไทย

การสังหารชาวเขมรเชื้อสายลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชาวเขมรเชื้อสายลาวอาศัยอยู่ประมาณ 1,800 ครัวเรือนแต่พอปลายปี ค.ศ.1979 มีครอบครัวเหลือเพียง 800 ครอบครัว ประมาณว่า 50 เปอร์เซ็นต์จำนวนประชากรเขมรเชื้อสายลาวต่างถูกสังหารไปแล้วทั้งสิ้น

²⁴ Kenneth M. Quinn, "The Pattern and scope of violence in Cambodia 1975 – 1978 " in Rendezvous with death, p.183.

²² R.J.Rummel, Death by Government (NewJersy:Transaction Publishers, 1995), p.188.

²⁵ Min Chen, The strategic triangle and regional conflict : Lesson from the indo china war(London : Lynne Rienner Publishers, 1992), P.142.

หลังจากที่เวียดนามบุกกัมพูชาและสามารถตีกรุงพนมเปญได้เมื่อวันที่ 7 มกราคม ค.ศ.1979 สภาพความเป็นจริงในด้านความโหดร้ายที่เขมรแดงกระทำต่อชาวกัมพูชาก็เริ่มปรากฏออกมา แทบจะทุกพื้นที่ในกัมพูชาที่มีการพบโครงกระดูกมนุษย์รวมทั้งหลักฐานต่างๆที่แสดงว่ามีการสังหารคนเป็นจำนวนมาก สิ่งที่สามารถผูกมัดผู้นำเขมรแดงในการสังหารประชาชนมีทั้งวัตถุพยาน พยานบุคคล โดยเฉพาะกลุ่มที่หนีรอดจากการสังหารได้ สถานที่ที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากที่สุดในการคุมขังและทรมานนักโทษก็คือโตนสแลง (Tuol Slang) หรือ เซนเตบาล (Santebal) รหัสที่เรียกในหมู่เขมรแดงคือ S-21 แทบจะทุกพื้นที่ในการปกครองของเขมรแดงต้องมีเซนเตบาลกระจายอยู่ทั่วไป สถานที่แห่งนี้ใช้เป็นที่กักขังและสอบสวนมีชื่อในด้านการทรมานนักโทษด้วยวิธีการต่างๆ จุดประสงค์ของเขมรแดงจะมุ่งให้ผู้ต้องสงสัยยอมรับว่าตนทำงานให้กับเวียดนามหรือไม่ก็CIA²⁶

บุคคลที่ถูกส่งมายังสถานที่แห่งนี้ส่วนใหญ่มักจะเสียชีวิตในระหว่างการสืบสวนการทรมานเพื่อให้นักโทษสารภาพซึ่งมักจะเต็มไปด้วยความรุนแรง เริ่มตั้งแต่การทุบตีจนหมดสภาพ การช็อตด้วยไฟฟ้า การเจียนอวัยวะที่เป็นจุดอ่อนไหวของร่างกาย การแช่ในน้ำ พอพ้นจากสลบก็จะนำมากระทำซ้ำอีก จนนักโทษต้องสารภาพทั้งที่บางครั้งไม่ได้เป็นความจริง บางครั้งมีการแต่งเรื่องเพื่อขัดท่อนักโทษคนอื่นเพื่อให้ตนเองไม่ต้องถูกทรมานอีกต่อไป นักโทษที่เข้ามายัง S-21 ในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1975-1979 ประมาณ 1,400 คน²⁷

เป็นเวลานานกว่า 23 ปีที่รัฐบาลพลพรรคพดออำนาจลงไปแต่ยังไม่สามารถเอาผิดต่ออดีตผู้นำเขมรแดงได้ เนื่องจากสหประชาชาติไม่สามารถตกลงในรายละเอียดกับรัฐบาลฮุนเซ็น เช่น สหประชาชาติต้องการความร่วมมือในด้านความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค เงินทุนระหว่างประเทศ และความรับผิดชอบพิเศษอื่นๆ รวมถึงการเสนอชื่อนายความระหว่างประเทศและผู้พิพากษา ทั้งสองฝ่ายยังหาข้อสรุปไม่ได้²⁸

²⁶ Micheal Vickery, Cambodia : 1975 – 1982 (North Sydney : George Allen and Unwin, 1984), p.151.

²⁷ David Chanler, Voice from S – 21 terror and history in Pol Pot's secret prison (Chiang Mai : Silkworm Books, 2000), pp. 80 – 115.

²⁸ Tom Fawthrop "UN walkout cloud deny khmers chance for justice" Bangkok post (15 February, 2002), 10.

ท้ายสุดในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2003 สหประชาชาติและรัฐบาลกัมพูชาได้บรรลุข้อตกลงในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมเฉพาะกิจเพื่อดำเนินคดีและลงโทษต่อผู้นำเขมรแดงที่ยังมีชีวิตอยู่

2.2 การปราบปรามฝ่ายตรงข้ามอย่างรุนแรง

หมายถึง ประเทศมหาอำนาจหรือรัฐเผด็จการที่มักจะใช้กำลังที่เหนือกว่าทำการปราบปรามประเทศหรือประชาชนที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามโดยการใช้วิธีการที่รุนแรง

2.2.1 การปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงในเวียดนามโดยสหรัฐอเมริกา

"อาชญากรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง นั่นคือ นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา" เป็นคำกล่าวของ Ramsey Clark ซึ่งสามารถที่จะสะท้อนการกระทำของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อประเทศเวียดนามได้เป็นอย่างดีสำหรับสหรัฐอเมริกาแล้ว การเข้าสู่สงครามเวียดนามมิใช่เพื่อสนับสนุนให้ฝรั่งเศสมีอิทธิพลอยู่ในอินโดจีน หากแต่ต้องการต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สหรัฐใช้ตั้งแต่เริ่มสงครามเย็น²⁹ และการที่เวียดนามเหนือตกอยู่ใต้อิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ทำให้สหรัฐอเมริกาห่วงเกรงว่าภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดอาจตกอยู่ภายใต้ลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วย นั่นคือรูปแบบของ "domino effect"³⁰

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เวียดนามตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของญี่ปุ่นขณะนั้นได้มีการจัดตั้งขบวนการกู้ชาติขึ้นซึ่งมีโฮจิมินห์ (Ho Chi Min) เป็นผู้นำ ขบวนการกู้ชาติได้จัดตั้งขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1941 ใช้ชื่อว่า "เวียดนาม ด็อก แลป ดองมิน ฮอย" (Doc lab dong min hoi) มีชื่อสั้นๆว่า "เวียดมินห์"³¹ โฮจิมินห์ได้ประกาศเอกราช ในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1945

สำหรับฝรั่งเศสนั้นต้องการกลับมาয়ง"โคชินจีน"หรือเวียดนามใต้อีกครั้งความต้องการของฝรั่งเศสได้รับการเห็นชอบจากที่ประชุมปอตสดามจากฝ่ายพันธมิตรผู้ชนะสงครามยิ่งไปกว่านั้นฝรั่งเศสไม่ยอมรับการประกาศเอกราชของเวียดนามโดยรัฐบาลโฮจิมินห์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁹ Hans J. Morgenthau, "The 1954 Geneva conference : an assesment" in Vietnam anatomy of a conflict Wesley R. Fishel ed.,(Itasca, Illinois : FE.Peacock Publishers ,1968), p.118.

³⁰ Noam Chomsky "The United States and indochina : Far from an aberation" in Coming to term : Indochina, The United States and the war Douglas Ally and Ngo Vinh Long eds.,(Oxford : Westview Press, 1991), pp,176.

³¹ Marilyn B. Young, The Vietnam wars 1945 – 1990 (New York : Harper Collins, 1991),p.2.

ในเดือนกันยายน ค.ศ.1945 กองทัพอังกฤษได้เดินทางมายังเวียดนามใต้และได้ทำการปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นพร้อมทั้งได้ติดอาวุธให้แก่ฝรั่งเศส และใช้ทหารอินเดียยกรูซ่า (Indian Ghuraka) เพื่อทำการต่อต้านและโค่นล้มการปกครองในเวียดนามใต้ของรัฐบาลโฮจิมินห์³² ฝรั่งเศสได้ทำการบุกเวียดนามเมื่อวันที่ 23 กันยายน ค.ศ.1945 ทำให้ชาวเวียดนามทั้งที่เป็นคอมมิวนิสต์และไม่เป็นคอมมิวนิสต์ต่างหันมาต่อต้านฝรั่งเศส ในที่สุดเวียดนามชนะฝรั่งเศสในศึกเดียนเบียนฟู ทำให้ผู้แทนของฝรั่งเศสและผู้แทนของเวียดนามตกลงใจในความตกลงเจนีวาเพื่อหยุดยิงระหว่างกัน และแบ่งประเทศเวียดนามออกเป็นสองเขต กองทหารเวียดนามที่ต้องขึ้นไปอยู่เหนือเส้นขนานที่ 17 ส่วนกองทหารฝรั่งเศสและเวียดนามใต้ต้องถอยลงมาอยู่ใต้เส้นขนานที่ 17 พร้อมทั้งได้กำหนดให้ชาวเวียดนามทั้งหมดมีการเลือกตั้งเพื่อรวมทั้งสองเขตให้เป็นประเทศเดียวกันในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1956 ทางฝ่ายรัฐบาลเวียดนามใต้ภายใต้การนำของ ใง ดินห์ เดียม ปฏิเสธที่จะให้มีการเลือกตั้งเพื่อรวมประเทศ ส่งผลให้เวียดนามเหนือและกองโจรคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้(เวียดกง) ทำการบุกเวียดนามใต้เพราะถือว่าเวียดนามใต้ได้ละเมิดข้อตกลงเจนีวา

หลังจากที่ประเทศจีนต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของคอมมิวนิสต์ ขณะที่สหภาพโซเวียตก็กำลังขยายอิทธิพลอย่างเต็มที่ในยุโรปตะวันออก ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องเข้าร่วมในสงครามเวียดนามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องตกเป็นคอมมิวนิสต์ทั้งภูมิภาคซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อสหรัฐอเมริกา ประกอบกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งผลิตยางพาราที่ใหญ่ที่สุดในโลกขับเคลื่อนด้วยทรัพยากรจำนวนมาก กลุ่มบุคคลผู้ทำหน้าที่กำหนดนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่างเกรงว่าถ้าต้องสูญเสียภูมิภาคนี้ให้ไปอยู่ในอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ อาจส่งผลเสียต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในส่วนของญี่ปุ่นรวมถึงแนวป้องกันที่สำคัญอย่างแปซิฟิกอาจเป็นอันตราย ส่งผลเสียต่อเส้นทางการเดินเรือทางทะเลและอากาศระหว่างออสเตรเลีย ตะวันออกกลาง สหรัฐอเมริกาและอินเดีย อาจถูกตัดซึ่งทำให้ปฏิบัติการทางทหารไม่ได้รับความสะดวก ในทัศนะของสหรัฐอเมริกา อินโดจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเวียดนาม ถือได้ว่าเป็นกุญแจในการที่จะปกป้องเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินโดจีนก็ยังเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มั่งคั่ง แหล่งผลิตข้าวที่ใหญ่และเป็นฐานทัพเรือที่สำคัญ³³

จำนวนทหารอเมริกาที่เข้ามายังเวียดนามใต้ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่น 2,000 คน ในปี ค.ศ.1961 และ ในปี ค.ศ.1966 เพิ่มขึ้นถึง 550,000 คน สหรัฐอเมริกาได้เริ่มโจมตีทางอากาศ

³² Ibid.,P.11.

³³ George C. Herring, America's longest war : The United States and Vietnam , 1950 – 1975 (New York : McGraw – Hill, 1986), PP, 12 – 14 .

ต่อเวียดนามเหนืออย่างรุนแรงและต่อเนื่องเป็นเวลา 8 ปี ให้อีโคโนมิคโงคิมตี๋ทางอากาศว่า "Rolling Thunder" มีการโจมตีทางอากาศทั้งสิ้น 350,000 ครั้ง จำนวนระเบิดที่ทิ้งลงไปประมาณ 8 ล้านตัน³⁴

ปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐอเมริกาที่ใช้ในเวียดนามใช้ชื่อว่า "ค้นหาและทำลาย" การโจมตีของทหารอเมริกันในแต่ละครั้งไม่สามารถจะแยกได้ว่าใครคือเวียดนามหรือประชาชนชาวเวียดนามผู้บริสุทธิ์ ถึงแม้ว่าการโจมตีทางอากาศประกอบด้วยเครื่องมือทันสมัยสามารถจับความเคลื่อนไหวของสิ่งมีชีวิตข้างล่างได้ แต่ก็ไม่อาจแยกแยะได้เลยว่านั่นคือเวียดนามหรือพลเรือนการทิ้งระเบิดแบบปูพรมมักเกิดขึ้นเสมอ ควบคู่ไปกับการใช้ระเบิดนาปาล์มที่มีประสิทธิภาพการทำลายล้างสูง วัตถุประสงค์ก็เพื่อทำลายที่หลบซ่อนของเหล่าเวียดนามกระเบิดนาปาล์มที่ใช้มีประมาณ 400,000 ตัน และ 11.2 ล้านแกลลอนเป็นการใช้สารเคมีที่ชื่อว่า ฝ่นเหลือง (carcinogenic herbicide agent orange) สารเคมีเหล่านี้ส่งผลเสียที่ต่อเนื่องกับชาวเวียดนามอย่างมากสตรีที่คลอดบุตรหลังสงครามเวียดนามมักจะมีบุตรที่ออกมาผิดปกติรวมทั้งมีการแท้งเป็นจำนวนมาก³⁵

สำหรับกองทัพอเมริกันถือว่าสงครามเวียดนามเป็นการทดลองทางด้านอาวุธและกาชพิชรวมทั้งอาวุธชีวภาพต่างๆ และได้มีความพยายามอย่างมากที่จะคิดค้นเชื้อไวรัสที่มีอันตรายร้ายแรงต่อมนุษย์ เหยื่อรายใดที่รอดชีวิตจากเชื้อไวรัสอาจส่งผลให้ร่างกายมีบาดแผลฉกรรจ์หรือไม่ก็ตาบอด คาดการณ์ว่าเชื้อไวรัสที่คิดค้นนี้สามารถทำลายล้างชีวิตคนได้เป็นจำนวนมากกว่าการติดเชื้ออื่นๆ เชื้อไวรัสที่นักวิทยาศาสตร์อเมริกันคิดค้นเพื่อนำมาใช้ในสงครามเวียดนามคือ ไข้ทรพิษ (ฝีดาษ small pox)³⁶

สมัยของประธานาธิบดีเคนเนดี ถือได้ว่าเป็นยุคบุกเบิกในการค้นคว้าเพื่อใช้อาวุธเคมีในสงครามเวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1961 - 1962 ผลกระทบจากการที่สหรัฐอเมริกาใช้สารเคมีในยุคของเคนเนดียังส่งผลต่อสุขภาพร่างกายชาวเวียดนาม สืบเนื่องจากนักหนังสือพิมพ์ชาวอิสราเอลชื่อ อัมมอน คาเพลไลอูค (Amnon Kapeliouk) ได้ลงพื้นที่ในเวียดนามช่วงปี ค.ศ. 1988 ได้พบว่าชาวเวียดนามจำนวนนับพันยังคงเสียชีวิตเนื่องจากผลกระทบจากสงครามอาวุธเคมีที่สหรัฐอเมริกาใช้ เด็กยังคงเสียชีวิตจากโรคมะเร็งและหลายคนมีร่างกายผิดปกติ สภาพเหล่านี้เกิดในเวียดนามได้

³⁴ John Griffiths, *A day that made history : The last day in Saigon* (London : Dryad Press Limited, 1986), P.46.

³⁵ Michael Lind , *Vietnam : The necessary war ; A reiter pretation of America's most disastrous millitary conflict.* (New York : The Free Press, 1999), p.252.

³⁶ Judith Miller, *Germis : The ultimate weapon* (New York : Simon & Schuter, 2001), pp.58- 65.

เป็นส่วนใหญ่³⁷ (นักบินอเมริกันไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการรุกรานน่านฟ้าของเวียดนามเหนือ เพราะมีการป้องกันที่หนาแน่นการโปรยสารเคมีจึงเกิดขึ้นไม่มากเท่ากับในเวียดนามใต้)

ผลจากสงครามเวียดนามทำให้มีเด็กกำพร้าประมาณ 879,000 คน คนพิการมีจำนวน 181,000 คน สตรีม่าย 1 ล้านคน โสเภณี 200,000 คน ที่นา 25 เฮคเตอร์และพื้นที่ป่า 12 ล้านเอเคอร์ต่างถูกทำลายสิ้น สัตว์ที่ใช้ในเกษตรกรรม 1.5 ล้านตัวถูกฆ่า เมืองอุตสาหกรรม 6 แห่งในเวียดนามเหนือถูกทำลาย ชุมชนเกษตรกรรม 4,000 แห่งถูกทำลาย³⁸

กระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาได้ประเมินผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บที่เป็น พลเรือนในเวียดนามได้ระหว่างปีค.ศ. 1965 - 1972 อยู่ระหว่าง 7000,000 คน ถึง 1,225,000 คน ในขณะที่วุฒิสภาประเมินตัวเลขอยู่ที่ 1,350,000 คน อัตราเฉลี่ยของการเสียชีวิตจะอยู่ที่ 195,000 คนถึง 415,000 คน และประเมินว่ามี "ศัตรู" ถูกสังหารไป 850,000 คนในจำนวนนี้ส่วนหนึ่งเป็น พลเรือนสงครามเวียดนามส่งผลให้มีผู้อพยพมากถึง 7 ล้านคน³⁹

ปฏิบัติการค้นหาและทำลายของสหรัฐอเมริกาใช้อัตราเสี่ยงสูงที่จะทำให้ชีวิตพลเรือนที่บริสุทธิ์ต้องเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก การทำสงครามเวียดนามไม่สามารถแยกได้ว่าใครคือมิตรหรือศัตรู⁴⁰ เพราะเวียดนามมักจะกลมกลืนกับชาวบ้าน

จากการศึกษาของ System Analysis Office of the Department of Defense ได้รายงานว่ เวียดนามเหนือไม่เคยขาดแคลนกองกำลังสนับสนุนแม้กระทั่งในสถานะที่สหรัฐอเมริกากดดันโดยการทิ้งระเบิดอย่างหนักพร้อมทั้งยกตัวอย่างว่าร้อยละ 90 ของกองกำลังสนับสนุนเวียดนามเหนือเพิ่มขึ้นตามการเติบโตของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันยังสหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดหนักขึ้นเท่าไรก็ยังเป็นตัวอย่างให้มีส่วนร่วมด้วยเวียดนามเหนือมากขึ้นเท่านั้น⁴¹

³⁷ Noam Chomsky, *The United States and Indochina : Far from an aberration*, *ibid.*, P.27.

³⁸ Gabriel Kolko, *Anatomy of war : Vietnam, The United States and modern historical experience* (New York : Pantheon, 1985), pp.200–201.

³⁹ Marilyn B. Young, *The Vietnam wars 1945-1990*, *ibid.*, pp.301–302.

⁴⁰ T. Louise Brown, *War aftermath in Vietnam* (London , New york : Routledge, 1991), p.199.

⁴¹ Robert S. McNamara, *Argument without end : In search of answers to the Vietnam tragedy* (New York : Public Affairs , 1999), p.348.

เมื่อวันที่ 16 มีนาคม ค.ศ.1968 ทหารสหรัฐอเมริกาได้ในปฏิบัติการค้นหาละ ทำลาย หมายถึงยิงทุกอย่างที่เคลื่อนไหว ทหารสหรัฐฯได้เผาหมู่บ้านมาย ไล่ ทำการสังหารผู้คนทุกเพศทุกวัย มีการข่มขืนเด็กหญิงชาวเวียดนามก่อนที่จะสังหารด้วยยิงทิ้ง ที่หมู่บ้าน มาย ไล่ มีผู้เสียชีวิต 200 คน ในหมู่บ้านใกล้เคียงเสียชีวิต 400 คน⁴²

ก่อนที่จะมีการสังหารที่หมู่บ้านมาย ไล่ หน่วยข่าวกรองได้บอกกองทัพสหรัฐฯที่ หน่วย Charlie Company ว่าหมู่บ้านแห่งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเวียดนามหรือไม่กี่เป็นชาวบ้านที่สนับสนุน เวียดนามเพราะฉะนั้นหมู่บ้านแห่งนี้จะต้องถูกกำจัดโดยทันที เหตุการณ์นี้เปิดเผยขึ้นมาเพราะนายทหารที่อยู่ในกองรบหน่วยนี้ได้เขียนจดหมายบอกเล่าให้เพื่อนอดีตนายทหารทราบจากนั้นจึงมีการนำเรื่องนี้รายงานให้วุฒิสมาชิกทราบ การสังหารครั้งนี้ได้มีการบันทึกภาพไว้โดยนายทหารที่เป็นช่างภาพประจำหน่วย ท้ายสุดได้เป็นหลักฐานชิ้นสำคัญในการที่เอาผิดต่อนายทหารที่เกี่ยวข้อง

จากนั้นนายทหารซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาทหารประจำกองร้อยซี กองพันที่ 1 กองทหารราบที่ 20 ถูกนำตัวขึ้นศาลทหารด้วยข้อหากระทำการฆาตกรรมต่อ "มนุษย์ชาวตะวันออกที่ยังไม่ทราบจำนวนชัดเจน" ที่หมู่บ้านมาย ไล่ ขณะเดียวกันทหารได้บังคับบัญชาอีก 24 คนถูกตัดสินว่าไม่มีความผิด ในจำนวนนี้มีเพียงหัวหน้าหน่วยที่ถูกตัดสินว่าผิดแต่ถูกจำคุกจริงเพียงแค่ 3 วันจากนั้นก็นำไปกักบริเวณในบ้านพักแทน

โจเซฟ ดับเบิลยู บิชอป (Joseph W. Bishop) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ในปี ค.ศ.1974 ว่า การก่ออาชญากรรมสงครามของสหรัฐอเมริกาในหลายต่อหลายครั้งไม่มีการสอบสวนเอาผิดหรือพยายามเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ และทางกระทรวงกลาโหมเองก็ไม่ได้แสดงความตั้งใจอย่างแท้จริงในการที่จะสอบสวนเอาผิดต่อผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานนั้นๆพร้อมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่อยู่เหนือขึ้นไปเพื่อที่จะป้องกันหรือลงโทษอาชญากรรมและยิ่งไปกว่านั้นกระทรวงยุติธรรมก็ไม่มีบทบาทที่เอาผิดต่ออาชญากรรมสงคราม

2.2.2 การปราบปรามชาวติมอร์ตะวันออกอย่างรุนแรงโดยรัฐบาลอินโดนีเซีย

ติมอร์ตะวันออกตั้งอยู่ทางตะวันออกของเกาะติมอร์อยู่ทางตอนเหนือของออสเตรเลียห่างจากกรุงจาการ์ตาประมาณ 2,100 กิโลเมตร เคยเป็นอาณานิคมของโปรตุเกสตั้ง

⁴² T. Louise Brown, *War aftermath in Vietnam*, ibid., p.200.

⁴³ Joseph Goldstein, *The my lai massacre and its cover-up: Beyond the reach of law?* (New York : The Free Press, 1976), P.96.

แต่ปี ค.ศ.1600 จากนั้นประมาณ ค.ศ. 1949 เนเธอร์แลนด์เข้ายึดครองฝั่งตะวันตก ขณะที่โปรตุเกสยึดครองฝั่งตะวันออก

ในเดือนกรกฎาคมค.ศ.1975 โปรตุเกสได้ประกาศว่าติมอร์ตะวันออกจะสิ้นสุดความเป็นอาณานิคม ปีค.ศ 1978 แต่แล้วในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1975 ก็ได้ประกาศให้ติมอร์ตะวันออกเป็นอิสระชาวติมอร์ตะวันออกได้รวมตัวเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นหลายพรรค พรรคที่ใหญ่ที่สุดคือพรรคเฟรติลิน (Fretilin) ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งรัฐบาล ติมอร์ตะวันออกได้ประกาศเอกราชเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ.1975 ใช้ชื่อว่า Democratic Republic of East Timor ถัดจากนั้น 9 วันรัฐบาลอินโดนีเซียที่มีซูฮาร์โตเป็นประธานาธิบดีได้ส่งทหารบุกโจมตี และยึดติมอร์ตะวันออก เมืองทุกเมืองถูกทิ้งระเบิดอย่างรุนแรงพร้อมทั้งกราดยิงประชาชน มีการใช้อาวุธเคมีในการสังหารประชาชนชาวติมอร์ตะวันออกด้วย เมืองหลวงดิลีถูกทำลายอย่างหนัก

ปฏิบัติการครั้งนี้มีทหารหน่วยหนึ่งชื่อโคพาสัส (Kopassus) เรียกการสังหารและทำลายล้างชาวติมอร์ตะวันออกในครั้งนั้นว่า "Operation Clean Sweep" เป็นหน่วยที่ได้รับการฝึกเป็นอย่างดีจากสหรัฐอเมริกา พร้อมกันนั้นทางสหรัฐฯ ยังได้สนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์รวมทั้งยังได้นำรูปแบบปฏิบัติการที่สหรัฐฯ ใช้ในสงครามอินโดจีนมากระทำต่อชาวติมอร์ตะวันออกด้วย เช่น การใช้อาวุธเคมี การใช้ระเบิดนาปาล์ม ทหารอินโดนีเซียได้เริ่มสังหารชาวจีนเป็นกลุ่มแรก รวมทั้งประชาชนทั่วไปและบุคคลที่สนับสนุนพรรค "เฟรติลิน" การกระทำของรัฐบาลอินโดนีเซียในครั้งนี้นับพยายามเป็นอย่างมากที่จะปกปิดความโหดร้ายของตนไม่ให้ออกสู่สื่อของโลกตะวันตก เอกสารหลายชิ้นระบุว่าทั้งสหรัฐฯ อังกฤษและออสเตรเลียต่างรับรู้ในการกระทำครั้งนี้ ทางสหประชาชาติได้เรียกร้องให้รัฐบาลอินโดนีเซียถอนตัวออกจากติมอร์ตะวันออกแต่ไม่ได้รับการสนองตอบ ช่วงสองเดือนแรกของการรุกราน ชาวติมอร์ตะวันออกเสียชีวิตไปประมาณ 60,000 คน และถัดจากนั้นเพียงไม่กี่ปีของการถูกยึดครองมี ชาวติมอร์ตะวันออกเสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็น 200,000 คน⁴⁴

การรุกรานของรัฐบาลอินโดนีเซียเต็มไปด้วยความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและมีการทำลายล้างอย่างเต็มรูปแบบสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง ช่วงแรกตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ.1975 - สิงหาคม ค.ศ.1977 ระยะที่สองตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ.1977 กลางปี ค.ศ.1983 และระยะที่สามตั้งแต่ปี ค.ศ.1983 เรื่อยมา⁴⁵

⁴⁴ Noam Chomsky, Rogue states : The rule of the force in world affairs (London : Pluto Press, 2000), pp.2 - 3.

⁴⁵ Carmel Budiardjio and Liem Joei Liong, The war against East Timor (London : Zed Books Ltd., 1984), pp.22-33.

ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1975 อินโดนีเซียเข้ายึดครองติมอร์ตะวันออกโดยอ้างว่าเป็นการปราบผู้ก่อการร้าย เป้าหมายที่แท้จริงในการยึดครองดินแดนแห่งนี้ก็เพราะตระหนักดีว่าเป็นพื้นที่ที่มั่งคั่งด้วยทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะน้ำมันดิบและแก๊สธรรมชาติ จากนั้นได้ดำเนินการผนวกติมอร์ตะวันออกให้เป็นจังหวัดที่ 27 ของอินโดนีเซีย การต่อสู้เพื่ออธิปไตยของชาวติมอร์ตะวันออกเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทหารอินโดนีเซียได้สังหารสมาชิกพรรคเพรติลินไปจำนวนไม่น้อยกว่า 100 คน พร้อมทั้งจับกุมตัวนายชานานา กุสเมา (Xanana Gusmao) ผู้นำพรรคพร้อมทั้งจำคุกตลอดชีวิต

ความรุนแรงที่ทหารอินโดนีเซียได้กระทำต่อชาวติมอร์ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกคือการสังหารโหดที่ซานตา ครูซ (Santa Cruz) เหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1991 ส่งผลให้ชาวติมอร์ตะวันออกเสียชีวิต 273 คน

ปรกติแล้วการสังหารชาวติมอร์ตะวันออกได้เกิดขึ้นเป็นประจำ แต่ครั้งนี้สถานการณ์ได้ต่างออกไป เนื่องจากมีผู้สื่อข่าวต่างประเทศชาวอังกฤษอยู่ในเหตุการณ์ และได้บันทึกภาพวิดีโอพร้อมทั้งได้ซ่อนหลักฐานขึ้นนี้ไว้ที่โบสถ์จากนั้นได้ลักลอบนำออกสู่สายตาชาวโลก เหตุการณ์ในครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบและ สร้างความกดดันเป็นอย่างมากต่อรัฐบาลอินโดนีเซียประชาคมโลกได้กดดันมายังสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาให้ประณามความรุนแรงในครั้งนี้ องค์การต่างๆ และรัฐบาลจากหลายประเทศได้เริ่มปรับท่าทีที่มีต่อรัฐบาลอินโดนีเซีย

ในทศวรรษ 1990 นานาชาติทั่วโลกสนับสนุนให้ติมอร์ตะวันออกได้รับเอกราชเพิ่มมากขึ้น ชาวติมอร์ตะวันออกที่รณรงค์เพื่อเอกราชมาโดยตลอดก็คือบิชอป เบโล (Bishop Belo) และโฮเซ รามอส ฮอร์ตตา (Jose Ramos - Horta) ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ (Nobel Peace Prize) ร่วมกัน⁴⁶ เหตุการณ์นี้ได้เพิ่มความกดดันต่อรัฐบาลอินโดนีเซียเป็นอย่างมากเพราะชะตากรรมของติมอร์ตะวันออกกำลังถูกประชาคมโลกจับตาดูอย่างใกล้ชิด

จากเหตุการณ์ที่ซานตาครูซทำให้นานาชาติเริ่มที่จะเข้ามาแทรกแซงเพื่อให้ติมอร์ตะวันออกได้รับเอกราชอย่างจริงจัง ประธานาธิบดีซูฮาร์โตถูกสถานการณ์บีบบังคับเพื่อให้ออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ.1998 ผู้นำคนต่อมาคือประธานาธิบดี บี.เจ ฮาบิบี (B.J.Habibie) ตัดสินใจที่จะให้มีการหยั่งเสียงประชามติว่าชาวติมอร์ตะวันออกเลือกที่ปกครองตนเองหรือไม่ ผลจากการลงประชามติเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ.1999 มีผู้ไปใช้สิทธิ์สูงถึงร้อยละ 98.6 ผลปรากฏว่า ร้อยละ 78.5 ต้องการที่จะแยกตัวเป็นเอกราช

⁴⁶ John G. Taylor, *East Timor : The price of freedom* (New York : Zed Books, 1999), PP.Xii-xiv.

ผลจากการตัดสินใจที่จะเป็นเอกราชของชาวติมอร์ตะวันออกทำให้เกิดความรุนแรงตามมามาก ในเบื้องต้นหน่วยงานที่เข้ามาจัดการลงประชามติเป็นหน่วยงานของ UN ที่มีชื่อว่า United Nations Assistance Mission in East Timor (UNAMET) ได้ให้คำสัญญาว่าหลังจากการเลือกตั้งพวกเขาจะยังคงอยู่ในพื้นที่ต่อไปเพื่อมิให้เกิดความรุนแรงเกิดขึ้นแก่ชาวติมอร์ตะวันออก (มีการสันนิษฐานในเบื้องต้นว่าจะต้องมีความรุนแรงตามมาอย่างแน่นอน) แต่ในที่สุดเหตุการณ์ความรุนแรงได้เกิดขึ้นจากฝีมือของกลุ่มพลเรือนติดอาวุธที่ได้รับการสนับสนุนจากทหารอินโดนีเซีย กลุ่มพลเรือนติดอาวุธเหล่านี้ได้เริ่มต้นสังหารชาวติมอร์ตะวันออกที่ไปลงมติขอแยกตัวออกเป็นเอกราช ทำลายบ้านเรือนและทรัพย์สินต่างๆ ความรุนแรงในแต่ละครั้งมักจะมีทหารอินโดนีเซียอยู่ในเหตุการณ์และไม่มีการห้ามปรามใดๆทั้งสิ้น ผู้สื่อข่าวต่างประเทศก็ตกเป็นเหยื่อด้วย แม้แต่เจ้าหน้าที่ของ UNAMET ก็ถูกสังหารด้วยเช่นกัน ท้ายสุดหน่วยงานของ UNAMET ก็ต้องย้ายบุคลากรออกอย่างเร่งด่วน หลังจากไปถึงยังสนามบิน ใครที่เป็นอาสาสมัคร UNAMET ที่เป็นชาวติมอร์ตะวันออกจะถูกกันไม่ให้ขึ้นเครื่องบินและจะถูกสังหารในที่สุด

หกวันหลังจากการเลือกตั้งบ้านเรือนและทรัพย์สินถูกทำลายไปเกือบหมด ประชาชนเสียชีวิตประมาณ 2,000 คน ชาวติมอร์ตะวันออกกว่า 250,000 คน ต้องอพยพออกนอกประเทศ บางส่วนไปอยู่ค่ายกักกันในติมอร์ตะวันตก ที่ค่ายกักกันนี้ส่วนใหญ่มีกองกำลังกึ่งทหารควบคุมและบางคนก็ถูกสังหารที่อื่นอีกเช่นกัน⁴⁷

ถึงกระนั้นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสังหารหมู่ชาวติมอร์ตะวันออกในปี ค.ศ.1999 ก็ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลชุดใหม่ของ นางเมกาวัตี ซูการ์โนบุตรี Megawati Sagamoputri)

ในเดือนมกราคม ค.ศ.2000 สหประชาชาติ ได้ตั้งหน่วยงานเพื่อทำการสอบสวนและได้นำเสนอข้อมูลต่อนายโคฟี อันนัน ว่าในช่วงปี ค.ศ.1999 ได้มีการกระทำที่รุนแรงเพื่อทำลายติมอร์ตะวันออกอย่างเป็นระบบและควรที่จะนำเรื่องนี้ฟ้องร้องต่อศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ หน่วยงานที่ตั้งขึ้นเพื่อสังหารและทำลายเมืองดีสิรวมถึงเมืองอื่นๆในติมอร์ตะวันออกนั้นก็คือทหารอินโดนีเซียและกลุ่มพลเรือนติดอาวุธนิยมอินโดนีเซีย ประชาชนต้องอพยพไปยังต่างประเทศกว่า 250,000 คน

รายงานของสหประชาชาติในปี ค.ศ.2001 ได้รายงานถึงลักษณะและสาเหตุของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในติมอร์ตะวันออกว่าได้มีการจัดตั้งกลุ่มพลเรือนติดอาวุธที่มีการคัดเลือก

⁴⁷ Ibid., PP.xxii-xxvii.

การฝึก และทุนที่ได้รับล้วนเป็นการสนับสนุนมาจากทหารของรัฐบาลอินโดนีเซียทั้งสิ้น รายงานดังกล่าวยังได้นำเสนอความเป็นมาของกลุ่มคอมมานโด Kopassus และกองกำลังพิเศษด้วย

สำหรับนายทหารของอินโดนีเซียที่มีส่วนโดยตรงต่อการสังหารชาวติมอร์ตะวันออกช่วงปี 1999 คือ⁴⁶

1. นายพลเชกี อันวาร มาร์คาร์ิม (Zaeky Anwar Markarim) อดีตหัวหน้าหน่วยสืบราชการลับ

2. นายพล ซาฟรี ซาซุดดีน (Sjafrie Sjamsuddin) ผู้วางแผนให้กับกองกำลังพิเศษ

3. นายพล (นอกราชการ) เฮน โดรปริโยโน (Hen Dropriono) ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกลุ่มพลเรือนติดอาวุธที่รับผิดชอบต่อการขังไล่ชาวติมอร์ตะวันออกกว่า 250,000 คนออกนอกประเทศ

บทบาทของสหประชาชาติหลังเหตุการณ์นองเลือดปี ค.ศ. 1999

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้เรียกประชุมอย่างเร่งด่วนและมีมติสนับสนุนการจัดตั้งกองกำลังร่วมจากนานาชาติ เพื่อเข้าไปปฏิบัติการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในติมอร์ตะวันออก กองกำลังนานาชาติในติมอร์ตะวันออก Interfet : International force in East Timor มีภาระกิจหลักดังนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงปลอดภัยในติมอร์ตะวันออก
2. ให้ความคุ้มครองและสนับสนุนการทำงานของ UNAMET
3. ปฏิบัติการช่วยเหลือการดำเนินการด้านมนุษยธรรมภายในขอบเขตที่กำหนดเท่าที่จะทำได้

ออสเตรเลียได้รับเลือกและยินดีที่จะเป็นผู้นำกองกำลังนี้กับมีประเทศต่างๆเข้าร่วมอีกกว่า 19 ประเทศจากนั้นสหประชาชาติได้จัดตั้งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace keeping force) ขึ้นโดยที่สหประชาชาติจะต้องดำเนินการถ่ายโอนอำนาจการบริหารติมอร์ตะวันออก เพื่อช่วยให้เป็นเอกราชอย่างแท้จริง โดยจัดตั้งคณะบริหารเฉพาะกาลของสหประชาชาติเพื่อติมอร์ตะวันออก (United Nations Transition Administration for East Timor : UNTAET) เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม ทำหน้าที่จัดเตรียมด้านการบริหาร ด้านกฎหมาย ที่ครอบคลุมทางด้านการทหาร มนุษยธรรม การฟื้นฟู

⁴⁶ Tom Fawthrop, "East Timor 's victims unlikely to find justice" *Bangkok Post* (30 Thursday May 2002), 10

เศรษฐกิจและสังคม ภายใต้การกำกับดูแลของสหประชาชาติเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อเตรียมเป็นประเทศเอกราชโดยสมบูรณ์

การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงตามระบอบประชาธิปไตยของชาวติมอร์ตะวันออกครั้งที่สอง มีขึ้นเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ.1999 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งรัฐสภาล่วงหน้าสมาชิกพรรคเฟรติลินได้รับชัยชนะถึง 55 ที่นั่ง จากทั้งหมด 80 ที่นั่ง ครั้งที่ 3 เป็นการเลือกตั้งประธานาธิบดีเมื่อวันที่ 14 เมษายน ค.ศ.2002 ปรากฏว่านาย อเล็กซานเดอร์ ชานานา กุสเมาได้รับชัยชนะติมอร์ตะวันออกได้เข้าเป็นสมาชิกของสหประชาชาติลำดับที่ 191 เมื่อวันที่ 27 กันยายน ค.ศ.2002

2.2.3 การปราบปรามชาวชิลีอย่างรุนแรงโดยนายพลอากุสโต ปิโนเชต์

นายพลปิโนเชต์ได้ทำการยึดอำนาจเมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ.1973 และได้อยู่ในอำนาจเป็นเวลานานกว่า 18 ปี จนปี ค.ศ.1990 ได้ลงจากตำแหน่งประธานาธิบดี แต่ทว่าในช่วงปี ค.ศ.1980 ได้ทำการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญเพื่อมิให้ตนถูกดำเนินคดีในอาชญากรรมต่างๆ ที่ได้ก่อขึ้นกับประชาชนชาวชิลีนั่นคือการแต่งตั้งให้ตนเองดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิกตลอดชีพ (Senator for life)

เพียงไม่กี่ปีที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีนายพลปิโนเชต์ได้จัดตั้งหน่วยที่ชื่อ Direction Nacional De Inteligencia (DINA) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกวาดล้างลอบสังหารบุคคลที่ต่อต้านรัฐบาลเผด็จการทหารรวมถึงคนในรัฐบาลเก่า ไม่ว่าจะเขาเหล่านั้นจะสนับสนุนหรือต่อต้านนายพลปิโนเชต์หรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าบุคคลเหล่านี้จะอยู่ในชิลีหรือหลบหนีไปยังต่างประเทศก็มักจะถูกลอบสังหาร โดยเฉพาะถ้าหลบหนีไปยังประเทศในแถบละตินอเมริกา รัฐบาลของชิลีก็จะประสานไปยังประเทศนั้นๆ เพื่อเข้าจับกุม ความร่วมมือที่ดีก็มักเกิดขึ้นเสมอเช่นจากประเทศอาร์เจนตินากรณีการลอบสังหารนายพลคาร์ลอส แพรทส์ (Carlos Prats) เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ.1974 การลอบสังหารอแลนโด เลเทลีเยอร์ (Orlando Letelier) อดีตรัฐมนตรีในรัฐบาลชูดเก่าบถนโนวอชิงตัน เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ.1976 และผู้นำทางการเมืองที่ประชาชนชาวชิลีให้ความเคารพมากนั่นคือเบอร์นาโด เลย์ตัน (Bernado Leighton) จากพรรค Moderate Christian Democate ถูกลอบสังหารที่กรุงโรมประเทศอิตาลี⁴⁸

⁴⁸ Arturo Valenzuelar, "The military in power : The consolidation of one man rule" in The struggle for democracy in Chile 1982 – 1990 Paul W. Drake & Ivan Jakic eds.,(Lincoln : University of Nebraska press, 1991), pp.47-48.

ตลอดช่วงสมัยของนายพลปิโนเชต์สามารถที่จะรักษาอำนาจได้อย่างต่อเนื่องและยาวนานโดยใช้วิธีการกดขี่และปกครองอย่างรุนแรงส่งผลให้ประชาชนชาวชิลีอยู่ในความหวาดหวั่น ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นใดๆ กิจกรรมความเคลื่อนไหวเชิงเสรีนิยมหยุดชะงัก สหภาพต่างๆ ถูกทำลายไม่มีสัญลักษณ์ทางการเมืองที่เป็นอิสระ พรรคการเมืองที่เคยมีถูกประกาศให้อยู่นอกกฎหมาย ประชาชนชาวชิลีสาบสูญและถูกลักพาตัวไม่ต่ำกว่า 4,000 คน ประชาชนนับหมื่นคนถูกจับกุมนำตัวไปทรมานหรือไม่ก็ถูกกระทำเพื่อลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น การข่มขืน การบังคับให้บิดาล่วงเกินทางเพศต่อลูกชาย หรือแม้กระทั่งการจัดตั้งศูนย์กลางแห่งการทรมานขึ้น จะมีเครื่องมือที่ใช้ในการทรมานอย่างครบถ้วนทั้งเครื่องช็อตไฟฟ้า ตะแกรงลวดเพื่ออย่างลดยื้อผู้เคราะห์ร้าย⁴⁹

ประชาชนกลุ่มนักการเมืองในรัฐบาลชุดเก่าและนักศึกษาที่มีหัวรุนแรงจำนวนมากต่างพยายามหลบหนีการปกครองของนายพลปิโนเชต์ จำนวนนับพันขอลี้ภัยในสถานทูตต่างประเทศที่ประจำอยู่ในชิลีเพื่อขอลี้ภัยไปยังประเทศนั้นๆ ประเด็นนี้ทำให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเผด็จการทหารของประเทศชิลี และรัฐบาลของเยอรมนี สวีเดน ฝรั่งเศส ไคล์มเบีย เวเนซุเอลา อิตาลี เบลเยียม และเม็กซิโก ประเทศในสหภาพยุโรปได้รักษาระยะห่างกับรัฐบาลเผด็จการทหารชิลี ในปีแรกที่ขึ้นสู่อำนาจฝรั่งเศสและเยอรมนี เรียกร้องให้ปล่อยนักโทษการเมืองรัฐบาลนายพลปิโนเชต์ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากทั้งประธานาธิบดีเจอร์าร์ด ฟอร์ดและจากประธานาธิบดี ริชาร์ด นิกสัน แห่งสหรัฐ ชิลีได้รับความช่วยเหลือตั้งแต่ ค.ศ. 1974-1976 เป็นเงิน 628 ล้านดอลลาร์มากกว่ารัฐบาลชุดที่ผ่านมาถึง 600 ล้านดอลลาร์⁵⁰

ขบวนแห่งความตาย (Caravan of Death) เป็นคำที่ใช้เรียกเหยื่อที่ถูกลอบสังหาร กลุ่มคนที่สูญหายและถูกลักพาตัวไปโดยไร้ร่องรอยกลุ่มแรกที่สูญหายมีจำนวน 72 คนจัดได้ว่าเป็นตัวอย่างหนึ่งของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงในสมัยของนายพลปิโนเชต์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ลอบสังหารนอกจาก DINA แล้วยังมีกองกำลังติดอาวุธหรือตำรวจแห่งชาติ (Carabineros) หน่วยงานทั้งสองขึ้นตรงต่อผู้นำประเทศโดยตรง เจ้าหน้าที่ที่ทำการสังหารประชาชนจะตระเวนไปยังเมืองต่างๆ เพื่อนำนักโทษออกมาจากที่คุมขังจากนั้นจะนำไปสังหาร(นักโทษที่ถูกจับมาอาจเรียกได้ว่าเป็นความผิดของเขาเองที่เผชิญแนวความคิดอยู่ตรงข้ามกับรัฐบาลหรือเคยมีส่วนร่วมในความเคลื่อนไหวในทางการเมืองมาก่อนอาจเป็นบุคคลที่มีบุคลิกทางเสรีชน ช่างจัด สังคมนิยมหรือ

⁴⁹ Geoffrey Robertson, *Crimes against humanity: the struggle for global justice*. (London: Penguin Books, 2000), pp. 368-369.

⁵⁰ Genaro Arriagada, *Pinochet: The politics of power*, trans. Nancy Morris (Oxford: Westview press, 1991), p. 14.

คอมมิวนิสต์ บางคนอาจอยู่ผิดที่ผิดเวลาในขณะที่เข้าจับกุมเท่านั้นเอง) ก่อนการถูกสังหารเหยื่อส่วนใหญ่มักจะถูกทรมานอย่างรุนแรงก่อนที่จะสังหารโดยวิธียิงทิ้ง

การดำเนินคดีต่อนายพลปิโนเชตในประเทศชิลีไม่สามารถทำได้ เนื่องจากได้เอกสิทธิ์คุ้มครองทางกฎหมายที่เขาได้จัดทำขึ้นสำหรับตนเอง นั่นคือสถานภาพของวุฒิสมาชิกตลอดชีพ ถึงแม้ว่าประชาชนชาวชิลีและญาติของผู้เสียชีวิตจะเรียกร้องให้มีการดำเนินคดีกับนายพลปิโนเชต แต่กลุ่มชนชั้นปกครองยังคงปกป้องเขาเป็นอย่างดีด้วยเหตุผลของการปรองดองภายในชาติ

ในเดือนตุลาคม ค.ศ.1998 นายพลปิโนเชตได้เดินทางไปยุโรปและเข้าตรวจสุขภาพที่คลินิกแห่งหนึ่งในกรุงลอนดอนเพื่อทำการผ่าตัดในโอกาสนั้นเองตำรวจสกอตแลนด์ยาร์ดได้เข้าจับกุมตัวนายพลปิโนเชต โดยการร้องขอของรัฐบาลสเปน ในข้อกล่าวหาที่นายพลปิโนเชตได้สั่งการสังหารพลเรือนชาวสเปนและชาวชิลีเป็นจำนวนมาก ในกระบวนการสอบสวนใช้ชื่อว่า "Operation condor" การฟ้องนายพลปิโนเชตมีผู้พิพากษาชาวสเปนชื่อบาลธาสาร์ การ์ซอน (Balthasar Garzon) เป็นผู้รับผิดชอบคดี ทางรัฐบาลชิลีเรียกร้องให้อังกฤษปล่อยตัวเขาทันทีเนื่องจากเขามีเอกสิทธิ์คุ้มครองอยู่ พร้อมทั้งยังดำรงสถานภาพเป็นวุฒิสมาชิกของทางชิลี เหตุการณ์ในครั้งนี้หลายฝ่ายออกมาเรียกร้องให้ทางการอังกฤษส่งตัวนายพลปิโนเชตให้ไปดำเนินคดีที่สเปนโดยไม่มีเงื่อนไข ข้อเรียกร้องในรูปแบบนี้มาจากองค์กรสิทธิมนุษยชน องค์กรนิรโทษกรรมสากล พร้อมทั้งยื่นข้อเสนอให้รัฐบาลอังกฤษกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

ในวันพุธที่ 30 ตุลาคม ค.ศ.1998 ศาลสูงอังกฤษได้ตัดสินว่านายพลปิโนเชตได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองทางการทูตซึ่งจะลวงละเมิดมิได้และต้องปล่อยตัวกลับชิลี⁵¹

2.2.4 การปราบปรามชาวจีนที่จตุรัสเทียนอันเหมินโดยรัฐบาลจีนในค.ศ. 1989

สาเหตุของการชุมนุมประท้วงของประชาชนจีนมาจากการที่ หู เย่าปัง (Hu Yaobang) อดีตเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจล้มเหลวเมื่อวันที่ 16 เมษายน ค.ศ.1989 นักศึกษาได้ถือโอกาสเดินขบวนไว้อาลัยสดุดี หูเย่า ปัง เรียกร้องประชาธิปไตยและเสรีภาพต่างๆ ในทัศนะของนิสิตนักศึกษา หูเย่า ปัง คือสัญลักษณ์ของการปฏิรูปทางด้านเสรีภาพและมือสะอาด อีกเหตุผลหนึ่งของนักศึกษาคือต้องการให้มีการปฏิรูปทางการเมืองและปราบปรามคอร์รัปชัน จากนั้นหลายกลุ่มเข้าร่วมประท้วงทำให้ข้อเรียกร้องเริ่มที่จะรุนแรงมากยิ่งขึ้นเช่นเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยเสรีภาพของสื่อ หรือการใช้ถ้อยคำที่ต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ และผู้นำพรรค

⁵¹ Patricia Verdugo, Chile, Pinochet, and the caravan of death, trans Marcelo Montecino (Miami : North - South Center Press at the University of Miami, 2001), pp.194 - 195.

ส่วนผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์เองก็มีความคิดเห็นที่แตกแยกกันมีทั้งสนับสนุนข้อเรียกร้องของนักศึกษา และฝ่ายที่ต้องการที่จะใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดในการสลายการชุมนุม⁵²

การเดินทางประท้วงในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ⁵³ ส่วนเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศนั้นได้มาจาก ฮองกงและไต้หวัน⁵⁴

สาเหตุของการประท้วงพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) สภาพสูญญากาศทางอุดมการณ์ เมื่อตั้ง เสี่ยวผิงขึ้นมามีอำนาจทางการเมือง ได้ลดบทบาทของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ลงโดยอ้างว่าล้าสมัยและไม่เหมาะที่จะพัฒนาสังคมของจีน ส่งผลให้ประชาชนทั่วไป นักศึกษา คนหนุ่มสาวสับสนและไม่มีอุดมการณ์ใดมายึดเหนี่ยวทำให้ความคิดอื่นๆ แทรกตัวเข้ามาเช่น เรื่องประชาธิปไตย

2) การได้รับอิทธิพลทางความคิดจากตะวันตก จีนได้ทำการเปิดประเทศเพื่อเทคโนโลยีและความคิดใหม่ๆ มากขึ้นได้จัดส่งครู อาจารย์ นักวิจัย ปัญญาชน ไปศึกษาต่างประเทศมากขึ้น บุคคลเหล่านี้ได้นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพมาถ่ายทอดให้กับนักศึกษาของตนในสมัยของประธานาธิบดี โรนัลด์ เรแกน รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้สนับสนุน และให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาจีนรวมถึงบุตร ธิดาของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีนให้มาศึกษาต่อในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมากเพราะเชื่อว่า "เป็นการลงทุนในระยะยาวที่คุ้มค่า"

นอกจากนั้นปัญญาชน นักคิด นักเขียน หลายคน ยังได้วิจารณ์ระบบคอมมิวนิสต์จีนในขณะนั้น เช่น ฟางลี่จื่อ (Fang Lizhi) อดีตรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเมืองเหอเฟย์ ได้วิจารณ์เกี่ยวกับระบบการเมืองของจีนไว้ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1986 ว่าระบบสังคมนิยมตั้งแต่ มาร์กซ์ เลนินจนถึงเหมา เจ๋อตุง นั้นล้มเหลว และเชื่อว่าระบบที่สมบูรณ์แบบของตะวันตกเท่านั้นจะเป็นเส้นทางเดียวเท่านั้นที่จะนำไปสู่ความทันสมัย (modernize)⁵⁵

⁵² Zhang Liang, The Tiananmen Papers Andrew J. Nathan and Perry Link eds., (London : Little, Brown and Company , 2000), p.19.

⁵³ Elizabeth J. Perry, "Casing a Chinese democracy movement : The roles of students, workers, entrepreneurs in popular protest and political culture" in Modern China learning from 1989 ed., Jeffrey N. Wasserstrom (Colorado : Westview Press, 1992), p.157.

⁵⁴ Ruth Cherrington, China's students The struggle for democracy (London : Routhledge, 1991), pp.154-155.

⁵⁵ Richard Baum, Burying Mao : Chinese politics in the age Deng Xiaoping (New Jersey : Princeton University Press, 1994), p.189.

การเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษาจีนในครั้งนี้นี้ได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากปัญญาชนทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะแนวคิดของนักปรัชญาตะวันตกอย่าง Karl Popper ที่ให้ทางเลือกใหม่เกี่ยวกับทฤษฎีการเมืองซึ่งขัดกับหลักปฏิบัติที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นอยู่เพราะ Popper สนับสนุนสังคมเสรีและบรรยากาศทางการเมืองที่เป็นเสรี แนวคิดของ Popper มีอิทธิพลทางด้านความคิดต่อผู้นำนักศึกษาจีน อย่าง Shen Tong, Wang Dan, Wu er Kaixi ถือได้ว่าเป็นการสร้างกระแสให้เกิดความเคลื่อนไหวในกลุ่มนักศึกษาจีนเป็นอย่างมาก⁵⁶

3) เศรษฐกิจในขณะนั้นเป็นลักษณะของสังคมนิยมที่มีส่วนผลผลิตของทุนนิยมอยู่ด้วย หรือสังคมนิยมที่ใช้กลไกตลาดการปฏิรูปทางเศรษฐกิจที่ผ่านมานำไปสู่การกระจายอำนาจการวางแผนและการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เกิดความไม่สอดคล้องกับระบบการเมืองที่รวมศูนย์อำนาจและระบบเศรษฐกิจที่มีการกระจายอำนาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความตึงเครียด และนี่คือสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมือง

4) ปัญหาการคอร์รัปชันในระบบราชการ

5) ความไม่พอใจในระบบอุปถัมภ์ในหมู่ผู้นำจีน ที่มักจะเกื้อกูลในหมู่เครือญาติ⁵⁷

6) ปัญหาเงินเฟ้อที่เลวร้าย

การเดินขบวนประท้วงในช่วงแรกเป็นเพียงการไว้อาลัยให้ หู เย่าบิง คือตั้งแต่วันที่ 15 -22 เมษายน ค.ศ.1989

ต่อมาในระหว่างวันที่ 23 เมษายน - 12 พฤษภาคม ค.ศ.1989 เป็นการเดินขบวนประท้วงเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยทางการจีนได้ออกมาห้ามการชุมนุมที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน แต่ผู้ประท้วงไม่สนใจกลับเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆได้สนับสนุนนักศึกษาของตนอย่างเปิดเผย ประชาชนทั่วไปออกมาร่วมมากยิ่งขึ้น เจ้าของโรงงานเปิดโอกาสให้ลูกจ้างของตนออกมาสนับสนุนการชุมนุมในครั้งนี้

⁵⁶ Woei Lien Chong , "Petitioners, and hunger strikers : The uncoordinated efforts of the 1989 Chinese democratic movement" in The Chinese people's movement perspective on spring 1989 Tong Saich ed., (New York, London : M.E. Shape, Inc., 1990), pp.116-118.

⁵⁷ Willy Wo- Lab Lam, China after Deng Xiaoping : The power struggle in Beijing since tiananmen (Singapore : Wiley & Son (SEA) 1995), pp.252-253.

ต่อมาในระหว่างวันที่ 13-19 พฤษภาคม ค.ศ.1989 นักศึกษาจีนประมาณ 2,000 คน ได้เริ่มต้นอดอาหารประท้วงรัฐบาล รายได้อุดอาหารจนร่างกายหมดสภาพก็จะถูกนำส่งโรงพยาบาลและมักจะมีรายใหม่เข้ามาเสริมที่มออย่างสม่ำเสมอ ในระหว่างนั้นคือในวันที่ 15 พฤษภาคม ประธานาธิบดี มิคาลิล กอร์บาชอฟ แห่งรัสเซียได้เดินทางเยือนประเทศจีน พร้อมทั้งมีผู้สื่อข่าวจากตะวันตกติดตามมาเป็นจำนวนมากการประท้วงของนักศึกษาจีนได้รับความสนใจจากสื่อตะวันตกอย่างกว้างขวางและมักจะเขียนเพื่อสนับสนุนข้อเรียกร้องของนักศึกษาจีนอย่างเปิดเผย

ในระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน ค.ศ.1989 นายกรัฐมนตรีหลี่เฉิงและประธานาธิบดีหยาง ช่างคุน ได้ประกาศกฎอัยการศึกในเขตสำคัญ 8 เขต ของกรุงปักกิ่ง รวมทั้งจัตุรัสเทียนอันเหมิน บริเวณตะวันตกเฉียงเหนือซึ่งเป็นย่านมหาวิทยาลัย ในวันที่ 21 พฤษภาคม ประชาชนมากกว่า 1 ล้านคน ได้ออกมาประท้วงที่จัตุรัสเทียนอันเหมินคลื่นมนุษย์ได้รายล้อมจัตุรัสเพื่อกีดขวางการเคลื่อนตัวของทหารที่จะเข้าสู่จัตุรัส ทหารกลุ่มแรกที่ส่งเข้ามาเพื่อสนับสนุนกฎอัยการศึกนั้นส่วนใหญ่เป็นนายทหารหนุ่มที่โชนเอียงและเข้าใจกลุ่มผู้ประท้วงมากเกินไป บางรายก็เข้าสนับสนุนผู้ประท้วงอย่างเปิดเผยทหารกลุ่มนี้ได้ถูกเปลี่ยนออกอย่างรวดเร็ว และถูกแทนที่ด้วยกองกำลังที่ผ่านสมรภูมิมามากแล้วมีทั้งหมดประมาณ 200,000 คน (ทหารเหล่านี้มาจากแถบมองโกเลีย) กลุ่มผู้ประท้วงถูกกดดันอย่างหนัก นักศึกษาที่อยู่ในมหาวิทยาลัยชื่อดังในกรุงปักกิ่งส่วนใหญ่ถูกเรียกกลับสถาบันเพราะผู้บริหารสถาบันนั้นๆเกรงว่าความรุนแรงอาจจะเกิดขึ้นได้ ในปลายเดือนพฤษภาคม มีผู้ประท้วงปักหลักอยู่ที่เทียนอันเหมินประมาณ 5,000 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่อยู่ไกลกรุงปักกิ่งออกไปนักศึกษาที่เคยเป็นแกนนำในการประท้วงลดบทบาทลงไป กลุ่มที่ขึ้นมาเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวก็คือกลุ่มคนทำงาน

ในวันเสาร์ที่ 3 มิถุนายน ทหารจีนมากกว่า 1 แสนคน ซึ่งมีอาวุธครบมือทั้งรถถังปืนกล ได้บุกเข้าสู่จัตุรัสเทียนอันเหมินแต่การจู่โจมก็ต้องประสบกับคลื่นมนุษย์จำนวนมาก การเคลื่อนที่ของกองทัพได้ใช้ความรุนแรงทั้งในลักษณะของใช้รถถังบุกเข้าไปบริเวณรอบนอกจัตุรัสเทียนอันเหมิน มีศพของผู้ชุมนุมประท้วงเสียชีวิตปรากฏเป็นจำนวนมาก ทหารใช้อาวุธปืนยิงกระดเพื่อเปิดทางเข้าสู่จัตุรัส ในบางบริเวณทหารชาวจีนก็เสียชีวิตเนื่องจากถูกรุมทำร้ายจากผู้ประท้วงทั้งรูปแบบของการจุดไฟเผาและใช้ระเบิดขวดตอบโต้

จำนวนผู้เสียชีวิตอยู่ระหว่าง 1,000 - 2,600 คน⁵⁸ ก่อนหน้าที่จะมีการประกาศกฎอัยการศึก ทุกโรงพยาบาลในกรุงปักกิ่งได้รับจดหมายเวียนเพื่อเตรียมรองรับนักศึกษาที่จะต้องได้รับบาดเจ็บจากการปะทะถ้ายังไม่มีเตียงสำหรับกรณีฉุกเฉินต้องรีบจัดการให้เรียบร้อยให้การรักษา

⁵⁸ Richard Baum, *Burying Mao : chinese politics in the age Deng Xiaoping* pp.276.

อย่างเร่งด่วนก่อนหลังจากนั้นถึงให้ผู้ป่วยมาชำระที่หลังหรือไม่ให้การรักษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย จำนวนผู้เข้ารับการรักษาประมาณ 3,000 คน⁵⁹

วิลเลียม ฮินตัน (William Hinton) พยานที่อยู่ในเหตุการณ์ประทะได้เขียนไว้ว่า ประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บจากการประทะส่วนใหญ่กลัวที่จะต้องอยู่ในโรงพยาบาลเกรงว่ากองทัพจะ มาจับตัวไปหลังจากที่ได้รับการรักษาในเบื้องต้นส่วนใหญ่จะกลับมารักษาต่อที่บ้าน ประชาชนส่วน นี้มักจะกลับมาเสียชีวิตที่บ้านเป็นจำนวนมาก ในวันที่ 7 มิถุนายน ได้พบศพจำนวนประมาณ ร้อยศพที่ PUMC (Peking Union Medical College) และอีก 76 ศพที่โรงพยาบาล Fuxing ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นใคร สำหรับโรงพยาบาลที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันก็มักจะปรากฏจำนวนผู้ เสียชีวิตที่มีตัวเลขที่ไม่ต่างกันมากนัก ดังนั้นจำนวนผู้เสียชีวิตในโรงพยาบาลต่างๆรวมทั้งที่ทางรัฐ บาลแจ้งมากับกลุ่มที่เสียชีวิตหลังการรักษา และที่กลับไปเสียชีวิตที่บ้านและที่เสียชีวิตจากการ ประทะตามท้องถนนจึงถือเป็นตัวเลขที่สูงมาก⁶⁰

กลุ่มคนที่เสียชีวิตส่วนใหญ่ไม่ใช่นักศึกษา (นักศึกษาเสียชีวิตไม่เกิน 40 คน)แต่ เป็นกลุ่มคนทำงานและกลุ่มกรรมกรและคนงานจากโรงงานต่างๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป⁶¹

หลังจากเหตุการณ์สงบลงมีผู้ถูกจับโดยตำรวจลับกว่า 40,000 คน หลายพันคน ถูกจำคุกตลอดชีวิตจำนวนหลายร้อยคนถูกประหารชีวิตส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มคนทำงานและ ประชาชนธรรมดา สำหรับนักศึกษาที่มีสายสัมพันธ์กับพรรคคอมมิวนิสต์มักจะได้รับการกรุณาเป็น กรณีพิเศษ นักศึกษาส่วนหนึ่งหลบหนีไปยังต่างประเทศทั้งใน ไต้หวัน ฮองกง และตะวันตก กลุ่มนี้ จะได้รับการดูแลที่ดีทั้งด้านเงินเลี้ยงชีพและทุนการศึกษาต่อในประเทศนั้นๆ บางรายยังคงเคลื่อนไหว ทางการเมืองเพื่อต่อต้านรัฐบาลจีนในต่างประเทศ นักศึกษาส่วนหนึ่งยังถูกจับกุมคุมขังในเรือนจำ

ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เรื่อยมาจนถึงช่วงทศวรรษที่ 1990 การสังหาร เพือนมนุษย์ด้วยกันในรูปแบบของ genocide หรือ holocaust ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมีเพียงกรณี ของนาซีเท่านั้นที่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ แต่ก็ยังมีข้อขัดแย้งในเรื่องของการปฏิบัติ

⁵⁹ Li Qiao Et Al, "Death or reberth? Tiananmen : The soul of China" in Beijing spring, 1989 confrontation and conflict : The basic documents eds., Micheal Oksenberg, Lawrence R. Sullivan and Mark Lambert trans H.R. Lan and Jerry Dennerline (New York : M.E. Shape Inc., 1990), p 37.

⁶⁰ Maurice Meisner, Mao's china and after : a histoy of the people's republic (New York : The Free press, 1999) ,p 513 .

⁶¹ Richard Evans, Deng Xioping and making of modern China (London : Hamish Hamilton, 1993), pp. 296-297.

อยู่ การสังหารชาวนานกิงโดยกองทัพของจักรพรรดิญี่ปุ่น ถึงแม้จะได้สำเร็จโทษนายทหารบางรายที่กระทำผิดไปแล้วแต่การชดเชยค่าเสียหายแก่เหยื่อผู้รอดชีวิตยังไม่มี การตอบสนองจากรัฐบาลของญี่ปุ่น และรัฐบาลจีนก็ไม่เร่งรัดเรื่องนี้ให้แก่ประชาชนแต่อย่างไร ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจและการเมืองที่กำลังมีต่อกัน สำหรับสงครามเวียดนามจัดได้ว่าเป็นรูปแบบของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ซึ่งก่อขึ้นโดยประเทศมหาอำนาจที่ไม่เคยคำนึงถึงกติกาสากล ถ้าเรื่องนั้นขัดกับผลประโยชน์แห่งชาติของตน ส่วนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในเขมรขณะนั้นบทสรุปการดำเนินเอาความผิดต่ออดีตผู้นำเขมรแดงที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ยังไม่บรรลุผลในเชิงปฏิบัติ การประสานงานระหว่างสหประชาชาติกับรัฐบาลฮุนเซ็นเต็มไปด้วยเงื่อนไผ่และอุปสรรค ตिमอร์ตะวันออกยังมีปัญหาในการรวบรวมข้อมูลและขาดความร่วมมือจากประเทศออสเตรเลียซึ่งมีข้อมูลเชิงลับเกี่ยวกับกรณีทีอินโดนีเซียรุกรานติมอร์ตะวันออกในช่วงปี ค.ศ.1975 กรณีที่นายพลปิโนเชต์สังหารชาวชิลี นั้นต้องให้ทางชิลีดำเนินการเอง สำหรับเรื่องกรณีเทียนอันเหมินยังไม่มีการดำเนินการใดๆ เพราะจีนถือเป็นเรื่องภายในและที่ลี้ภัยจีนเป็นตลาดที่ใหญ่มากจนไม่มีชาติใดกล้าที่จะเรียกร้องอย่างเป็นทางการ เป็นจักรระแกลกดันต่อรัฐบาลจีนไม่มีผลในทางปฏิบัติ

ความรุนแรงทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้นมีทั้งที่อยู่ในบริบทของสงครามเย็นและมีได้อยู่ในบริบทดังกล่าว แต่พฤติกรรมความรุนแรงของกรณีต่างๆนั้นไม่แตกต่างกันคือเป็นพฤติกรรมของความโหดร้ายป่าเถื่อน และกระทำอย่างมีระบบ สนับสนุนโดยอำนาจรัฐไม่ทางตรงก็ทางอ้อม นับเป็นอันตรายต่อมนุษยชาติอย่างใหญ่หลวงหากไม่ดำเนินการป้องกันอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1989 เป็นต้นมา การประสานความเข้าใจ การเจรจาระหว่างประเทศเพื่อปกป้องคุ้มครองมนุษยชาติเริ่มปรากฏชัดขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ทุกฝ่ายเริ่มตระหนักว่าควรที่จะมีเครื่องมือเพื่อดำเนินการเอาผิดต่ออาชญากรรมสงครามหรือต่อบุคคลหรือกลุ่มคนที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทของสหประชาชาติในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับ อดีตกองพลเวียดนามและศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา

ก่อนที่จะมีการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ICC) ตามธรรมนูญแห่งกรุงโรม ปี ค.ศ.1998 โดยที่ประชุมระหว่างประเทศนั้น สหประชาชาติได้ดำเนินการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเฉพาะกิจขึ้น 2 ศาล คือศาลอาญาระหว่างประเทศสำหรับอดีตกองพลเวียดนามและศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงภูมิหลังของความขัดแย้งดังกล่าวและการก่อตั้งศาลทั้งสอง

3.1 ที่มาของความขัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (ethnic cleansing) ในอดีตกองพลเวียดนาม

ในอดีตการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่นาซีกระทำต่อชาวยิวในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นับว่าโหดร้ายต่อมนุษยชาติอย่างที่สุด แต่เหตุการณ์เช่นนี้ก็ได้ออกมาอีกครั้ง ในดินแดนของอดีตกองพลเวียดนาม ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในดินแดนแถบนี้นำมาซึ่งการสูญเสียชีวิตของประชาชนเป็นจำนวนมากเป็นการวางแผนอย่างมีระบบของผู้นำรัฐบาลส่วนกลางที่กระทำต่อประชาชนในปกครองของตนปลูกปั่นให้เกิดการแบ่งแยกในเชื้อชาติใช้เรื่องของชาตินิยมเข้ามาเพื่อรักษาฐานอำนาจ และเพื่อปกปิดการบริหารงานด้านเศรษฐกิจที่ผิดพลาดของตนเอง พฤติกรรมของความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะการตั้งค่ายกักกันหลาย ซึ่งมี การทรมานทุกรูปแบบและมีการสังหารอย่างเป็นระบบนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความรุนแรงเช่นนี้ได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกหลังจากเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา และครั้งนี้เป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในอดีตกองพลเวียดนามที่มีความรุนแรงที่สุดในยุคปัจจุบัน

โศกนาฏกรรมที่เกิดในอดีตกองพลเวียดนามนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายประการเช่น มีการประเมินที่ผิดพลาดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของบอลข่าน การสิ้นสุดของสงครามเย็น พฤติกรรมของผู้นำยูโกสลาเวียเอง สหรัฐอเมริกาไม่สนองตอบต่อวิกฤติการณ์ครั้งนี้เพียงพอ ทุกฝ่ายคาดหวังว่ายุโรปจะจัดการปัญหานี้ได้โดยลำพังซึ่งถือว่าเป็นเรื่องท้าทายความสามารถเรื่องแรกหลังสิ้นสุดสงครามเย็น

¹ Richard Holbrooke, *To end a war* (New York : The Modern Library, 1999), pp.21-22.

การขึ้นมาเป็นผู้นำของผู้นำนายสโลโบดัน มิโลเชวิช(Slobodan Milosevic)

การเสียชีวิตของนายพลโจชิป บรอซ ตีโต (Josip Broze Tito) เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ.1980 เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ยูโกสลาเวียไม่สามารถปรองดองกันได้เช่นที่เคยเป็นมา อีกทั้งในยุคสมัยของตีโต ถือได้ว่าเป็นผู้นำเผด็จการคอมมิวนิสต์ที่สามารถที่จะใช้อำนาจบังคับให้ประชาชนที่มีความเกลียดชังกันมาตั้งแต่ครั้งประวัติศาสตร์พร้อมทั้งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการเมืองสามารถอยู่ร่วมกันได้ แต่หลังจากที่ระบอบคอมมิวนิสต์ล่มสลายทำให้ความเกลียดชังที่มีต่อกันได้ปรากฏขึ้น แต่ละเชื้อชาติต่างก็เลือกที่จะเป็นอิสระ

เมื่อนายสโลโบดัน มิโลเชวิช (Slobodan Milosevic) ได้ขึ้นสู่การเป็นผู้นำยูโกสลาเวียในปี ค.ศ.1987² ช่วงเวลานั้นสภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศถดถอยเป็นอย่างมาก ความขัดแย้งภายในประเทศส่วนหนึ่งมาจากผลพวงของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของระบบสังคมนิยมเพื่อเข้าสู่ตลาดทุนนิยมและความเป็นประชาธิปไตย ความล้มเหลวที่ปรากฏก็คือสภาวะอ่อนตัวลงของเศรษฐกิจ สืบเนื่องจากโครงการในการพยายามแก้ปัญหาวิกฤติการณ์หนี้สินกับต่างชาติ ผสมผสานกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีต่อทรัพยากรเศรษฐกิจระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลสาธารณรัฐต่างๆ ประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปัญหาการชำระหนี้ ได้กลายมาเป็นความขัดแย้งทางรัฐธรรมนูญ รวมถึงสภาวะวิกฤติของรัฐที่เกิดจากนักการเมืองที่ไม่ประสงค์จะประนีประนอมกัน

ปัญหาเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นในยูโกสลาเวียถือว่ารุนแรงมาก ในปี ค.ศ.1987 เงินเฟ้ออยู่ที่ ร้อยละ 120 ในปี ค.ศ.1988 พุ่งสูงถึง ร้อยละ 250 ในปลายปี ค.ศ.1988 ยูโกสลาเวียเป็นหนี้ต่างชาติกว่า 33 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴

ภายใต้ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ล้อมรอบอยู่ทำให้นายสโลโบดัน มิโลเชวิช เริ่มที่จะมีการจัดการนโยบายเพื่อควบคุมสื่อเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อ ทั้งสื่อในรูปแบบของวิทยุ โทรทัศน์ เริ่มนำเสนอภาพครั้งประวัติศาสตร์ที่ถูกขอตโตมันรุกราน สื่อวรรณกรรมก็ออกมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชาวเซิร์บได้ตระหนักว่าร่วมกันในการที่จะสร้าง "Greater Serbia" ให้ยิ่งใหญ่ ชาวมุสลิมที่เปลี่ยนมา

² Aleksa Djilas, "A profile of Slobodan Milosevic," *Foreign Affairs* Vol.72 No.3 (Summer 1993), 84, 86.

³ Susan L. Woodward, *Balkan tragedy : Chaos and dissolution after the cold war* (Washington D.C.: The Brookings institution, 1995), p.21.

⁴ Noel Malcolm, *Bosnia : A short history*, (New York : New York University Press, 1994), p.210.

นับถือศาสนาออร์ทอดอกซ์ ส่วนหนึ่งก็ต้องการพิสูจน์ให้เห็นว่าตนเองสนับสนุนและซื่อสัตย์ต่อความเป็นชาวเซิร์บอย่างมาก⁵ นอกเหนือจากนั้น นายสโลโบดัน มิโลเชวิช ยังได้จัดตั้งกลุ่มพลเรือนติดอาวุธ ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน และอาวุธจากกรุงเบลเกรด กลุ่มพลเรือนติดอาวุธที่มีส่วนในการสังหารหมู่และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์คือ "White Eagles" ที่ได้รับการสนับสนุนจากพรรคสังคมนิยมเซอร์เบีย⁶

แนวคิดที่นายสโลโบดัน มิโลเชวิช ได้โฆษณาชวนเชื่อแก่ชาวเซิร์บก็คือโน้มน้าวให้ชาวเซิร์บคิดว่ากำลังถูกชาวมุสลิมคุกคามรวมทั้งกล่าวหาว่า ชาวมุสลิมกำลังเอาเปรียบทางด้านเศรษฐกิจหรือสร้างภาพให้เห็นว่าชาวเซิร์บกำลังจะถูกชาวมุสลิมที่มีจำนวนประชากรมากกว่ากลืน รวมทั้งปลุกฝังแนวคิดที่ว่า การที่ชาติหนึ่งกำลังจะก่อตั้งรัฐของตนเองนั้นหมายถึงว่าชาวเซิร์บจะต้องถูกขับไล่ออกจากถิ่นที่อยู่อาศัย⁷

สาธารณรัฐที่ประกาศแยกตัวเป็นเอกราชโดยที่ไม่ต้องก่อสงครามก็คือ การขอแยกตัวของมาซิโดเนีย(Macedonia)โดยที่ทางเซอร์เบียขอเป็นฝ่ายครอบครองอาวุธที่ทรงอำนาจทั้งหมดของมาซิโดเนีย ซึ่งผู้นำมาซิโดเนียก็ยินยอมปฏิบัติตามเพื่อมิให้ต้องเสียเลือดเนื้อของประชาชน

วันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ.1999 สโลวีเนียได้ประกาศแยกตัวออกจากยูโกสลาเวีย ทางยูโกสลาเวียตอบโต้ด้วยการส่งกองทัพยูโกสลาเวีย (Jugosloveaska Narodna Armija - Slovenian Jugoslovenska Ljudska Armada - Yugoslav People's Army หรือ JNA) เข้าสู่สโลวีเนีย ทั้งสองฝ่ายทำการสู้รบโดยใช้เวลาเพียง 10 วันในการสู้รบ และท้ายสุดกองทัพ JNA ก็ประสบความพ่ายแพ้โดยที่ไม่สามารถยึดชายแดนของสโลวีเนียได้ ในขณะที่สโลวีเนียตอบโต้กลับและสามารถจับกุมทหาร JNA ได้ถึง 2,000 คน ไม่กี่วันต่อมา ประชาคมยุโรป (European Community) ได้เป็นตัวกลางเจรจา ไกล์เกลียร์ระหว่างเซอร์เบียและสโลวีเนีย โดยที่เซอร์เบียยินยอมที่จะถอนกองทัพออกไป โดยเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1991 แล้วเสร็จเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.1991⁸ ในเดือนมกราคม ค.ศ.1992 สมาชิกของประชาคมยุโรปได้รับรองความเป็นเอกราชของสโลวีเนีย

⁵ Norman Cigar, *Genocide in Bosnia : The power of ethnic cleansing*, (Texas: A&M University Press, 1995), pp.25, 110-111.

⁶ Ibid. pp.43-45.

⁷ Suzan L. Woodward, *Balkan tragedy*, ibid., p.228.

⁸ Sabrina P. Ramet, *Nationalism and federalism in Yugoslavia, 1962-1991*, (Indianapolis : Indiana University Press, 1992), pp.207-211, 256-257.

ชาวเซิร์บในโครเอเชียได้ออกมาลงประชามติเพื่อแยกตัวออกเป็นเอกราชจากโครเอเชีย เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ.1991 โดยสนับสนุนการแยกตัวถึง 756,549 คะแนนเสียง และในวันที่ 1 ตุลาคม 1991 ชาวเซิร์บ (Serbian National Council) ที่อยู่ในโครเอเชียก็ได้ประกาศเอกราช จากนั้นระเบียบสังคมในโครเอเชียก็แตกสลาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของโครเอเชียได้ออกกฎหมายเพื่อริบอาวุธปืนจากกลุ่มพลเรือนติดอาวุธของชาวเซิร์บ ชาวเซิร์บก็ตอบโต้ด้วยการใช้กำลังเช่นกัน สงครามได้เริ่มขึ้น มีอาสาสมัครช่วยรบกว่า 40,000 คน เข้ามาช่วยชาวเซิร์บในโครเอเชียอาวุธและกำลังทหารถูกส่งมาจากเบลเกรด

ความพยายามของประชาคมยุโรปในการเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างนายมิโลเซวิช และ ฟรานโย ทูจมัน (Franjo Tudjman) ไม่ประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะการประชุมที่กรุงเฮก เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม ค.ศ.1991¹⁰ จากนั้นทูตพิเศษของสหประชาชาติ นายไซรัส แวนซ์ (Cyrus Vance) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาได้เจรจาหยุดยิงในโครเอเชียเป็นผลสำเร็จ โดยมีการลงนามที่ ซาราเยโว เมื่อวันที่ 3 มกราคม ค.ศ.1992 ในขณะนั้นเซิร์บก็ได้ควบคุมหนึ่งในสามของโครเอเชียแล้ว และในเดือนเดียวกันประชาคมยุโรปก็ได้รับรองความเป็นเอกราชของโครเอเชีย

ในช่วงปี ค.ศ.1991 มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาทั้งสิ้น ประมาณ 4.36 ล้านคน เป็นชาวมุสลิม ร้อยละ 43.7 เซิร์บ ร้อยละ 31.4 โครแอต ร้อยละ 17.3 ส่วน ร้อยละ 5.5 เรียกตนเองว่า ยูโกสลาฟ¹¹ รัฐบาลบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาได้รับการรับรองโดยประชาคมยุโรปและสหรัฐฯ ในวันที่ 7 เมษายน ค.ศ.1992 และได้รับอนุมัติให้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1992 การดำเนินการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวมุสลิมโดยชาวเซิร์บที่เรียกว่า "ethnic cleansing" ได้ทำให้ชาวมุสลิมถูกฆ่าตายเป็นหลายพันคนและอีกหลายพันคนลี้ภัยไปอยู่ในโครเอเชียและยุโรปตะวันตก¹²

ในช่วงปี ค.ศ.1992 ช่วงการล่มสลายของยูโกสลาเวีย ประเทศในแถบตะวันตกต่างวิตกถึงจำนวนผู้อพยพ ออสตรียาได้ปกป้องเขตแดนของตนทันทีโดยเจรจาดกกลางกับฮังการีในการที่จะป้องกันไม่ให้ผู้อพยพพลัดถิ่นไหลเข้ามาภายในประเทศของตนโดยให้ตั้งค่ายตรงบริเวณชายแดนหรือเตรียมส่งกลับบ้าน ส่วนฮังการีและกรีซปิดเส้นเขตแดนระหว่างประเทศตนกับยูโกสลาเวียเพื่อปิดกั้นผู้อพยพจำนวน

⁹ Ibid., p.202, p.237.

¹⁰ Viktor Meier, *Yugoslavia : A history of it's demise* (London : Routledge, 1999), pp.233-234.

¹¹ Ibid., p.195.

¹² สมพงษ์ ฐุมภัก, การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในอดีต-ปัจจุบัน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) หน้า 70-73.

มหาดาล ประเด็นที่ประเทศเหล่านี้หัวแกงอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้อพยพจากยูโกสลาเวียส่วนหนึ่งจะเป็นกลุ่มผู้ลี้ภัยลอบค้ายาเสพติดข้ามแดน หรืออาจเข้ามาตั้งเครือข่ายที่อาจนำมาซึ่งกิจกรรมความเคลื่อนไหวที่รุนแรงในประเทศตน พร้อมทั้งกลัวว่าจะมีการตั้ง "กาซาใหม่" ในยุโรป¹³

เมื่อเชิร์บยึดเมืองเซเรบรินชา (Srebrenica) ได้แล้ว ขั้นตอนแรกคือกวาดต้อนชาวมุสลิมให้มาอยู่รวมกันในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งจากนั้นทหารเชิร์บเริ่มแยกผู้ชาย เด็กชายออกจากกลุ่มผู้อพยพ ส่วนผู้หญิง เด็ก คนชรา ถูกส่งไปยังKladanj ส่วนผู้ชายถูกกักกันอยู่ในบริเวณ Bratunac พร้อมทั้งกล่าวหาว่าเป็นอาชญากรสงคราม ผู้อพยพที่เป็นผู้ชายส่วนใหญ่ถูกสังหาร¹⁴

ทหารบอสเนียนเชิร์บทำการสังหารประชาชนในบอสเนียไม่ต่ำกว่า 150,000-200,000 คน ประมาณว่ากลุ่มชาวมุสลิมที่สาบสูญในสงครามบอสเนีย กว่าร้อยละ 38 เป็นมุสลิมจากเซเรบรินชา นอกจากนั้นทหารเชิร์บยังได้ทำการฆ่าสิ้นสตรีชาวมุสลิมเป็นจำนวนมากเพื่อทำลายศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สตรีชาวมุสลิม และทางกองกำลังเชิร์บถือว่าการฆ่าสิ้นถือเป็นการล้างมลทินรูปแบบหนึ่ง อีกทั้งผู้ชายชาวมุสลิมก็ถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างรุนแรงพร้อมกับบังคับให้บิดาล่วงละเมิดทางเพศต่อบุตรชายของตน

เหตุการณ์ที่เซเรบรินชา โดยเฉพาะการกวาดต้อนชาวมุสลิมออกจากค่าย (Safe areas or Safe havens) ที่กองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ (UNPROFOR: UN protection Force) โดยเฉพาะทหารจากฮอลแลนด์ดูแลอยู่ ได้กลายเป็นเรื่องที่น่าอัปยศของชาติ เมื่อทหารเชิร์บได้เข้ามาในพื้นที่การดูแลของทหารฮอลแลนด์พร้อมทั้งได้กวาดต้อนเอาชายมุสลิมออกไปจากค่ายถึง 239 คน และบุคคลเหล่านี้กลายเป็นผู้สาบสูญพร้อมกันนั้นนายทหารฮอลแลนด์ได้ถ่ายภาพการเสียชีวิตของชาวมุสลิมจำนวน 9 คนในเขตรับผิดชอบพร้อมได้ส่งหลักฐานกลับประเทศตน แต่หลักฐานนั้นได้รับการเสียหายอย่างบังเอิญ ท้ายสุดรัฐสภาของฮอลแลนด์ได้ตำหนิรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมที่ได้พยายามปกปิดเรื่องนี้¹⁵

ในเดือนตุลาคมค.ศ.1992 คณะมนตรีความมั่นคงได้ลงมติด้วยคะแนนเสียงท่วมท้น(ยกเว้นจีนซึ่งงดออกเสียง)ห้ามมิให้เครื่องบินที่ไม่ได้รับอนุญาตบินเข้าไปในอาณาเขตของบอสเนีย ซึ่งการ

¹³ Susan L. Woodward, *Balkan tragedy*, ibid., pp.368-369.

¹⁴ Jan Willem Honig and Norbert Both, *Srebrenica records of a war crime* (New York : Penguin Books, 1996), p.29.

¹⁵ David Rohde, *End game: The betrayal and fall of Srebrenica, Europe's worst massacre since world war II* (Colorado: Westview Press, 1997), pp.336-349.

กำหนดห้ามดังกล่าวได้ขยายเวลาออกไปถึงเดือนมีนาคม ค.ศ.1993 มติคณะมนตรีความมั่นคงอีกมติหนึ่งในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1992 ภายใต้หมวดที่ 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ (จีนงดออกเสียง) ได้กำหนดห้ามการขนส่งน้ำมันดิบ น้ำมันปิโตรเลียม และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ โดยทางเรือผ่านเซอร์เบีย ในปี ค.ศ.1993 ซึ่งเป็นปีที่มีการต่อสู้กันอย่างรุนแรง มีการกวาดล้างฝ่ายตรงข้าม และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติอีกหลายมติดำเนินการต่ออดีตกองกำลังยูโกสลาเวียภายใต้หมวดที่ 7 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งระบุอนุมัติให้รัฐสมาชิกดำเนิน "มาตรการที่จำเป็นทั้งหมด" เพื่อให้หลักประกันการปฏิบัติตามในเรื่องการห้ามบินเหนือบอสเนีย หลายเมืองที่ถูกคุกคามในบอสเนีย รวมทั้งเมืองเซเรบรินชา (Srebrenica) และเซปา (Zepa) ได้ถูกประกาศให้เป็นเขตปลอดภัย (safe areas) ซึ่งต้องปลอดจากการโจมตีด้วยอาวุธใด ๆ และได้กำหนดมาตรการลงโทษต่อ เซอร์เบีย มอนเตเนโกร และเขตชุมชนซีริบในบอสเนีย และโครเอเชีย เข้มงวดมากขึ้น กองกำลัง UNPROFOR ได้รับการเสริมกำลังและภารกิจขยายกว้าง

อย่างไรก็ดี กองกำลัง UNPROFOR ซึ่งมีกำลังจากหลายประเทศรวมกันถึง 23,000 คน และยังมีกองกำลังของนาโต้คอยช่วยเหลือก็ยังคงไม่สามารถสร้างสันติภาพขึ้นได้ในบอสเนียเซอร์เบียวินา แม้ว่าสหประชาชาติกำหนด "เขตปลอดภัย" ไว้ให้ชาวมุสลิมมิได้เข้ามาอาศัยหลบภัยจากการโจมตีของฝ่ายซีริบ แต่ "เขตปลอดภัย" เหล่านี้ก็ถูกโจมตีด้วยอาวุธอย่างไม่หยุดหย่อน ทำให้ประชาชนชาวบอสเนียบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมากแม้แต่เจ้าหน้าที่ทหารที่สังกัด UNPROFOR ก็มีสภาพไม่ต่างจากชาวบ้านเพราะมีจำนวนไม่น้อยที่บาดเจ็บ และเสียชีวิตจากการถล่มของกองกำลังกบฏซีริบ และบางครั้งกองกำลังกบฏซีริบก็จับเจ้าหน้าที่ทหารของสหประชาชาติไปเป็นตัวประกันเพื่อไม่ให้นาโต้ส่งฝูงบินโจมตีฐานกำลังของตน

กองกำลังกบฏซีริบยังได้ทุ่มกำลังเข้าโจมตีแนวป้องกันของรัฐบาลมุสลิม และเข้ายึดครองเมืองเซเรบรินชาสำเร็จในวันอังคารที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ.1995 แล้วปฏิบัติการกวาดต้อนประชาชนชาวมุสลิมเป็นเชลย คือแยกผู้หญิง คนแก่ เด็กเล็กและหญิงสาวประมาณ 40,000 คน บังคับขึ้นรถบรรทุกนำร้อยคันจากนั้นนำไปปล่อยลงกลางทางและบังคับให้เดินต่อไปยังเมืองตุซลา เขตครอบครองของฝ่ายรัฐบาลบอสเนีย พลเมืองเกือบครึ่งแสนต้องตกอยู่ในสภาพไร้ที่อยู่อาศัย นับเป็นภาวะวิกฤติเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยสงครามร้ายแรงที่สุดอีกครั้งหนึ่ง เพราะเพียงชั่วระยะเวลา 2-3 วัน ประชาชนเกือบครึ่งแสนต้องละทิ้งบ้านเรือนไปอยู่ในค่ายผู้อพยพลี้ภัย หลังจากนั้นกองกำลังชาวซีริบได้ยึดเมืองอื่น ๆ อีกหลายเมืองและได้กระทำความรุนแรงดังที่ได้กระทำในเมืองเซเรบรินชา¹⁶

นายสโลโบดัน มิโลเชวิช ประธานาธิบดีเซอร์เบียไม่ได้ประกาศยุบสถานะปกครองตนเองของวอยวอดีนา และโคโซโวใน ปี ค.ศ.1981 เหตุการณ์นี้ได้ก่อให้เกิดกระแสความไม่พอใจอย่างสูงให้แก่

¹⁶ สมพงษ์ ชุมาก, อ้างแล้ว, หน้า 73-77.

ทั้งสองจังหวัด โดยเฉพาะที่โคโซโวซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวแอลเบเนียกว่าร้อยละ 90 ของประชากรทั้งหมด 2 ล้านคน ชาวแอลเบเนียต้องการแยกตัวเป็นอิสระ และเริ่มใช้วิธีการรุนแรงในรูปแบบกองโจรภายใต้การนำของกลุ่ม KLA (Kosovo Liberation Army) เพื่อตอบโต้การกระทำของฝ่ายเซิร์บซึ่งได้รับการหนุนหลังจากยูโกสลาเวีย ความรุนแรงเริ่มขยายวงกว้างมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1998 มีผู้นำกลุ่มKLAที่ใช้ความรุนแรงตอบโต้คือ ฮาซิม ทาซี (Hasim Thaci) จบมหาวิทยาลัยพรินซ์ตันในโคโซโวก่อนหน้าปีค.ศ.1998 ก่อนที่จะมีการตอบโต้รุนแรงนั้นชาวแอลเบเนียให้ความอดทนมาตลอดประกอบกับในขณะนั้นมีกลุ่มทางการเมืองเชื้อสายแอลเบเนียหลายกลุ่ม หนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ Democratic League of Kosovo-LDK ซึ่งมี อิบรอฮิม รุโกวา (Ibrahim Rugova) เป็นผู้นำและไม่นิยมความรุนแรง¹⁷

ก่อนหน้าที่จะสงครามในโคโซโวจะเริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1998นั้นชาวแอลเบเนียในโคโซโวก็เริ่มมีวิถีชีวิตที่ยากลำบากขึ้นเมื่อสโลโบดัน มิโลเชวิช ก้าวขึ้นเป็นผู้นำยูโกสลาเวีย การดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีนโยบายที่ชัดเจนของการปลุกกระแสชาตินิยมเพื่อสร้าง Greater Serbia¹⁸

หลังจากปี ค.ศ.1981 ชาวเซิร์บส่วนหนึ่งเริ่มอพยพออกจากโคโซโว เหตุผลหลักก็คือ ประสบสภาวะด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำ¹⁹ นายสโลโบดัน มิโลเชวิช เริ่มออกมารณรงค์ให้ชาวเซิร์บ กลับเข้าไปอยู่ใน โคโซโวดั้งเดิมโดยจะมีการจัดสรรที่ดินเพื่ออยู่อาศัยให้

ผลของการที่ชาวแอลเบเนียต้องการแยกตัวออกเป็นอิสระ ได้ทำให้นายสโลโบดัน มิโลเชวิช กัดต้นและปราบชาวแอลเบเนียหนักขึ้น โดยเฉพาะภายหลังการทำความตกลงเดย์ตัน (Dayton Agreement) ออกมา ชาวแอลเบเนียในโคโซโวคาดหวังว่าสังคมโลกจะเข้ามาช่วยเหลือ แต่กลับเป็นว่าโคโซโวถูกปล่อยให้เป็นหน้าที่ที่นายมิโลเชวิชต้องดูแลเอง (ส่วนหนึ่งประเมินว่า "โลกตะวันตก" เองก็พึ่งเสรีจักรวรรดิในสงครามบอลข่าน) และถือเป็นกิจการภายในของยูโกสลาเวีย²⁰

จากการที่กลุ่ม KLA แข็งแกร่ง และทำทลายอำนาจรัฐมากขึ้น นายมิโลเชวิชได้เริ่มใช้ความรุนแรงเข้าปราบคือ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1998 เมื่อกองทัพยูโกสลาเวียร่วมกับตำรวจพิเศษของเซอร์เบียได้เข้าไปในโคโซโวเพื่อกำจัดกลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวแอลเบเนีย(KLA)หรือกองทัพปลด

¹⁷ Chris Hedges, "Kosovo's next master?," *Foreign Affairs* vol.78 No.3 (May/June, 1999), 25-29.

¹⁸ Noel Malcolm, *Kosovo : A short history* (New York : Papermac an Imprint of Macmillan, 1990), P, 352.

¹⁹ Braka Magas, *The destruction of Yugoslavia : tracking the break-up 1980-92* (London,Verso, 1993), p.191.

²⁰ Misha Glenny, *The Balkans : nationalism, war and great powers* (New York : Penguin Putnam 1999), pp.643-644.

ปล่อยโคโซโว ทำให้พลเรือนชาวแอลเบเนียจำนวนมากถูกสังหารไปด้วยมีการฆ่าอย่างเป็นระบบเกิดขึ้น เหตุการณ์ในครั้งนี้ส่งผลให้ชาวแอลเบเนียเสียชีวิต 1,500 คน และในช่วงฤดูใบไม้ร่วงปี ค.ศ.1998 พลเรือนชาวโคโซโวกว่า 30,000 คน ต้องละทิ้งบ้านเรือนของตนและประชาชนชาวแอลเบเนียกว่า 50,000 คน ต้องหลบภัยจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เข้าไปอยู่ในป่าที่บหรืออบนภูเขา และในช่วงของฤดูหนาว ผู้อพยพต้องเผชิญกับความหนาวเย็นและต้องอดอาหารจนเสียชีวิต²¹ พลเรือนกว่า 200,000 คน ถูกบังคับให้ออกจากบ้านเรือนกลายเป็นคนไร้ที่อยู่อาศัย

สหประชาชาติได้ประมาณว่าชาวแอลเบเนียเกือบ 640,000 คนต้องออกจากโคโซโวในช่วงเดือนมีนาคม ค.ศ.1998 ถึง เดือนเมษายน ค.ศ.1999 เนื่องจากหนีการทิ้งระเบิดของนาโต้ และการโจมตีของเซิร์บ บ้านเรือนของชาวแอลเบเนียถูกปล้นและถูกทำลายมีการระดมยิงหมู่บ้านต่างๆผู้ที่รอดชีวิตก็ถูกส่งไปยังชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น แอลเบเนีย มอนเตเนโกร ขณะเดินทางหลายคนก็ถูกฆ่า ฆ่าขึ้นหลังจากสงครามในโคโซโวล้นลดลง จำนวนผู้ลี้ภัยสูงถึง 780,000 คน

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในดินแดนของอดีตยูโกสลาเวีย นั้น นับว่าเป็นโศกนาฏกรรมที่ร้ายแรงที่สุดนับเนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากทำให้ผู้คนนับแสนเสียชีวิตแล้ว ยังส่งผลให้มีผู้สูญหาย พลัดพราก และถูกฆ่าขึ้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังเป็นสาเหตุที่ทำให้สันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศถูกบั่นทอนกระทบต่อเสถียรภาพในภูมิภาค ที่สำคัญคือมีการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างรุนแรง

ในขณะที่องค์การระหว่างประเทศเช่นสหประชาชาติและนาโต้รวมทั้งประเทศมหาอำนาจจะยื่นมือเข้ามาแก้ไขและกดดันด้วยวิธีการต่างๆแต่ดูเหมือนว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นก็ไม่อาจคลี่คลายได้อย่างรวดเร็ว มาตรการกดดันต่างๆถูกนำมาใช้เพื่อกดดันเซอร์เบียอย่างต่อเนื่อง เช่น การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ การห้ามนำอาวุธเข้ายูโกสลาเวีย รวมทั้งความพยายามทางการทูต เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ทำให้หลายฝ่ายต่างตระหนักดีว่าอาชญากรรมรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในระยะหลังๆมักจะเป็นการกระทำของผู้นำประเทศนั้นๆที่กระทำต่อประชาชนในปกครองของตนและโดยกฎหมายและกระบวนการทางการเมืองภายในก็ยากที่จะจับกุมผู้นำเหล่านั้นมาลงโทษได้ ดังนั้นสหประชาชาติโดยคณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติให้ตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศขึ้น เพื่อนำตัวผู้

²¹ SIPRI Yearbook 1999 : Armaments, Disarmament and International Security (Oxford : Oxford University Press 1999), p.48.

²² Javier Solana, "NATO's success in Kosovo," *Foreign Affairs*, vol.78 No.6 (November/December 1999), 115-116.

กระทำผิดที่ก่ออาชญากรรมสงครามในดินแดนอดีตยูโกสลาเวียมาลงโทษ

3.2 พื้นฐานทางกฎหมายและโครงสร้างของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ(International Criminal Tribunal for The Former Yugoslavia- ICTY)

สืบเนื่องจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในอดีตยูโกสลาเวีย คณะมนตรีความมั่นคงโดยอาศัยอำนาจตามหมวดที่ 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ได้มีมติที่ 827/1993 ก่อตั้ง "ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย" (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia - ICTY) ขึ้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ.1993 เพื่อฟ้องร้องและดำเนินคดีต่อบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการละเมิดอย่างร้ายแรงต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในดินแดนอดีตยูโกสลาเวียตั้งแต่ปี ค.ศ.1991²³ โดยสาระสำคัญของข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงที่ 827/1993 คือ

1. ตัดสินใจให้จัดตั้งศาลระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาไต่สวนผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในดินแดนอดีตยูโกสลาเวีย นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1991 จนถึงวันที่จะกำหนดโดยจคณะมนตรีความมั่นคงอีกครั้งเมื่อมีการฟื้นฟูสันติภาพขึ้นในดินแดนอดีตยูโกสลาเวีย

2. ตัดสินใจว่าทุกประเทศจะต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ต่อศาลระหว่างประเทศ และองค์การของศาลตามที่กำหนดข้อมตินี้และในธรรมนูญของศาลระหว่างประเทศดังกล่าว และให้ทุกประเทศดำเนินมาตรการที่จำเป็นภายใต้กฎหมายภายในของตนในการปฏิบัติตามข้อมตินี้

ธรรมนูญ (Statute) ที่ระบุรายละเอียดต่าง ๆ ของศาลพิเศษนี้ ได้ประกาศใช้ในวันเดียวกัน (โดยมีการแก้ไขอีก 2 ครั้ง คือ ในวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ.1998 และในวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ.2000)²⁴

ธรรมนูญศาลฉบับปรับปรุง ซึ่งประกอบด้วย 34 มาตรา มีข้อความสำคัญ (บางมาตรา) ซึ่งแสดงถึงอำนาจหน้าที่ของศาลนี้ ดังต่อไปนี้คือ

มาตรา 1 ศาลนี้มีอำนาจดำเนินคดีต่อบุคคลผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยมนุษยธรรมอย่างร้ายแรง ในอาณาเขตของอดีตยูโกสลาเวียตั้งแต่ ค.ศ.1991

²³ SIPRI Yearbook 2001: Armaments, Disarmament and International Security (Oxford: Oxford University Press, 2001), p.86.

²⁴ ประทุมพร วัชรเสถียร, (ม.ป.ท)

มาตรา 2 ศาลนี้มีอำนาจดำเนินคดีต่อบุคคลผู้กระทำหรือสั่งให้กระทำการขัดต่ออนุสัญญาเจนีวา" (12 สิงหาคม ค.ศ.1949) อย่างร้ายแรง ซึ่งหมายถึงการกระทำดังต่อไปนี้

- ก) การฆ่าโดยเจตนา
- ข) การทรมานอย่างโหดร้ายหรือการใช้นุสรมนุษย์เป็นเครื่องมือทดลองทางชีวภาพ
- ค) การเป็นสาเหตุอย่างจงใจทำให้เกิดความทรมานร่างกาย และสุขภาพของมนุษย์ ให้ได้รับความเจ็บปวดอย่างร้ายแรง
- ง) การทำลายล้างอย่างกว้างขวางและการยึดทรัพย์สิน ซึ่งพิสูจน์แล้วว่ามีใช้เป็นความจำเป็นทางทหาร
- จ) การบังคับให้นักโทษสงคราม หรือพลเรือนเข้าร่วมรบ โดยเป็นฝ่ายของกองทัพประเทศศัตรู
- ฉ) การจงใจคร่ำครึของนักโทษสงครามหรือพลเรือนมิได้รับการพิจารณาได้สวณคดีความอย่างยุติธรรม
- ช) การบังคับย้ายถิ่น หรือกักกันพลเรือนอย่างผิดกฎหมาย
- ฎ) การจับบุคคลไปเป็นตัวประกัน

มาตรา 3 ศาลนี้มีอำนาจดำเนินคดีต่อบุคคลซึ่งกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายหรือธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างสงคราม ซึ่งหมายถึง

- ก) การใช้อาวุธที่มีพิษ หรืออาวุธที่จงใจให้เกิดความเจ็บปวดเกินความจำเป็น
- ข) การทำลายเมือง หรือหมู่บ้านให้เหลือกลาญเกินเหตุ โดยไม่มีความจำเป็นทางทหาร
- ค) การโจมตีหรือทิ้งระเบิดต่อเมืองหมู่บ้านอาหารและที่อยู่อาศัย ซึ่งมีได้มีการป้องกันภัย
- ง) การยึดครอง หรือทำลายอย่างจงใจต่อสถาบันทางศาสนา สถานสงเคราะห์โรงเรียน ผลงานทางศิลปะและวิทยาการ อนุสาวรีย์ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
- ช) การปล้นสดมภ์ทรัพย์สินของรัฐ และของส่วนบุคคล

มาตรา 4 ศาลนี้มีอำนาจดำเนินคดีต่อบุคคลซึ่งกระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งหมายถึง

- ก) การฆ่ากลุ่มชน
- ข) การประทุษร้ายต่อร่างกายและจิตใจของสมาชิกกลุ่มชน
- ค) การจงใจกระทำการซึ่งมีผลเป็นการทำลายร่างกายหรือชีวิตของกลุ่มชน
- ง) การตั้งมาตรการที่จงใจให้กลุ่มชนใดหมดความสามารถในการสืบพันธุ์
- ช) การจงใจบังคับย้ายถิ่นผู้เยาว์จากกลุ่มชนเดิมไปอยู่ร่วมกับกลุ่มชนใหม่

มาตรา 5 ศาลนี้มีอำนาจดำเนินคดีต่อบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการกระทำต่าง ๆ ต่อไปนี้ ขณะ
ที่ร่วมสงครามทั้งระดับภายใน และระหว่างประเทศ และการกระทำความผิดดังกล่าวซึ่งมีผลไปถึงพลเรือน ซึ่งได้แก่

- ก) ฆาตกรรม
- ข) การกักขัง
- ค) การกักขังและขูดรีดแรงงานเยี่ยงทาส
- ง) การบังคับย้ายถิ่น
- จ) การกักขังเยี่ยงนักโทษ
- ฉ) การทรมาน
- ช) การข่มขืนทางเพศ
- ซ) การขจัดกวาดล้างด้วยเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ และศาสนา
- ฎ) การกระทำอื่น ๆ ที่ขัดต่อมนุษยธรรม

มาตรา 6 ศาลนี้มีอำนาจดำเนินคดีต่อบุคคลต่าง ๆ ทั่วไปที่เข้าข่ายความผิดที่ระบุไว้ในธรรมนูญ
ศาลนี้

มาตรา 7 ไม่ว่าผู้กระทำผิดจะเป็นใคร มีตำแหน่งสูงเพียงใด รวมทั้งเป็นประมุขของรัฐใด ก็จะไม่รอดพ้นจากการถูกนำมาดำเนินคดีโดยศาลนี้

มาตรา 8 ขอบเขตอำนาจของศาลนี้คือ สภพทุกแห่งบนแผ่นดิน น่าน้ำ และน่าน้ำ ของ
อดีตยูโกสลาเวีย ขอบเขตเวลาของศาลนี้เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1991

มาตรา 9 ศาลนี้มีอำนาจเหนือศาลภายในของประเทศต่างๆ

มาตรา 11 ศาลนี้มีโครงสร้างองค์กรดังนี้คือ

- ก) มีศาลชั้นต้น 3 ศาล และศาลอุทธรณ์ 1 ศาล
- ข) มีอัยการ 1 คน
- ค) มีคณะเจ้าหน้าที่ประจำ 1 ชุด ทำงานให้แก่ทั้ง 4 ศาล และแก่อัยการ

มาตรา 12 ศาลนี้มีผู้พิพากษาทั้งหมด 16 คน ซึ่งไม่ซ้ำเชื้อชาติ (ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่มาตรา 13 ระบุว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายและมีจริยธรรมสูง) ผู้พิพากษาเหล่านี้ถูกเลือกโดยสมาชิกของสหประชาชาติ จากรายชื่อที่เสนอโดยคณะมนตรีความมั่นคง

มาตรา 16 อัยการคือผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางกฎหมายเป็นอย่างดี เป็นบุคคลที่มีสถานะแยกจากศาล และไม่กระทำตนเป็นตัวแทนของรัฐบาลใด ๆ ทั้งสิ้น และเป็นบุคคลอิสระ ซึ่งจะไม่รับคำแนะนำของผู้ใดทั้งสิ้น อัยการได้รับการแต่งตั้งโดยคณะมนตรีความมั่นคง โดยการเสนอชื่อจากเลขาธิการสหประชาชาติ

มาตรา 18 ขั้นตอนของการดำเนินคดีเริ่มด้วย อัยการเป็นผู้สอบสวนผู้ถูกกล่าวหาฟังคำพยาน รวบรวมหลักฐาน เดินทางไปสำรวจสถานที่เกิดเหตุ และจะสรุปโดยการกล่าวโทษผู้ถูกกล่าวหา โดยมีมูลฟ้องครบถ้วน ส่วนผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับสิทธิให้มีทนายหรือที่ปรึกษากฎหมายได้

มาตรา 19 ผู้พิพากษาทำหน้าที่รับคำฟ้องจากอัยการ และมีสิทธิออกหมายเรียกเพื่อจับกุมคุมขังบุคคลใด ๆ ตามที่อัยการขอร้อง

มาตรา 21 บุคคลผู้ที่ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับสิทธิในการสู้คดีอย่างเป็นธรรมที่สุด โดยให้มีระยะเวลาพอเพียงต่อการรวบรวมหลักฐานในการสู้คดี และต้องไม่ถูกบังคับให้สารภาพผิด

มาตรา 23 บุคคลที่ถูกตัดสินว่ากระทำผิดจะต้องโทษโดยการถูกจองจำในระยะเวลาต่าง ๆ ตามความผิด หากผู้กระทำผิดได้ยึดทรัพย์สินของผู้ใดมาเป็นของตนเอง ก็จะต้องถูกบังคับให้คืนทรัพย์สินเหล่านั้นแก่ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์โดยชอบธรรม

มาตรา 25 จำเลยหรืออัยการมีสิทธิอุทธรณ์ได้โดยผู้พิพากษามีสิทธิยื่น หรือกลับ หรืออุทธรณ์แก้คำตัดสินชั้นแรกได้

มาตรา 29 รัฐต่าง ๆ อาจมีส่วนช่วยเหลือการดำเนินคดีต่อผู้ถูกกล่าวหาคนหนึ่งคนใดโดยวิธีการต่าง ๆ ต่อไปนี้

- ก) ช่วยค้นหาบุคคลและสถานที่
- ข) ช่วยเป็นพยานและรวบรวมหลักฐาน
- ค) อำนวยความสะดวกเรื่องเอกสาร
- ง) ช่วยจับกุมและคุมขังบุคคลที่ศาลต้องการ
- จ) ช่วยจับและนำส่งบุคคลที่ถูกกล่าวหาไปดำเนินคดีที่ศาล

มาตรา 31 ศาลนี้ตั้งอยู่ที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์

มาตรา 32 ค่าใช้จ่ายของศาลถือเป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณประจำปีของสหประชาชาติ

3.2.1 พื้นฐานทางกฎหมายและบทบาทของคณะมนตรีความมั่นคงในการจัดตั้งศาล (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia - ICTY)

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้มีมติที่ 808/1993 และ 827/1993 ให้ตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia - ICTY) ก่อนหน้านี้อคณะมนตรีความมั่นคงได้ตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญนำโดย Professor Cherif Bassiouni เพื่อดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในยูโกสลาเวีย คณะกรรมการนี้ได้จัดทำรายงานชั่วคราวมาในวันที่ 26 มกราคม ค.ศ.1993 ซึ่งบรรยายถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การสังหารหมู่ การทรมาน การข่มขืน และการทำลายทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ศาสนา และทรัพย์สินส่วนบุคคล²⁵ รายงานนี้ได้นำไปสู่การลงมติของคณะมนตรีความมั่นคง ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1993 นั่นก็คือ มติที่ 808 ที่กำหนดว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในยูโกสลาเวียคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และตัดสินว่าต้องมีการจัดตั้ง

²⁵ Geoffrey Robertson , Crimes against humanity : The struggle for global justice (London: Penguin Books, 2000), p.289.

ศาลระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดสันติภาพขึ้น โดยการยุติอาชญากรรมสงครามและลงโทษผู้กระทำผิด²⁶ และมติของคณะมนตรีความมั่นคงที่ 827 ในวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ.1993 ได้ตัดสินใจให้จัดตั้งศาลขึ้นขึ้นอย่างเป็นทางการ และรับรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งได้วางกรอบพื้นฐานทางด้านกฎหมาย และกระบวนการสำหรับศาลนี้

เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตยูโกสลาเวียเป็นเรื่องเร่งด่วนเป็นการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ การจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศอย่างถาวรเพื่อพิจารณาผู้กระทำผิดในอดีตยูโกสลาเวียในขณะนั้นไม่สามารถทำได้ทันเวลาที่ เพราะจะต้องมีการร่างสนธิสัญญาและเปิดให้มีการลงนามและให้สัตยาบันซึ่งต้องใช้เวลา อีกทั้งไม่สามารถนำบุคคลที่กระทำผิดมาดำเนินคดีในศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice - ICJ) หรือศาลโลกได้ เนื่องจากศาลโลกมีอำนาจคดีระหว่างรัฐต่อรัฐไม่มีอำนาจตัดสินบุคคล ดังนั้น ด้วยความจำเป็นที่จะต้องจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในอดีตยูโกสลาเวียอย่างเร่งด่วน เพื่อธำรงรักษาหรือสถาปนาหลักคืนมาซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งมีความรับผิดชอบหลักในเรื่องการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ จึงได้ใช้อำนาจภายใต้หมวด 7 จัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวียขึ้น ซึ่งกระทำหลังจากที่คณะมนตรีความมั่นคงได้พิจารณาแล้วว่าสถานการณ์ความรุนแรงในอดีตยูโกสลาเวียได้คุกคามต่อสันติภาพ คณะมนตรีความมั่นคงได้ตัดสินใจภายใต้มาตรา 41 ตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย (ICTY)²⁷

ศาล ICTY จึงเป็นองค์กรย่อยของคณะมนตรีความมั่นคง²⁸ แต่การปฏิบัติงานของศาล ICTY จะเป็นอิสระจากคณะมนตรีความมั่นคงและจากข้อคำนึงทางการเมืองทั้งสิ้น ศาลนี้เป็นศาลเฉพาะกิจ (ad hoc) มีภารกิจเพื่อสถาปนาหลักคืนมาซึ่งสันติภาพในอดีตยูโกสลาเวีย และจะยุติหรือเลิกศาลไปเมื่อภารกิจนี้สำเร็จแล้วนอกจากนี้ศาล ICTY มีสาขาแยกออกมาคือศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

²⁶ "An international Tribunal shall established for the Prosecution of Persons responsible for serious violations of international humanitarian law committed in the territory of the former Yugoslavia since 1991," Security Council Resolution 808, February 1993.

²⁷ มาตรา 41 คณะมนตรีความมั่นคง อาจวินิจฉัยว่าจะต้องใช้มาตรการอันใดอันไม่มีการใช้กำลังอาวุธ เพื่อยังผลให้เกิดแก่ควาฉันทันของคณะมนตรี และอาจเรียกร้องให้สมาชิกแห่งสหประชาชาติใช้มาตรการเช่นว่านั้น มาตรการเหล่านี้ อาจรวมถึงการตัดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการคมนาคมรถไฟ ทางทะเล ทางอากาศ ทางไปรษณีย์ ทางโทรเลข ทางวิทยุ และวิถีทางคมนาคมอย่างอื่นโดยสิ้นเชิง หรือแต่บางส่วน และการตัดความสัมพันธ์ทางการทูตด้วย", กฎบัตรสหประชาชาติ (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสหประชาชาติ), หน้า, 24.

²⁸ มาตรา 29 คณะมนตรีความมั่นคง อาจสถาปนาองค์กรย่อยเช่นที่เห็นว่าจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตน", เรื่องเดียวกัน, หน้า 19

สำหรับรวันดา (International Criminal Tribunal for Rwanda - ICTR) โดยในวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ.1994 คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติที่ 958/1994 ตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาโดยให้เป็นสาขาหนึ่งของ ICTY โดยศาลนี้ตั้งอยู่ที่เมืองอรุชา ประเทศแทนซาเนีย เพื่อพิจารณาคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในรวันดาในต้นปีค.ศ.1994²⁹

3.2.2 ที่ตั้งและวัตถุประสงค์

ศาลนี้ตั้งอยู่ที่ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ (จึงมีการเรียกศาล ICTY ว่า The Hague Tribunal ซึ่งมีชื่อศาลเดียวกับศาลโลก International Court of Justice) วัตถุประสงค์ของศาลก็คือ 1) เพื่อนำบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม 2) เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ผู้ถูกกระทำการละเมิด 3) เพื่อป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 4) เพื่อสถาปนาหลักคืนมาซึ่งสันติภาพโดยการส่งเสริมการปรองดองกันในอดีตยูโกสลาเวีย

3.2.3 เขตอำนาจศาล

ศาล ICTY มีอำนาจในการฟ้องร้องและพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มความผิด 4 ประการ ดังนี้คือ

ก. การละเมิดอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ.1949 คือ การปฏิบัติที่ผิดกฎหมายต่อผู้ที่บาดเจ็บ หรือเป็นเชลยสงครามและต่อพลเรือน ในความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศ ตัวอย่างการละเมิดอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ.1949 เช่น จงใจฆ่า หรือทรมานพลเรือน ทำลายทรัพย์สิน และปฏิบัติอย่างโหดร้ายต่อเชลยสงครามและพลเรือน เป็นต้น

ข. การละเมิดกฎหมายหรือจารีตประเพณีของสงคราม (Violations of the Laws or Customs of war) คือการทำสงครามโดยวิธีที่ผิดกฎหมายต่อศัตรู หรือพลเรือนในความขัดแย้งทางอาวุธไม่ว่าระหว่างประเทศหรือภายในประเทศ เป็นความผิดที่ระบุไว้ในอนุสัญญาเฮก ค.ศ.1907 เช่นการใช้อาวุธที่มีพิษ การทำลายเมือง การทิ้งระเบิดต่อเมืองที่ไม่สามารถป้องกันตนเอง การทำลายโบสถ์โรงพยาบาล หรือทรัพย์สินทางวัฒนธรรม เป็นต้น หรือเรียกอีกอย่างว่า อาชญากรรมสงคราม

ค. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ คือการกระทำที่ตั้งใจจะทำลายไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนต่อกลุ่มทางสัญชาติ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ หรือศาสนา ไม่ว่าจะเป็แค่ความพยายาม หรือได้กระทำแล้วโดยมีขอบเขตในห้วงเวลาแห่งสันติและสงคราม ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

²⁹ Geoffrey Robertson QC, *Crime against humanity : The struggle for global justice*, ibid.,p.296.

³⁰ Available from <http://www.un.org/icty/basic/statute/s-RES-827-93.htm,30/7/2545>

ง. อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ คือการกระทำที่ไร้มนุษยธรรม ซึ่งกระทำในวงกว้างหรือเป็นระบบต่อพลเรือนด้วยเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ หรือศาสนา มีขอบเขตทั้งในห้วงเวลาแห่งสันติและสงคราม ทั้งในและระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น การฆาตกรรม การเนรเทศ การทรมาน และการข่มขืน เป็นต้น³¹

อำนาจศาลเหนืออาชญากรรมข้างต้นนี้จำกัดอยู่ที่การกระทำที่เกิดขึ้นในอดีต ยูโกสลาเวีย ตั้งแต่ ค.ศ.1991 และศาลมีอำนาจเหนือปัจเจกบุคคลเท่านั้น ไม่มีอำนาจเหนือองค์กร พรรคการเมือง องค์กรฝ่ายบริหารหรือนิติบุคคลอื่นๆ

3.2.4 โครงสร้างของศาล ICTY

ศาลประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ก. ศาล แบ่งออกเป็น 2 ศาล คือ

- ศาลชั้นต้น ซึ่งมี 3 ศาล แต่ละศาลมีผู้พิพากษา 3 คน
- ศาลอุทธรณ์ มีผู้พิพากษา 5 คน

ผู้พิพากษาทั้งหมดได้รับเลือกจากสมัชชาของสหประชาชาติ โดยจะต้องมีคุณสมบัติคือ มีประสบการณ์ในกฎหมายอาญา กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายสิทธิมนุษยชน ประธานศาลคนปัจจุบันคือ ผู้พิพากษาคล็อด จอร์ด้า (Claude Jorda) ชาวฝรั่งเศส

ข. อัยการ ได้รับการแต่งตั้งจากคณะมนตรีความมั่นคง ตามมาตรา 16 ของธรรมนูญศาล ICTY กำหนดให้อัยการต้องเป็นอิสระในฐานะที่เป็นองค์กรที่แยกจากศาล และไม่แสวงหาหรือรับคำสั่งจากรัฐบาลหรือแหล่งใดๆ หัวหน้าอัยการคนปัจจุบันคือ คาร์ลา เดล พงเต (Carla Del Ponte) เป็นชาวสวิตเซอร์แลนด์

ค. สำนักงานทะเบียน ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลและหลักฐานต่างๆ ของศาล นายทะเบียนศาล คนปัจจุบันคือ ฮันส์ ฮอลธึอุส (Hans Holthuis)

3.2.5 กฎของการดำเนินการและการรวบรวมพยานหลักฐาน

- 1) ศาล ICTY มีอำนาจบงการทางกฎหมายซ้อนทับศาลของรัฐ (concurrent

³¹ Geoffrey Robertson, Crimes against humanity: The struggle for global justice. Ibid., pp.293-296.

jurisdiction with national court) ศาล ICTY ไม่ได้มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียว อย่างไรก็ตาม คณะมนตรีความมั่นคงยืนยันให้ศาล ICTY มีอำนาจเหนือ ศาลของรัฐ กล่าวคือ ศาล ICTY สามารถร้องขออย่างเป็นทางการไปยังศาลของรัฐให้หยุดการพิจารณาคดีต่อผู้ต้องสงสัย และให้ส่งตัวมายังศาล ICTY นั่นคือ ศาล ICTY มีอำนาจหลัก ในการพิจารณาคดีบุคคลที่รับผิดชอบต่อการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง ที่กระทำในดินแดนของอดีตยูโกสลาเวียตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1991³²

2) ไม่มีการลงโทษ 2 ครั้งในเรื่องเดียว (non-bis-in-idem) หรือกฎการห้ามฟ้องซ้ำในความผิดเดียวกัน บุคคลจะไม่ถูกพิจารณาโดยศาลของรัฐอีก ในการกระทำที่ละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงตามที่ระบุในศาล ICTY ถ้าบุคคลนั้นถูกพิจารณาโดยศาล ICTY แล้ว แต่ถ้าบุคคลถูกพิจารณาคดีโดยศาลของรัฐก่อน สำหรับการกระทำที่ละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง เขาอาจถูกพิจารณาอีกครั้งโดยศาล ICTY ถ้าการกระทำที่ถูกพิจารณาโดยศาลของรัฐถูกจัดว่าเป็นอาชญากรรมธรรมดา หรือถ้าศาลของรัฐไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระ หรือตั้งใจปกป้องผู้ถูกกล่าวหาจากความรับผิดทางอาญาระหว่างประเทศ³³

3) No trial in absentia ศาล ICTY ไม่สามารถพิจารณาคดีที่จำเลยขาดนัด ซึ่งก็คือจำเลยที่ยังไม่ได้ตัวมาขึ้นศาล แต่ก็มิมีบทบัญญัติเพื่อจัดการกับผู้ถูกกล่าวหาที่ยังไม่สามารถนำตัวมาขึ้นศาล คือ การขออนุญาตให้อัยการนำเสนอหลักฐานต่อสาธารณชน และเบิกตัวพยานต่อศาล เพื่อเป็นการยืนยันข้อกล่าวหาต่อจำเลยและเป็นการขออนุญาตผู้พิพากษาให้ออกหมายจับระหว่างประเทศให้ด้วยหมายจับระหว่างประเทศนี้ศาลสามารถขอประเทศใดก็ได้ให้ส่งตัวผู้ถูกกล่าวหามาให้อยู่ในความดูแลของศาลและถ้าประเทศนั้นไม่ปฏิบัติตาม คณะมนตรีความมั่นคงก็อาจใช้มาตรการคว่ำบาตรได้

4) ไม่มีการเอาผิดย้อนหลัง (no retrospective punishment) ในช่วงที่เกิดความขัดแย้งในคาบสมุทรบอลข่าน ตั้งแต่ ค.ศ.1991 ความผิดตามที่ระบุในธรรมนูญศาล ICTY เป็นความผิดที่ได้ถูกบัญญัติไว้แล้ว เป็นความผิดตามกฎหมายและจารีตประเพณีของสงคราม และกฎหมายของยูโกสลาเวียด้วย ดังนั้นการตั้งศาล ICTY จึงไม่มีการเอาผิดย้อนหลัง

“ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย” (International Criminal

³² Ibid., p.298.

³³ Christopher L. Blakesley, “Jurisdiction, definition of crimes and triggering mechanism” in The International Criminal Court : Observations and issues before the 1997-98 preparatory committee and administrative and financial implication ed., Cherif Bassiouni (Chicago : International Human Rights Law Institute Depaul University, 1996), pp.212-213.

Tribunal for the Former Yugoslavia - ICTY) ได้ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายมาแล้วเป็นเวลา 8 ปี อัยการพิเศษได้ดำเนินคดีกล่าวฟ้องบุคคลผู้เข้าข่ายเป็น 'อาชญากรรมสงคราม' ในรัฐต่าง ๆ ซึ่งเคยรวมอยู่กับอดีตสหพันธสาธารณรัฐยูโกสลาเวียเป็นจำนวน 100 คนแล้ว (จนถึงเดือนกรกฎาคม ค.ศ.2001)³⁴ มี 38 คน กำลังรอการไต่สวนอีก 41 คน กระบวนการพิจารณาคดีได้เริ่มแล้ว แต่มีเพียง 4 คน ที่ถูกตัดสินลงโทษ

ในจำนวนนี้มีการตัดสินหลายแบบ คือ มีทั้งปล่อย ทั้งคุมขัง ในจำนวนปีที่ต่างกัน รวมทั้งคุมขังตลอดชีวิต (ซึ่งถือเป็นโทษร้ายแรงที่สุด เพราะไม่มีโทษประหาร) มีผู้ต้องหาเสียชีวิตในที่คุมขัง ด้วยการฆ่าตัวตาย หรือตายตามธรรมชาติ แต่ก็ยังมีผู้ต้องหาอีกเป็นจำนวนมากที่ยังมิได้ถูกจับนำตัวมาพิจารณาไต่สวนที่ศาล

ศาล ICTY ได้สร้างบรรทัดฐานแบบอย่างสำหรับการตัดสินในอนาคต คืออำนาจตัดสินคดีระหว่างประเทศในการลงโทษอาชญากรรมสงคราม และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานของความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศ แต่ความขัดแย้งทางอาวุธภายในประเทศก็เพียงพอแล้ว ซึ่งก็ทำให้สามารถลงโทษผู้นำที่กดขี่ประชาชนของตนเองในประเทศได้

ความสำเร็จอีกประการหนึ่งของศาล ICTY คือการระบุว่า การรุกรานเป็นอาชญากรรมสงครามและเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติด้วยถ้ากระทำในวงกว้างโดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือของสงครามเห็นได้จากกรณีที่ทหารเซิร์บในบอสเนียใช้การรุกรานเป็นเครื่องมือในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และทำการรุกรานในที่สาธารณะเพื่อข่มขู่และทำให้ประชาชนเชื้อชาติที่ตกเป็นเหยื่อเสียชีวิต

3.2.6 ตัวอย่างคดี ดัสโค ทาดิช(Dusko Tadic) และ สโลโบดัน มิโลเชวิช (Slobodan Milosevic)

1. คดีทาดิช

ทาดิช เป็นผู้ถูกกล่าวหาคนแรกที่ถูกนำตัวมาดำเนินคดีใน ศาล ICTY ทาดิช เกิดเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ.1955 ในครอบครัวเซิร์บ ในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา เมื่อความขัดแย้งทางเชื้อชาติประทุขึ้นในยูโกสลาเวีย ในช่วงทศวรรษที่ 1990 นักการเมืองชาวเซิร์บได้ออกโฆษณาชวนเชื่อตามวิทยุและโทรทัศน์ให้ประชาชนชาวเซิร์บออกมาต่อต้านชาวมุสลิมและโครแอต ทาดิช ก็ได้กลายเป็นชาวเซิร์บที่มี

³⁴ "Judging genocide", *Economist*, 16 June 2001, 26.

ความเป็นชาตินิยมสูงคนหนึ่ง กิจการคาเฟ่ที่เขาเป็นเจ้าของซึ่งแต่ก่อนมีลูกค้าที่เป็นทั้งมุสลิมและโครแอต ในช่วงเวลาดังกล่าวได้เป็นที่รวมตัวของชาวเซิร์บหัวรุนแรง ภายในกลางปี ค.ศ. 1992 เขาได้เป็นหัวหน้ากลุ่มชาตินิยมของเมืองที่เขาอยู่ และมีหน้าที่กำจัดชาวมุสลิมที่เป็นคนส่วนใหญ่ในเมือง เขามีส่วนในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวมุสลิมในค่ายกักกันโอมาร์สกา(Omarska)และ Tmopolije แต่ในปี ค.ศ.1993 เมื่อสงครามรุนแรงขึ้นในบอสเนีย ทางการเซิร์บได้เรียกตัวเขาเพื่อไปเป็นทหารเต็มตัวในแนวหน้า แต่เขาได้หลบหนีไปยังเยอรมนี³⁵

ศาลได้ออกคำฟ้องต่อทาดิช ฉบับที่แก้ไขแล้ว ในวันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ.1995 โดยข้อเท็จจริงที่ฝ่ายอัยการอ้าง คือ ในปลายเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1992 กองกำลังของเซิร์บเริ่มโจมตีประชากรชาวมุสลิมและโครแอตในบอสเนีย ในเมือง Prijedor และกองกำลังเซิร์บยังได้กักขังชาวมุสลิม และโครแอตหลายพันคนอย่างผิดกฎหมายในค่าย Omarska, Keraterm และ Tmopolje คำฟ้องนี้กล่าวหาว่า ในระหว่างปลายเดือนพฤษภาคมและเดือนธันวาคม ค.ศ.1992 ทาดิช มีส่วนร่วมในการโจมตี จับ ฆ่า และทารุณ ชาวบอสเนียที่เป็นมุสลิมและโครแอตในเมือง Prijedor ทั้งภายในและภายนอกค่าย ด้วยเหตุนี้ ศาลจึงฟ้องทาดิช บนพื้นฐานของความรับผิดชอบทางอาญาส่วนบุคคล ตามมาตรา 7 (1) ของธรรมนูญศาล ICTY ใน 3 ข้อหาดังนี้

- 1) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (มาตรา 5 ของธรรมนูญ ICTY) ได้แก่ การประหัตประหารด้วยเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ และ/หรือศาสนา การฆาตกรรม และการกระทำที่ไร้มนุษยธรรม
- 2) การฝ่าฝืนอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ.1949 (มาตรา 2) ได้แก่ การจงใจฆ่า การทรมาน หรือการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรม การจงใจทำให้เกิดความเจ็บปวด หรือบาดเจ็บต่อร่างกายหรือสุขภาพ
- 3) การละเมิดกฎหมายหรือจารีตประเพณีของสงคราม (มาตรา 3) ได้แก่ การปฏิบัติที่โหดร้ายและการฆาตกรรม

ทาดิช ถูกจับโดยตำรวจเยอรมันที่เมืองมิวนิค ประเทศเยอรมนี ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1994 และถูกส่งตัวมาเป็นจำเลยคนแรกของศาล ICTY เมื่อวันที่ 24 เมษายน ค.ศ.1995 ศาลชั้นต้นเริ่มทำการพิจารณาในวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ.1996 ทาดิช ปฏิเสธทุกข้อ กล่าวหา ศาลชั้นต้นตัดสินในวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ.1997 ศาลพบว่า ทาดิช มีความผิดในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการละเมิดกฎหมายหรือจารีตประเพณีของสงคราม แต่ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการฆาตกรรมในข้อหาทั้งสอง

³⁵ Geoffrey Robertson , *Crimes against humanity : The struggle for global justice*, pp.308-309.

ศาลพบว่าไม่มีความผิด และศาลได้ยกฟ้อง 11 กระทั่ง ที่เกี่ยวกับการฆ่าฟันอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ.1943 เนื่องจากปัญหาทางกฎหมายที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำผิดในความขัดแย้ง "ระหว่างประเทศ" และศาลปฏิเสธอีก 9 กระทั่ง ซึ่งเป็นข้อกล่าวหาที่ร้ายแรงที่สุดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสังหารหมู่ เนื่องจากมีหลักฐานไม่เพียงพอโดยศาลชั้นต้นตัดสินลงโทษในวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ.1997 ให้จำคุก ทาดิช 20 ปี

ทาดิช และอัยการ ยื่นคำอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ไม่กี่เดือนหลังจากศาลชั้นต้นตัดสิน แต่ศาลอุทธรณ์ไม่ได้เริ่มพิจารณาคดีจนกระทั่ง วันที่ 19 เมษายน ค.ศ.1999 และตัดสินวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ.1999 โดยปฏิเสธคำอุทธรณ์ทั้งหมดของ ทาดิช และคำอุทธรณ์ของอัยการ ศาลอุทธรณ์กลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นและพบว่าทาดิช มีความผิดฐานฆาตกรรมในข้อหาที่เกี่ยวกับอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการละเมิดกฎหมายหรือจารีตประเพณีของสงคราม และยังมีผิดในข้อหาที่เกี่ยวกับการฆ่าฟันอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ.1949 เนื่องจากพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำผิดในความขัดแย้งระหว่างประเทศ กล่าวคือคู่กรณีของความขัดแย้งฝ่ายหนึ่ง คือ กองกำลังเซิร์บในบอสเนีย ในที่นี้คือ ทาดิช ร่วมมือกับต่างชาติ ซึ่งก็คือ นายมิโลเชวิช ในเซอร์เบีย ซึ่งก็จะกลายเป็นกองกำลังระหว่างประเทศเพื่อต่อสู้กับคู่กรณีของความขัดแย้งอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งก็คือ กองกำลังมุสลิมในบอสเนีย ศาลอุทธรณ์ตัดสินลงโทษใน วันที่ 26 มกราคม ค.ศ.2000 ให้จำคุกทาดิช สูงสุด 20 ปี และในวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ.200 ทาดิช ถูกส่งตัวไปรับโทษในคุกที่ประเทศเยอรมนี รวมพิจารณาคดีต่อ ทาดิช ใช้เวลาทั้งสิ้น 5 ปี นับจากที่เขาถูกส่งตัวมายังศาล ICTY

สาเหตุที่ศาลตัดสินจำคุกทาดิช เพียง 20 ปี เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากอำนาจการบังคับบัญชาในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบอสเนียของ ทาดิช นั้นอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับผู้วางแผนยุทธศาสตร์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เขาเป็นเพียงตัวแทนของกลุ่มชาวเซิร์บที่สนับสนุนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยการช่วยทรมาณ ฆ่า และไล่พวกมุสลิมออกไปจากบอสเนีย

2. คดี นายสโลโบดัน มิโลเชวิช(Slobodan Milosevic)

นายมิโลเชวิช เป็นผู้ที่มีตำแหน่งสูงสุดที่ถูกนำมาดำเนินคดีในศาล ICTY³⁶ และถือว่า

³⁶ มีผู้นำคนสำคัญหลายคนที่ยังไม่ถูกนำตัวมาดำเนินคดีในศาล ICTY เช่น Radovan Karadzic อดีตผู้นำเซิร์บในบอสเนีย Ratko Mladic อดีตผู้บัญชาการทหารที่มีบทบาทสำคัญในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เมือง Srebrenica, Milan Milutinovic และ Drogoljub Ojdanic เสนาธิการทหารช่วงสงครามในโคโซโว

เป็นประมุขของรัฐบาลคนแรกที่ถูกนำตัวมาพิจารณาคดีในศาลดังกล่าว นายมิโลเชวิช เกิดวันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ.1941 ในเมืองโพซาทเซว (Pozarevac) สาธารณรัฐเซอร์เบีย เขาเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ของเซอร์เบีย และเป็นประธานาธิบดีของสาธารณรัฐเซอร์เบีย ในปีค.ศ.1989 จนถึงค.ศ.1997 และได้รับเลือกจากรัฐสภาของรัฐบาลกลางให้เป็นประธานาธิบดีของสหพันธรัฐยูโกสลาเวีย (Federal Republic of Yugoslavia) ในวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ.1997 และนายมิโลเชวิช ได้ลงจากตำแหน่งนี้เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม ค.ศ.2000 หลังจากพ่ายแพ้ให้แก่โวจิสลาฟ โคชตุนิทซา (Vojislav Kostunica) ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในเดือนกันยายน ค.ศ.2000

จนกระทั่งเดือนตุลาคม ค.ศ.2001 การดำเนินคดีต่อ นายมิโลเชวิช ยังไม่คืบหน้าไปมากนัก เนื่องจากเขาแสดงการต่อต้านหลายอย่าง รวมทั้งไม่ยอมหาทนาย โดยจะเป็นทนายให้กับตัวเอง ซึ่งเป็นการไม่สะดวกหลายอย่าง เพราะข้อมูลที่จะนำมาต่อสู้คดีจะไม่สมบูรณ์ ซึ่งศาล ICTY มิได้ต้องการให้เขาเสียเปรียบเช่นนั้น เพราะศาลต้องการมีประวัติว่าได้ดำเนินคดีทุกกรณีอย่างถูกต้องตามกระบวนการยุติธรรมและโปร่งใสที่สุด

ตลอดระยะเวลาการไต่สวน นายมิโลเชวิช ได้กล่าวหาว่า ศาล ICTY เป็นศาลที่ไม่มี ความชอบธรรมและการจับตัวเขาส่งมายังกรุงเฮกก็เป็นสิ่งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญของยูโกสลาเวีย³⁷ การดำเนินคดีไต่สวนนายมิโลเชวิช นั้นเขาถูกกล่าวหา รวมทั้งสิ้น 66 กระทง ในข้อกล่าวหาของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และอาชญากรรมสงคราม ซึ่งถ้าพิสูจน์ว่ามีจริงตามข้อกล่าวหาเขาจะต้องถูกจำคุกตลอดชีวิต (ศาลของสหประชาชาติไม่มีโทษถึงประหารชีวิต) การไต่สวนในคดีของ นายมิโลเชวิชนี้คาดว่าจะต้องใช้ระยะเวลาการไต่สวนมากกว่า 2 ปี อัยการจะต้องเรียกพยาน 350 ราย ขึ้นมาให้ปากคำ³⁸

การที่นายมิโลเชวิชถูกนำตัวมาที่กรุงเฮกในครั้งนี้ความคิดเห็นของชาวยูโกสลาเวียเองก็แยกออกเป็น 2 ส่วนเนื่องจากเป็นการดำเนินการของรัฐเซอร์เบีย โดยนายกรัฐมนตรืโซรัน ดินดิช (Zoran Djindjic) เท่านั้น โดยทางการยูโกสลาเวียภายใต้การนำของประธานาธิบดี โวจิสลาฟ โคชตุนิทซา ไม่พอใจอย่างยิ่งโดยเห็นว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ทางการเซอร์เบียจำเป็นต้องส่งนายมิโลเชวิช ไปยังศาล ICTY สืบเนื่องมาจากต้องการให้ฝ่ายตะวันตกเลิกคว่ำบาตรยูโกสลาเวียทั้งหมด รวมทั้งคาดว่าจะได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน 1.28 พัน

³⁷ "Milosevic accuses court : Ex-Yugoslavia leader says he is victim of fabrication", *International Herald Tribune*, 5 February, 2002, 4.

³⁸ "Milosevic Prosecutors open genocide case : Graphic film of Camps screened at trial", *International Herald Tribune*, 14 February, 2002, 3.

ล้านเหรียญสหรัฐจากธนาคารโลก และสหภาพยุโรปตามที่ได้สัญญาไว้เพื่อนำมาพัฒนาประเทศยูโกสลาเวีย ซึ่งตกอยู่ในสภาพเศรษฐกิจตกต่ำมากตั้งแต่เกิดสงครามแยกตัวของสาธารณรัฐต่างๆออกจากยูโกสลาเวีย ใน ค.ศ. 1991 ส่งผลให้ถูกคว่ำบาตรจากประชาคมโลกตั้งแต่นั้น

ช่วงเวลาที่นายมิโลเชวิชอยู่ในอำนาจ เขาได้ปลุกกระแสชาตินิยมของชาวเซิร์บ ให้ทุกคนตระหนักในการผลักดันให้เกิด Greater Serbia ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดชาตินิยมดั้งเดิมของชาวเซิร์บ เป็นการรวมประชากรชาวเซิร์บจากทุกส่วนให้มาอยู่รวมกันเพื่อไม่ให้ชาวเซิร์บตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเชื้อชาติอื่น ในขณะที่อยู่ในตำแหน่งนายมิโลเชวิช คือผู้นำที่อยู่เบื้องหลังการจัดวางนโยบายอย่างเป็นทางการเพื่อให้ชาวเซิร์บก่อความรุนแรงในการต่อสู้กับชาวมุสลิมและเชื้อชาติอื่นที่มีชื่อ "เซิร์บ" รวมทั้งเป็นผู้ชี้แนะและวางแผนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในสงครามแบ่งแยกดินแดนหลายครั้งในอดีตุโกสลาเวีย ด้วยเหตุนี้ศาล ICTY จึงได้มีคำฟ้องต่อนายมิโลเชวิชสำหรับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในโคโซโว โครเอเชีย และบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

คำฟ้องสำหรับอาชญากรรมในโคโซโว

ศาลออกคำฟ้องฉบับที่แก้ไขแล้วในวันที่ 29 ตุลาคม ค.ศ. 2001 โดยข้อเท็จจริงที่ฝ่ายอัยการอ้างคือ ในระหว่างวันที่ 1 มกราคมถึง 20 มิถุนายน ค.ศ. 1999 กองกำลังของยูโกสลาเวียและเซอร์เบีย โดยได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากผู้ถูกกล่าวหา (ซึ่งก็คือนายมิโลเชวิช) ได้ปฏิบัติการอันโหดร้ายและรุนแรงต่อพลเรือนชาวโคโซวาร์เชื้อสายแอลเบเนีย ปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้ประชากรโคโซวาร์เชื้อสายแอลเบเนีย ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ออกไปจากโคโซโว เพื่อเป็นการประกันว่าเซอร์เบียจะยังคงมีอำนาจควบคุมเหนือจังหวัดนี้อยู่ โดยได้มีการวางแผนเป็นอย่างดีและมีระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผลของการปฏิบัติการนี้ทำให้ชาวโคโซวาร์เชื้อสายแอลเบเนียประมาณ 8 แสนคนถูกบีบบังคับให้ออกจากโคโซโว บ้านเรือนถูกปล้นและทำลายหรือ อดูกระดมยิงผู้มีชีวิตรอดก็ถูกส่งไปยังชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านขณะเดินทางหลายคนก็ถูกฆ่า ช่มชืด และทรัพย์สินถูกขโมย นอกจากนี้ยังมีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เกิดขึ้นในหลายแห่ง

นายมิโลเชวิชในฐานะที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของยูโกสลาเวีย ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ของกองกำลังยูโกสลาเวียและประธานที่ปรึกษาด้านความมั่นคง ถูกฟ้องโดยศาล ICTY บนพื้นฐานของความรับผิดชอบทางอาญาส่วนบุคคล (มาตรา 7(1)) ของธรรมนูญศาล ICTY ใน 2 ข้อหาดังนี้

1. การละเมิดกฎหมายหรือจารีตประเพณีของสงคราม (มาตรา 3) 1 กระทง
2. อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (มาตรา 5) 4 กระทง

คำฟ้องสำหรับอาชญากรรมในโครเอเชีย

ศาลได้ออกคำฟ้องในวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ. 2001 โดยมีเนื้อหาว่าในระหว่าง วันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1991 ถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1992 นายมิโลเชวิช มีส่วนร่วมในการบังคับให้ชาวโครแอต ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่และพวกที่ไม่ใช่เซิร์บออกไปจาก 1 ใน 3 ของดินแดนทั้งหมดในโครเอเชียซึ่งเป็นบริเวณที่ นายมิโลเชวิช วางแผนให้เป็นรัฐใหม่ที่เซิร์บควบคุม ในช่วงเวลาดังกล่าว กองกำลังเซิร์บภายใต้การบังคับบัญชาของนายมิโลเชวิชโจมตีและเข้าควบคุมเมืองและหมู่บ้านที่อยู่ในบริเวณที่วางแผนจะให้เป็นที่ตั้งใหม่ของชาวเซิร์บ ชาวโครแอตและพวกที่ไม่ใช่เซิร์บถูกฆ่าไปหลายร้อยคนและอีก 170,000 คน ถูกบังคับให้ออกไปจากดินแดนที่กองกำลังเซิร์บเข้าควบคุม ด้วยเหตุนี้ นายมิโลเชวิช จึงถูกฟ้องบนพื้นฐานของความรับผิดชอบของอาญาส่วนบุคคล (มาตรา 7(1) ของธรรมนูญศาล ICTY) และความรับผิดชอบทางอาญาในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา (Superior Criminal Responsibility) มาตรา 7(3)³⁹ ใน 3 ข้อหาดังนี้

1. การฝ่าฝืน รัยแรงต่ออนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ. 1949 (มาตรา 2) 9 กระทง
2. การละเมิดกฎหมายหรือจารีตประเพณีของสงคราม (มาตรา 3) 13 กระทง
3. อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (มาตรา 15) 10 กระทง

คำฟ้องสำหรับอาชญากรรมในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา

ข้อเท็จจริงที่ฝ่ายอัยการอ้างคือ ในช่วง ค.ศ. 1992-1995 ที่เกิดสงครามในบอสเนีย นายมิโลเชวิช ได้ใช้อำนาจเหนือกองกำลังของยูโกสลาเวียในการวางแผนเตรียมการอำนวยความสะดวกและทำการขับไล่คนส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่เซิร์บโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบอสเนียนมุสลิมและบอสเนียนโครแอตให้ออกไปจากดินแดนส่วนใหญ่ในบอสเนีย นายมิโลเชวิชได้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน อุปกรณ์ และการเมืองแก่กองกำลังเซิร์บในบอสเนีย ซึ่งได้กระทำการอันโหดร้ายและรุนแรงต่อพลเรือนชาวมุสลิมและโครแอตในบอสเนีย

ศาล ICTY ได้ฟ้อง นายมิโลเชวิชบนพื้นฐานของความรับผิดชอบของอาญาส่วนบุคคล (มาตรา 7(1) ของธรรมนูญศาล ICTY) และความรับผิดชอบทางอาญาในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา (มาตรา 7(3) ใน 4 ข้อหาดังนี้

1. ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และสมรู้ร่วมคิดในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (มาตรา 4) 2 กระทง

³⁹ หมายความว่า ผู้บังคับบัญชาจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของเขา ถ้าเขารู้หรือมีเหตุผลที่จะรู้ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาของเขากระทำความผิด โดยที่เขาได้ใช้หนทางป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำนั้นเกิดขึ้น

2. อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (มาตรา 5) 10 กระทง
3. การฆ่าฟันอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญากรุงเจนีวา (มาตรา 2) 8 กระทง
4. การละเมิดกฎหมายหรือจารีตประเพณีของสงคราม (มาตรา 3) 9 กระทง

ในวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2001 รัฐบาลเซอร์เบียได้จับกุมนายมิโลเชวิชในข้อหาใช้อำนาจในทางที่ผิดและยึดกยอกเงิน โดยในตอนแรกรัฐบาลเซอร์เบียประกาศว่าจะดำเนินคดีกับนายมิโลเชวิชในศาลของเซอร์เบีย และรัฐบาลกลางของยูโกสลาเวียก็ได้ปฏิเสธข้อเรียกร้องของศาล ICTY ที่ขอให้ส่งตัวนายมิโลเชวิช ไปยังศาล ICTY อย่างไรก็ตามด้วยแรงกดดันจากนานาชาติโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและความต้องการเงินช่วยเหลือเพื่อมาฟื้นฟูประเทศประธานาธิบดียูโกสลาเวีย วูจิสลาฟ โทซตุนิทซา จึงตัดสินใจส่งตัวนายมิโลเชวิชไปดำเนินคดีที่ศาลICTY ในวันที่ 29 มิถุนายน ค.ศ. 2001⁴⁰

ในวันอังคารที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2002 ศาลชั้นต้นเริ่มทำการไต่สวนพิจารณาคดีกับนายมิโลเชวิช ซึ่งเขาถูกยึดการตั้งข้อหาทั้งหมด 66 กระทง ผู้พิพากษาชั้นต้นที่ร่วมการไต่สวนในครั้งนี้มี 3 คนคือ ริชาร์ด เมย์ (Richard May จากประเทศอังกฤษ แอฟริค โรบินสัน(Patrick Robinson จากประเทศจาไมกา) และ โอ-เก็น วอน(O-Gen Kwon จากประเทศเกาหลีใต้) โดยมีหัวหน้าอัยการ คาร์รา เดลฟองเต ได้กล่าวในการเปิดการไต่สวนว่านายมิโลเชวิชเป็นต้นการรับผิดชอบการก่ออาชญากรรมครั้งร้ายแรงต่อมนุษยชาติ และกระหายในอำนาจในการปลุกกระแสความรู้สึกชาตินิยมเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง นอกจากนี้ยังอัยการได้พยายามเชื่อมโยงนายมิโลเชวิชกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ประชาชนนับหมื่นคนในสงครามโครเอเชีย บอสเนีย และโคโซโว และการขับไล่ประชาชนมากกว่า 1 ล้านคนออกจากบ้านเรือนในช่วงสงคราม และในการพิจารณาคดีในวันต่อมา วันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.20021 อัยการเปิดวิดีโอที่บ้านพักภาพนักโทษที่ฝ่ายผสมสีหน้าหวาดกลัวในค่ายกักกันนักโทษใน Tmopolje ในบอสเนีย เมื่อปี ค.ศ.1992 เพื่อประกอบข้อกล่าวหาที่ว่า นายมิโลเชวิช ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวมุสลิมหลายพันคนที่เมืองเซเบรินชา อัยการกล่าวว่าค่ายกักกันนักโทษในที่ต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของแผนการที่จะกำจัดประชากรส่วนใหญ่ของโครเอเชีย บอสเนีย และโคโซโว ที่ไม่ใช่ชาวเซิร์บเพื่อสร้าง "Greater" Serb State

นายมิโลเชวิชพยายามพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าเขาไม่ใช่อาชญากรสงครามหากแต่คือผู้นำที่พยายามจะสร้างเอกภาพและสันติภาพในประเทศยูโกสลาเวีย นอกจากนั้นเขายังร้องขอให้ศาลออกหมายเรียกเจ้าหน้าที่ระดับสูงของชาติตะวันตกมาให้การเป็นพยานแก่เขา ซึ่งรวมถึงอดีตประธานาธิบดี

⁴⁰ Andrew Purvis, "Long Walk to Justice," *Time*, 9 July 2001, 31.

สหรัฐอเมริกา บิล คลินตัน (Bill Clinton) และนายกรัฐมนตรี อังกฤษ โทนี่ แบลร์ (Tony Blair)⁴¹

วิธีการจัดตั้งศาลเฉพาะกิจ (ศาล ICTY และศาล ICTR) อาจถือได้ว่าเป็นการจัดตั้งศาลระหว่างประเทศในลักษณะลัดชั้นตอนเพื่อให้สามารถจัดตั้งศาลระหว่างประเทศเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลผู้ประกอบอาชญากรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงที่สุดได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ และในขณะเดียวกันวิธีการนี้ก็เป็นการเดียวที่ทำให้ศาลที่จัดตั้งขึ้นและการดำเนินงานของศาลมีผลผูกพันต่อรัฐสมาชิกสหประชาชาติทั้งปวงที่จะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยหรือคำร้องขอของศาลที่จะจัดตั้งขึ้น

3.2.7 ที่มาของความขัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์(ethnic cleansing)ในรวันดา

ความขัดแย้งระหว่างเผ่าทุตซี (Tutsi) และเผ่าฮูตู (Hutu) ในรวันดานำมาซึ่งผู้เสียชีวิตจำนวนมาก เมื่อฮูตูเริ่มสังหารชาวทุตซี ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1994 เพียง 14 วันแรกมีชาวฮูตูเสียชีวิต 250,000 คน เป็นการสังหารฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากที่สุดในระยะเวลาอันสั้น ยอดรวมของผู้เสียชีวิตที่เป็นชาวฮูตูส่วนใหญ่อยู่ที่ 500,000 คน แต่บางหน่วยงานตัวเลขผู้เสียชีวิตขึ้นมาที่ 800,000 คน ชาวทุตซีถูกสังหารหมู่ไปเป็นจำนวนมากทำให้ชนเผ่านี้มีผู้รอดชีวิตเพียง 150,000 คน ส่วนผู้เสียชีวิตคิดเป็นจำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนประชากรทุตซีทั้งหมด⁴²

ในปี ค.ศ.1994 ประชากรรวันดามีทั้งหมดประมาณ 8 ล้านคน เป็นชาวฮูตู ร้อยละ 85 ชาวทุตซี ร้อยละ 14 ชาวทวา (Twa) เพียงร้อยละ 1 การสมรสระหว่างชนเผ่ามักจะเกิดขึ้นเสมอ ถ้าหากมีบุตรชาย บุตรชายจะเป็นเผ่าทางพ่อโดยทันที สภาพความเป็นอยู่ระหว่างชาวทุตซีและฮูตุนั้นนิยมอยู่รวมกัน เป็นเพื่อนบ้านแต่สามารถแยกแยะได้ตลอดเวลาว่าใครเป็นทุตซี หรือฮูตู รวมทั้งไม่มีความแตกต่างด้านศาสนา หรือภาษา ประชากรทั้งสองเผ่านับถือแคทอลิก ร้อยละ 62 โปรเตสแตนต์ ร้อยละ 8 ชาวฮูตูจะประกอบอาชีพ เกษตรกรรมขั้นพื้นฐาน ส่วนทุตซีจะเลี้ยงสัตว์ ในช่วงอาณานิคมที่เบลเยียมเข้ามาครอบครองรวันดาในปีทศวรรษที่ 30 นั้นเจ้าอาณานิคมได้ยกให้ทุตซีอยู่เหนือกว่า ฮูตู และมักจะมีแนวคิดว่าชาวทุตซีเกิดมาเพื่อจะเป็นผู้นำและเปิดโอกาสพร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุตซีได้รับการศึกษาและโอกาสทางสังคมที่ดีกว่าฮูตู ยิ่งไปกว่านั้นเจ้าอาณานิคมอย่างเบลเยียมยังปลูกฝังความคิดที่ว่าทุตซีอยู่เหนือฮูตู เพราะเป็นชาวยุโรปที่มีผิวสีดำและอพยพมาจากตอนใต้ของแอฟริกา ซึ่งอาจจะดูคล้ายกับว่าเกี่ยวข้อง

⁴¹ "Milosevic seeks trial for Western leaders : He plans to call them as his witness," *International Herald Tribune*, 16-17 February, 2002, 3.

⁴² Alan J. Kuperman, "Rwanda in retrospect," *Foreign Affairs*, Vol.79 No.1. (January/February 2000), 98, 101.

กับประชาชนที่อยู่ในแถบตะวันออกกลางและยุโรปในขณะที่ฮูตูคือนิโกรพื้นเมืองชนานแท้⁴³ เมื่อแนวคิดของชาติอาณานิคมได้ถูกปลุกฝังมาเช่นนี้ ในอดีตความรุนแรงที่เกิดขึ้นเคยมีสาเหตุมาจากทัศนคติที่มาของเชื้อชาติ ปัจจุบันชาวทูตซีปฏิเสธแนวคิดที่อดีตเจ้าอาณานิคมสร้างให้ และบอกว่าชาวทูตซีก็คือชนเผ่าดั้งเดิมของรวันดาเช่นกัน

การสังหารหมู่เป็นจำนวนมหาศาลที่เกิดขึ้นในเดือนเมษายน ค.ศ.1994 นั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายเหยียดเผ่าพันธุ์ที่มีชื่อว่า "establishing ethnic and regional balance" ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1973 เมื่อพลตรี จูเวนัล ฮับยารี มานา (Juvenal Habyarimana) ได้เข้ามายึดอำนาจและได้จัดตั้งพรรค Le Movement Revolutionnaire National Pour Le Development (MRND) ซึ่งมีนโยบายเหยียดผิวพันธุ์ได้มีการจัดสรรปันส่วนด้านหน้าที่การงานและทรัพยากรให้กับเชื้อชาติต่างๆ ภายในประเทศ ชาวทูตซีซึ่งเป็นชนส่วนน้อยได้ ร้อยละ 10

ช่วงเวลาที่รวันดากำลังจะได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคมซึ่งเริ่มขึ้นในปีค.ศ.1959 นั้น ชาวฮูตูได้ยึดอำนาจและใช้ความรุนแรงเพื่อขับไล่ชาวทูตซีกว่าครึ่งล้านคนให้อพยพไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนใหญ่ไปอยู่ที่อุกันดาซึ่งต่อมาชาวทูตซีกลุ่มนี้ได้รวมตัวก่อตั้งเพื่อรวบรวมอำนาจกลุ่มคนใน การที่จะกลับมายึดอำนาจจากฮูตูในรวันดาโดยใช้ว่า The Rwanda Patriotic Front (RPF) ได้จัดตั้งอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1988 เป็นกลุ่มทหารและกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีจุดประสงค์ที่จะกลับมาจัดตั้งรัฐบาลของตนเองในรวันดา

สงครามกลางเมืองในรวันดาเกิดขึ้นเมื่อเครื่องบินที่ประธานาธิบดี จูเวนัล ฮับยารี มานา ของรวันดา ที่โดยสารร่วมกับประธานาธิบดี ไชเปรีเยน เอ็นทายารี มาของประเทศบุรุนดีถูกยิงด้วยจรวดจนประธานาธิบดีทั้งสองเสียชีวิตทันที

หลังจากที่ประธานาธิบดีของรวันดาเสียชีวิตเพียงไม่กี่ชั่วโมง หลังจากนั้นสถานีวิทยุ Radio Television Libre des Mille Collines (RTL) หรือ Radio Mille Collines ได้โหมออกอากาศให้ชาวฮูตูออกมาสังหารชาวทูตซีเพื่อแก้แค้นให้แก่ประธานาธิบดี (ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ปรากฏชัดว่าฝ่ายใดเป็นกลุ่มที่ลงมือยิงจรวดใส่เครื่องบิน) สถานีวิทยุแห่งนี้เป็นคลื่นที่ก่อตั้งโดยกลุ่มคนสนิทของประธานาธิบดีและมีบทบาทอย่างสูงมากในการสร้างความเกลียดชังระหว่างชนเผ่าฮูตูหัวรุนแรงและชนกลุ่มน้อยชาวทูตซี สถานีวิทยุแห่งนี้ตั้งขึ้นมาเพื่อต่อต้านแผนสันติภาพ (Anti-Arusha) และต่อต้านชาวทูตซี รวมทั้งชักชวนให้สถานี

⁴³ Arthur Jay Klinghoffer, *The international dimension of genocide in Rwanda* (London: Macmillan Press, 1998), pp.6-7.

วิทยุแห่งชาติของรวันดาเข้าร่วมด้วย วิทยุทรานซิสเตอร์ในรวันดาเป็นสื่อเพียงสิ่งเดียวที่เข้าถึงชาวรวันดาได้มากที่สุด สืบเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในรวันดากว่า ร้อยละ 60 อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ดังนั้น สื่อที่ทรงอิทธิพลที่เข้าถึงผู้คนได้มากที่สุดก็คือวิทยุ จากการกระตุ้นของสื่อและแผนการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ผู้ชนชาวฮูตูเริ่มออกสังหารชาวทูตซีในละแวกเพื่อนบ้านก่อน จากนั้นพฤติกรรมเหล่านี้ก็คล้ายกับโรคติดต่อหรือ อีสทีเรีย (Hysterical) ที่ระบาดไปอย่างรวดเร็ว

กลุ่มคนที่ถูกสังหารกลุ่มแรกก็คือชาวฮูตูที่อยู่ในรัฐบาลแต่เป็นผู้ที่มีหัวก้าวหน้า พวกเสรีนิยม รัฐมนตรีบางคนก็สนับสนุนแผนสันติภาพที่ต้องการประนีประนอมกับ RPF แม้กระทั่งนายกรัฐมนตรี อกาเธ อูวิลิงยีมานา (Agathe Uwilingiyimana) ก็ถูกจู่โจมโดยผู้ชนที่โกรธแค้นที่นำโดยองค์กรประชาชนาธิบดี ถูกสังหารเสียชีวิตในขณะที่อยู่ในบ้านพักพร้อมทั้งกองกำลังสหประชาชาติซึ่งเป็นทหารเบลเยียม UNAMIR (United Nations Assistance Mission in Rwanda) อีก 10 นาย ก็ถูกสังหารเช่นกัน จุดนี้เป็นประเด็นที่ทำให้ชาติตะวันตกอพยพประชาชนของตนออกอย่างรวดเร็ว และทำให้รัฐบาลเบลเยียมสั่งถอนทหารของตนที่เข้าร่วมกับสหประชาชาติเพื่อปฏิบัติภารกิจในรวันดาก็ถูกถอนออกโดยทันที โดยไม่รอมติความเห็นชอบจากคณะมนตรีความมั่นคงในขณะที่เกิดการสังหารหมู่ในรวันดานั้นมีทหารสหประชาชาติ UNAMIR ประจำอยู่ทั้งสิ้น 2,519 นาย แต่ไม่สามารถระงับเหตุร้ายใดๆได้⁴⁵ ระยะเวลา ทหาร UNAMIR ถอนไปเกือบหมดเหลือประจำการประมาณ 270 คน(ย้ายสุดสหประชาชาติส่งกำลังพลเข้ามาเพื่อระงับเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ถึง 13,500 นาย ทั้งประจำการในเมืองคิกาลี (Kigali) และเมืองที่อยู่ไกลออกไป)

ตามรายงานของกลุ่มพิทักษ์สิทธิมนุษยชนในแอฟริกา สตรีที่มีส่วนร่วมในการสังหารชาวทูตซีและเป็นผู้มีชื่อเสียงในรวันดาประกอบด้วยนางพอลลีน โนอิรามาชูซูโก อดีตรัฐมนตรีกระทรวงครอบครัวและกิจการผู้หญิง ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนร่วมในกรณีการสังหารผู้คนก่อนหลบหนีออกจากรวันดา

รายชื่อที่สองคือ นางวาเลรี เบเมร์กี โฆษกวิทยุ ใช้บทบาทดังกล่าวออกอากาศปลุกระดมให้ชาวฮูตูรวมตัวปลุกปั่นให้ผู้คนเหยียดหยามที่ซ่อนตัวของชาวทูตซี รายที่สามและสี่ คือแมซีเกอร์ทรูด มูแกนกาโน และจัสติน กิจิตา ได้หนีไปอยู่เบลเยียม (ถูกควบคุมตัวได้แล้ว)

การสังหารหมู่ที่เกิดขึ้นในช่วงสองสัปดาห์แรกเต็มไปด้วยความรุนแรงมีผู้เสียชีวิตจำนวนมหาศาล ในระยะนี้กลุ่ม RPF นำโดยพลตรี พอล เคเกม (Paul Kagame) ได้เข้ายึดกรุงคิกาลี ได้ จากนั้นได้

⁴⁴ Gerard Prunier, *The Rwanda crisis 1959-1994 : History a genocide* (London: Hurst, 1995), p.133.

⁴⁵ *Ibid.*, p.234.

ร่วมมือกับ UNAMIR เพื่อยุติสงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์⁴⁶

ท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้น องค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระตุ้นและโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นั้น "สื่อ" นับว่ามีบทบาทในการกระทำครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสื่อวิทยุ โทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ต่างๆของชาวฮูตูในรวันดา รวมทั้งบรรดาศิลปินนักแสดงเพลง ผู้ควบคุมสถานีวิทยุของรวันดาและผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์และเป็นบรรณาธิการ ถูกตั้งข้อกล่าวหาตระเตรียมแผนการเพื่อขยายการเกลียดชังระหว่างเชื้อชาติ และชักชวนให้ประชาชนออกมาสังหารศัตรู โดยเฉพาะกลุ่มทูตซี และฮูตูหัวก้าวหน้า ในข้อกล่าวหานี้ วิทยุการมีเอกสารกว่า 50,000 ชิ้น และบทบันทึกภาพและเสียงกว่า 600 ชิ้น เพื่อใช้เป็นเอกสารและวัตถุพยาน ซึ่งเอกสารเหล่านี้มาจากการส่งกระจายเสียงของ Radio Mille Collines และเอกสารจากสื่อสิ่งพิมพ์จากหนังสือพิมพ์ Kangura สถานีวิทยุในรวันดาจะออกอากาศให้ชาวฮูตูทราบชื่อที่อยู่ รวมทั้งพาหนะ สถานที่หลบซ่อนตัวของบรรดาผู้อพยพชาวทูตซีเพื่อให้ชาวฮูตูออกไปล่าสังหาร รวมถึงนักแสดงอย่างบิคินดี (Bikindi) ที่ยุยงให้เกิดความเกลียดชัง ก็เป็นหนึ่งในจำนวนสื่อที่ถูกจับเพื่อดำเนินคดีในศาล ICTY⁴⁷

การตั้งศาลอาชญากรรมสงครามระหว่างประเทศสำหรับรวันดา : สาขาของศาล ICTY

ในวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 1994 คณะมนตรีความมั่นคง โดยข้อมติที่ 955 ได้จัดตั้งศาลอาชญากรรมสงครามระหว่างประเทศสำหรับรวันดา (International Criminal Tribunal for Rwanda - ICTR) ให้เป็นสาขาหนึ่งของศาล ICTY เพื่อพิจารณาคดีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในรวันดา ในมติที่ 977 วันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1995 คณะมนตรีความมั่นคงตัดสินใจให้ศาลตั้งอยู่ที่เมืองอรุชา ประเทศแทนซาเนีย สาเหตุที่คณะมนตรีความมั่นคงตัดสินใจตั้งศาล ICTR ก็เนื่องมาจากเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้น ตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 1994 จนถึงวันที่ 18 กรกฎาคม ค.ศ. 1994 ชาวฮูตูสังหารหมู่ชาวทูตซีซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยมีผู้เสียชีวิตมากถึง 800,000 คน หรือประมาณ 10,000 คนต่อวัน การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติไม่ประสบผลสำเร็จ ชาติมหาอำนาจไม่ให้ความสนใจต่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยเห็นว่าเป็นเพียงความขัดแย้งระหว่างชนเผ่าที่ไม่ควรเข้าไปแทรกแซง อีกทั้งไม่ยอมเสี่ยงชีวิตทหารของตนเองเพื่อปกป้องชาวทูตซี จนในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1994 คณะมนตรีความมั่นคงได้ตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสอบสวนและทำคำแนะนำที่เกี่ยวกับการละเมิดกฎหมาย

⁴⁶ Alain Destexhe, *Rwanda and genocide in the twentieth century*. Trans Alison Marscher (New York: New York University Press, 1995), pp.65-67.

⁴⁷ Marlise Simans, "UN prosecution in Rwanda/former news executives accused of incitement : Trial examines war crimes, free speech and journalism" *International Herald Tribune*, 5 March, 2002, 2.

มนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดา คณะกรรมาธิการนี้มีรายงานออกมาในวันที่ 29 กันยายน ค.ศ.1994 เสนอให้ตั้งศาลระหว่างประเทศเพื่อดำเนินคดีอาชญากรรมสงคราม และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในวันดา ซึ่งได้นำมาสู่การลงมติของคณะมนตรีความมั่นคง ใน วันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ.1994 ภายใต้หมวด 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ให้ตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับวันดา

ศาล ICTR ตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดความปรองดองกันภายในประเทศและธำรงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพในภูมิภาค ศาลนี้มีอำนาจดำเนินคดีกับบุคคลที่กระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง ที่กระทำในดินแดนของวันดา ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1994 ถึง 31 ธันวาคม ค.ศ.1994 และมีอำนาจดำเนินคดีกับพลเมืองชาววันดาที่กระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และการฝ่าฝืนกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงที่กระทำในดินแดนของประเทศเพื่อนบ้านในช่วงเวลาเดียวกันศาล ICTR ตั้งอยู่ที่เมืองอรุชา ประเทศแทนซาเนีย ซึ่งมีผู้พิพากษาชั้นต้น เจ้าหน้าที่บริหาร เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย และสืบสวนแยกต่างหากจากศาล ICTY ที่กรุงเฮก แต่มีหัวหน้าอัยการและผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ชุดเดียวกับศาล ICTY โดยวัตถุประสงค์ของการทำเช่นนั้นก็เพื่อ 1) รับประกันว่าการตีความและการนำมาใช้กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับอาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของศาลทั้งสองจะมีความคงเส้นคงวาไม่ขัดแย้งกัน 2) เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการตั้งหน่วยงานใหม่ 3) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งในด้านกระบวนการระหว่างสองศาล ซึ่งอาจทำให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับความยุติธรรมและอาจเกิดการเปรียบเทียบในทางลบระหว่างศาลที่ตั้งขึ้นเพื่อจัดการกับคดีในยุโรปและคดีในแอฟริกา

จากความสำเร็จในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย (ICTY) และศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับวันดา (ICTR) รวมถึงมีการบังคับใช้ที่เป็นรูปธรรม ทำให้สังคมระหว่างประเทศตระหนักและเห็นพ้องต้องกันในการที่จะจัดหา "เครื่องมือ" ที่จะเอาผิดต่อปัจเจกบุคคลที่กระทำการละเมิดอาชญากรรมที่ร้ายแรง โดยเครื่องมือเหล่านั้นจะต้องมีลักษณะถาวร และท้ายสุดก็ได้มีความพยายามอย่างจริงจังในการผลักดันให้มีการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Court)

บทที่ 4

การประชุมระหว่างประเทศที่กรุงโรม ปีค.ศ.1948 ภายใต้การอุปถัมภ์ของสหประชาชาติ

ตลอดเวลาที่ผ่านมามีความล้มเหลวในการเอาผิดต่ออาชญากรรมสงครามครั้งที่ 2 สังคมระหว่างประเทศต่างรับทราบและเป็นพยานต่อการกระทำอาชญากรรมระหว่างประเทศที่รุนแรงโดยเฉพาะในช่วงสงครามเย็น ปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงมากขึ้นหลังสงครามเย็นสิ้นสุดลง สงครามกลางเมืองที่มักเกิดจากความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติหรือจากการที่ผู้นำต้องการที่จะรักษาอำนาจของตนไว้โดยการปลุกกระแสชาตินิยมและลงมือสังหารประชาชนของตนเอง ผู้นำเหล่านี้มักจะไม่เคยได้รับโทษ อย่างไรก็ตามความพยายามของสังคมโลกโดยเฉพาะสหประชาชาติที่ต้องการจะเข้ามาหยุดยั้งความรุนแรงพร้อมทั้งเอาผิดต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นรุนแรงได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา กฎหมายที่จะเอาผิดต่อผู้ก่ออาชญากรรมที่รุนแรงได้มีการพัฒนาเรื่อยมา แต่ก็ยังขาด "เครื่องมือทางด้านกฎหมาย" ที่จะมีความบังคับในระดับนานาชาติ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ศาลนูเรมเบิร์ก ศาลอาชญากรรมเฉพาะกิจโตเกียว ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย และศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา ก็ได้เกิดขึ้น แต่ศาลทั้งหมดที่มีมาต่างก็มีข้อจำกัดในเรื่องขอบเขตอำนาจศาล ลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์ เหล่านี้เป็นต้น สำหรับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ICC) ซึ่งเป็นศาลถาวร มีความเป็นอิสระจะเข้ามาเพื่อรองรับปัญหาการละเมิดอาชญากรรมหลักที่เกิดขึ้นโดยไม่มีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ หรือทางด้านการเมืองที่จะนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ¹

ตั้งแต่ปีค.ศ.1945 เป็นต้นมา มีปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นมากกว่า 250 ครั้ง ในรูปแบบและสถานที่แตกต่างกันไป มีประชาชนกว่า 170 ล้านคนต้องสูญเสียชีวิต ส่วนใหญ่มักเกิดจากความขัดแย้งภายในประเทศหรือเกิดจากรัฐเผด็จการ²

¹ Richard H. Standly. Establishing an International Criminal Court and the Pursuit of Justice in Christopher C. Joyner ed., Reining in Impunity for International Crimes and Serious Violation of Fundamental Human Rights : Proceeding of Siracus Conference 17-21 September 1998 (Chicago: Association Internationale De Droit Penal 1998) pp.45-46.

² M. Cherif Bussioni. Searching for Peace and Achieving Justice: The need for Accountability in Christopher C. Joyner ed., Reining in Impunity for International Crimes and Serious Violation of Fundamental Human Rights: Proceedings of Siracusa Conference 17-21 1998 (Chicago: Association Internationale De Droit Penal 1998), pp.45-46.

4.1 ความเป็นมาในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ศาลทหารระหว่างประเทศ (International Military Tribunal) ได้เกิดขึ้นครั้งแรกในปีค.ศ.1474 เป็นการพิจารณาคดีของ Peter Von Hagenbush ที่เมือง Breisach โดยศาลระหว่างประเทศจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (Court of Holy Roman Empire) โดยมีผู้พิพากษา 28 คน ข้อกล่าวหาคือ กระทำอาชญากรรมที่ละเมิดต่อพระเจ้าและมนุษยชาติ (Crimes against the law of God and Humanity) เนื่องจากเขาเป็นผู้นำกองทัพที่ได้กระทำการสังหารประชาชนเป็นจำนวนมาก

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สนธิสัญญาแวร์ซายส์ (The Treaty of Versailles) ได้ระบุไว้ในมาตรา 227 ให้ลงโทษพระเจ้าไกเซอร์ วิลเลียมที่ 2 ของเยอรมนี (Kaiser Wilhelm II of Hohenzollern) แต่อย่างไรก็ดี พระเจ้าไกเซอร์วิลเลียมที่ 2 มิได้ถูกนำตัวขึ้นศาลเพราะได้หลบหนีไปยังประเทศเนเธอร์แลนด์ และเนเธอร์แลนด์ไม่ยอมส่งตัวให้กับกลุ่มพันธมิตรโดยอ้างว่าเนเธอร์แลนด์มิได้เป็นภาคีในสนธิสัญญาแวร์ซายส์จึงไม่มีข้อผูกพันต่อสนธิสัญญาดังกล่าว ในขณะเดียวกันการลงโทษต่ออาชญากรสงครามก็ไม่สามารถกระทำได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะศาลสูงเยอรมันที่เมือง Leipzig สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีต่ออาชญากรสงครามได้เพียงไม่กี่คน³

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่รุนแรงอีกกรณีหนึ่งคือ การสังหารชาวอาร์เมเนียนเป็นจำนวนมาก ประมาณ 600,000 คนในประเทศตุรกี ช่วงปีค.ศ.1919 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ก่อสงครามและเกี่ยวกับการบังคับการลงโทษสำหรับการละเมิดต่อกฎหมายและจารีตประเพณีเกี่ยวกับสงคราม (The 1919 Commission on the Responsibilities of the Authors of the War and on the Enforcement of penalties for Violations of the laws and the Customs of War) ซึ่งทำหน้าที่สอบสวนว่าผู้ใดที่จะต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดกฎหมายว่าด้วยสงครามซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้ให้คำแนะนำว่าจะต้องฟ้องร้องและเอาผิดต่อชาวตุรกีที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสังหารชาวอาร์เมเนียนเป็นจำนวนมากศาลและทำให้แนวคิดเกี่ยวกับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเกิดขึ้นมาอีกต่อผู้กระทำอาชญากรรมต่อมนุษยชาติแต่ในขณะนั้นแนวคิดนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร

จนกระทั่งในปีค.ศ.1937 แนวคิดในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นอีกเมื่อสันนิบาตชาติ (League of Nations) ได้จัดทำอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย หลังจากที่ได้มีการตั้งศาลนูแรมเบิร์ก และศาลโตเกียวสหประชาชาติได้มี

³ M. Cherif Bassioani. *A Draft International Criminal Code and Draft Statute for an International Criminal Tribunal*. (Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers, 1987), p.2.

มติยอมรับอนุสัญญาว่าด้วยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์⁴ ส่วนหนึ่งของอนุสัญญาได้มีการกำหนดให้บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จะถูกพิจารณาคดีโดยศาลภายในของรัฐที่การกระทำได้เกิดขึ้นหรือโดยศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศซึ่งมีเขตอำนาจศาลเหนือความผิดที่รัฐภาคีของอนุสัญญานี้ได้ยอมรับเขตอำนาจของศาลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา มีเพียงอนุสัญญาระหว่างประเทศเพียงสองฉบับเท่านั้นที่อ้างถึงขอบเขตศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศนั่นคือ อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรม (Convention on the Prevention and Punishment of the Crimes of Genocide 1948) และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการหยุดยั้งและการลงโทษอาชญากรรมเหยียดผิว (International Convention on the Suppression and Punishment of the Crimes of Apartheid 1973)

สมัชชาสหประชาชาติได้มอบหมายให้คณะกรรมการสิทธิการกฎหมายระหว่างประเทศ (International Law Commission - ILC) ไปดำเนินการเกี่ยวกับการประมวลและจัดทำกฎหมายระหว่างประเทศโดยให้ไปพิจารณาเตรียมการเพื่อจัดตั้งศาลความขัดแย้งระหว่างประเทศ สมัชชาสหประชาชาติได้มอบหมายให้คณะกรรมการสิทธิการกฎหมายระหว่างประเทศจัดทำร่างประมวลกฎหมายเกี่ยวกับความผิดต่อสันติภาพและความมั่นคงต่อมนุษยชาติ⁵ (A draft code of the offence against peace and security of mankind) ต่อมาในปีค.ศ.1988 ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นร่างประมวลกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมต่อสันติภาพและความมั่นคงของมนุษยชาติ คณะกรรมการสิทธิการกฎหมายระหว่างประเทศได้ยกร่างธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจำนวน 2 ฉบับในปีค.ศ.1951 และในปีค.ศ.1953 ได้นำมาแก้ไขอีกครั้ง แต่ในปีค.ศ.1954 ยังไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องคำจำกัดความของคำว่า "การรุกราน (aggression)" สืบเนื่องมาจากประเด็นทางการเมือง⁶ อีกทั้งการดำเนินการต้องหยุดชะงักในช่วงเวลาดังกล่าว สืบเนื่องมาจากสงครามเย็น ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ประธานาธิบดีการ์บาซอฟแห่งสหภาพโซเวียต ได้เสนอให้มีการจัดทำ "เครื่องมือ" สำหรับต่อต้านการก่อการร้าย⁷ ในปีค.ศ.1989 สมัชชาสหประชาชาติได้มองเห็นปัญหาที่เกิดจากการลักลอบค้ายาเสพติด ประเทศทรินิแดดและโตเบโกได้เสนอให้มีการจัดตั้งศาลอาชญา

⁴ Geoffrey Robertson. *Crimes Against Humanity: The Struggle for Global Justice* (London: Penguin Books, 2001), p.324.

⁵ M. Cherif Bussioni. *Historical Survey: 1919-1998 in ICC Ratification and National Implementing Legislation* (Chicago Association Internationale De Droit Penal, 1999), p.14-15.

⁶ Ibid., pp.19-20.

⁷ Geoffrey Robertson. *Crimes Against Humanity: The Struggle for Global Justice*. p.325.

กรรมระหว่างประเทศต่อสมาชิกสหประชาชาติ และสมาชิกได้มอบหมายให้คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศจัดทำรายงานเพื่อก่อตั้งศาลความขัดแย้งระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาคดีต่อบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้ายาเสพติด และได้มีการจัดเตรียมโครงร่างธรรมนูญศาลเสร็จเรียบร้อยในเดือนมิถุนายนค.ศ.1990 ภายใต้ความร่วมมือของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญของเอ็นจีโอ (NGOs Committee of Experts) และมี Cherif Bassiouni เป็นประธานในการจัดทำโครงร่างธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศซึ่งจะมีขอบเขตอำนาจการพิจารณาคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศทั้งปวง

ความหวังในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเริ่มต้นขึ้นในช่วงปีค.ศ.1989-1992 หลังจากนั้นไม่นานได้เกิดเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ขึ้นที่อดีตยูโกสลาเวียและรวันดา ดังนั้นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจึงได้มีมติที่ 780 ก่อตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการสอบสวนการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในอดีตยูโกสลาเวีย และให้มีการจัดตั้งศาลอาชญากรรมเฉพาะกิจ (Ad Hoc International Tribunal) คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้มีมติที่ 808 เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ตัดสินว่าสถานการณ์ได้คุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และตัดสินใจให้สถาปนาศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเพื่อดำเนินการให้เกิดสันติภาพโดยการทำให้อาชญากรรมสงครามยุติลงและการลงโทษผู้กระทำความผิด ต่อมาคณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติที่ 827 ในเดือนพฤษภาคมเห็นชอบรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติที่ได้กำหนดพื้นฐานทางกฎหมายและวิธีดำเนินการของศาลดังกล่าว⁸ ศาลนี้จะดำเนินคดีต่อบุคคลที่ละเมิดอย่างร้ายแรงต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในดินแดนอดีตยูโกสลาเวีย ตั้งแต่ปีค.ศ.1991 คณะมนตรีความมั่นคงยังได้มีมติให้ก่อตั้งศาลอาชญากรรมเฉพาะกิจสำหรับรวันดา (International Criminal Tribunal for Rwanda - ICTR) ในปีค.ศ.1994 โดยให้ศาลนี้เป็นสาขาหนึ่งของศาล ICTY⁹ เมื่อเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่รวันดา

ในปีค.ศ.1994 คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศได้จัดทำโครงร่างธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเสร็จสมบูรณ์และได้เสนอให้สมาชิกสหประชาชาติดำเนินการเรียกประชุมระหว่างประเทศของผู้แทนซึ่งมีอำนาจเต็ม (an International Conference of Plenipotentiaries) เพื่อทำการศึกษาโครงร่างธรรมนูญศาลและลงนามอนุสัญญาจัดตั้งศาล

⁸ Ibid., p.284.

⁹ M. Cherif Bussiouni. Observations Concerning the 1997-98 Preparatory Committee's Work in the International Criminal Court: Observations and Issues Before the 1997-98 Preparatory Committee and Administrative and financial Implication. (Chicago: International Human Rights Law Institute DePaul University, 1996), pp.6-8.

อาชญากรรมระหว่างประเทศ แต่ยังมีความเห็นที่แตกต่างกันในด้านสารัตถะประกอบกับแนวความคิดทางการเมืองของแต่ละประเทศ ดังนั้นสมัชชาแห่งสหประชาชาติจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (Ad Hoc Committee) ตามมติสมัชชาสหประชาชาติที่ 49/53 วันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.1994 เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ทบทวนสารัตถะที่สำคัญและปัญหาการบริหารที่เสนอโดยคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อให้มีการตกลงให้ได้ในการประชุมครั้งต่อไป สมัชชาสหประชาชาติคาดหวังว่าคณะกรรมการเฉพาะกิจจะสามารถแก้ปัญหาความแตกต่างและความไม่ลงรอยระหว่างรัฐที่สนับสนุนให้มีการก่อตั้งกับกลุ่มประเทศที่คัดค้านหรือไม่มีความต้องการที่จะให้การก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเกิดขึ้น คณะกรรมการเฉพาะกิจได้จัดประชุม 2 ครั้งในปี.ศ.1995 แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้รับคือสามารถทำให้แต่ละประเทศคุ้นเคยกับสถานการณ์ของตนเองกับปัญหาที่จะต้องเกี่ยวข้องในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ การทำงานของคณะกรรมการเฉพาะกิจนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่ทรงคุณค่าส่งผลให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเตรียมการเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (Preparatory Committee - prep com) ในปีค.ศ.1996 และได้จัดทำร่างธรรมนูญฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมเสนอต่อที่ประชุม¹⁰

ช่วงระหว่างปีค.ศ.1994-1997 หลายประเทศได้เปลี่ยนจุดยืนที่มีต่อศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1997 สมัชชาสหประชาชาติได้มีมติกำหนดให้มีการประชุมทางการทูตเพื่อพิจารณาร่างธรรมนูญศาลเป็นครั้งสุดท้าย โดยกำหนดขึ้นระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน-17 กรกฎาคม ค.ศ.1998 ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เพื่อพิจารณาความเห็นชอบอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

4.2 กลุ่มประเทศและองค์กรอิสระที่เข้ามาช่วยผลักดันในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

4.2.1 **กลุ่มรัฐที่มีความคิดเห็นเหมือนกัน** (The Like-Minded States) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มสำคัญในการผลักดันให้ความพยายามในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศประสบความสำเร็จ ถือว่าเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด กลุ่มนี้ได้รับการผลักดันจากคณะผู้แทนถาวรของแคนาดาประจำสหประชาชาติ (UN Canadian Mission) กลุ่มรัฐดังกล่าวได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากในเดือนเมษายน ค.ศ.1998 สมาชิกประกอบด้วย ออสเตรเลีย

¹⁰ Ibid., pp.8-9.

ออสเตรเลีย อาร์เจนตินา เบลเยียม แคนาดา ชิลี โครเอเชีย เดนมาร์ก อียิปต์ ฟินแลนด์ เยอรมัน กรีซ กัวเตมาลา ฮังการี ไอร์แลนด์ อิตาลี เลโซโท เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ โปรตุเกส ซามัว สโลวาเกีย อัฟริกาใต้ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ทรีนิแดดและโตเบโก อุรุกวัย เวเนซุเอล่า และอังกฤษ เข้าร่วมในรัฐบาลโทนี แบลร์

กลุ่มนี้สนับสนุนการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ พร้อมทั้งต้องการให้ศาลนี้เป็นอิสระจากคณะมนตรีความมั่นคงและมีขอบเขตอำนาจพิจารณาคดีการละเมิดอาชญากรรมที่รุนแรงในทุกๆส่วนของโลก

4.2.2 กลุ่มองค์กรที่มีใช้รัฐบาล (The NGOs Community)

กลุ่มองค์กรที่มีใช้รัฐบาลโดยเฉพาะกลุ่ม "พันธมิตรเอ็นจีโอเพื่อศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (NGOs Coalition for an ICC)" มีประมาณ 800 องค์กร เป็นกลุ่มที่มีบทบาทอย่างมากในขั้นตอนการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ เริ่มตั้งแต่เข้าไปมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการเฉพาะกิจในการจัดพิมพ์เอกสารของผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มเอ็นจีโอ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและทำให้มีความคิดที่หลากหลายเพิ่มขึ้น ในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการกับตัวแทนของแต่ละประเทศ และกับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเอ็นจีโอสามารถให้คำอธิบายต่อตัวแทนของแต่ละประเทศได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนใจอย่างใกล้ชิดที่กลุ่มนี้มีให้กับกระบวนการของคณะกรรมการเฉพาะกิจไม่ว่าจะเป็นการประชุมที่เกิดขึ้นร่วมกันในหลากหลายรูปแบบทั้งกับคณะกรรมการเฉพาะกิจหรือกับตัวแทนจากแต่ละประเทศและกับบุคคลที่มีอิทธิพลในกระบวนการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ พร้อมทั้งทำการชักจูงในขณะอยู่ในสหประชาชาติ นอกจากนี้กลุ่มเอ็นจีโอยังได้โน้มน้าวบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลทางการเมืองของหลายประเทศให้ทราบถึงความจำเป็นที่จะต้องมีศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ และให้ตระหนักร่วมกันว่าการสนับสนุนให้ตั้งศาลเป็นสิ่งสำคัญ

บทบาทของกลุ่มเอ็นจีโอนอกเหนือจากการร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการเฉพาะกิจแล้วยังมีบทบาทในการจัดหาทุนสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries) เพื่อให้เดินทางมาร่วมประชุมกับคณะกรรมการทางการทูตที่กรุงโรมเป็นจำนวนมาก กลุ่มเอ็นจีโอที่ร่วมในการจัดหาทุนก็คือ **International Criminal Justice and Weapons Control Center of Depual University** และ **John D. Catherine T. MacArthur Foundation** ซึ่งให้การสนับสนุนทุนในการเดินทางไปร่วมประชุมแก่ประเทศโลกที่สามถึง 23 ประเทศ

สหประชาชาติเป็นฝ่ายดำริที่จะจัดหากองทุนสำหรับช่วยเหลือกลุ่มประเทศในโลกที่สามเพื่อให้เดินทางไปร่วมประชุมในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ และสามารถนำ

ตัวแทนจากประเทศโลกที่สามมาร่วมประชุมที่กรุงโรมได้มากถึง 45 ประเทศ ประเทศที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนคือเบลเยียม แคนาดา เดนมาร์ก ฟินแลนด์ เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน อังกฤษ ไอร์แลนด์เหนือ (กลุ่มสหภาพยุโรปก็แสดงความจำนงแต่ติดขัดในขั้นตอนการดำเนินงานทำให้ช่วยเหลือไม่ทัน)

กลุ่มเอ็นจีโอที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศมีมากกว่า 800 องค์กร เช่น Parliament for Global Action- PGA รวมตัวกันเพื่อทำงานทำทนายกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เช่นกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ประชาสัมพันธ์ในเรื่องของประชาธิปไตย แก้ปัญหาและป้องกันความขัดแย้ง รณรงค์ให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมือง ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาโครงการกฎหมายระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชนของ PGA ได้มุ่งมั่นสนับสนุนการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย และศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา และรณรงค์ให้มีการจัดตั้งศาลถาวรคือศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ICC)

กลุ่ม Amnesty และ Human Rights Watch มีความปรารถนาสูงสุดในการรณรงค์เพื่อสิทธิมนุษยชนโดยการจัดตั้งศาลเพื่อพิจารณาคดีและลงโทษต่อบุคคลที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรง¹¹

4.2.3 กลุ่มประเทศที่คัดค้านการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

1) สหรัฐอเมริกา

ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวียและศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดา รวมทั้งในสมัยของอดีตประธานาธิบดี บิล คลินตัน ได้ร่วมลงนามสนับสนุนการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ แต่ในการประชุมที่กรุงโรม สหรัฐอเมริกาเป็นหนึ่งในเจ็ดเสียงที่ปฏิเสธศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยมีลิเบีย เยเมน อิรัก อิหร่าน หรือแม้กระทั่งอินโดนีเซียและอิสราเอลด้วย สหรัฐอเมริกาต้องการให้ศาลนี้ทำงานภายใต้การดูแลของคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งสหรัฐอเมริกาสามารถที่จะออกเสียงคัดค้านได้ถ้าการทำงานของศาลไปกระทบผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตร โดยปกติถ้าองค์กรระหว่างประเทศของค์การใดไม่สามารถรองรับผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาได้ องค์กรนั้นก็จะต้องไม่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา

¹¹ Geoffrey Robertson. *Crimes Against Humanity: The Struggle for Global Justice*, p.326.

มีการวิเคราะห์ว่า เหตุผลที่สหรัฐอเมริกาคัดค้านการก่อตั้งศาลก็เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจทางการทหารมีกองทัพประจำการในส่วนต่าง ๆ ของโลกและยอมรับไม่ได้ ถ้าหากว่านายทหารจะถูกลงโทษโดยศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ถึงแม้พันธมิตรนาโต (NATO) จะยินดี และสนับสนุนการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศแต่ผู้ตัดสินใจของสหรัฐอเมริกา คือ นายเจสซี เฮล์มส์ (Jesse Helms) ได้ประกาศไม่ยอมรับศาลนี้พร้อมทั้งกล่าวว่า "จะปกป้องทหารอเมริกันจากศาลนี้ถึง 100 เปอร์เซนต์"¹²

สหรัฐอเมริกาได้ใช้นโยบายสิทธิมนุษยชนเข้าไปมีส่วนบีบบังคับหลายประเทศ เพื่อให้ปฏิบัติตามสิ่งที่สหรัฐอเมริกาเห็นว่าชอบธรรม ตั้งแต่ปีค.ศ.1985 เป็นต้นมาสหรัฐอเมริกาได้ลงโทษทางการค้าเพื่อสนับสนุนสิทธิมนุษยชนเป็น 2 เท่าของสหภาพยุโรป และใช้กำลังเข้าแทรกแซงอย่างในกรณีโคโซโว (Kosovo) เพื่อยุติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ พอมาถึงยุค George W. Bush รัฐบาลชุดนี้กลับปฏิเสธนโยบายที่เคยยึดถือเพราะสิทธิมนุษยชนจะไม่ใช้สาระสำคัญในนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป หากแต่เป็นผลประโยชน์แห่งชาติเท่านั้น วิถีปฏิบัติเช่นนี้ทำให้สหภาพยุโรปยืนอยู่คนละด้านกับสหรัฐอเมริกา เพราะทางสหภาพยุโรปถือว่าสิทธิมนุษยชนเป็นหนึ่งเดียวกับนโยบายต่างประเทศของตน และสิทธิมนุษยชนคือความเท่าเทียมกันของสังคมทางยุโรป เชื่อมมั่นใน "พลังของประชาชน" (civilian power) มุ่งมั่นในการที่จะป้องกันไม่ให้เกิดรัฐอันธพาลขึ้นในเขตของยุโรป โดยผ่านการค้าพหุภาคีพร้อมทั้งยังให้การช่วยเหลือสนับสนุนข้อตกลงทางสิทธิมนุษยชนให้เป็นหนึ่งเดียว ส่วนมหาอำนาจทางการทหารถือเป็นเรื่องรอง

ที่ผ่านมายุโรปมักจะได้รับผลประโยชน์จากการมีศาลระหว่างประเทศ (International Tribunal) มากกว่าสหรัฐอเมริกา ศาลสิทธิมนุษยชนในยุโรปซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองสตราสบูร์ก (Strasbourg) ประเทศฝรั่งเศส รับผิดชอบคดี 1 พันคดีต่อปี รัฐบาลอังกฤษยอมรับกลุ่มรักร่วมเพศเข้าทำงานในกองทัพ และรัฐบาลอิตาลีก็สนับสนุนให้มีการพิจารณาคดีให้เร็วขึ้น สรุปได้ว่าสถาบันสิทธิมนุษยชนมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและเป็นหัวใจของเอกลักษณ์ระหว่างประเทศของยุโรปเป็นอย่างมาก ส่วนการใช้ความเป็นมหาอำนาจทางการทหารจัดการกับศัตรูนั้นคือภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกา¹⁴

¹² Noam Chomsky. *Rouge States: The Rule of Force in World Affairs*. (London: Pluto Press, 2000), p.3.

¹³ Ruth Wedgwood. *Fidding in Rome: America and International Criminal Court*. *Foreign Affairs*, Vol.77 No.6 (November/December, 1998), p.21.

¹⁴ Andrew Moravesik. *The Human Rights Blame Game: Europe and America are at odds*

สมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติคือ อังกฤษและเยอรมนีก็ได้ให้การสนับสนุนศาลนี้ อีกเหตุผลที่สหรัฐออกมาคัดค้านศาลนี้ก็คือ ศาลนี้อาจประกอบด้วยผู้พิพากษาและอัยการที่มาจากประเทศที่มีความแตกต่างกัน ได้รับการอบรมทางด้านกฎหมายที่แตกต่างกัน รวมทั้งอาจมาจากประเทศที่ไม่ใช่ประชาธิปไตย อีกทั้งเกรงว่าศาลนี้จะเข้ามาจำกัดปฏิบัติการทางการทหารที่สหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจอยู่ และอาจจะพิจารณาโทษของผู้นำตนเพราะถูกรวบงำทางการเมืองก็เป็นได้¹⁵

เมื่อศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.2002 ในวันเดียวกันสหรัฐอเมริกาก็ได้ออกเสียงคัดค้าน (veto) การขยายเวลาปฏิบัติหน้าที่ของกองกำลังรักษาความมั่นคงขององค์การสนธิสัญญาเนโทหรือเอสฟอริในสาธารณรัฐบอสเนีย ซึ่งเป็นการออกเสียงคัดค้านครั้งที่ 75 ในประวัติศาสตร์การเป็นสมาชิกสหประชาชาติของสหรัฐอเมริกา¹⁶ พร้อมกันนั้นวุฒิสมาชิกสหรัฐอเมริกาได้ผ่านร่างกฎหมายให้อำนาจประธานาธิบดีใช้วิธีการทุกอย่างที่จำเป็นเพื่อให้อิสรภาพแก่ชาวอเมริกันที่ถูกคุมตัวเตรียมนำขึ้นสู่การพิจารณาคดี ทั้งยังเปิดโอกาสให้สหรัฐอเมริกาลงโทษประเทศที่ให้ความร่วมมือกับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ท่าทีของสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้นำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากนานาประเทศ โดยเฉพาะจากสหภาพยุโรป นายเฟอร์สติก โมเอลเลอร์ ประธานสหภาพยุโรประบุว่าเสียใจที่สหรัฐอเมริกาจะถอนตัวออกจากกองกำลังรักษาสันติภาพเพราะการกระทำดังกล่าวทำให้ประเทศที่สนับสนุนศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศและมีบทบาทในกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติต้องอยู่ในสภาพวางตัวลำบาก

ขณะที่อังกฤษก็แสดงความเสียใจต่อการตัดสินใจของสหรัฐอเมริกาและยืนยันว่าจะโน้มน้าวให้สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงท่าทีโดยอาศัยความสัมพันธ์ที่แนบแน่นต่อกัน

2) อิสราเอล

รัฐอิสราเอลเกิดจากประชาชนที่รอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่รุนแรงหรือถูกกระทำในรูปแบบของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติซึ่งเป็นแรงจูงใจในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ แต่พอถึงรัฐบาลของนานนันทันยาฮู (Netanyahu) ได้ออกมาคัด

over the new International Criminal Court. Newsweek April 22, 2002, p.38.

¹⁵ A World Criminal Court: Give it a welcome. The Economist. April 13th, 2002. p.14.

¹⁶ Edith M. Leaderer. Immunity Truce Fails to end war. Bangkok Post, July 15, 2002, p.10.

ค้ำานการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเพราะที่ประชุมได้ตกลงในหลักการที่ว่า **การใช้กำลังบังคับเพื่อครอบครองดินแดนถือเป็นอาชญากรรมสงคราม** (forced settlement of occupied territory a war crimes) อิสราเอลได้ครอบครองดินแดนในเขต West Bank และฉนวนกาซา (Gaza strip) ในปีค.ศ.1967 แต่ธรรมนูญศาลนี้ไม่มีสิทธิย้อนหลังเพราะฉะนั้นความกลัวของอิสราเอลอาจเป็นความกลัวในเรื่องของอนาคตเช่น ถ้ากระทำอย่างในอดีตที่ผ่านมาอาจต้องเผชิญหน้ากับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

การใช้กำลังบังคับเพื่อให้ประชากรโยกย้ายถิ่นฐาน อาจถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอย่างเช่นในกรณีที่ทหารซีเรียกระทำต่อชาวอัลบาเนียที่อาศัยอยู่ในโคโซโวในปีค.ศ.1999

4.3 การประชุมระหว่างประเทศที่กรุงโรมในปีค.ศ.1998

สหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมทางการทูตของคณะผู้แทนซึ่งมีอำนาจเต็มในการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งมีพิธีเปิดโดยนายโคฟี อันนัน (Kofi Annan) ในเช้าของวันจันทร์ที่ 15 มิถุนายน ค.ศ.1998 ที่สำนักงานใหญ่ สำนักงานอาหารและเกษตรที่กรุงโรม มีตัวแทนเข้าร่วมประชุม 160 ประเทศ พร้อมทั้งกลุ่มเอ็นจีโจำนวนนับร้อย ใช้เวลาในการประชุมทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ ประธานทั่วไปในการประชุมคือ Mr. Giovanni Couso ของประเทศอิตาลี ผู้ที่เป็นประธานในการเจรจาต่อรองกับคณะกรรมการต่าง ๆ คือ Philippe Kirch จากประเทศแคนาดา สาระตติของการประชุมกรรมการจัดเตรียมโครงร่างคือ ศาสตราจารย์ M. Cherif Bassiouni¹⁷

การที่จะทำความเข้าใจในสาระตติของโครงร่างธรรมนูญนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แม้กระทั่งกับตัวแทนที่เคยประชุมเป็นเวลา 3-4 ครั้งกับคณะกรรมการเฉพาะกิจหรือแม้กระทั่งกับกรรมการจัดทำโครงร่าง และยังเป็นเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจ โดยเฉพาะกับตัวแทนประเทศที่อาจจะเคยศึกษามาก่อนการประชุมที่กรุงโรม หรืออาจจะเคยเห็นครั้งแรกในการประชุมครั้งนี้ กลุ่มที่ไม่เคยร่วมประชุมกับคณะกรรมการเฉพาะกิจหรือคณะกรรมการจัดทำโครงร่างมีประมาณ 2/3 ของตัวแทนทั้งหมด ตัวแทนจากประเทศเหล่านี้มีส่วนร่วมที่ทำให้การประชุมเป็นไปอย่างล่าช้าและมักจะมีคำถามเกิดขึ้นเสมอ ในบางครั้งนำมาซึ่งการโต้แย้งที่ยาวนานทั้ง ๆ ที่การประชุมทางการทูตครั้งนี้มีระยะเวลาเพียงสั้น ๆ ตัวแทนที่เข้าประชุมครั้งนี้แบ่งได้ 2 ประเภท คือกลุ่มแรกเป็นประเทศที่เคยเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการเฉพาะกิจ หรือคณะจัดทำโครงร่างพร้อมทั้งเคยศึกษาโครงร่างธรรมนูญศาลมาแล้ว กลุ่มนี้จะมีแนวคิดที่ดีและพร้อมจะสนับสนุนศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มที่ไม่เคยดูหรือไม่เคยศึกษาโครงร่างมาก่อนเลย กลุ่มนี้มักจะมีคำถามหรือข้อโต้แย้งอยู่ตลอดเวลา

¹⁷ Bruce Broomhall. *The International Criminal Court: Overview and Cooperation with States in Ice Ratification and National Implementing Legislation*. (Chicago: Association Internationale De Droit Penal, 1999), p.50.

การประชุมสองสัปดาห์แรกเป็นไปอย่างเคร่งเครียด การพิจารณาโครงร่างมีการแบ่งการทำงานออกไปอย่างไม่เป็นทางการอีกหลายกลุ่ม และในแต่ละกลุ่มก็แบ่งย่อยออกไปอีกตามภูมิศาสตร์และทางการเมือง เนื่องจากการประชุมที่แตกย่อยออกไปเป็นกลุ่มต่าง ๆ อีกมาก ทำให้ตัวแทนการประชุมจากบางประเทศที่มาเพียง 2-3 คนไม่สามารถตรวจสอบการประชุมทั้งหมดได้ โดยเฉพาะกลุ่มตัวแทนประเทศที่พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ ซึ่งทำให้ยากลำบากในการที่จะเข้าร่วมประชุมอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก

แต่ไม่ว่าจะอย่างไร ผลก็ออกมาอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าตัวแทนจากบางประเทศอาจจะมองภาพไม่เห็นชัดทั้งหมด จากการที่ตัวแทนที่เข้าร่วมประชุมแตกกลุ่มออกไปเป็นจำนวนมากก็แสดงให้เห็นว่าย่อมต้องมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปในแต่ละมาตรา

สัปดาห์ที่ 3 ของการประชุมประธานคณะกรรมการในวันสุดท้ายของการประชุมที่กรุงโรม ถ้ามีตัวแทนจากประเทศใดประเทศหนึ่ง "คัดค้าน" ขึ้นมาโดยอาจจะต้องการให้นำเอามาตราใดมาตราหนึ่งขึ้นมาเพื่อขออภิปรายหรือแสดงการคัดค้านในนาทีสุดท้ายของการประชุม หรือต้องการให้ขยายการประชุมออกไปอีก สิ่งเหล่านี้อาจทำให้การประชุมที่กรุงโรมไม่สัมฤทธิ์ผลได้ ดังนั้นจึงป้องกันตั้งแต่สัปดาห์ที่ 3 โดยแต่งตั้งประธานสภารัตถะ (Chairman's text) ของธรรมนูญศาลเพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์จุดร่วมของข้อตกลงที่จะเกิดขึ้น และความเป็นไปได้ในการประนีประนอม และจะเข้ามาควบคุมการประชุมที่อาจขยายเวลาและให้คำปรึกษาสำหรับสองสัปดาห์สุดท้ายที่เหลืออยู่ เจ้าหน้าที่ทางการที่ควบคุมเนื้อหาจะต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการ

คณะกรรมการจัดทำเนื้อหาเรียบริ้อยทั้ง 6 ภาษา ในวันศุกร์ที่ 17 กรกฎาคม พร้อมทั้งอนุญาตให้ตัวแทนของแต่ละประเทศตรวจสอบรายละเอียดใน part 2 ในช่วงสุดท้ายของการประชุมตัวแทนจากอินเดียและสหรัฐอเมริกาเสนอในนาทีสุดท้ายขอแก้ไขเนื้อหาใน part 2 (จะเป็นรายละเอียดในเรื่องของคำจำกัดความในเรื่องของอาชญากรรมขอบเขตอำนาจศาล เครื่องมือในการลงโทษ บทบาทของอัยการ บทบาทของคณะมนตรีความมั่นคง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นปัญหาทางการเมือง) ดังนั้นประธานคณะกรรมการจึงให้มีการออกเสียงว่าจะรับข้อเสนอของอินเดียและสหรัฐอเมริกาหรือไม่ เสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมปฏิเสธคำร้องขอของทั้งสองประเทศ

ท้ายสุด ที่ประชุมทางการทูตได้ลงมติสนับสนุนการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศและเห็นชอบธรรมนูญศาลด้วยคะแนนเสียง 120 เสียง คัดค้าน 7 เสียง งดออกเสียง 21 เสียง¹⁸

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้มีการเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม

¹⁸ M. Cherif Bassiouni. *Historical Survey*. pp.38-39.

ค.ศ.2002 อันเป็นไปตามข้อตกลงในสนธิสัญญากรุงโรม เมื่อปีค.ศ.1998 จากการลงนามให้สัตยาบันของสมาชิกทั้งสิ้น 74 ประเทศ ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะสามารถดำเนินคดีได้เฉพาะแต่กับอาชญากรที่ก่อคดีหลังวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.2002 นี้ไปแล้วเท่านั้น อันเป็นไปตามข้อตกลงสนธิสัญญาการก่อตั้ง

4.4 เขตอำนาจศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ขอบเขตอำนาจศาลจะครอบคลุมอาชญากรรมที่รุนแรง 4 ประเภทคือ อาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes against humanity) อาชญากรรมสงคราม (War crimes) อาชญากรรมการรุกราน (Crimes of aggression) อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความของอาชญากรรมการรุกรานยังหาข้อสรุปไม่ได้

4.4.1 อาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้ให้คำจำกัดความของอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ไว้ในมาตรา 6¹⁹ ว่าหมายถึงการกระทำใด ๆ ที่มีความมุ่งหวังหรือเจตนาที่จะทำลายทั้งหมดหรือบางส่วนของกลุ่มชาติ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มเผ่าพันธุ์ และกลุ่มศาสนา โดย

- 1) การฆ่าสมาชิกของกลุ่ม
- 2) การทำให้เกิดอันตรายที่ร้ายแรงต่อร่างกายหรือจิตใจของสมาชิกของกลุ่ม
- 3) จงใจกระทำทารุณกรรมกลุ่มถึงแก่ชีวิตเพื่อทำลายร่างกายบางส่วนหรือทั้งหมด
- 4) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการให้กำเนิดบุตรภายในกลุ่ม
- 5) บังคับให้เคลื่อนย้ายเด็กของกลุ่มไปยังกลุ่มอื่น

คำจำกัดความของอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่อยู่ในธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศนี้ ได้คัดมาจากอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษการกระทำอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (The Convention on Prevention and Punishment of the Crime of Genocide) ที่สมัชชาได้อนุมัติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ในปีค.ศ.1948 อนุสัญญานี้ร่างขึ้นโดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ อนุสัญญาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นอนุสัญญาที่มีผลเป็นการยกเลิกแนวคิดดั้งเดิมที่ห้ามการแทรกแซงกิจการภายในเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนลง พร้อมทั้งให้เป็นสิทธิและหน้าที่ของรัฐหนึ่งที่จะเข้าแทรกแซงรัฐอื่นได้โดย

¹⁹ United Nations, Rome Statute of the International Criminal Court, p.5.

กระบวนการยุติธรรม (intervention by judicial process) เพื่อเป็นการสนับสนุนหลักเขตอำนาจสากลของศาล (Universal Jurisdiction) และเป็นการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ นอกจากนี้อนุสัญญาดังกล่าวยังได้ระบุความรับผิดชอบของบุคคล (individual responsibility) ว่าบุคคลธรรมดาที่มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศด้วย²⁰

อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ.1948 นี้ มีผลบังคับใช้ในปีค.ศ.1951 เป็นอนุสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดฉบับหนึ่ง นอกจากนี้คำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้วินิจฉัยว่า การป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นกฎหมายเด็ดขาด (jus cogen) ซึ่งมีผลผูกพันต่อประเทศต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศด้วย

4.4.2 อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes against humanity)

แนวคิดในเรื่องอาชญากรรมต่อมนุษยชาติมีมาตั้งแต่ในสนธิสัญญาแวร์ซายส์หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อมาได้มีการกำหนดคำจำกัดความในกฎบัตรของศาลนูเรมเบิร์ก (charter of Nuremberg Tribunal) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติสามารถเกิดขึ้นได้ ทั้งในยามสันติและในช่วงที่เกิดความขัดแย้งทางทหาร สามารถกระทำได้ด้วยตัวแสดงที่เป็นรัฐและไม่ใช่อำนาจอธิปไตยต่อมนุษยชาติในมาตรา 7 แห่งธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้ระบุการกระทำ 11 ประเภทที่อยู่ในรูปแบบของการแพร่ขยายหรือการโจมตีที่เป็นระบบต่อชีวิตพลเรือนโดยตรง²¹ ธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้กำหนดคำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไว้ในมาตรา 7²² ซึ่งหมายถึงการกระทำที่ได้กระทำอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบต่อประชาชนพลเรือนใด ๆ ทั้งนี้ด้วยความตระหนักในการโจมตีนั้น ซึ่งได้แก่

- การฆ่า
- การขูดรากถอนโคน

²⁰ Mauro Politi. *The Establishment of International Criminal Court at a Crossroad: Issues and Project after the first session of the Preparatory Committee* in M Cherif Bassiouni ed., *The International Criminal Court: observations and Issues Before 1997-98 preparatory committee and Administrative and Financial Implication* (Chicago: International Human Rights Law Institute De Paul University, 1997), p.123.

²¹ Bruce Bromhall. *The International Criminal Court: Overview and Cooperation with States*, p.58.

²² United Nations. *Rome Statute of the International Criminal Court*, pp.5-7.

- การกดขี่เยี่ยงทาส
- การเนรเทศ หรือการโยกย้ายพลเรือนโดยวิธีบังคับ
- การกักขังหรือปิดกั้นเสรีภาพทางกายภาพอย่างเข้มงวด ด้วยวิธีการที่ขัดกับกฎเกณฑ์พื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ
- การทรมาน
- การข่มขืนการบังคับให้เป็นทาสทางเพศ การบังคับให้เป็นโสเภณี การบังคับให้ตั้งครอบครัว การบังคับให้ทำแท้งหรือการละเมิดทางเพศในรูปแบบอื่นใดที่มีความร้ายแรงในลักษณะเดียวกัน
- การหายตัวไปโดยการบีบบังคับ
- อาชญากรรมการเหยียดผิว
- การกระทำที่ไม่มีมนุษยธรรมอื่นใดที่มีลักษณะเดียวกัน โดยเจตนาให้มีความทุกข์ทรมานแสนสาหัสหรือทำให้บาดเจ็บอย่างร้ายแรงต่อจิตใจหรือต่อสุขภาพทางร่างกาย

นอกจากนี้ในการอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวกับลักษณะการกระทำที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องเข้าข่ายองค์ประกอบดังนี้

1. อาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องทำในลักษณะแพร่หลายและเป็นระบบ
 2. อาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องทำในลักษณะแพร่หลายหรือเป็นระบบ
- นอกจากนี้ยังเห็นว่าการกระทำจะเข้าข่ายความผิดไม่ว่าจะกระทำในยามสงบ

หรือในสถานการณ์ความขัดแย้งด้วยกำลังทหารก็เป็นความผิด ประเทศแคนาดาได้เสนอถ้อยคำที่จะใช้ในข้อบทของธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศที่ถือว่าเป็นข้อประนีประนอมของแนวคิดสองประการดังกล่าว กล่าวคือในวรรคแรกระบุว่าอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นจะต้องเป็นการกระทำโดยรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำโดยตรงต่อประชาชนพลเรือน ในลักษณะแพร่หลายหรือเป็นระบบ และในวรรคสองได้ให้ความหมายของ "การกระทำโดยตรงต่อประชาชนพลเรือน" ว่าหมายถึงการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันซ้ำ ๆ กันต่อประชาชนพลเรือนตามนโยบายของรัฐหรือองค์การในการกระทำนั้น ๆ สะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบของลักษณะแพร่หลาย และ/หรือเป็นระบบ

ในส่วนที่เกี่ยวกับรายการกระทำความผิด ที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่ประชุมสามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับรายการกระทำความผิดที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้ทั้งหมดตามที่ปรากฏในธรรมนูญศาล

อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมามีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันบางประการที่เกี่ยวกับรายการ

ของความผิดที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติดังนี้

1. ในเรื่องการบังคับให้ทำหมัน (enforced sterilization) มีความคิดเห็นขัดแย้งจากประเทศจีนว่าความผิดดังกล่าวไม่ควรรวมอยู่ในความผิดฐานนี้เป็นต้น

2. ในเรื่องการบังคับให้ตั้งครรภ์ (forced pregnancy) ซึ่งเสนอโดยบอสเนียได้รับการสนับสนุนจากหลายประเทศ ฝ่ายที่สนับสนุนเห็นว่าการบังคับให้ตั้งครรภ์ มีองค์ประกอบ 4 ประการคือ ก. การทำให้หญิงนั้นเสื่อมเสียเสรีภาพ ข. การทำให้หญิงนั้นตั้งครรภ์ซึ่งอาจทำได้ด้วยการข่มขืนหรือด้วยประการอื่น ๆ ค. การบังคับให้หญิงนั้นเก็บครรภ์ของตนไว้ ซึ่งการกระทำมีความผิดต่อเนื่องกันไปจนกว่าหญิงนั้นจะคลอดบุตร ง. การกระทำดังกล่าวมีเจตนาที่จะให้มีผลต่อองค์ประกอบของกลุ่มประชากรใด หรือเพื่อให้การกระทำละเมิดอย่างร้ายแรงต่อกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ สมฤทธิ์ผล

ถึงแม้จะมีความเห็นที่คัดค้านว่าไม่ควรแยกความผิดฐานบังคับให้ตั้งครรภ์ออกมาเป็นอีกความผิดฐานหนึ่ง เนื่องจากเห็นว่าเป็นการสร้างฐานความผิดใหม่ และความผิดนี้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ในฐานความผิดอื่น ๆ อยู่แล้ว เช่น การข่มขืน การทรมาน และการกระทำที่เสื่อมเสียอิสรภาพ เป็นต้น แต่ในที่สุดที่ประชุมก็ได้มีมติให้การบังคับให้ตั้งครรภ์และการบังคับให้ทำหมันเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

นอกจากนี้ประเทศแอฟริกาได้ร่วมกับประเทศอื่น ๆ ได้เสนอว่าการเหยียดผิว (apathid) เป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากที่ประชุมส่วนใหญ่ โดยธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศในข้อ 7 (j) ได้บรรจุให้การเหยียดผิวเป็นความผิดต่อมนุษยชาติ

มาตรา 7 แห่งธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศยังได้ระบุเกี่ยวกับการปฏิบัติอย่างโหดร้ายและอยู่ติธรรม (persecution) ว่าเป็นอาชญากรรม การปฏิบัติเช่นนี้ขยายความถึงความจงใจจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งขัดแย้งต่อกฎหมายระหว่างประเทศ ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (identifiable group) โดยมาจากเหตุผลทางการเมือง เผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม และรวมถึงผู้ที่ให้การช่วยเหลือต่อกลุ่มที่กระทำการดังกล่าว ต่อจากนี้ไปบุคคลใดก็ตามที่ใช้วิชาชีพของตนเพื่อรับใช้ต่อสถาบันความโหดร้ายก็ต้องได้รับโทษด้วยไม่ว่าจะเป็น ทนายความ นักการธนาคาร นักโฆษณาชวนเชื่อ

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตกองโกลาเวียที่กรุงเฮก เป็นศาลแรกที่กำหนดให้การข่มขืนเป็นอาชญากรรมที่มีเป้าหมายทางการเมือง และเป็นการละเมิดอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ มาตรา 7 ในธรรมนูญศาลที่กรุงโรมได้รวมการข่มขืน บังคับให้เป็นทาสทางเพศ บังคับให้ตั้งครรภ์ บังคับให้เป็นโสเภณี และบังคับให้ทำหมัน ถ้าทำอย่างเป็นระบบก็ถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

การกระทำที่โหดร้ายที่สั่งการโดยรัฐหรืออาจเป็นองค์การที่มีอำนาจทางการเมือง เบื้องหลังก็คือ "ปัจเจกบุคคล" เป็นผู้กระทำการหรืออาจเป็นส่วนหนึ่งของรัฐใช้เป็นเครื่องมือ ซึ่ง

สามารถก่ออาชญากรรมที่น่าสะพรึงกลัว โครงสร้างของการกระทำเช่นนี้ต่างไปจากอาชญากรรมธรรมดา เพราะความโหดร้ายและความน่าสะพรึงกลัวเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เพราะฉะนั้นขอบเขตอำนาจศาลของศาลจึงเป็นสิ่งจำเป็น ปัจจุบันขอบเขตอำนาจศาลจะผูกพันถึงอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ มาตรา 127 จะไม่ปล่อยให้บุคคลผู้กระทำความผิดรอดพ้นต่ออาชญากรรมที่พวกเขาทำขึ้นไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ สมาชิกของรัฐบาล หรือรัฐสภา²³

4.4.3 อาชญากรรมสงคราม (Wars Crimes)

มาตรา 8 แห่งธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับอาชญากรรมสงครามไว้อย่างยืดหยุ่นที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเมื่ออาชญากรรมนั้นได้กระทำในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของแผนหรือนโยบายหรือในฐานะส่วนหนึ่งของการกระทำอาชญากรรมเช่นนั้นอย่างกว้างขวาง อาชญากรรมสงครามอาจจะแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) การกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 (The Geneva Conventions of 12 August 1949)

2) การละเมิดอย่างร้ายแรงอื่น ๆ ต่อกฎหมายและจารีตประเพณีที่ใช้ในความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศ (others serious-violations of the laws and customs applicable in international armed conflicts)

3) การละเมิดอย่างร้ายแรงอื่น ๆ ต่อกฎหมายและจารีตประเพณีที่ใช้ในความขัดแย้งทางด้านอาวุธที่มีไว้ระหว่างประเทศ (others serious violations of the laws and customs applicable in ono-international armed conflicts)

อาชญากรรมประเภทแรก ปรากฏอยู่ในมาตรา 8(2) (a) ที่ได้ระบุถึงการละเมิดอย่างร้ายแรงของอนุสัญญาเจนีวา ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 ซึ่งได้แก่การกระทำใด ๆ ดังต่อไปนี้ต่อบุคคลหรือทรัพย์สินที่ได้รับการปกป้องภายใต้บทบัญญัติของอนุสัญญาเจนีวา

1) การฆ่าโดยเจตนา
2) การทรมาน หรือการกระทำอย่างโหดร้ายทารุณ รวมถึงการใช้มนุษย์เป็นเครื่องทดลองทางชีวภาพ

3) การเป็นสาเหตุอย่างจงใจทำให้เกิดความทุกข์ทรมานหรือบาดเจ็บอย่างแสนสาหัสต่อร่างกายหรือสุขภาพ

4) การทำร้ายอย่างกว้างขวางและการยึดทรัพย์สินซึ่งพิสูจน์แล้วว่ามีไว้เป็นความจำเป็น

²³ Geoffrey Robertson. Crimes Against Humanity: Struggle for Global Justice. pp.335-338.

ทางทหาร และได้มีการยึดไปโดยผิดกฎหมายและไม่มีเหตุผล

5) การบังคับเชลยศึกหรือบุคคลใดในอารักขาอื่น ๆ ให้ไปร่วมในกองกำลังของประเทศที่เป็นศัตรู

6) การกระทำอย่างจงใจหรือให้เชลยศึกหรือบุคคลในอารักขาไม่ได้รับสิทธิในการดำเนินคดีอย่างยุติธรรม และตามระเบียบ

7) การบังคับเนรเทศหรือการเคลื่อนย้ายอย่างผิดกฎหมาย หรือการกักขังโดยผิดกฎหมาย

8) การจับบุคคลเป็นตัวประกัน

อาชญากรรมประเภทที่สอง ปรากฏอยู่ในมาตรา 8(2)(b) ซึ่งได้แก่การละเมิดอย่างรุนแรงต่อกฎหมายและจารีตประเพณีที่ใช้กับกรณีความขัดแย้งทางอาวุธด้วยกำลังระหว่างประเทศภายใต้กรอบของกฎหมายระหว่างประเทศที่กำหนดไว้แล้ว ซึ่งได้แก่การกระทำดังต่อไปนี้

1) การมุ่งโจมตีที่มุ่งหมายอย่างจงใจต่อเป้าหมายที่เป็นพลเรือนหรือต่อพลเรือนในฐานะปัจเจกบุคคลซึ่งไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในความขัดแย้ง

2) การโจมตีที่มีจุดมุ่งหมายอย่างจงใจต่อเป้าหมายที่เป็นพลเรือน ซึ่งเป้าหมายทางพลเรือนนั้นมีได้มีวัตถุประสงค์ทางทหาร

3) การโจมตีที่มีจุดมุ่งหมายอย่างจงใจต่อบุคลากร คลังวัสดุ คณะทำงาน หรือยานพาหนะ ที่ใช้ในการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม หรือปฏิบัติการรักษาสันติภาพตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ ตราบเท่าที่บุคลากรหรือสิ่งเหล่านั้นได้รับมอบหมายให้คุ้มครองพลเรือน หรือเป้าหมายที่เป็นพลเรือน ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการขัดแย้งทางอาวุธ

4) การโจมตีโดยเจตนาโดยรู้ว่าการโจมตีเช่นนั้นจะเป็น สาเหตุให้พลเรือนเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บ หรือสร้างความเสียหายแก่เป้าหมายทางพลเรือนหรือเป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหายในวงกว้างในระยะยาวและอย่างร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเป็นการกระทำที่เกินความจำเป็นทางทหารที่คาดไว้

5) การโจมตี หรือการทิ้งระเบิด ไม่ว่าจะโดยวิธีใดต่อเมืองต่อหมู่บ้าน ที่อยู่อาศัยหรือสิ่งก่อสร้าง ซึ่งมีได้มีการป้องกันและมีใช้เป้าหมายทางทหาร

6) การฆ่า หรือการทำให้บาดเจ็บต่อพลรบที่ได้วางอาวุธหรือไม่มีทางต่อสู้และได้ยอมแพ้โดยสมัครใจ

7) การใช้ประโยชน์อย่างไม่เหมาะสมจากธงพักรบชั่วคราว ธงหรือเครื่องหมายทางการทหาร และเครื่องแบบของศัตรูหรือเครื่องแบบของสหประชาชาติ รวมทั้งสัญลักษณ์ของ

อนุสัญญาเจนีวา อันส่งผลให้เกิดการเสียชีวิตหรือการบาดเจ็บของบุคคลพลเรือนอย่างรุนแรง

8) การโยกย้ายประชากรพลเรือนบางส่วนโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยประเทศที่เข้ายึดครองไปในดินแดนที่ตนยึดครองหรือการเนรเทศ หรือการโยกย้ายประชากรทั้งหมดหรือบางส่วนในพื้นที่ที่ตนยึดครองไปยังส่วนอื่นภายในดินแดนนั้นหรือออกไปจากดินแดนนั้น

9) การโจมตีที่มุ่งหมายอย่างจงใจต่อสิ่งก่อสร้างเพื่อกิจการศาสนา การศึกษา ศิลปะ วิทยาศาสตร์หรือ วัตถุประสงค์ ทางการกุศล อนุสาวรีย์ทางประวัติศาสตร์ โรงพยาบาล และสถานที่ซึ่งใช้เป็นที่รวบรวมรักษาตัวของผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ซึ่งมิใช่เป้าหมายทางทหาร

10) การนำบุคคลที่อยู่ใต้อาณัติที่เป็นบุคคลสำคัญของฝ่ายศัตรูไปทำให้พิการทางร่างกายหรือใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ในรูปแบบใดก็ตามที่ไม่ถูกต้องตามหลักปฏิบัติทางการแพทย์ ทันตแพทย์หรือของโรงพยาบาล และไม่เป็นไปตามความต้องการของบุคคลนั้น และเป็นสาเหตุให้ถึงแก่ความตาย หรือก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลนั้นอย่างร้ายแรง

11) การฆ่าหรือการทำให้บุคคลที่เป็นของชาติหรือกองทัพศัตรูได้รับบาดเจ็บโดยการทรยศหักหลัง

12) การประกาศว่าจะไม่มีการให้ความกรุณาหรือให้อภัย

13) การทำลายหรือยึดทรัพย์สินของศัตรู เว้นแต่ว่าการทำลายและการยึดทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากเป็นความจำเป็นในการทำสงคราม

14) การประกาศยกเลิก ระงับยับยั้ง หรือไม่อนุญาตสิทธิและการกระทำของคนชาติของฝ่ายศัตรูในศาล

15) การบังคับให้คนชาติศัตรูเข้าร่วมทำสงครามเพื่อต่อสู้กับประเทศของตนเอง แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะทำงานให้ภาครัฐของรัฐศัตรูก่อนที่สงครามจะเริ่มต้นก็ตาม

16) การปล้นสะดมภมือง หรือสถานที่แม้ว่าจะกระทำในขณะที่เข้าโจมตี

17) การวางยาพิษหรืออาวุธที่อาบยาพิษ

18) การใช้กาซแอสฟีกเซียหรือกาซพิษหรือกาซอื่น ๆ และของเหลววิสตุ หรืออุปกรณ์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน

19) การใช้กระสุนซึ่งกระจายหรือแตกกระจายได้ง่ายในร่างกายมนุษย์

20) การใช้อาวุธ เครื่องมือที่ใช้ขว้างเป็นอาวุธและวิสตุและวิธีการในการทำสงครามซึ่งโดยลักษณะแล้วจะก่อให้เกิดความบาดเจ็บเกินความจำเป็น ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการขัดแย้งทางด้านอาวุธ

21) การกระทำที่ให้อันตรายแก่ชีวิตของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิบัติที่เลว

ทรมานทำให้ยับยั้งหรือลดความเป็นมนุษย์

22) การกระทำการข่มขืน ทำให้ตกเป็นทาสทางเพศ การบังคับให้เป็นโสเภณี การบังคับให้ตั้งครรภ์ ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 7 วรรค 2(f) การบังคับให้ทำหมัน หรือการกระทำอื่นใดที่เป็นความรุนแรงทางเพศที่เป็นการละเมิดที่ร้ายแรงต่ออนุสัญญาเจนีวา

23) การใช้ประชาชนหรือกลุ่มคนที่อยู่ภายใต้การควบคุมไปเป็นโล่กำบังเพื่อให้บางจุดหรือบางพื้นที่ หรือกองกำลังทหารบางส่วนรอดพ้นจากปฏิบัติการทางทหาร

24) การโจมตีโดยมุ่งหมายอย่างจงใจต่อสิ่งก่อสร้างวัสดุ หน่วยทางการแพทย์และการคมนาคม และบุคลากรที่ใช้สัญลักษณ์ของอนุสัญญาเจนีวาโดยสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ

25) การทำให้ประชาชนพลเรือนอดอยากอย่างจงใจในฐานะเป็นวิธีการทำสงคราม โดยทำให้พลเรือนเหล่านั้นขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นต่อการอยู่รอด รวมทั้งการจงใจที่จะขัดขวางการจัดหาสิ่งของบรรเทาทุกข์ให้แก่คนเหล่านั้นภายใต้อนุสัญญาเจนีวา

26) การเรียกเกณฑ์หรือขึ้นบัญชีเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปีเข้าร่วมในกองทัพของชาติ หรือใช้เด็กเหล่านี้ให้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการสู้รบ

อาชญากรรมประเภทที่สาม ปรากฏอยู่ในมาตรา 8(2)(c) ระบุว่าในกรณีของความขัดแย้งทางด้านอาวุธที่มีได้มีลักษณะระหว่างประเทศ การละเมิดอย่างร้ายแรงต่อมาตร 3 ร่วมของอนุสัญญาเจนีวาทั้ง 4 ฉบับ ลงวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.1949 ซึ่งได้แก่การกระทำใดดังต่อไปนี้ที่ได้กระทำต่อบุคคลที่มีได้มีส่วนร่วมปฏิบัติการในการสู้รบ รวมทั้งทหารในกองทัพซึ่งได้วางอาวุธ และทหารที่ถูกกักนอกพื้นที่สู้รบอันเนื่องมาจากการป่วยบาดเจ็บ ถูกจับกุม หรือด้วยสาเหตุอื่น ซึ่งได้แก่

1) การใช้ความรุนแรงต่อชีวิตและบุคคล โดยเฉพาะการฆ่าทุกชนิด การทำให้พิการ พุลงภาพ การปฏิบัติอย่างโหดร้ายทารุณและการทรมาน

2) การปฏิบัติอย่างโหดร้ายต่อเกียรติภูมิของบุคคล โดยเฉพาะการดูถูกเหยียดหยาม

3) การจับบุคคลเป็นตัวประกัน

4) การลงโทษและการประหารชีวิตโดยไม่ผ่านการพิพากษาคดีโดยศาลปกติที่ให้หลักประกันทางด้านความยุติธรรมอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นสิ่งจำเป็น

สำหรับมาตรา 8 วรรค 2(c) ใช้สำหรับความขัดแย้งทางด้านอาวุธที่มีใช้ลักษณะระหว่างประเทศ และไม่ใช้กับสถานการณ์ความไม่สงบและสถานการณ์ตั้งเครียดภายในประเทศ เช่น การจลาจล การก่อความรุนแรงเป็นครั้งคราวและไม่ต่อเนื่องหรือการกระทำอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน

อาชญากรรมประเภทที่สี่ ปรากฏอยู่ในมาตรา 8 วรรค 2(c) ระบุถึง การละเมิดอย่างร้ายแรงอื่น ๆ ต่อกฎหมายและจารีตประเพณีที่ใช้กับกรณีความขัดแย้งทางด้านอาชญากรรมที่มีลักษณะระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ในกรอบของกฎหมายระหว่างประเทศได้แก่การกระทำดังต่อไปนี้

- 1) การโจมตีที่มุ่งหมายอย่างจงใจต่อประชากรพลเรือนหรือปัจเจกชนพลเรือนซึ่งมิได้มีส่วนในการสู้รบโดยตรง
- 2) การโจมตีที่มุ่งหมายอย่างจงใจต่อสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือหน่วยทางการแพทย์ และการขนส่ง และบุคลากรซึ่งใช้สัญลักษณ์ของอนุสัญญาเจนีวา โดยสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ
- 3) การโจมตีที่มุ่งหมายอย่างจงใจต่อบุคลากรที่ตั้งทางทหาร วัสดุ หน่วยหรือยานพาหนะที่ใช้ในการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม หรือในภารกิจรักษาสันติภาพตามกฎบัตรสหประชาชาติ ตราบเท่าที่บุคลากรหรือที่ตั้งทางทหารหรือหน่วยหรือยานพาหนะเหล่านั้นได้รับมอบหมายให้ปกป้องคุ้มครองแก่พลเรือนหรือเป้าหมายทางพลเรือน ภายใต้กฎหมายว่าด้วยความขัดแย้งทางด้านอาชญากรรม
- 4) การโจมตีที่มุ่งหมายอย่างจงใจต่อสิ่งก่อสร้างเพื่อการศาสนา การศึกษา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ทางการกุศล อนุสาวรีย์ทางประวัติศาสตร์ โรงพยาบาล และสถานที่ซึ่งใช้เป็นที่รวบรวมและรักษาผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยตราบเท่าที่มีไว้วัตถุประสงค์ทางทหาร
- 5) การปล้นสดมภ์เมือง หรือสถานที่ แม้ว่า จะกระทำในขณะที่เข้าโจมตี
- 6) การข่มขืน ทำให้ตกเป็นทาสทางเพศ การบังคับให้เป็นโสเภณี การบังคับให้ตั้งครอบครัว ตามที่ให้คำจำกัดความไว้ในมาตรา 7 วรรค 2(f) การบังคับให้ทำหมัน หรือการกระทำการรุนแรงทางเพศในรูปแบบอื่นใด ซึ่งเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงต่อมาตรา 3 ร่วมของอนุสัญญาเจนีวาสี่ฉบับ
- 7) การเรียกเกณฑ์หรือขึ้นบัญชีเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี เข้าร่วมในกองทัพหรือกลุ่มหรือใช้เด็กเหล่านี้ให้มีส่วนร่วมปฏิบัติการณ์ในการสู้รบ
- 8) การสั่งให้มีการโยกย้ายประชากรพลเรือนด้วยเหตุผลที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง ยกเว้นในกรณีที่ต้องกระทำเพื่อความปลอดภัยของพลเรือนที่เกี่ยวข้องหรือมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดด้วยเหตุผลทางการทหาร
- 9) การฆ่าหรือทำให้บาดเจ็บโดยทรยศหักหลังต่อบุคคลที่เป็นพลรบฝ่ายศัตรู
- 10) การประกาศว่าจะไม่มีการเมตตาปราณี
- 11) การทำให้บุคคลที่มีอำนาจของฝ่ายตรงข้ามได้รับความพิการทางด้านร่างกาย หรือใช้ในการทดลองทางการแพทย์หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นประเภทใดโดยปราศจากเหตุผลอันควรทางการแพทย์ การันตกรรม หรือการให้การรักษาในพยาบาลแก่บุคคล

ดังกล่าว และมีได้เป็นไปตามความต้องการของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ถึงแก่ความตาย หรือให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลนั้นอย่างร้ายแรง

12) การทำลายหรือยึดทรัพย์สินของฝ่ายศัตรู เว้นแต่ว่าการทำลายและการยึดดังกล่าวเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเนื่องมาจากความจำเป็นในความขัดแย้ง

สำหรับมาตรา 8 วรรค 2(c) ใช้ในกรณีความขัดแย้งด้านอาวุธที่มีใช้ลักษณะระหว่างประเทศ และจะไม่ใช้ในกรณีของสถานการณ์ความไม่สงบและสถานการณ์ตั้งเครียดภายในประเทศเช่น จลาจล การกระทำที่รุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่องหรือการกระทำอื่นๆที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน วรรคนี้จะใช้กับความขัดแย้งทางอาวุธที่เกิดขึ้นภายในดินแดนของรัฐที่มีความยึดเยื้อระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลกับกลุ่มจัดตั้งที่ติดอาวุธหรือระหว่างกลุ่มจัดตั้งที่ติดอาวุธด้วยกันเอง

ขอบเขตอำนาจศาลในมาตรา 8 ที่มีต่ออาชญากรรมระหว่างประเทศนั้นนอกเหนือจากอาชญากรรมที่ระบุไว้ข้างต้นแล้ว ปัจจุบันได้เพิ่มการโจมตีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการรักษาสันติภาพหรือการโจมตีคณะเจ้าหน้าที่ที่ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของสหประชาชาติ

ผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมที่กรุงโรมต่างยอมรับที่จะให้อาวุธนิวเคลียร์และกับระเบิดคืออาวุธในความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศ และหลังจากที่ธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศตะวันตกมีผลบังคับใช้ครบ 7 ปี จะมีการประชุมระหว่างประเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในตอนนั้นก็จะมีการหยิบยกเรื่องอาวุธนิวเคลียร์มาหารืออีกครั้ง

4.4.4 อาชญากรรมการรุกราน (Crimes of Aggression)

อาชญากรรมการรุกราน เป็นอาชญากรรมประเภทเดียวที่ได้มีการให้คำจำกัดความไว้ในธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ถึงแม้จะมีการระบุไว้ใน "กฎบัตรนูเรมเบิร์ก" และโครงการก็เคยถูกจัดทำโดยคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนและคณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศ ตั้งแต่ปีค.ศ.1948) เนื่องจากเกิดปัญหาความขัดแย้งในการให้คำจำกัดความของอาชญากรรมดังกล่าวเป็นอย่างมาก และยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ (จะมีการตกลงในเรื่องการให้คำจำกัดความอีกครั้ง หลังจากที่ธรรมนูญศาลใช้บังคับครบ 7 ปี คาดว่าจะเป็นปีค.ศ.210 รัฐส่วนใหญ่มีความเห็นว่า "อาชญากรรมการรุกราน" เป็นอาชญากรรมที่รุนแรงที่สุดอีกอาชญากรรมหนึ่ง และเป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและสันติภาพของโลกโดยส่วนรวม และผู้ใดที่ก่ออาชญากรรมการรุกรานน่าจะถูกนำตัวมาดำเนินคดีโดยศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ที่ประชุมทางการทูตเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้กำหนดในธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศว่า ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศควรมีอำนาจเหนือศาลอาชญากรรมการรุกราน แต่ในส่วนของคำจำกัดความและเงื่อนไขในการใช้อำนาจศาลเหนืออาชญา

กรรมการรุกรานนี้ จะได้มีการกำหนดรายละเอียดอีกครั้งตามที่ได้บัญญัติไว้ในข้อ 58 วรรค 2 ของธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

4.4.5 ท่าทีของรัฐต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชญากรรมการรุกราน

จากการประชุมคณะกรรมการเตรียมการเพื่อจัดตั้งอาชญากรรมระหว่างประเทศ (The Preparatory Committee on the Establishment of an International Criminal Court) สมัยที่หนึ่ง ณ สำนักงานสหประชาชาติ กรุงนิวยอร์ก ระหว่างวันที่ 25 มีนาคม - 12 เมษายน ค.ศ.1996 ได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับอาชญากรรมการรุกรานดังนี้คือ ความผิดฐานรุกรานเป็นความผิดที่ปรากฏในข้อ 6 ของกฎบัตรนูเรมเบิร์ก ในเรื่องความผิดต่อสันติภาพและในการดำเนินคดีของศาลโตเกียว (Tokyo Tribunal) ถึงแม้จะไม่มีอนุสัญญาใด ๆ ที่ให้คำจำกัดความไว้อย่างชัดเจนแต่ศาลระหว่างประเทศดังกล่าวได้วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับความผิดทางอาญาระหว่างประเทศของบุคคลสำหรับความผิดดังกล่าวไว้

นอกจากนี้สมัชชาแห่งสหประชาชาติได้มีมติที่ 3314 ปีค.ศ.1974 ให้คำจำกัดความของความผิดฐานรุกรานไว้เช่นกัน โดยที่ความผิดฐานรุกรานนั้นเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองและเป็นการกระทำระหว่างรัฐต่อรัฐ หลายประเทศจึงเห็นควรที่จะจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาคำจำกัดความของคำว่า "อาชญากรรมการรุกราน" (Crimes of aggression) ไว้โดยเฉพาะและมีแนวความคิดว่าโดยที่ความผิดนี้ยังไม่มีที่ชัดเจน จึงยังไม่เหมาะสมที่จะรวมความผิดไว้ในธรรมนูญของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ข้อเสนอของเนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย) ในขณะที่เดียวกันหลายประเทศเห็นว่า เมื่อคำนึงถึงคำปรารภ (preamble) ของร่างธรรมนูญศาลซึ่งมุ่งหมายที่จะดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำอาชญากรรมซึ่งคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงของสังคมระหว่างประเทศโดยส่วนรวมแล้ว เห็นสมควรที่จะรวมเอาความผิดฐานรุกรานไว้ในธรรมนูญศาลด้วย เพราะความผิดฐานรุกรานมีลักษณะเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศที่ร้ายแรงที่สุดอาชญากรรมหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ก็จะต้องคำนึงถึงการกระทำที่มีลักษณะเป็นการป้องกันตนเอง (self defence) ด้วย

ดังนั้นเพื่อให้บรรลุถึงความพยายามดังกล่าวที่ประชุมคณะกรรมการเตรียมการเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้ขอให้รัฐต่าง ๆ พิจารณาว่าธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศที่เรียกกันในนาม "Siracusa Draft"²⁴ และร่างธรรมนูญศาลของคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศมาพิจารณาด้วย (ข้อเสนอของสวีเดน อิตาลี เยอรมนี เม็กซิโก ฟินแลนด์

²⁴ ได้มาจากการประชุมเพื่อเตรียมโครงการ ICC ระหว่าง 17-21 กันยายน ค.ศ.1998

ไทย เวียดนาม อาร์เจนตินา มาเลเซีย แคนาดา ยูเครน เช็กโกสโลวาเกีย เยเมน อิหร่าน)

โดยที่ความผิดฐานรุกรานมีลักษณะทางการเมือง หลายประเทศจึงได้เสนอให้เป็นอำนาจของคณะมนตรีความมั่นคงที่จะพิจารณาว่าเห็นควรที่จะนำความผิดฐานรุกรานนี้เข้าสู่การพิจารณาของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศหรือไม่ และในกรณีที่มีการยับยั้ง (veto) ในที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงก็ไม่ควรตัดสิทธิ์รัฐที่ได้รับประโยชน์ที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ ภายหลังจากการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาคดีกับอาชญากรรมสงครามที่นูแรมเบิร์ก และกรุงโตเกียวเมื่อ 50 ปีมาแล้ว ทำให้ปราศจากข้อสงสัยเกี่ยวกับนิติปรัชญาของความผิดฐานรุกราน แต่หลายประเทศมีความเห็นว่า ความผิดฐานรุกรานยังไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอน และมีความจำเป็นที่จะต้องมีความสมดุลระหว่างอำนาจของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ กับบทบาทของศาลที่จัดตั้งขึ้นด้วย

ท่าทีของประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชญากรรมการรุกรานมีดังนี้

จีน เห็นว่าข้อ 39 ของกฎบัตรสหประชาชาติได้ให้อำนาจแก่คณะมนตรีความมั่นคงที่จะทำการตัดสินว่าเรื่องใดเป็นแผนการกระทำที่เป็นการรุกราน

สหรัฐอเมริกา มีความเห็นว่า นิยามเรื่องการรุกรานนั้นยังไม่เคยมีมาก่อน ดังนั้นจึงควรจะได้มีการประมวลความผิดทางอาญาตามหลัก Legality ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด ข้อมติที่ 3314 ปีค.ศ.1974 มีหลายประเด็นที่ไม่ควรจะมีผลต่อสิทธิในการกำหนดใจตนเอง (self determination) และความเป็นเอกราช และสิทธิในการป้องกันตนเอง (self defence)

อังกฤษ ได้คัดค้านที่จะให้รวมเอาการรุกรานไว้ในเขตอำนาจศาล เพราะยังไม่มีกรให้เหตุผลเพียงพอที่จะรวมไว้

ฝรั่งเศส เห็นว่า ถ้าคณะมนตรีความมั่นคงเห็นว่ากรกระทำนั้นเป็นการรุกราน ศาลก็ควรที่จะยอมรับว่าเป็นการรุกรานด้วย

อิตาลี เห็นว่าหากไม่มีการให้อำนาจแก่ศาลก็จะทำให้ผู้กระทำผิดลอยนวล (impunity) ไปได้

เนเธอร์แลนด์ เสนอให้มีการจัดการประชุมเพื่ออภิปรายคำจำกัดความการรุกราน ภายหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศแล้ว

ต่อมาในที่ประชุมทางการทูตเพื่อจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ในปีค.ศ.1998 ได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับประเภทของอาชญากรรมที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลโดยที่ประชุมส่วนใหญ่ไม่คัดค้าน ที่จะรวมเอาความผิดฐานรุกรานไว้ในเขตอำนาจศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ แต่ประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการให้ความผิด

ฐานดังกล่าวอยู่ภายใต้เขตอำนาจศาล เนื่องจากเกรงว่าปฏิบัติการทางทหารของตนจะประสบกับปัญหาและอาจถูกดำเนินคดีในความผิดฐานรุกรานนี้ ทำให้ประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มยุโรปไม่สามารถให้การสนับสนุนแนวความคิดนี้ได้เต็มที่ การพิจารณาเกี่ยวกับอาชญากรรมการรุกรานจึงเป็นไปอย่างล่าช้ามาก

4.4.5 หลักฐานกฎหมายอาชญากรรม (Criminal Law Principle)

มาตรา 25 ของธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ กำหนดให้ปัจเจกบุคคลต้องรับผิดชอบต่ออาชญากรรมที่ได้ก่อขึ้น รวมทั้งความผิดฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่หน่วยงานสาธารณะมีส่วนร่วมในการยุยง ปลุกปั่นให้ผู้อื่นร่วมกระทำผิด เช่น บทบาทของสถานีวิจัยที่มีส่วนกระตุ้นเร่งเร้าให้เกิดการสังหารหมู่เป็นจำนวนมากในวันดา

มาตรา 64(2) ต้องมั่นใจว่าการดำเนินคดีจะเต็มไปด้วยความยุติธรรม รวดเร็ว และจะต้องเคารพใน "สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา" มาตรา 67(c) การพิจารณาคดีจะต้องไม่ล่าช้าเกินควร เพราะจะทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมและก่อให้เกิดผลเสียหาย มาตรา 66 จะต้องสันนิษฐานในเบื้องต้นก่อนว่า โจทย์เป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีหลักฐานพิสูจน์ว่าผิดจริงตามข้อกล่าวหา

4.5 ขอบเขตอำนาจศาล

อำนาจในการสืบสวนและพิจารณาสันติภาพระหว่างประเทศอยู่ภายใต้มาตรา 13(b) โดยที่สงครามโลกครั้งที่แห่งสหประชาชาติจะนำเสนอต่ออัยการ ในกรณีที่สงครามโลกครั้งที่แห่งสหประชาชาตินั้นไม่เห็นด้วย ศาลจะใช้อำนาจโดยปราศจากมติของสงครามโลกครั้งที่ไม่ได้ในที่ประชุมที่กรุงโรม สหรัฐอเมริกาต้องการให้ขอบเขตอำนาจของศาลอยู่ภายใต้อำนาจสงครามโลกครั้งที่เพื่อที่สหรัฐอเมริกาคจะออกเสียงคัดค้านได้ ในขณะที่ยุโรปนำโดยเยอรมนีมีจุดยืนอยู่ที่ "สิทธิมนุษยชนสากล" (Universal Human Rights) โดยคิดว่าศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศควรมีขอบเขตอำนาจสากล ซึ่งจะทำให้ศาลเป็นเครื่องมือแห่งความยุติธรรมระหว่างประเทศที่แท้จริง แยกออกจากกลุ่มการเมืองของประเทศมหาอำนาจในสงครามโลกครั้งที่แห่งสหประชาชาติ แนวคิดนี้ได้ถูกต่อต้านจากสหรัฐอเมริกาและสหรัฐอเมริกาคจะลดกำลังทหารในเยอรมนีลง ทำยสุดที่ประชุมไม่รับหลักการของเยอรมนีที่ต้องการให้ศาลมีอำนาจขอบเขตเป็นสากล แต่ยังคงยืนยันที่จะให้ศาลมีขอบเขตอำนาจเหนืออาชญากรรมที่เกิดขึ้นบนดินแดนของรัฐภาคี และการดำเนินคดีเป็นไปโดยที่รัฐภาคีเสนอเรื่องโดยตรงต่ออัยการ สนับสนุนเรื่องหลักฐานและคำร้องขอในการสืบสวนอย่างเป็นทางการ ซึ่งจะนำไปสู่การจับกุมและดำเนินคดีอีกด้านหนึ่งคือ รัฐส่วนใหญ่ไม่เต็มใจมากนักที่จะระบุว่า อีกรัฐเป็นฝ่ายผิด ทางออกก็คือ อัยการจะต้องดำเนินการสอบสวนเองและ

แสวงหาหลักฐานจากรัฐต่าง ๆ และจากเครือข่ายของสหประชาชาติ รวมทั้งแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

ในการประชุมที่กรุงโรม สิ่งที “กลุ่มรัฐที่มีความเห็นทำนองเดียวกัน” (Like-minded States) ต้องเผชิญนอกเหนือจากการต่อต้านจากสหรัฐอเมริกาแล้ว ปรากฏว่าฝรั่งเศสและจีนยังคงให้ศาลขึ้นอยู่กับคณะมนตรีความมั่นคง

ในอารัมภบท (Preamble) ของธรรมนูญศาลที่กรุงโรมได้กล่าวได้ว่า ขอบเขตอำนาจของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะเป็นกลไกเสริมเขตอำนาจศาลภายในของรัฐ มาตรา 20 ระบุว่า “บุคคลไม่ควรถูกพิจารณาเพื่อลงโทษสองครั้งในการกระทำครั้งเดียว (Ne bis in idem)” ดังนั้นจึงไม่มีการดำเนินคดีต่อผู้สงสัยในศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศในกรณีที่ถูกดำเนินคดีในการกระทำเดียวกันในศาลภายในประเทศแล้ว เว้นแต่การดำเนินคดีของศาลภายในประเทศอาจเกิดความไม่ยุติธรรม รวมทั้งอาจมีการปกป้องผู้กระทำผิดหรือศาลภายในประเทศไม่มีการตั้งใจจริงที่จะให้อาชญากรต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน

มาตรา 17 ของธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ยังคงให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยของรัฐค่อนข้างมาก ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะไม่พิจารณาคดีบุคคล ซึ่งอยู่ในกระบวนการสอบสวนโดยอัยการของประเทศนั้น ๆ และการดำเนินคดีและการสอบสวนต้องหยุดไป มีเหตุผลเดียวถ้าอัยการของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ สามารถโน้มน้าวให้ศาลเชื่อได้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ประสงค์หรือไม่มีความสามารถ (Unwilling or unable) ที่จะดำเนินการสอบสวนอย่างแท้จริง แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะพิสูจน์

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องง่ายสำหรับรัฐที่จะปฏิเสธอำนาจของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยอาจแสวงนำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาคดี เช่น ในกรณีของประเทศชิลีต่อกรณีนายพลปิโนเชต์ สหรัฐอเมริกา และอินโดนีเซียกล่าวว่า ศาลภายในประเทศเท่านั้นที่มีอำนาจเหนือทหารของพวกเขา²⁵

4.5.1 องค์ประกอบของศาล (Composition)

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศมีผู้พิพากษาทั้งหมด 18 คน ถูกคัดเลือกโดยสมาชิกของรัฐสมาชิก จะถูกคัดเลือกมาแต่ละภูมิภาคที่รัฐภาคีตั้งอยู่ โดยจะใช้ความยุติธรรมในการคัดเลือกผู้พิพากษาไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย ผู้พิพากษาจำนวนครึ่งหนึ่งต้องมีประสบการณ์ทางกฎหมายอาชญากรรม

²⁵ Geoffrey Roberson. Crimes Against Humanity : The struggle for Global Justice . pp. 345-357.

มาตรา 40 ระบุให้ผู้พิพากษาที่มีความเป็นอิสระในการทำงาน (เงินเดือนจะไม่มีการลดเป็นเวลา 9 ปี ของการอยู่ในตำแหน่ง) ไม่มีอคติ หลักเบื้องต้นของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศคือ ผู้พิพากษาต้องไม่มีความสัมพันธ์กับองค์กฤษฎิทธิมนุษยชน แม้กระทั่งพวกเขาจะเป็นฝ่ายนำคดีขึ้นสู่ศาล ผู้พิพากษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งอัยการระดับสูงจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐสมาชิก ผู้พิพากษาจะทำการเลือกประธานกันเอง สำหรับอัยการและผู้ช่วยอัยการจะอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 9 ปี และต้องมีประสบการณ์ด้านการพิจารณาคดีอาชญากรรม

4.5.2 อำนาจการสอบสวนของอัยการ

การอภิปรายที่เกิดขึ้นที่กรุงโรม ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเรื่องอำนาจของอัยการเป็นอย่างมาก ทางสหรัฐอเมริกาเองก็เกรงว่า ถ้าอัยการมีอำนาจในตัวเองเป็นอย่างมากหรือมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (Super persecution) แล้วจะไม่สามารถดึงอัยการให้มาเป็นแนวร่วมกับตนได้ ถ้าอัยการมีการสอบสวนคดีอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่สหรัฐอเมริกากระทำต่อประเทศศัตรู อาจเป็นผลเสียต่อสหรัฐอเมริกา กลุ่มเอ็นจีโอ และกลุ่มรัฐที่มีความคิดเห็นทำนองเดียวกัน (Like-minded States) ต้องการให้อัยการมีอำนาจในตัวเองอย่างมาก และต้องเป็นอิสระจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ การประนีประนอมอาจเกิดขึ้นโดยให้การดำเนินงานของอัยการจะต้องอยู่ในการดูแล และตรวจสอบอย่างใกล้ชิดโดยผู้พิพากษา

อัยการอาจเริ่มต้นทำการสอบสวนคดีต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือถูกนำเสนอมาโดยคณะมนตรีความมั่นคงหรือโดยรัฐสมาชิกก็ได้

รัฐสมาชิกจะต้องมีความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของตนที่จะให้ความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศโดยให้ความร่วมมือผู้นำผู้ต้องสงสัยหรือพยานมาให้ปากคำ อนุญาตให้อัยการของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเข้าหาหลักฐานในที่เกิดเหตุ

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสามารถออกหมายจับได้ ถ้าอัยการสามารถแสดงหลักฐานอันควรเชื่อได้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในอาชญากรรม ผู้ต้องสงสัยจะถูกนำตัวมายังกรุงเฮกและนำขึ้นสู่กระบวนการไต่สวนของศาล พวกเขาจะได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในกระบวนการสอบสวนภายใต้มาตรา 55

4.5.3 การพิจารณาคดี

มาตรา 67 ได้กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหา พวกเขาจะได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน

ฐานตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนทั้งปวง ในขณะที่อยู่ในขั้นตอนการดำเนินคดีจะถูกถ่ายถอดออกมาในภาษาที่ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจและสามารถพูดได้ เป็นต้น

มาตรา 168 ให้อำนาจศาลที่จะพิจารณาคดีออกทางโทรทัศน์ได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านความยุติธรรมทั้งต่อผู้ถูกกล่าวหาและพยานต่าง ๆ รวมทั้งไม่เสียรูปคดี
มาตรา 69 กระบวนการไต่สวนจะต้องไม่มีอคติและขัดกันในสิทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา

4.5.4 การลงโทษ

มาตรา 70 ให้อำนาจเป็นพิเศษแก่ศาลเพื่อลงโทษจำคุกเป็นเวลา 5 ปี สำหรับพยานหรือจำเลยที่ให้การเท็จหรือมีการปลอมแปลงเอกสาร รัฐสมาชิกต้องขยายขอบเขตของกฎหมายความยุติธรรมภายในของตนให้รวมความพยายามบิดเบือนความยุติธรรมต่อศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

โทษตามธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศได้กำหนดโทษไว้ในมาตรา 77 กล่าวคือ ภายใต้มาตรา 110 ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะกำหนดโทษอย่างไรก็ตามหนึ่งต่อบุคคลที่ถูกลงโทษในความผิดตามมาตรา 3 ของธรรมนูญศาลดังต่อไปนี้²⁶

โทษจำคุก (imprisonment) ให้ลงโทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา ซึ่งกำหนดเวลาสูงสุดไม่เกิน 30 ปี และให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิตเมื่อมีเหตุผลอันสมควรโดยพิจารณาจากความร้ายแรงของอาชญากรรมและสถานที่เกิดขึ้นในส่วนของผู้ถูกลงโทษ

โทษปรับ (Fine) ให้ลงโทษปรับภายใต้บรรทัดฐานที่เหมาะสมที่ได้กำหนดไว้ในกระบวนการพิจารณาความและการรับฟังพยานหลักฐาน

โทษรับทรัพย์สิน (Forfeiture of property) ให้ลงโทษรับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสิทธิ์อันสุจริตของบุคคลที่ 3

นอกจากนี้ที่ประชุมที่กรุงโรมยังมีการถกเถียงในประเด็นที่ว่าควรจะมีการกำหนดโทษประหารชีวิตในธรรมนูญศาลอาชญากรรมหรือไม่ ซึ่งมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันระหว่างประเทศที่ยังมีโทษประหารชีวิตอยู่ ได้แก่ ประเทศในเอเชีย และอาหรับ กับประเทศที่ไม่มีบทลงโทษนี้แล้ว ในที่สุด ถึงแม้ว่าประเทศที่ยังมีโทษประหารชีวิตจะมีจำนวนมากกว่า แต่ก็ไม่สามารถกดดันให้มีโทษประหารชีวิตในธรรมนูญศาลระหว่างประเทศได้ อย่างไรก็ตามที่ประชุมทางการทูตฯได้ประกาศในวันทีลงคะแนนเสียงรับรองธรรมนูญว่าการที่ธรรมนูญศาลไม่มีโทษประหารชีวิตนั้นจะไม่กระทบต่อกฎหมายภายในของรัฐที่ยังมีโทษประหารชีวิตอยู่

²⁶ United Nations Rome Statute of the International Criminal Court. p.53.

4.5.5 การอุทธรณ์

การอุทธรณ์คำตัดสินใจของศาลบางที่ที่เกิดขึ้นจากอัยการหรือจากบุคคลที่ตัดสินว่าผิด ในเบื้องต้นอาจเนื่องมาจากกระบวนการที่ผิดพลาด ผิดพลาดจากข้อมูลที่มี หรือความผิดพลาดของกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากข้อกล่าวหาที่ไม่ได้มีส่วนระหว่างอาชญากรรมและคำพิพากษา

การตัดสินใจที่จะอุทธรณ์บางครั้งอาจเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการตัดสินสรุปการไต่สวนรวมทั้งคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาล

ถ้ามีการค้นพบความไม่ยุติธรรมใด ๆ ที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในการตัดสินใจ หรือพิจารณาคดี หรือมีข้อผิดพลาดใดเกิดขึ้น คณะอุทธรณ์ (The appeals chamber) อาจเปลี่ยนหรือแก้ไขการตัดสินใจหรือพิจารณาหรือมีคำสั่งให้เริ่มมีการพิจารณาไต่สวนใหม่อีกครั้ง ถ้าหลักฐานใหม่ที่ค้นพบเป็นหลักฐานที่สำคัญและพึงพอใจในหลักฐานชั้นนี้หรือการตัดสินใจจากหลักฐานถูกค้นพบว่าผิดพลาดหรือหนึ่งในจำนวนผู้พิพากษาเกี่ยวข้องของการละเมิดต่อหน้าที่อย่างรุนแรง (involved in a serious breach of duty) จะต้องมีการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยมีการพิจารณาคดีใหม่ และถ้าบุคคลใดถูกจับกุมหรือกักขังจะต้องได้รับค่าชดเชยจากคำตัดสินที่ผิดพลาด

4.6 ข้อสรุปความแตกต่างระหว่างศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศกับศาลระหว่างประเทศอื่น ๆ

มีดังนี้

1. ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Court) จะมีความแตกต่างจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) หรือศาลโลก ดังนี้

1) ศาลโลกเป็นองค์กรหลักองค์กรหนึ่งของสหประชาชาติ และธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศถือเป็นส่วนเดียวกับกฎบัตรสหประชาชาติ ในขณะที่ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเป็นองค์การที่มีความเป็นอิสระและจัดตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาพหุภาคีและจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับองค์การสหประชาชาติ

2) ศาลโลกจะดำเนินคดีระหว่าง "รัฐ" เท่านั้น และศาลมีอำนาจในการให้คำปรึกษาปัญหากฎหมายระหว่างประเทศที่ได้รับการเสนอโดยคณะมนตรีความมั่นคงหรือสมัชชาสหประชาชาติ หรือโดยองค์กรอื่น ๆ หรือทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ โดยความเห็นชอบของสมัชชาสหประชาชาติ ส่วนศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะดำเนินคดีกับ "ปัจเจกบุคคล" ผู้กระทำผิดทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญศาล อาชญากรรมระหว่างประเทศและศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศมีอำนาจลงโทษทางอาญา ต่อบุคคลผู้กระทำผิดซึ่งได้แก่โทษจำคุกตลอดชีวิต โทษจำคุกโดยมีกำหนดระยะเวลา โทษปรับและริบทรัพย์สิน

2. ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะมีความแตกต่างจากศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

เฉพาะกิจที่ตั้งขึ้นโดยมติของคณะมนตรีความมั่นคง ซึ่งได้แก่ ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวียและรวันดา ดังนี้

1) ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจัดตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาพหุภาคี โดยขึ้นอยู่กับความยินยอมของรัฐเป็นสำคัญ มีพันธกรณีตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญศาล ส่วนศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเฉพาะกิจที่ตั้งขึ้นโดยคณะมนตรีความมั่นคง ภายใต้หมวด 7 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งก่อให้เกิดพันธกิจบางประการแก่รัฐสมาชิกสหประชาชาติตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ

2) ลักษณะของศาลมีความแตกต่างโดยศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะเป็นสถาบันตุลาการที่ถาวร (a permanent institution) แต่ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเฉพาะกิจจะเป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นชั่วคราว (ad hoc tribunal) เฉพาะกิจและมีเขตอำนาจศาลอย่างจำกัด

ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศคือความคาดหวังของสังคมโลกที่ต้องการเห็นผู้ก่ออาชญากรรมขั้นรุนแรงจะต้องได้รับโทษในการกระทำที่ตนเองได้ก่อขึ้น พร้อมทั้งมุ่งหน้าที่จะให้ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศมีเขตอำนาจเหนืออาชญากรรมระหว่างประเทศที่ร้ายแรงที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อสังคมระหว่างประเทศโดยส่วนรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุป

จากการที่คณะมนตรีความมั่นคงได้จัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวียและศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาเป็นผลสำเร็จ ทำให้นานาชาติตระหนักร่วมกันว่าสังคมโลกน่าที่จะมี "เครื่องมือทางกฎหมาย" ในลักษณะศาลถาวรเพื่อดำเนินการเอาผิดและลงโทษต่อผู้กระทำการละเมิดอาชญากรรมขั้นรุนแรง (core crimes) และจากความร่วมมือของหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งรัฐบาลของแต่ละรัฐชาติ รวมถึงองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล ภายใต้การผลักดันที่สำคัญของสหประชาชาติ ทำให้การจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ICC) เกิดสัมฤทธิ์ผลและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2002 ที่ผ่านมา

ความโหดร้ายที่นาซีกระทำต่อชาวยิวได้ก่อให้เกิดการเสียชีวิตของผู้คนจำนวนมาก มหาศาล การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocide) ในครั้งนั้น ได้มีการจัดตั้งศาลนูเรมเบิร์กเพื่อเอาผิดและลงโทษต่ออาชญากรรมสงคราม ส่วนตะวันออกไกลได้มีการจัดตั้งศาลโตเกียวขึ้น หลังจากช่วงเสรีกลืนสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา สงครามเย็นก็ได้เกิดขึ้น ความรุนแรงที่มีกลับกลายเป็นในรูปแบบของผู้นำกระทำต่อประชาชนของตน ส่วนใหญ่จะเป็นรัฐเผด็จการอย่างในกรณีผู้นำเขมรแดงได้สังหารหมู่ประชาชนชาวเขมรเป็นจำนวนมากตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1975-1979 ภายใต้การนำของพอลพตผู้นำเขมรแดงผู้นี้เลือกที่จะใช้ความรุนแรงเปลี่ยนแปลงประเทศของตนเนื่องจากเชื่อว่าจะเป็นวิธีเดียวที่จะปรับเปลี่ยนประเทศให้เข้าสู่สังคมเกษตรกรรมและสามารถเฉลี่ยให้ประชาชนมีความสุขเสมอภาคกันได้ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดผู้คนล้มตายเป็นอันมาก แต่ท้ายสุดก็ยังไม่สามารถเอาผิดต่ออดีตผู้นำเขมรแดงที่ยังมีชีวิตอยู่ อย่างไรก็ตามในเดือนมกราคม ค.ศ. 2003 นายกรัฐมนตรีฮุนเซน แห่งกัมพูชา จะเข้าพบนายโคฟี อันนัน เลขาธิการแห่งสหประชาชาติ เพื่อเตรียมดำเนินการลงโทษอดีตผู้นำเขมรแดงที่ยังมีชีวิตอยู่

สงครามเวียดนามนับได้ว่าเป็นอาชญากรรมสงครามที่ร้ายแรงที่สุดนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 จบลงเป็นการกระทำของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาที่ได้กระทำต่อประเทศเวียดนาม ด้วยเหตุผลที่ไม่ต้องการให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องตกอยู่ภายใต้คอมมิวนิสต์หรืออาจจะเพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ผลลัพธ์นอกเหนือจากจะสังหารหมู่ประชาชนชาวเวียดนามไปเป็นจำนวนมากแล้ว ผลกระทบที่ตามมาในทศวรรษ 1980-1990 นั้นยังเป็นไปในเรื่องสารเคมีตกค้างที่ยังส่งผลต่อสุขภาพของชาวเวียดนามพื้นที่การเกษตรเป็นจำนวนมากยังไม่อาจฟื้นตัว สืบเนื่องจากสารเคมีที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเวียดนามได้ใช้เพื่อสังหาร "เวียดนาม" ยังคงตกค้างอยู่เป็นจำนวนมาก หลังสงครามโลกครั้ง

ที่ 2 จบลง หลาย ๆ ประเทศได้รับอิสรภาพจากประเทศอาณานิคม การ "ส่งผ่าน" ในลักษณะเช่นนี้ บางประเทศก็ไม่เกิดความรุนแรงแต่บางประเทศก็มักจะมี ความรุนแรงทั้งในลักษณะของความขัดแย้งในเรื่องของการแบ่งปันอำนาจที่ไม่อาจแบ่งสรรได้ลงตัวหรืออาจเป็นรูปแบบของการฉวยโอกาสของประเทศที่ เข้มแข็งที่ได้กระทำต่อรัฐ (หรือกำลังจะก่อตัวเป็นรัฐ) ที่อ่อนแอกว่าอย่างในกรณีที่ยินโดนีเซียได้ใช้ความรุนแรงอย่างเต็มรูปแบบในค.ศ.1975 เพื่อยึดครองติมอร์ตะวันออก ตลอดระยะเวลาที่ติมอร์ตะวันออกตกอยู่ภายใต้การปกครองของอินโดนีเซีย ครึ่งใดที่ชาวติมอร์ตะวันออกรวมตัวเพื่อเรียกร้องอิสรภาพและต้องการเป็นเอกราช ชาวติมอร์ตะวันออกก็มักจะได้รับอันตรายเสมอโดยเฉพาะการที่ยินโดนีเซียมักจะทำให้กำลังทางทหารและการโจมตีเต็มรูปแบบมากระทำต่อชาวติมอร์ตะวันออกแต่เป็นที่น่ายินดีที่ติมอร์ตะวันออกได้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ ลำดับที่ 191 เมื่อวันที่ 27 กันยายน ค.ศ.2002 เป็นต้นมา ซึ่งนับจากนี้ต่อไป ประธานาธิบดี อเล็กซานเดอร์ ชานานา กุสเมา ก็จะเป็นผู้นำในการฟื้นฟูชาติเพื่อสร้างแข็งแกร่งให้กับติมอร์ตะวันออกต่อไป

ทศวรรษ 1970 นับได้ว่าเป็นยุคมืดของประเทศในแถบละตินอเมริกาอย่างแท้จริง สืบเนื่องจากในช่วงนั้นเผด็จการทหารขึ้นมามีอำนาจและดูเหมือนว่าผู้นำเผด็จการทหารในแถบละตินอเมริกาก็มักจะปรองดองและมีความร่วมมือระหว่างกันดีมากในการที่จะกดขี่ประชาชนในการปกครอง ประเทศละตินอเมริกานับได้ว่าเป็นแบบแม่แบบหน่วยล่าสังหาร (death squads) ที่รุนแรงและเหี้ยมโหดมาก ตั้งขึ้นมาเพื่อสังหารต่อนักการเมืองและประชาชนที่มีแนวคิดตรงข้ามกับเผด็จการทหาร และที่น่าตระหนกไปกว่านั้นคือ เผด็จการทางทหารส่วนใหญ่ในละตินอเมริกา ในช่วงทศวรรษดังกล่าวได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากสหรัฐอเมริกา และที่ประเทศชิลียุคสมัยของนายพลออสโต ปิโนเชต์ ถือได้ว่าเป็นเผด็จการทหารที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนครบทุกรูปแบบ และนับได้ว่าเป็นผู้นำที่สังหารประชาชนไปเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งในระยะดำรงตำแหน่งได้ทำการแก้รัฐธรรมนูญเพื่อรองรับตนเองมิให้ถูกรับโทษในอนาคต นอกเหนือไปกว่านั้นรัฐบาลของชิลีเองก็ไม่เห็นความสำคัญในการที่จะนำความยุติธรรมมาสู่ประชาชนของตน เพราะรัฐบาลชิลีได้เพิกเฉยต่ออารยประเทศที่เรียกร้องให้ดำเนินการเอาผิดเพื่อลงโทษต่ออดีตเผด็จการทหารอย่างนายพลออสโต ปิโนเชต์

ประเทศจีนนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีประชากรเป็นจำนวนมหาศาล ส่งผลให้กลายเป็นตลาดที่สำคัญของโลก ทำให้นี่คือเหตุผลที่หลายประเทศทั้งตะวันตกและตะวันออกต่างเพิกเฉยต่อความรุนแรงที่รัฐบาลคอมมิวนิสต์จีนกระทำต่อประชาชนของตน โดยเฉพาะในกรณีเหตุการณ์เทียนอันเหมินช่วงปี ค.ศ.1989 การเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชนชาวจีนนำมาซึ่งการเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในกรณีเทียน อันเหมิน ยังคงเป็นจุดต่างพรัอย

ในรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์อยู่เพราะเกิดขึ้นในขณะที่ทั่วโลกกำลังปรับตัวเข้าสู่ "โลกาภิวัตน์" สื่อต่างชาติต่างเป็นประจักษ์พยานในความรุนแรงครั้งนั้นได้เป็นอย่างดี

ความสำเร็จในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย และศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดานั้นถือได้ว่าเป็น "กุญแจ" สำคัญที่นำมาสู่ความสำเร็จในการก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ เพราะจากการที่ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวียตั้งขึ้นเพื่อเอาผิดต่อปัจเจกบุคคลที่ทำการละเมิดอาชญากรรมที่ร้ายแรง ส่วนการตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับรวันดาได้ให้หลักการเดียวกันกับศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย เพื่อเอาผิดต่อปัจเจกบุคคลที่ทำการสังหารชาวทูตซีในรวันดา

ความล้มเหลวของระบอบคอมมิวนิสต์ทำให้หลายประเทศในยุโรปตะวันออกต้องพบกับผลกระทบที่รุนแรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเทศยูโกสลาเวียก็เป็นหนึ่งในจำนวนประเทศที่ได้รับผลกระทบ แต่ความรุนแรงอาจจะไม่ขยายตัวถ้าในช่วงวิกฤตินั้นยูโกสลาเวียไม่ได้มีผู้นำอย่าง นายสโลโบดัน มิโลเชวิช ผู้ที่กระตุ้นให้ประชาชนชาวเซิร์บลุกขึ้นมาต่อต้านเพื่อนร่วมชาติที่ต่างเชื้อสายไปจากตน โดยเฉพาะชุมชนชาวมุสลิม ยูโกสลาเวียมีความหลากหลายของผู้คนในชาติสูงมาก ประกอบกับการที่นายสโลโบดัน มิโลเชวิช ได้ "ปลุก" ให้กระแสชาตินิยมและความต้องการสร้าง "Great Serbia" ให้กลับมาอีกครั้ง ทำให้ความรุนแรงเกิดในแทบจะทุกพื้นที่ในยูโกสลาเวีย แต่ละสาธารณรัฐและจังหวัดอิสระเริ่มต้องการที่จะเรียกร้องเอกราชอย่างจริงจัง นายมิโลเชวิช ปฏิเสธการขอแยกตัวเป็นอิสระของแต่ละสาธารณรัฐ ผนวกกับรูปแบบของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ถูกวางแผนอย่างเป็นระบบของรัฐบาลยูโกสลาเวีย ทำให้ชาวมุสลิมและโครแอตถูกสังหารไปเป็นจำนวนมาก การจัดตั้งศาล ICTY จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการเอาผิดและลงโทษต่ออาชญากรรมสงครามที่ได้ละเมิดอาชญากรรมร้ายแรง (Core Crimes) ที่ได้เกิดขึ้นในดินแดนยูโกสลาเวีย ซึ่งในปัจจุบันนี้ (ปีค.ศ.2002) การพิจารณาโทษต่อผู้กระทำผิดก็ยังคงดำเนินการอยู่ ผู้นำสหรัฐอเมริกา จอร์จ ดับเบิลยู บุช ออกมาเรียกร้องให้กระบวนการเอาผิดต่ออาชญากรรมสงครามในยูโกสลาเวียน่าจะให้เสร็จสิ้นภายในปีค.ศ.2010

สำหรับศาล ICTR ตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการเอาผิดและพิจารณาโทษต่อผู้ร่วมก่ออาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดาโดยเฉพาะชาวฮูตู่ที่ออกล่าสังหารชาวทูตซี ในประวัติศาสตร์ของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นับว่าเป็นครั้งแรกที่มีหลักฐานยืนยันว่า สตรีชาวฮูตู่เป็นผู้ร่วมกระทำการสังหารชาวทูตซีเป็นจำนวนมาก ทั้งในรูปของการชี้นำและลงมือสังหารด้วยตนเอง และมีการใช้ "สื่อ" อย่างครบทุกรูปแบบเพื่อกระตุ้นให้ชาวฮูตู่ออกมาสังหารชาวทูตซี การพิจารณาคดีของชาวฮูตู่ที่มีต่อชาวทูตซีในขณะนี้การพิจารณาโทษก็ยังดำเนินการอยู่

จากความพยายามมาตั้งแต่ ค.ศ.1945 ในการที่จะก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ในที่สุดศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ICC) ก็ได้เป็นความจริงในปี ค.ศ.1998 ความสำเร็จครั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการได้แก่

- 1) การรณรงค์ของกลุ่มสิทธิมนุษยชน
- 2) การผลักดันของสหประชาชาติ

การก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะถูกคัดค้านโดยมหาอำนาจของโลกอย่างสหรัฐอเมริกา ทุกฝ่ายก็ยังคงหวงในด้านดีที่ในระยะเวลาอันใกล้ สหรัฐอเมริกาจะหันมาสนับสนุนศาลนี้อย่างเต็มที่เหมือนอย่างอารยะประเทศอื่นๆ สำหรับเหตุผลของการคัดค้านจากประเทศอื่นๆ ก็คือหลายประเทศคิดว่าการที่ประเทศตนจะให้ความรุนแรงเพื่อรักษาเอกภาพหรืออำนาจอธิปไตยของประเทศตนนั้นไม่น่าจะเรียกว่าเป็น "อาชญากรรม" เพราะเป็นเรื่องของสิ่ง ที่รัฐบาลต้องทำ และเป็นเรื่องกิจการภายในในประเทศประเทศอื่นไม่อาจเข้าแทรกแซงได้ อีกทั้งเกรงว่า ศาล ICC ก็จะต้องประกอบด้วยอัยการและผู้พิพากษาที่ถูกแต่งตั้งมาเพื่อสอบสวน แต่บุคคลเหล่านี้อาจไม่เข้าใจปัญหาภายในประเทศนั้นๆ อย่างเพียงพอ รวมทั้งเรื่อง "ผลประโยชน์แห่งชาติ" ของแต่ละประเทศก็มีความซับซ้อนอาจทำให้การวินิจฉัยผิดพลาดได้รวมทั้งบางประเทศหวาดเกรงว่าอาจมีการใช้เหตุผลทางการเมืองมาแทรกแซง (politicization) กระบวนการยุติธรรม จนทำให้ ICC ทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์

ไม่ว่ากลุ่มประเทศที่คัดค้านจะมีเหตุผลอย่างไร แต่ท้ายสุดหลายฝ่ายต่างก็คาดหวังว่า ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศจะสามารถ "ปราบ" บุคคลที่คิดจะก่อความรุนแรงในการละเมิดอาชญากรรมที่ร้ายแรง (core crimes) ได้บ้าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- กมลรัตน์ อินฺหุตมา. ข้อจำกัดของสหประชาชาติในการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- กรรภิรมย์ สุนทรนาเวิน ศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- กุลพล พลวัน. "วิวัฒนาการกลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน" บทความใน ครบรอบ 84 ปี
ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภักดิ์, ม.ป.ท.
- จันทิมา ลิ้มปานนท์. ปัญหากฎหมายและแนวทางเยียวยาเกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- แถลงข่าวสหประชาชาติ, กฎบัตรสหประชาชาติ กรุงเทพฯ: สำนักงานแถลงข่าวสหประชาชาติ,
ม.ป.ท.
- ประทุมพร วัชรเสถียร. "ปฏิบัติการทางทหารของนาโต้ในปัญหาโคโซโว : การแทรกแซงเพื่อ
มนุษยธรรม". วารสารยุโรปศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-
พฤศจิกายน, 2542.
- สมพงศ์ ชูมาก. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน(ทศวรรษ 1990 และแนวโน้ม) กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สมพงศ์ ชูมาก. การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในอดีต-ปัจจุบัน กทม :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สมพงศ์ ชูมาก. องค์การระหว่างประเทศ: สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุเทพ อัดถากร. กฎหมายระหว่างประเทศกับการเมืองระหว่างประเทศ พฤติกรรมเอกสาร เล่มสอง
: ภาคสงคราม กรณีพิพาทและความเป็นกลาง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิชจำกัด, 2516.

ภาษาอังกฤษ

A world criminal court : Give it a welcome. The Economist. April 13th, 2002, 14.

Arriagada, Genaro. Pinochet : The politic of power trans by Nansy Morris

Oxford : Westview press, 1991.

Available from <http://www.un.org/icty/basic/statuf/s-RES-827-93.htm>, 30/7/2545.

Barkan, Elaza. The guilt of nation restitution and negotiation historical injustices.

New York & London : WW Norton & Company, 2000.

Bassioani, Cherif. A Draft International Criminal Code and draft statue for an

International Criminal Tribunal. Dordrecht : Martinus Nijhoff Publishers, 1987.

Bassioani, Cherif. "Searching for peace and achieving justice: The need for

accountability" in Reining in impunity for international crimes and serious

violation of fundamental human rights: proceedings of Siracusa conference 17-

21 1998. Christopher C. Joyner ed., Chicago: Association Internationale De Droit

Penal 1998.

Bassiouni, Cherif. "Historical Survey: 1919-1998", in ICC ratification and national

implementing legislation. Association Internationale de Droit Penal : 1999.

Blakesley L., Christopher. "Jurisdiction, definition of crimes and triggering mechanism"

in The International Criminal Court : Observations and issues

before the 1997-98 preparatory committee and administrative and financial

implication. Cherif Bassiouni ed., Chicago: International Human Rights Law

Institute Depaul University, 1996.

Broomhall Bruce. The International Criminal Court: Overview and cooperation with

states in ICC ratification and national implementing legislation. Chicago:

Association Internationale De Droit Penal, 1999.

Brown, Louise T. War aftermath in Vietnam. London ,New york : Routledge, 1991.

Budiardjio Carmel and Liem Joei Liong. The war against East Timor. London : Zed

Books Ltd., 1984.

Burrin Philippe . Hitler and the Jews : the genesis of holocaust. Trans by Patsy

Southgate London : Edward Arnold, 1989.

Baum Richard. Burying Mao : Chinese politics in the age Deng Xiaoping. New Jersey :

Princeton University Press, 1994.

- Bussiouni Cherif. "Observations concerning the 1997-98 preparatory committee's Work" in the International Criminal Court: Observations and issues before the 1997-98 Preparatory Committee and Administrative and financial implication. Chicago: International Human Rights Law Institute Depaul University, 1996.
- Bussiouni, Cherif. Historical survey: 1919-1998 in JCC ratification and national implementing legislation. Chicago : Association Internationale De Droit Penal, 1999.
- Chang, Iris. "The Nanking massacre" in the controversy over apologies and reparation for human injustice : When sorry isn't enough. Roy L. Brook ed., New York & New York University Press, 1999.
- Chang, Iris. The rape of Nanking : The forgotten holocaust of world war II. Middel Essex England : Penquin Books, 1997.
- Chanler, David. Voice from S – 21 terror and history in Pol Pot's secret prison. Chiang Mai : Silkworm Books, 2000.
- Chen, C. Lincoln. "Human security : Concept and approaches". in Common security in Asia. Tatsuuro Matsumae ed., Tokai : Strategic Peace and International Affairs Research Institute, 1995.
- Chen, Min. The Strategic triangle and regional conflict : lesson from the Indo china wars. London : Lynne Rienner Publishers, 1992.
- Cherrington, Ruth. China's students the struggle fo democracy. London :Routhledge, 1991.
- Chomsky, Noam. Rouge states : The rule of force in world affairs. London : Pluto Press, 2000.
- Chomsky, Noam. "The United States and Indochina : Far from an aberation" in Coming to term : Indo china, The United States and the war. Douglas Ally and Ngo Vinh eds., Long . Oxford : Westview Press, 1991.
- Cigar, Norman. Genocide in Bosnia : The Power of ethnic cleansing. Texas : A&M University Press, 1995.
- Denitch, Bogdan. Ethnic nationalism : The tragic death of Yugoslavia. Mineapolis : University of Minnisota Press, 1994.

- Destexhe, Alain. Rwanda and genocide in the twentieth century. Alison Marscher, trans. New York : New York University Press, 1995.
- Djilas, Aleksa. "A profile of Slobodan Milosevic" Foreign Affairs, Vol.72 No.3 Summer 1993
- Donnelly, Jack. Universal human rights theory and practice. Ithaca and London : Cornell University Press, 1989.
- Einagel Ingrid, Victoria . "Lasting peace in Bosnia a politic of territory and identity" in Geopolitics in post-wall europe: Security, territory and identity ed., Pavel Baevola Tanander Oslo: International Peace Research Institute, 1997.
- Evans, Richard. Deng Xioping and making of modern China. London : Hamish Hamilton, 1993.
- Fawthrop, Tom. "UN walkout cloud deny khmers chance for justice" in Bangkok post, February 15, 2002
- Fleming, Gerald . Hitler and the final solution. London : Hamish Hamillton, 1984.
- Forsythe, David P. Human Rights in international relations. Cambridge : Cambridge University Press, 2000.
- Glenny, Misha. The Balkans: Nationalism, war and great powers. New York : Penguin Putnam, 1999.
- Goldstein, Joseph. The My Lai massacre and It s cover – up : beyond the reach of law? New york, London : The Free Press, 1976.
- Griffiths, John. A day that made history : The last day in Saigon. London : Dryad Press, 1986.
- Hedges, Chris. "Kosovo's next master?" Foreign Affairs, vol.70 No.3 May/June, 1999
- Herring, C. George. America's longest war : The United States and Vietnam , 1950 – 1975. New York : McGraw – Hill, 1986.
- Holbrooke, Richard. To end a war. New York: The modern library, 1999.
- International Criminal Court / online/ Available from [http:// www. Hrw.org/campaigns/icc](http://www.Hrw.org/campaigns/icc) (23/4/2002)
- Israel Pocket Library. Holocaust. Jerusalem : Keter Publishing House Jerusalem, 1974.
- "Judging genocide", Economist, 16 June 2001

- Judith, Miller. Germans : The ultimate weapon. New York : Simon & Schuster, 2001.
- Kenneth, M. Quinn. "The Pattern and scope of violence in Cambodia 1975 – 1979"
in Karl D. Jackson ed., Rendezvous with death. New Jersey : Princeton
University press, 1989.
- Kershaw, Ian . Hitler 1936-1945 nemesis. New York : WW. Norton & Company, 2000.
- Kershaw, Ian. The Nazi dictatorship : problem and perspectives of interpretation. London:
Edward Arnold, 1993.
- Kiernan, Ben. The Pol Pot regime : Race, power and genocide in Cambodia under
the Khmer Rouge, 1975-1979. Chiang Mai : Silkworm Books, 1996.
- Klinghoffer, Arthur Jay. The International dimension of genocide in Rwanda. London :
Macmillan Press Ltd., 1998.
- Kolko, Gabriel . Anatomy of war : Vietnam, The United States and modern historical,
experience. New York : Pantheon, 1985.
- Kuperman, J. Alan. "Rwanda in retrospect". Foreign Affairs. Vol. 79 No. 1.
January/February, 2000
- Leaderer M. Edith. Immunity truce fails to end war. Bangkok Post, July 15, 2002
- Li Qiao Et, Al. "Death or rebirth? Tiananmen : The soul of china" in Beijing spring, 1989
confrontation and conflict : The basic documents Micheal Oksenberg,
Lawrence R. Sullivan and Mark Lambert eds., trans by H.R. Lan and Jerry
Dennerline. New York : M.E. Shape, 1990.
- Lifton, Robert Jay. The Nazi doctors : medical killing and the psychology of genocide.
New York : Basic Books, 1986.
- Lind, Michael. Vietnam : the necessary war ; a reiteration of America' s most
disastrous military conflict. New York : The Free Press, 1999.
- Magas, Branka. The Destruction of Yugoslavia : Tracking the break-up 1980-92. London:
New York: Verso, 1993.
- Malcolm, Noel. Bosnia : A short history. New York: New York University Press, 1994.
- Malcolm, Noel. Kosovo: A short history. New York: Pantheon an Imprint of Macmillan
Publishers, 1990.
- McNamara, Robert. Argument without end : In search of answers to the Vietnam
tragedy. New York : Public Affairs , 1999.

- Meier, Viktor. Yugoslavia : A history of its demise. London : Routledge, 1999.
- Meisner, Maurice. Mao's China and after : A history of the people's republic. New York : The Free press, 1999 .
- Milosevic accuses court: Ex-Yugoslavia leader says he is victim of 'fabrication'
International Herald Tribune, 5 February, 2002
- Milosevic Prosecutors open genocide case: Graphic film of camps screened at trial,
International Herald Tribune, 14 February, 2002
- Milosevic seeks trial for western leaders: He plans to call them as his witness.
International Herald Tribune, 16-17 February, 2002
- Moravcsik Andrew. The human rights blame game: Europe and America are at odds over the new International Criminal Court. Newsweek April 22, 2002
- Morgenthau, Hans J. The 1954 Geneva conference : an assessment in Vietnam anatomy of a conflict. Wesley R. Fishel ed., Itasca, Illinois : FE. Peacock Publishers , 1968.
- Mullerson, Rein. "Fifty years of the United Nations: Peace and human rights in the UN agenda", In Human Rights for the 21st century In Robert Blackburn and James Busdtil ed., London: Printer A Cassell Imprint, 1997.
- Overview/online/ Available from <http://www.un.org/icc/overview.htm>. (22/11/2544)
- Overview Background Information from <http://www.un.org/icc/overview.htm>. (accessed 22/11/2544).
- Patman, G. Robert. "International human rights after the cold War" in Universal human rights. New York : St. Martin's Press, 2002.
- Perry, Elizabeth J., "Casing a Chinese democracy movement : The role of students, workers, entrepreneurs in popular protest and political culture" in Modern China learning from 1989 Jeffrey N. Wasserstrom ed., Colorado : Westview Press, 1992
- Politi, Mauro. "The establishment of International Criminal Court at a crossroad : Issues and project after the first session of the preparatory committee" in The International Criminal Court : Observations and Issues before 1997-98 preparatory committee and administrative and financial implication. Cherif Bassiouni ed., Chicago: International Human Rights Law Institute De Paul University, 1997.

- Prunier, Gerard . The Rwanda crisis 1959-1994 : history a genocide. London : Hurst & company, 1995.
- Purvis, Andrew , "Long Walk to Justice," Time, 9 July 2001.
- Ramchandra, G. P. Kampuchea an artificial problem in international relation.
Calcutta : Bestbooks,1986.
- Ramet, P. Sabrina. Nationalism and federationalism in Yugoslavia, 1962-1991.
Indianapolis: Indiana University Press, 1992.
- Robertson, Geoffrey . Crimes against humanity : The struggle for global justice.
London: Penguin Books, 2001.
- Rohde, David. "End game: The betrayal and fall of Srebrenica" in Europe's worst massacre since world war II. Colorado: Westview Press, 1997.
- Rummel, R.J..Democide Nazi genocide and mass murder. London : Transaction publishers, 1992.
- Rummel,R.J. Death by Government. NewJersy:Transaction Publishers,1995.
- Schmuel Spector. "Killing in the gas vans behind the front" Nazi mass murder : A documentary history of the use of poison gas Eugen Kogon,Herman Langbein and Adalbert Ruckerl eds.,trans by Marry Scoot and Caroline Lioyd – Morris.
New Heaven and London : Yale University Press,1993.
- Savic,Obrad. "The global and the local in human rights : The case of federal republic of Yugoslavia" in The politics of human rights, (New York : verso, 1999)
- Simans,Marlise " UN prosecution in Rwanda/former news executives accused of Incitement : Trial examines war crimes : Free speech and journalism"
International Herald Tribune, 5 March, 2002,
- Shawcross, William. Sideshow, Kissinger, Nixon and the destruction of Cambodia.
London;Hogarth Press,1991.
- SIPRI Yearbook 1999: Armaments, Disarmament and International Security.Oxford :
Oxford University Press 1999.
- SIPRI Yearbook 2001: Armaments, Disarmament and International Security. Oxford :
Oxford University Press, 2001.
- Solana,Javier. "NATO's success in Kosovo" Foreign Affairs, vol.78 No.6
November/December 1999.

- Stackelberg, Roderick . Hitler's Germany : origins, interpretation, legacies. London :
Routledge, 1999.
- Standly, H. Richard. "Establishing an International Criminal Court and the pursuit of
justice" in Christopher C. Joyner ed., Reining in impunity for international crimes
and serious violation of fundamental human rights : proceeding of Siracusa
conference 17-21 september 1998 Christopher C. Joyner ed., Chicago :
Association Internationale De Droit Penal 1998.
- Taylor, G. John. East Timor : The price of freedom. New York : Zed Books, 1999.
- "The UN and war criminals : How strong a court ? ". The Economist. 13 June , 1998.
- The United Nations Department of Public Information. The United Nation and human
rights. New York: United Nations Publication, 1973.
- United Nations, Rome Statute of the International Criminal Court
- United Nations, "United Nation diplomatic conference of plenipotentiaries on the
establishment of an International Criminal Court A/CONF.183/a (17 July, 1998)",
Rome Statute of the International Criminal Court preamble
- Valenzuelar, Arturo . "The military in power : the consolidation of one man rule" in The
struggle for democracy in Chile 1982 – 1990. Paul W. Drake & Ivan Jakic eds.,
Lincoln : University of Nebraska press, 1991.
- Verdugo, Patricia. Chile, Pinochet, and the caravan of death. Marcelo Montecino trans.
Miami : North – South Center Press at the University of Miami, 2001.
- Vickery, Micheal. Cambodia : 1975-1982 (North Sydney: George Allen and Urwin, 1984) , p.151.
- Wasserstrom N.. Modern China learning from 1989. Colorado : Westview Press, 1992.
- Wedgwood Ruth. "Fiddling in Rome : America and the International Criminal Court".
Foreign Affairs, November/December , 1998
- Wickert Erwin ed. The good German of Nanking : The diaries of John Rabe.
London : Abacus, 2000.
- Willem Jan Honig and Norbert Both. Srebrenica records of a war crime. New York :
Penguin Books, 1996.
- Willy Wo- Lab, Lam. China after Deng Xiaoping : The power struggle in Beijing since
Tiananmen. Singapore : Wiley & Son (SEA) 1995.

Woei Lien, Chong .“Petitioners, and hunger strikers : the uncoordinated efforts of the 1989 Chinese democratic movement” in The Chinese people's movement perspective on spring 1989 Tong Saich ed.,.New York, London : M.E.Shape, 1990.

Woodward, L. Susan. Balkan tragedy: Chaos and dissolution after the cold war. Washington D.C.: The Brookings institution, 1995

Xu Zhigeng. Lest we forget : Nanjing massacre, 1937. Lin Wusun ed.,trans by Zhang Tingquan. Beijing : Chinese Literature Press, 1995.

Young, Marilyn B.,The Vietnam wars 1945 – 1990. New York : Harper Collins Publishers, 1991.

Zhang Liang. The Tiananmen Papers. Andrew J. Nathan and Perry Link eds., London : Little, Brown and Company ,2000.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

แผนที่อดีตยูโกสลาเวีย

แผนที่ ยูโกสลาเวีย (ปัจจุบัน)

Yugoslavia

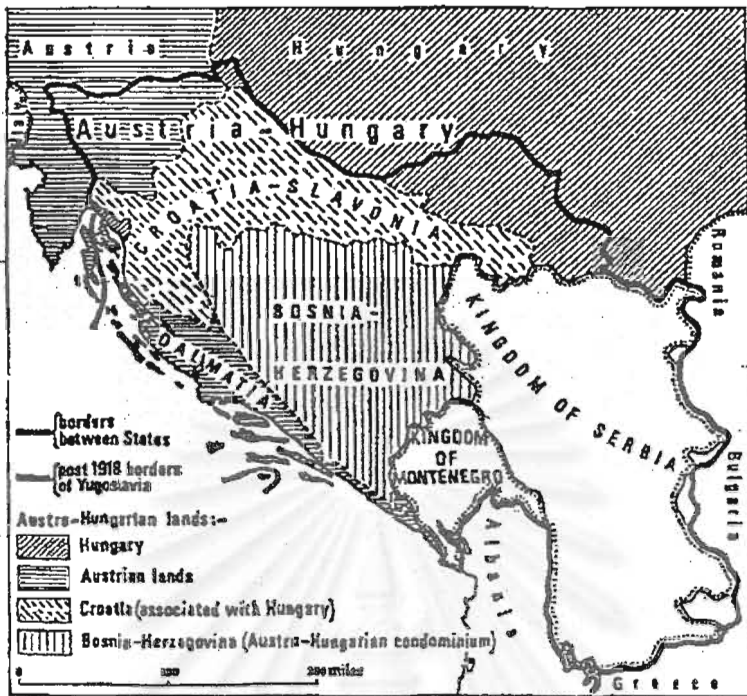
xiv

All the three maps were drawn by Mr A.S. Burn of the Geography Department, University of Southampton.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : Christopher Bennett, Yugoslavia's Bloody Collapse Cause, Course and Consequence (London : Hurst & Company, 1995) , pp. xiv – xv.

แผนที่ ยูโกสลาเวีย ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1

The Yugoslav lands on the eve of the First World War.

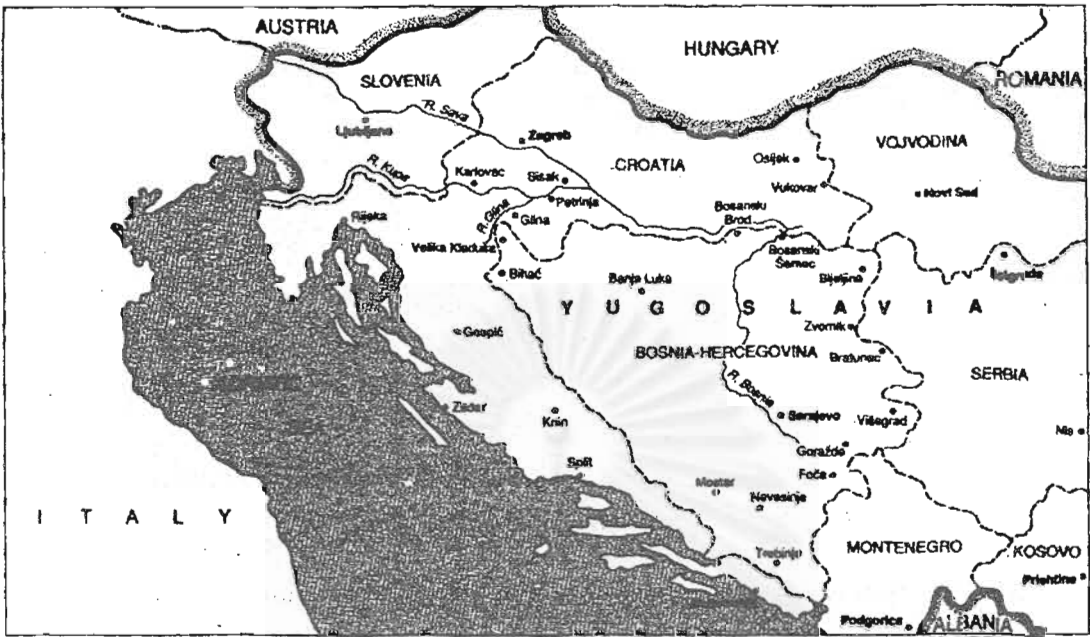
แผนที่ ยูโกสลาเวีย ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

The federated units of Yugoslavia since the Second World War.

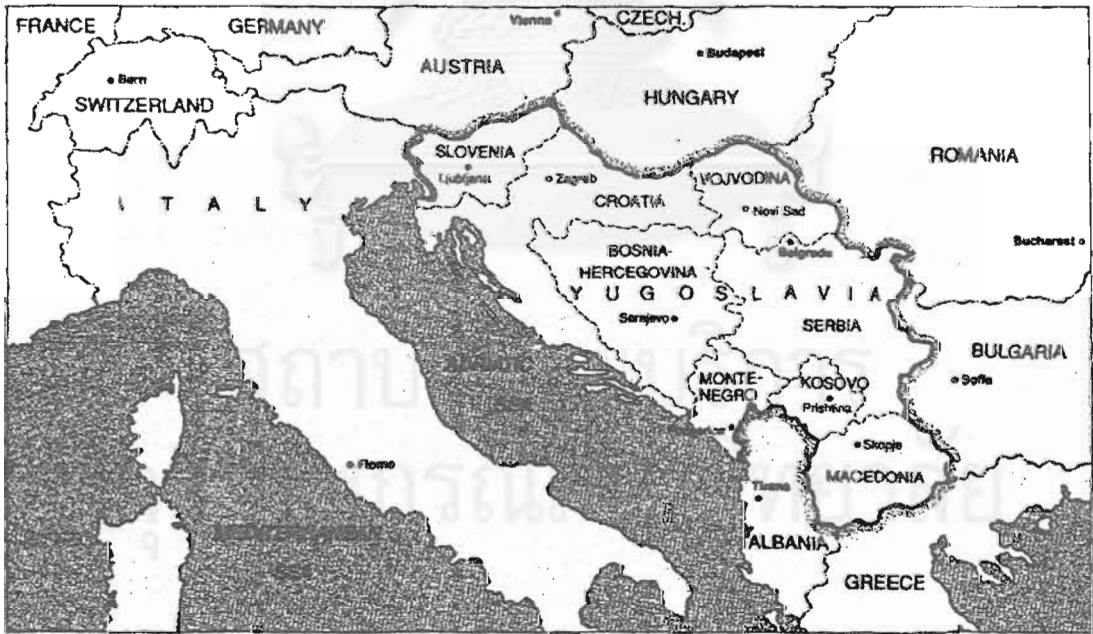
ที่มา : Christopher Bennett, Yugoslavia's Bloody Collaps Cause, Course and Consequence (London : Hurst & Company, 1995) , pp. xiv – xv.

แผนที่ สาธารณรัฐโครเอเชีย และ บอสเนีย-เฮอร์เซโกเวนา

The Republics of Croatia and Bosnia-Herzegovina

แผนที่ อดีตสาธารณรัฐยูโกสลาเวีย

The Republics of the former Yugoslavia

ที่มา : Misha Glenny, The Fall of Yugoslavia : The Third Balkan War (Middle Essex : Penguin Books, 1992) , n.p.

ภาคผนวก ข

ธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ROME STATUTE

PART 1. ESTABLISHMENT OF THE COURT

Article 1The Court

An International Criminal Court ("the Court") is hereby established. It shall be a permanent institution and shall have the power to exercise its jurisdiction over persons for the most serious crimes of international concern, as referred to in this Statute, and shall be complementary to national criminal jurisdictions. The jurisdiction and functioning of the Court shall be governed by the provisions of this Statute.

Article 2Relationship of the Court with the United Nations

The Court shall be brought into relationship with the United Nations through an agreement to be approved by the Assembly of States Parties to this Statute and thereafter concluded by the President of the Court on its behalf.

Article 3Seat of the Court

1. The seat of the Court shall be established at The Hague in the Netherlands ("the Host State").
2. The Court shall enter into a headquarters agreement with the host State, to be approved by the Assembly of States Parties and thereafter concluded by the President of the Court on its behalf.
3. The Court may sit elsewhere, whenever it considers it desirable, as provided in this Statute.

Article 4

Legal status and powers of the Court

1. The Court shall have international legal personality. It shall also have such legal capacity as may be necessary for the exercise of its functions and the fulfilment of its purposes.
2. The Court may exercise its functions and powers, as provided in this Statute, on the territory of any State Party and, by special agreement, on the territory of any other State.

PART 2. JURISDICTION, ADMISSIBILITY AND APPLICABLE LAW

Article 5

Crimes within the jurisdiction of the Court

1. The jurisdiction of the Court shall be limited to the most serious crimes of concern to the international community as a whole. The Court has jurisdiction in accordance with this Statute with respect to the following crimes:
 - (a) The crime of genocide;
 - (b) Crimes against humanity;
 - (c) War crimes;
 - (d) The crime of aggression.
2. The Court shall exercise jurisdiction over the crime of aggression once a provision is adopted in accordance with articles 121 and 123 defining the crime and setting out the conditions under which the Court shall exercise jurisdiction with respect to this crime. Such a provision shall be consistent with the relevant provisions of the Charter of the United Nations.

Article 6

Genocide

For the purpose of this Statute, "genocide" means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such:

- (a) Killing members of the group;
- (b) Causing serious bodily or mental harm to members of the group;
- (c) Deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;
- (d) Imposing measures intended to prevent births within the group;
- (e) Forcibly transferring children of the group to another group.

Article 7

Crimes against humanity

1. For the purpose of this Statute, "crime against humanity" means any of the following acts when committed as part of a widespread or systematic attack directed against any civilian population, with knowledge of the attack:

- (a) Murder;
- (b) Extermination;
- (c) Enslavement;
- (d) Deportation or forcible transfer of population;
- (e) Imprisonment or other severe deprivation of physical liberty in violation of fundamental rules of international law;
- (f) Torture;
- (f) Rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, enforced sterilization, or any other form of sexual violence of comparable gravity;
- (h) Persecution against any identifiable group or collectivity on political, racial, national, ethnic, cultural, religious, gender as defined in paragraph 3, or other grounds that are universally recognized as impermissible under international law, in connection with any act referred to in this paragraph or any crime within the jurisdiction of the Court;
- (i) Enforced disappearance of persons;
- (j) The crime of apartheid;
- (k) Other inhumane acts of a similar character intentionally causing great suffering, or serious injury to body or to mental or physical health.

2. For the purpose of paragraph 1:

(a) "Attack directed against any civilian population" means a course of conduct involving the multiple commission of acts referred to in paragraph 1 against any civilian population, pursuant to or in furtherance of a State or organizational policy to commit such attack;

(b) "Extermination" includes the intentional infliction of conditions of life, inter alia the deprivation of access to food and medicine, calculated to bring about the destruction of part of a population;

(c) "Enslavement" means the exercise of any or all of the powers attaching to the right of ownership over a person and includes the exercise of such power in the course of trafficking in persons, in particular women and children;

(d) "Deportation or forcible transfer of population" means forced displacement of the persons concerned by expulsion or other coercive acts from the area in which they are lawfully present, without grounds permitted under international law;

(e) "Torture" means the intentional infliction of severe pain or suffering, whether physical or mental, upon a person in the custody or under the control of the accused; except that torture shall not include pain or suffering arising only from, inherent in or incidental to, lawful sanctions;

(f) "Forced pregnancy" means the unlawful confinement of a woman forcibly made pregnant, with the intent of affecting the ethnic composition of any population or carrying out other grave violations of international law. This definition shall not in any way be interpreted as affecting national laws relating to pregnancy;

(g) "Persecution" means the intentional and severe deprivation of fundamental rights contrary to international law by reason of the identity of the group or collectivity;

(h) "The crime of apartheid" means inhumane acts of a character similar to those referred to in paragraph 1, committed in the context of an institutionalized regime of systematic oppression and domination by one racial group over any

other racial group or groups and committed with the intention of maintaining that regime;

(i) "Enforced disappearance of persons" means the arrest, detention or abduction of persons by, or with the authorization, support or acquiescence of, a State or a political organization, followed by a refusal to acknowledge that deprivation of freedom or to give information on the fate or whereabouts of those persons, with the intention of removing them from the protection of the law for a prolonged period of time.

3. For the purpose of this Statute, it is understood that the term "gender" refers to the two sexes, male and female, within the context of society. The term "gender" does not indicate any meaning different from the above.

Article 8

War crimes

1. The Court shall have jurisdiction in respect of war crimes in particular when committed as part of a plan or policy or as part of a large-scale commission of such crimes.

2. For the purpose of this Statute, "war crimes" means:

(a) Grave breaches of the Geneva Conventions of 12 August 1949, namely, any of the following acts against persons or property protected under the provisions of the relevant Geneva Convention:

- (i) Wilful killing;
- (ii) Torture or inhuman treatment, including biological experiments;
- (iii) Wilfully causing great suffering, or serious injury to body or health;
- (iv) Extensive destruction and appropriation of property, not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly;
- (v) Compelling a prisoner of war or other protected person to serve in the forces of a hostile Power;

- (vi) Wilfully depriving a prisoner of war or other protected person of the right of fair and regular trial;
 - (vii) Unlawful deportation or transfer or unlawful confinement;
 - (viii) Taking of hostages.
- (b) Other serious violations of the laws and customs applicable in international armed conflict, within the established framework of international law, namely, any of the following acts:
- (i) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;
 - (ii) Intentionally directing attacks against civilian objects, that is, objects which are not military objectives;
 - (iii) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;
 - (iv) Intentionally launching an attack in the knowledge that such attack will cause incidental loss of life or injury to civilians or damage to civilian objects or widespread, long-term and severe damage to the natural environment which would be clearly excessive in relation to the concrete and direct overall military advantage anticipated;
 - (v) Attacking or bombarding, by whatever means, towns, villages, dwellings or buildings which are undefended and which are not military objectives;
 - (vi) Killing or wounding a combatant who, having laid down his arms or having no longer means of defence, has surrendered at discretion;
 - (vii) Making improper use of a flag of truce, of the flag or of the military insignia and uniform of the enemy or of the United Nations, as well as of the distinctive emblems of the Geneva Conventions, resulting in death or serious personal injury;

- (viii) The transfer, directly or indirectly, by the Occupying Power of parts of its own civilian population into the territory it occupies, or the deportation or transfer of all or parts of the population of the occupied territory within or outside this territory;
- (ix) Intentionally directing attacks against buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives;
- (x) Subjecting persons who are in the power of an adverse party to physical mutilation or to medical or scientific experiments of any kind which are neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person concerned nor carried out in his or her interest, and which cause death to or seriously endanger the health of such person or persons;
- (xi) Killing or wounding treacherously individuals belonging to the hostile nation or army;
- (xii) Declaring that no quarter will be given;
- (xii) Destroying or seizing the enemy's property unless such destruction or seizure be imperatively demanded by the necessities of war;
- (xiii) Declaring abolished, suspended or inadmissible in a court of law the rights and actions of the nationals of the hostile party;
- (xiv) Compelling the nationals of the hostile party to take part in the operations of war directed against their own country, even if they were in the belligerent's service before the commencement of the war;
- (xvi) Pillaging a town or place, even when taken by assault;
- (xvii) Employing poison or poisoned weapons;
- (xviii) Employing asphyxiating, poisonous or other gases, and all analogous liquids, materials or devices;
- (xix) Employing bullets which expand or flatten easily in the human

body, such as bullets with a hard envelope which does not entirely cover the core or is pierced with incisions;

(xx) Employing weapons, projectiles and material and methods of warfare which are of a nature to cause superfluous injury or unnecessary suffering or which are inherently indiscriminate in violation of the international law of armed conflict, provided that such weapons, projectiles and material and methods of warfare are the subject of a comprehensive prohibition and are included in an annex to this Statute, by an amendment in accordance with the relevant provisions set forth in articles 121 and 123;

(xxi) Committing outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;

(xxii) Committing rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, as defined in article 7, paragraph 2 (f), enforced sterilization, or any other form of sexual violence also constituting a grave breach of the Geneva Conventions;

(xxiii) Utilizing the presence of a civilian or other protected person to render certain points, areas or military forces immune from military operations;

(xxiv) Intentionally directing attacks against buildings, material, medical units and transport, and personnel using the distinctive emblems of the Geneva Conventions in conformity with international law;

(xxv) Intentionally using starvation of civilians as a method of warfare by depriving them of objects indispensable to their survival, including wilfully impeding relief supplies as provided for under the Geneva Conventions;

(xxvi) Conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into the national armed forces or using them to participate actively in hostilities.

(c) In the case of an armed conflict not of an international character, serious violations of article 3 common to the four Geneva Conventions of 12 August 1949, namely, any of the following acts committed against persons taking no active part in the hostilities, including members of armed forces who have laid down their arms and those placed hors de combat by sickness, wounds, detention or any other cause:

- (i) Violence to life and person, in particular murder of all kinds, mutilation, cruel treatment and torture;
- (ii) Committing outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;
- (iii) Taking of hostages;
- (iii) The passing of sentences and the carrying out of execution without previous judgement pronounced by a regularly constituted court, affording all judicial guarantees which are generally recognized as indispensable.

(d) Paragraph 2 (c) applies to armed conflicts not of an international character and thus does not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence or other acts of a similar nature.

(e) Other serious violations of the laws and customs applicable in armed conflicts not of an international character, within the established framework of international law, namely, any of the following acts:

- (i) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;
- (ii) Intentionally directing attacks against buildings, material, medical units and transport, and personnel using the distinctive emblems of the Geneva Conventions in conformity with international law;
- (iii) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United

Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;

(iv) Intentionally directing attacks against buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives;

(v) Pillaging a town or place, even when taken by assault;

(v) Committing rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, as defined in article 7, paragraph 2 (f), enforced sterilization, and any other form of sexual violence also constituting a serious violation of article 3 common to the four Geneva Conventions;

(vi) Conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into armed forces or groups or using them to participate actively in hostilities;

(vii) Ordering the displacement of the civilian population for reasons related to the conflict, unless the security of the civilians involved or imperative military reasons so demand;

(ix) Killing or wounding treacherously a combatant adversary;

(x) Declaring that no quarter will be given;

(xi) Subjecting persons who are in the power of another party to the conflict to physical mutilation or to medical or scientific experiments of any kind which are neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person concerned nor carried out in his or her interest, and which cause death to or seriously endanger the health of such person or persons;

(xii) Destroying or seizing the property of an adversary unless such destruction or seizure be imperatively demanded by the necessities of the conflict;

(f) Paragraph 2 (e) applies to armed conflicts not of an international character and thus does not apply to situations of internal disturbances

and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence or other acts of a similar nature. It applies to armed conflicts that take place in the territory of a State when there is protracted armed conflict between governmental authorities and organized armed groups or between such groups.

3. Nothing in paragraph 2 (c) and (e) shall affect the responsibility of a Government to maintain or re-establish law and order in the State or to defend the unity and territorial integrity of the State, by all legitimate means.

Article 9

Elements of Crimes

1. Elements of Crimes shall assist the Court in the interpretation and application of articles 6, 7 and 8. They shall be adopted by a two-thirds majority of the members of the Assembly of States Parties.
2. Amendments to the Elements of Crimes may be proposed by:
- (a) Any State Party;
 - (b) The judges acting by an absolute majority;
 - (c) The Prosecutor.

Such amendments shall be adopted by a two-thirds majority of the members of the Assembly of States Parties.

3. The Elements of Crimes and amendments thereto shall be consistent with this Statute.

Article 10

Nothing in this Part shall be interpreted as limiting or prejudicing in any way existing or developing rules of international law for purposes other than this Statute.

Article 11

Jurisdiction *ratione temporis*

1. The Court has jurisdiction only with respect to crimes committed after the entry into force of this Statute.
2. If a State becomes a Party to this Statute after its entry into force, the Court may exercise its jurisdiction only with respect to crimes committed after the entry into force of this Statute for that State, unless that State has made a declaration under article 12, paragraph 3.

Article 12

Preconditions to the exercise of jurisdiction

1. A State which becomes a Party to this Statute thereby accepts the jurisdiction of the Court with respect to the crimes referred to in article 5.
2. In the case of article 13, paragraph (a) or (c), the Court may exercise its jurisdiction if one or more of the following States are Parties to this Statute or have accepted the jurisdiction of the Court in accordance with paragraph 3:
 - (a) The State on the territory of which the conduct in question occurred or, if the crime was committed on board a vessel or aircraft, the State of registration of that vessel or aircraft;
 - (b) The State of which the person accused of the crime is a national.
3. If the acceptance of a State which is not a Party to this Statute is required under paragraph 2, that State may, by declaration lodged with the Registrar, accept the exercise of jurisdiction by the Court with respect to the crime in question. The accepting State shall cooperate with the Court without any delay or exception in accordance with part 9.

Article 13

Exercise of jurisdiction

The Court may exercise its jurisdiction with respect to a crime referred to in

article 5 in accordance with the provisions of this Statute if:

- (a) A situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by a State Party in accordance with article 14;
- (b) A situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by the Security Council acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations; or
- (c) The Prosecutor has initiated an investigation in respect of such a crime in accordance with article 15.

Article 4

Referral of a situation by a State Party

1. A State Party may refer to the Prosecutor a situation in which one or more crimes within the jurisdiction of the Court appear to have been committed requesting the Prosecutor to investigate the situation for the purpose of determining whether one or more specific persons should be charged with the commission of such crimes.
2. As far as possible, a referral shall specify the relevant circumstances and be accompanied by such supporting documentation as is available to the State referring the situation.

Article 15

Prosecutor

1. The Prosecutor may initiate investigations proprio motu on the basis of information on crimes within the jurisdiction of the Court.
2. The Prosecutor shall analyse the seriousness of the information received. For this purpose, he or she may seek additional information from States, organs of the United Nations, intergovernmental or non-governmental organizations, or other reliable sources that he or she deems appropriate, and may receive written or oral testimony at the seat of the Court.

3. If the Prosecutor concludes that there is a reasonable basis to proceed with an investigation, he or she shall submit to the Pre-Trial Chamber a request for authorization of an investigation, together with any supporting material collected. Victims may make representations to the Pre-Trial Chamber, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

4. If the Pre-Trial Chamber, upon examination of the request and the supporting material, considers that there is a reasonable basis to proceed with an investigation, and that the case appears to fall within the jurisdiction of the Court, it shall authorize the commencement of the investigation, without prejudice to subsequent determinations by the Court with regard to the jurisdiction and admissibility of a case.

5. The refusal of the Pre-Trial Chamber to authorize the investigation shall not preclude the presentation of a subsequent request by the Prosecutor based on new facts or evidence regarding the same situation.

6. If, after the preliminary examination referred to in paragraphs 1 and 2, the Prosecutor concludes that the information provided does not constitute a reasonable basis for an investigation, he or she shall inform those who provided the information. This shall not preclude the Prosecutor from considering further information submitted to him or her regarding the same situation in the light of new facts or evidence.

Article 16

Deferral of investigation or prosecution

No investigation or prosecution may be commenced or proceeded with under this Statute for a period of 12 months after the Security Council, in a resolution adopted under Chapter VII of the Charter of the United Nations, has requested the Court to that effect; that request may be renewed by the Council under the same conditions.

Article 17

Issues of admissibility

1. Having regard to paragraph 10 of the Preamble and article 1, the Court shall

determine that a case is inadmissible where:

- (a) The case is being investigated or prosecuted by a State which has jurisdiction over it, unless the State is unwilling or unable genuinely to carry out the investigation or prosecution;
- (b) The case has been investigated by a State which has jurisdiction over it and the State has decided not to prosecute the person concerned, unless the decision resulted from the unwillingness or inability of the State genuinely to prosecute;
- (c) The person concerned has already been tried for conduct which is the subject of the complaint, and a trial by the Court is not permitted under article 20, paragraph 3;
- (d) The case is not of sufficient gravity to justify further action by the Court.

2. In order to determine unwillingness in a particular case, the Court shall consider, having regard to the principles of due process recognized by international law, whether one or more of the following exist, as applicable:

- (a) The proceedings were or are being undertaken or the national decision was made for the purpose of shielding the person concerned from criminal responsibility for crimes within the jurisdiction of the Court referred to in article 5;
- (b) There has been an unjustified delay in the proceedings which in the circumstances is inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice;
- (c) The proceedings were not or are not being conducted independently or impartially, and they were or are being conducted in a manner which, in the circumstances, is inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice.

3. In order to determine inability in a particular case, the Court shall consider whether, due to a total or substantial collapse or unavailability of its national judicial system, the State is unable to obtain the accused or the necessary evidence and testimony or otherwise unable to carry out its proceedings.

Article 18Preliminary rulings regarding admissibility

1. When a situation has been referred to the Court pursuant to article 13 (a) and the Prosecutor has determined that there would be a reasonable basis to commence an investigation, or the Prosecutor initiates an investigation pursuant to articles 13 (c) and 15, the Prosecutor shall notify all States Parties and those States which, taking into account the information available, would normally exercise jurisdiction over the crimes concerned. The Prosecutor may notify such States on a confidential basis and, where the Prosecutor believes it necessary to protect persons, prevent destruction of evidence or prevent the absconding of persons, may limit the scope of the information provided to States.

2. Within one month of receipt of that notification, a State may inform the Court that it is investigating or has investigated its nationals or others within its jurisdiction with respect to criminal acts which may constitute crimes referred to in article 5 and which relate to the information provided in the notification to States. At the request of that State, the Prosecutor shall defer to the State's investigation of those persons unless the Pre-Trial Chamber, on the application of the Prosecutor, decides to authorize the investigation.

3. The Prosecutor's deferral to a State's investigation shall be open to review by the Prosecutor six months after the date of deferral or at any time when there has been a significant change of circumstances based on the State's unwillingness or inability genuinely to carry out the investigation.

3. The State concerned or the Prosecutor may appeal to the Appeals Chamber against a ruling of the Pre-Trial Chamber, in accordance with article 82. The appeal may be heard on an expedited basis.

5. When the Prosecutor has deferred an investigation in accordance with paragraph 2, the Prosecutor may request that the State concerned periodically inform the Prosecutor of the progress of its investigations and any subsequent prosecutions. States Parties shall respond to such requests without undue delay.

7. Pending a ruling by the Pre-Trial Chamber, or at any time when the Prosecutor

has deferred an investigation under this article, the Prosecutor may, on an exceptional basis, seek authority from the Pre-Trial Chamber to pursue necessary investigative steps for the purpose of preserving evidence where there is a unique opportunity to obtain important evidence or there is a significant risk that such evidence may not be subsequently available.

8. A State which has challenged a ruling of the Pre-Trial Chamber under this article may challenge the admissibility of a case under article 19 on the grounds of additional significant facts or significant change of circumstances.

Article 19

Challenges to the jurisdiction of the Court or the admissibility of a case

1. The Court shall satisfy itself that it has jurisdiction in any case brought before it. The Court may, on its own motion, determine the admissibility of a case in accordance with article 17.
2. Challenges to the admissibility of a case on the grounds referred to in article 17 or challenges to the jurisdiction of the Court may be made by:
 - (a) An accused or a person for whom a warrant of arrest or a summons to appear has been issued under article 58;
 - (b) A State which has jurisdiction over a case, on the ground that it is investigating or prosecuting the case or has investigated or prosecuted; or
 - (c) A State from which acceptance of jurisdiction is required under article 12.
3. The Prosecutor may seek a ruling from the Court regarding a question of jurisdiction or admissibility. In proceedings with respect to jurisdiction or admissibility, those who have referred the situation under article 13, as well as victims, may also submit observations to the Court.
4. The admissibility of a case or the jurisdiction of the Court may be challenged only once by any person or State referred to in paragraph 2. The challenge shall take place prior to or at the commencement of the trial. In exceptional circumstances, the Court may grant leave for a challenge to be brought more than once or at a time later than the commencement of the trial. Challenges to the admissibility of a case, at the

commencement of a trial, or subsequently with the leave of the Court, may be based only on article 17, paragraph 1 (c).

4. A State referred to in paragraph 2 (b) and (c) shall make a challenge at the earliest opportunity.

6. Prior to the confirmation of the charges, challenges to the admissibility of a case or challenges to the jurisdiction of the Court shall be referred to the Pre-Trial Chamber. After confirmation of the charges, they shall be referred to the Trial Chamber. Decisions with respect to jurisdiction or admissibility may be appealed to the Appeals Chamber in accordance with article 82.

7. If a challenge is made by a State referred to in paragraph 2 (b) or (c), the Prosecutor shall suspend the investigation until such time as the Court makes a determination in accordance with article 17.

8. Pending a ruling by the Court, the Prosecutor may seek authority from the Court:

(a) To pursue necessary investigative steps of the kind referred to in article 18, paragraph 6;

(b) To take a statement or testimony from a witness or complete the collection and examination of evidence which had begun prior to the making of the challenge; and

(c) In cooperation with the relevant States, to prevent the absconding of persons in respect of whom the Prosecutor has already requested a warrant of arrest under article 58.

9. The making of a challenge shall not affect the validity of any act performed by the Prosecutor or any order or warrant issued by the Court prior to the making of the challenge.

10. If the Court has decided that a case is inadmissible under article 17, the Prosecutor may submit a request for a review of the decision when he or she is fully satisfied that new facts have arisen which negate the basis on which the case had previously been found inadmissible under article 17.

10. If the Prosecutor, having regard to the matters referred to in article 17, defers

an investigation, the Prosecutor may request that the relevant State make available to the Prosecutor information on the proceedings. That information shall, at the request of the State concerned, be confidential. If the Prosecutor thereafter decides to proceed with an investigation, he or she shall notify the State to which deferral of the proceedings has taken place.

Article 20

Ne bis in idem

1. Except as provided in this Statute, no person shall be tried before the Court with respect to conduct which formed the basis of crimes for which the person has been convicted or acquitted by the Court.
2. No person shall be tried by another court for a crime referred to in article 5 for which that person has already been convicted or acquitted by the Court.
3. No person who has been tried by another court for conduct also proscribed under article 6, 7 or 8 shall be tried by the Court with respect to the same conduct unless the proceedings in the other court:
 - (a) Were for the purpose of shielding the person concerned from criminal responsibility for crimes within the jurisdiction of the Court; or
 - (b) Otherwise were not conducted independently or impartially in accordance with the norms of due process recognized by international law and were conducted in a manner which, in the circumstances, was inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice.

Article 21

Applicable law

1. The Court shall apply:
 - (a) In the first place, this Statute, Elements of Crimes and its Rules of Procedure and Evidence;
 - (b) In the second place, where appropriate, applicable treaties and the principles and rules of international law, including the established principles of

the international law of armed conflict;

(b) Failing that, general principles of law derived by the Court from national laws of legal systems of the world including, as appropriate, the national laws of States that would normally exercise jurisdiction over the crime, provided that those principles are not inconsistent with this Statute and with international law and internationally recognized norms and standards.

2. The Court may apply principles and rules of law as interpreted in its previous decisions.
3. The application and interpretation of law pursuant to this article must be consistent with internationally recognized human rights, and be without any adverse distinction founded on grounds such as gender as defined in article 7, paragraph 3, age, race, colour, language, religion or belief, political or other opinion, national, ethnic or social origin, wealth, birth or other status.

Available from <http://www.un.org/law/icc/statute/romefra.htm> 27/1/2003.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว ชนาใจ หมั่นโรตง เกิดที่จังหวัดระนอง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการ
ศึกษา 2533 ประสบการณ์การทำงาน เป็นผู้ผลิตรายการวิทยุ ให้กับ บริษัท ไนท์สโปรด
โปรดักชั่นส์ จำกัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย